

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

Ex.A S.O.U.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943:20
SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

ANGÅENDE

OMORGANISATION AV
RÄTTSMEDICINALVÄSENDET
I RIKET

AVGIVET AV

MEDICINALSTYRELSENS
RÄTTSMEDICINSKA NÄMND

S T O C K H O L M

1 9 4 3

Statens offentliga utredningar 1943

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av ett förståtligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. Beckman. 321 s. K.
2. Flyttningssättningssakkunniga. Betänkande med förslag till författningar angående ersättning för flyttningsskostnad. Marcus. 156 s. Fi.
3. 1941 års familjebeskattningsakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen. Marcus. 170 s. Fi.
4. Utredning rörande skogsnäringens ekonomiska läge med förslag till åtgärder för höjande av näringens bärkraft. 3. Skogsbrukets transportfrågor: Vägar och järnvägar. Idun. 260 s. Jo.
5. Utredning rörande polismäns anslutning till politiska ytterlighetsriktningar m. m. Norstedt. 40 s. S.
6. Utredning och förslag angående pappersformaten inom statsförvaltningen. Beckman. 116 s. H.
7. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 1. Hygieniska förutsättningar för skolarbetet. Av U. Hjärne. Idun. 66 s. E.
8. Betänkande angående levnadskostnadsindex. Norstedt. 147 s. Fi.
9. Utredning och förslag angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. Beckman. 99 s. S.
10. 1940 års civila byggnadsutredning. Betänkande 1. Förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folktandpolikliniker. Beckman. 80 s. K.
11. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 4. Förslag till åtgärder för textilforskningens ordnande. Hæggström. 82 s. H.
12. Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling. Beckman. 77 s. Fö.
13. Besparingsberedningens slututlåtande. Marcus. 158 s. Fi.
14. Betänkande angående åtgärder mot spekulation i vattenkraft. Norstedt. 79 s. Ju.
15. Utredning och förslag angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. Beckman. 87 s. S.
16. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 5. Förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande. Hæggström. 79 s. H.
17. Tillströmningen till de fria fakulteterna och arbetsförhållandena närmast efter avlagd examen samt militärtjänstgöringens inverkan på universitets- och högskoleundervisningens studier och ekonomiska förhållanden. Norstedt. 145 s. S.
18. Utredning och förslag angående planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån. Beckman. 68 s. S.
19. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 2. Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. Idun. 81 s. E.
20. Betänkande med förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. Beckman. 182 s. S.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklestastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1943:20
SOCIALDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

ANGÅENDE

OMORGANISATION AV
RÄTTSMEDICINALVÄSENDET
I RIKET

AVGIVET AV

MEDICINALSTYRELSENS
RÄTTSMEDICINSKA NÄMND

STOCKHOLM 1943

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[2380 42]

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIEN I BOKSÄLJNINGEN
SÖDERSTRÖMSSKA BOKFÖRLAGET

BETÄNKANDE ÅRSDOKUMENT
1884
OM ORGANISATION AV
RÄTTSMEDICINALVÄSENDET
I RIKET

AV
MEDICINÄRSTYRELSEN
RÄTTSMEDICINSKA KÄMB

STOCKHOLM
H. LARSSON & SÖNERS
BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Skrivelse till Konungen</i>	5
Allmän motivering	9
<i>Kap. I. Historik</i>	9
<i>Kap. II. Brister i den nuvarande organisationen av rättsmedicinalväsendet m. m.</i>	17
1. Tjänsteläkarnas saknad av rättsmedicinsk specialutbildning samt deras otillräckliga övning i förrättandet av rättsmedicinska obduktioner...	17
2. Otillräckliga bestämmelser rörande andra i rättsmedicinskt syfte utförda förrättningar än obduktioner.....	18
3. Bristfälligt samarbete mellan läkarna samt polismyndigheterna, domstolarna, m. fl. myndigheter	21
4. Organisationen av rättsobducentväsendet i Stockholms stad	22
5. Den rättsmedicinska verksamheten på frivillighetens väg	25
6. Rättsmedicinska nämndens organisation	26
<i>Kap. III. Tidigare utredningar och förslag</i>	29
<i>Kap. IV. Fordringar å en tillfredsställande reform av rättsmedicinalväsendet</i>	32
<i>Kap. V. Förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket</i>	38
1. Inledning	38
2. Plan för omorganisation av rättsmedicinalväsendet på grundval av den nu befintliga frivilliga organisationen	39
3. De olika rättsläkar- och rättsobducentdistriktens omfattning och benämning	44
4. Rättsläkar- och rättsobducentstationer	46
5. Obduktionslokaler utanför tjänstestationerna	47
6. Liktransport	48
7. Utrustning	49
8. Den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter.....	50
9. Personal	58
10. Kompetensfordringar	61
11. Tillsättning	66
12. Rättsmedicinsk och därmed närbesläktad undersökningsverksamhet, utövad av andra läkare än de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda	67
13. Kontrollen över den rättsmedicinska verksamheten	70
14. Den rättsmedicinska nämnden	71
<i>Kap. VI. De ekonomiska konsekvenserna av en omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket i enlighet med nämndens förslag</i>	73
1. Översikt av kostnaderna	73
2. Omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar	75
3. Omorganisationens inverkan å anslag under femte huvudtiteln	87
<i>Kap. VII. Övergången från den nuvarande till den nya organisationen av rättsmedicinalväsendet</i>	93
1. Nödvändigheten av en snar omorganisation	93
2. Förslag till provisorisk organisation	95
3. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till provisorisk organisation	96

	Sid.
Författningsförslag	99
1. Förslag till lag om rättslig liksyn	99
2. Förslag till stadga ang. rättslig liksyn	100
3. Förslag till stadga ang. rättsmedicinsk obduktion	102
4. Förslag till kungörelse ang. granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner	110
5. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen ang. granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar	110
6. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen ang. ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion	111
7. Förslag till kungörelse om ändring i medicinalstyrelsens instruktion	111
8. Förslag till kungörelse om ändring i allmänna läkarinstruktionen	113
9. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen ang. villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar	116
10. Förslag till lag om ändring i sjukhuslagen	118
11. Förslag till kungörelse om ändring i sjukhusstadgan	118
12. Förslag till kungörelse om ändring i provinsialläkartaxan	120
13. Förslag till rättsläkar- och rättsobducenttaxa	121
14. Förslag till taxa för arvode åt legitimerade läkare vid vissa sjukvårdsinrättningar för rättsmedicinska undersökningar av levande personer	122
15. Förslag till rättsläkar- och rättsobducentinstruktion	123
16. Förslag till kungörelse ang. granskning av räkningar i anledning av verkställda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner	128
17. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen ang. eldbegängelse	129
18. Förslag till kungörelse om ändring i instruktionen för statens rättskemiska laboratorium	130
19. Förslag till kungörelse om ändring i stadgan ang. sinnessjukvården i riket	131
20. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen ang. vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.	131
21. Förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen om överlämnande av lik till anatomisk institution	132
Speciell motivering	133
Bilagor.	
Förslag till distriktsindelning, stationer och centralanstalter	173
Tabeller	174—177
Förslag till provisorisk distriktsindelning, stationer och centralanstalter	177
<i>Bilaga A.</i> Yttrande från f. d. professorn i rättsmedicin vid universitetet i Helsingfors t. f. medicinalrådet Ernst Ehrnroth ang. obduktionsförfarandet i Finland	178
<i>Bilaga B.</i> Skrivelse från professorn i rättsmedicin vid universitetet i Köpenhamn Knud Sand ang. rättsmedicinalväsendet i Danmark m. m.	179

TILL KONUNGEN.

I ämbetsskrivelse den 15 oktober 1937 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd att verkställa förnyad utredning rörande rättsmedicinalväsendets ordnande samt till Kungl. Maj:t inkomma

med det förslag, vartill utredningen måtte föranleda. Sedan berörda utredning slutförts, får nämnden härigenom överlämna förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket ävensom till

1. lag om rättslig liksyn;
2. stadga angående rättslig liksyn;
3. stadga angående rättsmedicinsk obduktion;
4. kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner;
5. kungörelse om ändrad lydelse av § 3 kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 243) angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar;
6. kungörelse om ändrad lydelse av kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 294) angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion;
7. kungörelse om ändrad lydelse av 4 § 2 mom., 21 § och 25 § instruktionen för medicinalstyrelsen den 19 december 1930 (nr 441);
8. kungörelse om ändring i vissa delar av allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442);
9. kungörelse om ändring i kungörelsen den 17 december 1915 (nr 559) angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar;
10. lag angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus;
11. kungörelse om ändring i vissa delar av sjukhusstadgan den 20 december 1940 (nr 1045);
12. kungörelse om ändrad lydelse av § 15 i taxan den 18 juni 1926 (nr 240) för arvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran ävensom för tjänstförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag (provinsialläkartaxa);
13. taxa för arvode åt föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt åt andra vid dessa stationer anställda legitimerade läkare för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag (rättsläkar- och rättsobducenttaxa);
14. taxa för arvode åt legitimerade läkare vid av staten eller landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning ävensom vid av staten understödd sjukvårdsinrättning för rättsmedicinska undersökningar av levande personer, verkställda enligt myndighets uppdrag;
15. instruktion för föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt för andra vid dessa stationer anställda legitimerade läkare (rättsläkar- och rättsobducentinstruktion);
16. kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av verkställda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner;

17. kungörelse om ändring i vissa delar av kungörelsen den 8 december 1933 (nr 659) angående eldbegängelse;
18. kungörelse om ändrad lydelse av § 17 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium den 30 juni 1936 (nr 471);
19. kungörelse om ändrad lydelse av 87 § 3 mom. stadgan den 19 september 1929 (nr 328) angående sinnessjukvården i riket;
20. kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.; samt
21. kungörelse om ändrad lydelse av 1 § kungörelsen den 22 juni 1932 (nr 371) om överlämnande av lik till anatomisk institution.

Inom medicinalstyrelsen äro under utarbetande förslag till särskilda bestämmelser i anslutning till förslagen till stadga angående rättslig liksyn samt till stadga angående rättsmedicinsk obduktion. Härjämte äro inom styrelsen under utarbetande bestämmelser och anvisningar rörande andra rättsmedicinska förrättningar, enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner m. m.

Enligt förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion skall förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion meddelas av Kungl. Maj:ts Befallningshavande. I betänkande med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål, avgivet av inom socialdepartementet tillkallade utredningsmän (statens offentliga utredningar 1936: 56), har emellertid bland annat föreslagits, att handläggningen av ärenden angående »förordnande av rättsmedicinsk besiktning», skulle överflyttas från länsstyrelserna å »landsfogdarna samt polischeferna i sådana städer, vilka i avseende på polisväsendet ej skola tillhöra landsfogdens verksamhetsområde». Nämnden finner detta förslag synnerligen beaktansvärt, framför allt i det hänseendet, att genom en sådan anordning en större snabbhet i dessa ärendens handläggning skulle kunna vinnas.

Nämnden har begärt upplysningar av professorn i rättsmedicin vid universitetet i Köpenhamn Knud Sand angående rättsmedicinalväsendet i Danmark och därstädes gjorda erfarenheter samt av f. d. professorn i rättsmedicin vid universitetet i Helsingfors, t. f. medicinalrådet Ernst Ehrnrooth angående motsvarande förhållanden i Finland. Professorerna Sand och Ehrnrooth hava välvilligt tillmötesgått nämndens begäran samt inkommit med yttranden, vilka såsom bilagor intagits efter detta betänkande. Vad rättsmedicinalväsendet i Norge beträffar har nämnden, på grund av de svårigheter, som nu rådande förhållanden erbjuda, måst avstå från försök att erhålla yttrande därifrån.

Under utredningen har nämnden i olika avseenden rådgjort med medlemmen av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, professorn E. Sjövall samt i frågor angående rättskemiska undersökningar med föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium, professorn E. Wolff.

Att det föreliggande betänkandet först nu kunnat bliva färdigt, har i väsentlig mån varit beroende på, att nämnden för ifrågavarande utredning dels icke erhållit särskilt anslag och dels icke förrän i november 1941 fått tillgång till sekreterare. Såsom sekreterare har sedan denna tid tjänstgjort juris kandidaten J. P. U. Grönvall.

Underdånigst

Medicinalstyrelsens rättsmedicinska nämnd:

EINAR EDÉN.

JOHN BYTTNER.

WILHELM BOSÆUS.

Peder Grönvall.

Stockholm den 24 februari 1943.

ALLMÄN MOTIVERING

KAP. I.

Historik.

Äldre författningar angående rättsobducentorganisationen.

Den första grunden till vår nuvarande rättsobducentorganisation kan sägas hava utgjorts av bestämmelsen i *Kungl. Svea hovrätts brev av den 27 januari 1768* »at, wid the tillfällen, tå Provincial Medici och Stads Physici eller af Collegio Medico godkände Doctorer samt Chirurgi, som äro examinerade och med wederbörligit bewis försedde, kunna wara at tilgå och besiktningarne ej fordra besynnerlig skyndsamhet, ej några andre, än sådane personer måge förordnas eller nyttjas til besiktningar af döde kroppar samt at i the gröfre brottmål besiktningen må, så widt möjeligt är, af wederbörande Fältskärer, uti någon Medici närwaro förrättas.» Denna bestämmelse upptogs i Kungl. cirkulär den 15 maj 1816 till hov- och överrätterna.

Den 18 november 1818 fastställde Kungl. Maj:t av Sundhetskollegium utfärdade *allmänna stadgande om vad iakttagas bör vid medikolegala besiktningar å döda kroppar*. Den 22 september 1823 utfärdade Sundhetskollegium *kungörelse med förklaringar och tillägg* till nyssnämnda allmänna stadgande. I ingressen till stadgandet hade Sundhetskollegium anbefallt »hvar och en, så väl i tjenst varande, som eljest praktiserande läkare, att, enär något betyg om besigtning å död kropp blifvit till vederbörlig domstol afgifvet, då genast en afskrift av samma betyg, äfvensom af obduktionsprotokollet, till Kungl. kollegium insända». I stadgandet hade bland annat förordnats att »Inga andra än med. doktorer och med. licentiater samt kirurgie magistrar, eller i allmänhet legitimerade läkare — — — ägde rättighet att utgiva laggiltige läkarebetyg».

Gällande obduktionsstadga och obduktionsregulativ.

Efter nära 70 år ersattes 1818 års allmänna stadgande med *Kungl. stadgan den 29 januari 1886 (nr 4) angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp*. Den 19 mars 1886 utfärdade medicinalstyrelsen *kungörelse med särskilda bestämmelser angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp* (»obduktionsregulativet»). I 1886 års obduktionsstadga förordnades, bland annat, att rättsmedicinsk obduktion skulle anställas på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol eller i stad även av polismyndighet samt att endast legitimerad läkare finge förordnas att verkställa rättsmedicinsk obduktion. I stad-

gan upplystes, att beträffande skyldighet för provinsial-, distrikts-, stads- och bataljonsläkare att sådant förordnande mottaga gällde vad särskilt vore stadgat, varefter föreskrevs, att annan legitimerad läkare kunde därtill förordnas endast, så vida han förklarar sig villig att förordnandet mottaga. 1886 års obduktionsstadga och obduktionsregulativ äro, trots att de sedan länge äro i hög grad föråldrade, likväl ännu gällande.

Organisationen i Stockholm.

I Stockholm fick organisationen av den rättsmedicinska obduktionsverksamheten i viss mån en särprägel genom det framför allt i den medicinska undervisningens intresse inledda samarbetet mellan Karolinska mediko-kirurgiska institutet och staden. Vid institutet hade rättsmedicinska obduktioner börjat utföras år 1821. För att i fortsättningen tillförsäkra institutet för undervisningen i rättsmedicin nödigt obduktionsmaterial hade i *Kungl. Brev till Sundhetskollegium den 3 oktober 1822* stadgats bland annat, »att vid alla de tillfällen, då af våda eller annan orsak dödsfall förekommer i hufvudstaden dervid öfverståth.-embetet eller andra vederbörande finna nödigt förordna om döda kroppars besigtning och öppnande, dessa förrättningar vid institutet skola verkställas, så vida de dödas anhöriga ej önska, att desamma företagas hemma hos dem, och dertill kunna upplåta passande lokal». Vid dessa obduktioner skulle »de vid institutet studerande läkarne — — — efter erhållen kallelse — — — så ofta som möjligt vara närvarande och lemna det biträde, som af dem kan äskas».

Frågan om *obduktionslokal* fick genom *Kungl. brev den 9 december 1864* en för den tiden någorlunda tillfredsställande lösning, i det att i nämnda *Kungl. brev* stadfästes en överenskommelse mellan Stockholms stad och Karolinska institutet, enligt vilken överenskommelse staden »till uppförande och inredning å den af Institutet nu begagnade på Kungsholmen liggande tomt af ett bårhus, enligt det gjorda förslaget upptagande en likbod, en expositionslokal, ett rum för sköljning och tvättning, en obduktionssal, en materialbod samt ett rum för polisundersökningar» skulle bevilja ett belopp av 20 000 riksdaler, »att utgå så snart lägenheterna blifvit färdiga och till bårhus för staden upplåtna»; samt »under villkor och förbehåll: att staden i behörig ordning tillförsäkras, dels att förenämnda lägenheter utan kostnad för staden framgent av Carolinska Institutet eller den medicinska institution, som möjligen kan träda i dess ställe, vårdas och underhållas samt till bårhus för stadens räkning användas, dels ock att om, i följd af oförutsedda, af stadsmyndigheterna icke beroende förhållanden, lägenheterna icke vidare skulle komma att, på sätt nyss nämndt är, för ändamålet vårdas och underhållas, staden skall ega att desamma till bårhus för sin räkning använda».

Undervisningen i rätts- och statsmedicin vid de medicinska högskolorna.

Vid *Karolinska institutet* inrättades en särskild lärostol i medicina legalis år 1841, vilken lärostol år 1889 förändrades till ordinarie professur i rätts- och statsmedicin.

Före år 1899 hade sedan lång tid tillbaka examinationen i rätts- och statsmedicin vid *Uppsala universitet* bestritts av olika lärare vid den medicinska fakulteten. Sedan år 1899 bestreds examinationen i ämnet av laboratorn i experimentell patologi och patologisk anatomi vid universitetet. Enligt av Kungl. Maj:t den 30 maj 1924 utfärdad instruktion vore laboratorn i patologisk anatomi vid patologisk-anatomiska institutionen i Uppsala skyldig att på förordnande åtaga sig upprätthållandet av examination och viss undervisning i rätts- och statsmedicin.

Vid *Lunds universitet* inrättades år 1877 en e. o. professur i patologisk anatomi, rättsmedicin och hygien. Sedan år 1898 finnes vid universitetet en ordinarie professur i patologisk anatomi och rättsmedicin.

Statens rättskemiska laboratorium.

Under år 1872 hade av Sundhetskollegium en rättskemist utsetts och tills vidare förordnats. Genom Kungl. brev den 16 juni 1875 uppfördes rättskemistbefattningen på ordinarie stat. Instruktion för rättskemisten utfärdades den 29 oktober 1875. Den 18 september 1908 utfärdade Kungl. Maj:t instruktion för statsmedicinska anstalten, som omfattade en medicinskt-bakteriologisk och en rättskemisk avdelning. Denna instruktion upphävdes, så vitt avsåg den rättskemiska avdelningen, genom Kungl. Maj:ts instruktion för statens rättskemiska laboratorium den 31 december 1917. Sistnämnda instruktion ersattes med *Kungl. Maj:ts instruktion för statens rättskemiska laboratorium den 30 juni 1936* (nr 471). Laboratoriet, som står under medicinalstyrelsens överinseende och ledning, tillkommer huvudsakligen att utan dröjsmål utföra de rättskemiska och andra rättsmedicinska undersökningar, som av styrelsen påfordras.

Rättskemiska undersökningar.

Bestämmelser angående rättskemiska undersökningar återfinnas även i obduktionsstadgan. Härjämte kan omnämnas medicinalstyrelsens kungörelse den 9 februari 1894 angående av Kungl. Maj:t fastställda förnyade stadganden om vad iakttagas bör vid rättskemiska undersökningar samt medicinalstyrelsens cirkulär den 12 februari 1894 till läkare och apotekare i riket med särskilda föreskrifter rörande rättskemiska undersökningar.

1930 års författningar rörande rättsobducentväsendet.

Efter 1886 års obduktionsstadga och obduktionsregulativ ha inga mera djupgående organisatoriska förändringar av rättsobducentväsendet genomförts. År 1930 erhöll emellertid obduktionsstadgan ändrad lydelse i vissa delar varjämte samma år utfärdades andra författningar avseende rättsobducentväsendet. En del reformer av viss betydelse åstadkommos därigenom.

Ändringar i obduktionsstadgan.

Sålunda utfärdade Kungl. Maj:t den 27 juni 1930 kungörelse (nr 293) om ändrad lydelse av §§ 1, 2, 4 och 5 i stadgan den 29 januari 1886 (nr 4) angående

vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp. I denna kungörelse förordnades, bland annat, att om rättsmedicinsk obduktion ankomme det på Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller domstol att besluta, att förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion skulle meddelas av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, att förordnandet skulle lämnas vederbörande tjänsteläkare eller ock annan legitimerad läkare, som vore villig att mottaga förordnandet och av Befallningshavanden funnes besitta särskild skicklighet i avseende å förrättandet av rättsmedicinska obduktioner, att, då viss lokal på grund av särskilt avtal stode till förfogande, finge Kungl. Maj:ts Befallningshavande därjämte bestämma, att obduktionen skulle äga rum å denna lokal samt att liktransport skulle, där det erfordrades, ske med användande av liklåda, vilken Kungl. Maj:ts Befallningshavande på framställning av polismyndighet skulle tillhandahålla.

Högre obduktionsarvode åt annan än vederbörande tjänsteläkare.

Samtidigt med nyssnämnda kungörelse, alltså den 27 juni 1930, utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 294) angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion. Genom denna kungörelse erhöi Kungl. Maj:ts Befallningshavande rättighet att för ett högre arvode än det, som utginge till vederbörande tjänsteläkare, anlita specialutbildad läkare för förrättandet av rättsmedicinska obduktioner.

Enligt av Kungl. Maj:t fastställd taxa den 18 juni 1926 (nr 240) för arvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, ävensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt instruktion eller myndighets uppdrag (*provinsiällläkartaxa*) tillkommer läkaren för rättsmedicinsk obduktion med protokoll och utlåtande i två utskrifter ett arvode av 40 kronor.

I sistnämnda kungörelse av den 27 juni 1930 förordnades, bland annat, att om enligt Kungl. Maj:ts Befallningshavandes förordnande annan än vederbörande tjänsteläkare förrättat rättsmedicinsk obduktion, ägde förrättaren att för obduktionen samt för protokoll och utlåtande i två utskrifter uppbära, förutom i förekommande fall resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, särskilt arvode med 100 kronor.

Avsikten med detta högre arvode för vissa obduktionsförrättare torde hava varit att söka förmå för rättsmedicinsk obduktionsverksamhet intresserade och mera kompetenta läkare att i större utsträckning åtaga sig rättsmedicinska obduktioner, varigenom på *frivillighetens väg* skulle skapas en rättsobducentorganisation, vilken sedermera skulle kunna lagligen regleras.

Utbildningskurs för rättsobducenter.

För erhållande av ett större antal läkare med högre kompetens i fråga om rättsmedicinsk obduktionsverksamhet än vad den vanliga läkarutbildningen förmår bibringa, anvisade riksdagen för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 15 000 kronor till *utbildningskurs för rättsobducenter*. Sedan

medicinalstyrelsen jämlikt beslut av Kungl. Maj:t avgivit förslag till närmare bestämmelser rörande användningen av detta anslag, föreskrev *Kungl. Maj:t i brev den 27 juni 1930*, att under nämnda budgetår skulle anordnas en utbildningskurs för rättsobducenter. Kungl. Maj:t föreskrev därvid, att beträffande nämnda kurs bland annat följande bestämmelser skulle gälla, nämligen, att kursen skulle omfatta en tid av minst tre månader, att till ledare för kursen skulle av medicinalstyrelsen förordnas en lärare eller f. d. lärare vid medicinsk högskola, att i kursen finge, efter medicinalstyrelsens bestämmande, deltaga högst 15 personer, vilka samtliga skulle vara legitimerade läkare, att kursen skulle vara avgiftsfri, att deltagare, som vore tjänsteläkare, kunde för beivrande av kursen erhålla ett stipendium, att såsom tjänsteläkare skulle i det sammanhanget betraktas allenast förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, stadsläkare, stadsdistriktsläkare, köpingsläkare och municipalläkare, att till stipendium ägde den sökande företrädare, som av medicinalstyrelsen med avseende å fullgjord tjänstgöring, avlagda kunskapsprov eller eljest ådagalagd lämplighet för rättsobducentuppdrag ansågs vara mest förtjänt till erhållande av stipendium samt att kursledaren efter avslutad kurs skulle tillstålla stipendiat intyg över deltagandet i kursen, varvid i intyget borde angivas, med vilken framgång studierna under kursen bedrivits.

Obduktionslokaler och liktransporter.

I anslutning till den förutnämnda kungörelsen den 27 juni 1930 rörande ändringar av vissa delar av obduktionsstadgan utfärdade Kungl. Maj:t den 21 november samma år ett cirkulär (nr 400) till länsstyrelserna angående tillhandahållande av *obduktionslokaler* vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp m. m. I detta cirkulär bemyndigade Kungl. Maj:t länsstyrelse att med vederbörande träffa *avtal* om rätt för obducent, som av länsstyrelsen förordnats, att disponera lokal för rättsmedicinsk obduktion å därför lämpliga inrättningar inom länet, såsom lasarett, sjukstugor, akademiska institutioner, anstalter för kroniskt sjuka, ålderdomshem eller kommunala bårhus, därvid skulle iakttagas, att ersättning av statsmedel ej finge utfästas för annat än för vederbörandes direkta kostnader, såsom för lokals iordningställande, belysning, uppvärmning, rengöring m. m. Härjämte föreskrev Kungl. Maj:t bland annat, att vid bestämmande av obduktionslokal länsstyrelsen skulle taga vederbörlig hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet, att länsstyrelsen skulle draga försorg om *liklådornas* förvaring samt att länsstyrelsen hade att förordna om sättet för likets transporterande till obduktionslokalen.

Allmänna läkarinstruktionen.

År 1930 utfärdades även ny läkarinstruktion. Kungl. läkarinstruktionen av den 30 december 1911 blev nämligen då ersatt med *allmänna läkarinstruktionen av den 19 december 1930* (nr 442). I sistnämnda läkarinstruktion föreskrevs, bland annat, i likhet med vad som tidigare stadgats, *dels* åliggande för provinsial- och extra provinsialläkare att inom sitt distrikt verkställa rättsmedicinska undersökningar, *dels ock* åliggande för stads-, köpings- och municipal-

läkare att inom sitt samhälle efter förordnande verkställa rättsmedicinska besiktningar och undersökningar.

Rättsobducentkursen i Lund.

Med stöd av det ovannämnda Kungl. brevet den 27 juni 1930 anordnades under tiden februari—april 1931 en utbildningskurs för rättsobducenter vid rättsmedicinska institutionen i Lund. Kursen hölls under ledning av professorn i patologisk anatomi och rättsmedicin vid Lunds universitet Einar Sjövall. Intresset bland läkarna för denna kurs visade sig emellertid ej motsvara förväntningarna. Antalet deltagare i kursen var nämligen endast 7, därav 3 tjänsteläkare. Någon ny sådan kurs har sedermera icke givits.

Rättsmedicinsk verksamhet på frivillighetens väg.

Förhoppningarna om, att man genom förhöjt arvode skulle kunna på frivillighetens väg skapa en rättsobducentorganisation, blevo också till en början endast i ringa grad infriade. Bortsett från några få undantag visade läkarna utanför de rättsmedicinska och patologisk-anatomiska institutionerna och avdelningarna vid de medicinska läroanstalterna och lasaretten mycket ringa benägenhet att åtaga sig rättsmedicinsk obduktionsverksamhet. Inom de nämnda institutionerna och avdelningarna var däremot, såsom naturligt är, intresset mycket stort. Läkarpersonalen å dessa inrättningar var emellertid begränsad. Därtill kom, att, särskilt i början, ett flertal länsstyrelser på grund av ekonomiska skäl drogo sig för att i större utsträckning begagna den dem medgivna rättigheten att för utförandet av rättsmedicinska obduktioner till förhöjt arvode anlita specialutbildade läkare. Så småningom ändrades emellertid förhållandena, och med tiden uppkom på frivillighetens väg en rätt omfattande organisation av den rättsmedicinska obduktionsverksamheten.

Redan långt före år 1930 hade den rättsmedicinska avdelningen vid patologisk-anatomiska institutionen i Lund och sedermera rättsmedicinska institutionen därstädes under professorerna Hans Bendz och Einar Sjövall efter överenskommelser med länsstyrelserna och vederbörande tjänsteläkare delvis övertagit de rättsmedicinska obduktionerna i Malmöhus och Kristianstads län. Härigenom hade av dessa professorer därstädes lagts grunden till ett rättsläkardistrikt, som sedermera, särskilt genom förtjänstfulla insatser av professor Sjövall, vidare utvecklats. Numera utföras praktiskt taget samtliga rättsmedicinska obduktioner inom Malmöhus, Kristianstads och Kronobergs län genom sagda rättsmedicinska institution. Mera tillfälligtvis ha läkare därifrån även anlåtats för rättsmedicinska obduktioner inom Blekinge, Hallands och Jönköpings län.

Sedan år 1931 har i Uppsala län den rättsmedicinska obduktionsverksamheten bestritts från Uppsala universitets patologiska institution av läraren i rätts- och statsmedicin eller andra vid institutionen anställda läkare. Under de senaste åren hava även de rättsmedicinska obduktionerna i Gävleborgs län i stor utsträckning utförts av personal från samma institution.

I samband med den föreliggande utredningen rörande rättsmedicinalväsendets omorganisation och närmast för att vinna erfarenhet rörande ett tilltänkt Stockholms rättsläkardistrikt har *Karolinska institutets rättsmedicinska institution* efter överenskommelser med vederbörande länsstyrelser sedan år 1938 övertagit den rättsmedicinska obduktionsverksamheten och annan rättsläkarverksamhet i Stockholms och Södermanlands län samt bedrivit denna verksamhet efter i huvudsak de riktlinjer, som avses att följas, när den föreslagna omorganisationen kommer till stånd. Även inom Gotlands län har institutionen sedan sistnämnda år åtagit sig att bestrida den förekommande rättsmedicinska obduktionsverksamheten.

I Göteborgs stad och mera tillfälligtvis i andra delar av Göteborgs och Bohus län samt kringliggande län hava sedan en del år tillbaka de rättsmedicinska obduktionerna i stor utsträckning utförts av läkarna vid patologiska avdelningen å Sahlgrenska sjukhuset. Likaså hava sedan åtskilliga år de rättsmedicinska obduktionerna i Västmanlands och Örebro län samt i Västerbottens län till stor del bestritts av respektive läkare vid *patologiska avdelningen å lasarettet i Västerås* och vid *patologisk-bakteriologiska avdelningen å lasarettet i Umeå*, varigenom därstädes lagts viss grund till kommande distriktsorganisation.

Vid sidan om denna till vetenskapliga institutioner och avdelningar vid de medicinska högskolorna och lasarettens knutna rättsmedicinska obduktionsverksamhet har sådan verksamhet i större skala bedrivits av ett fåtal *privata obducenter*, vilka därvid icke varit anslutna till dylika anstalter. Denna privata obduktionsverksamhet har huvudsakligen varit förlagd till från dessa anstalter mera avlägset belägna län, särskilt då till platser, varest kommunikationssvårigheter lagt hinder i vägen för verksamhetens bedrivande från anstalterna ifråga. Den ojämförligt mest omfattande privata obduktionsverksamheten har utövats av docenten vid Karolinska institutet Erik Karlmark, vilken förrättat en mängd obduktioner, särskilt i Kalmar, Jönköpings, Östergötlands, Skaraborgs, Älvsborgs, Jämtlands och Västernorrlands län samt de sista åren även i Värmlands län. I sistnämnda län hava tidigare de rättsmedicinska obduktionerna utförts av en av deltagarna i den ovan omtalade rättsobducentkursen i Lund, dåvarande förste provinsialläkaren M. Nordman, och efter honom under några år av biträdande förste provinsialläkaren E. Hidén. En annan av deltagarna i rättsobducentkursen, dåvarande provinsialläkaren U. Wallin, har efter år 1931 förrättat de rättsmedicinska obduktionerna inom större delen av Kopparbergs län. Slutligen har inom Norrbottens län under de senare åren flertalet av de rättsmedicinska obduktionerna utförts av en tredje deltagare i rättsobducentkursen, legitimerade läkaren Gunhild Ivarsson i Piteå.

I vilken omfattning länsstyrelserna under åren 1931—1940 anlitat annan än vederbörande tjänsteläkare för utförande av rättsmedicinska obduktioner framgår av två av rättsmedicinska nämnden upprättade tabeller, vilka finnas fogade till detta betänkande (se tabellerna I och II).

Ändringar i obduktionsstadgan 1936.

Utom de förutnämnda ändringarna i obduktionsstadgan år 1930 har under senare år ytterligare en ändring vidtagits. Genom Kungl. kungörelsen den 24 april 1936 (nr 171) om ändring i stadgan den 29 januari 1886 (nr 4) angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp har nämnda stadga utökats med en ny paragraf, § 14. Denna paragraf meddelar bestämmelser angående *liksyn i brottmålsundersökningar* och innehåller, att vad i stadgan är föreskrivet ej skall utgöra hinder för polismyndighet, som har att leda förberedande undersökning i brottmål, att, så snart omständigheterna det påkalla efter dödstillfälle, verkställa yttre besiktning av liket; att vid sådan besiktning legitimerad läkare såvitt möjligt bör närvara; att om förordnande meddelats för läkare att verkställa obduktion, denne bör under rättas om besiktningen; samt att protokoll över besiktningen skall upprättas av polismyndigheten.

KAP. II.

Brister i den nuvarande organisationen av rättsmedicinal- väsendet m. m.

1. Tjänsteläkarnas saknad av rättsmedicinsk specialutbildning samt deras otillräckliga övning i förrättandet av rättsmedicinska obduktioner.

Den nuvarande, föråldrade organisationen av vårt rättsmedicinalväsende lider av avsevärda brister, av vilka den allvarligaste otvivelaktigt hänför sig till det förhållandet, att tjänsteläkarna, trots att de merendels *sakna rättsmedicinsk specialutbildning*, äro skyldiga att verkställa rättsmedicinska obduktioner. I de allra flesta fall hava dessa läkare icke åtnjutit annan utbildning i rättsmedicin än den de erhållit vid den i utbildningen till läkare ingående tremånaderskursen i ämnet för medicine licentiatexamen, vid vilken kurs deras praktiska övning i förrättandet av rättsmedicinska obduktioner inskränkt sig till utförandet av en enda obduktion eller till blott närvaro vid ett begränsat antal obduktioner. Det ligger i öppen dag, att en sådan, kortvarig lärokurs icke på långt när är tillräcklig för att åt de blivande läkarna giva den utbildning och erfarenhet, som sätter dem i stånd att ur de obduktionsfall, vilka sedermera kunna komma att anförtros dem, utvinna samtliga de för de rättsliga utredningarna betydelsefulla upplysningar, som kunna erhållas. Ej heller finnes tillfyllestgörande garanti emot att ödesdigra feltolkningar av iakttagelser vid obduktionerna kunna av dessa läkare bliva begångna. För ernåendet av tillfredsställande färdighet i rättsmedicinsk obduktionsverksamhet *kräves flerårig specialutbildning* på området. Vål kunna de ogynnsamma följderna av den bristfälliga utbildningen i någon mån kompenseras av den anordningen, att de rättsmedicinska protokollen och utlåtandena i medicinalstyrelsen bliva underkastade sakkunnig granskning, vid vilken en del grövre fel och ofullständigheter kunna uppdagas och stundom rättas. Många äro emellertid de fel och förbiseenden, som på detta sätt icke kunna uppklaras. Det kan på den grund icke förnekas, att, trots all den erkännansvärda noggrannhet och plikttröhet, som tjänsteläkarna ådagalagt vid fullgörandet av de rättsmedicinska obduktionerna, deras i de flesta fall *fullständigt otillräckliga yrkesskicklighet* såsom rättsobducenter utgör en *mycket allvarlig fara för rättssäkerheten*. Visserligen har denna fara på senare år icke oväsentligt minskats därigenom, att, såsom i föregående kapitel omtalats, ett stort antal rättsmedicinska obduktioner utförts av specialister. Emellertid hava tjänsteläkarna fortfarande skyldighet att på vederbörande länsstyrelses anmodan förrätta rättsmedicinska obduktioner. Inom stora delar av landet utföras också sådana obduktioner i större eller mindre utsträckning av icke specialutbildade tjänsteläkare.

Bristen i dessa läkares kompetens med avseende på förrättandet av rättsmedicinska obduktioner ökas i icke ringa grad av det förhållandet, att ifrågasvarande läkare i regel endast sällan komma i tillfälle att genom övning förkovra eller underhålla sin färdighet och erfarenhet på området. Enligt av rättsmedicinska nämnden uppgjorda tabeller över antalet rättsmedicinska obduktioner i riket under åren 1928—1940, vilka tabeller finnas fogade till detta betänkande (se tabellerna III och IV), utgjorde antalet sådana obduktioner under förstnämnda år 299 och under sistnämnda år 370. De tjänsteläkare, som under dessa båda år voro skyldiga att verkställa rättsmedicinska obduktioner, utgjorde omkring 450 respektive 530. Antalet rättsmedicinska obduktioner för varje sådan läkare belöpte sig sålunda under åren ifråga till i medeltal allenast omkring 0.6. Om man bortser från det stora antalet rättsmedicinska obduktioner i Stockholm under dessa år, respektive 110 och 127, blir medeltalet sådana obduktioner för varje läkare av nyssnämnt slag än mindre eller 0.4. Detta vill med andra ord säga, att varje sådan läkare icke ens har tillfälle att förrätta en rättsmedicinsk obduktion en gång vartannat år. Det är självklart, att genom en sådan *brist på övning* vederbörandes såväl obduktionstekniska färdighet som förmåga att rätt bedöma obduktionsföreteelserna skall bliva lidande. Genom att, såsom i historiken omtalats, under de senare åren en stor del av obduktionsfallen överlämnats till specialister, har tjänsteläkarnas möjlighet att bibehålla och utöka sina kunskaper i rättsmedicin och sin obduktionsskicklighet ytterligare i avsevärd grad förminsats, vilket utgör en allvarlig olägenhet så länge tjänsteläkarna icke bliva helt befriade från skyldighet att förrätta rättsmedicinska obduktioner.

Härtill kommer, att de betydelsefulla och arbetskrävande åligganden, som i övrigt åvila tjänsteläkarna, i sin mån utgöra hinder för dessa läkare att ägna häg och intresse jämväl åt de rättsmedicinska obduktionerna, så främmande som utförandet av dessa måste te sig i förhållande till de övriga åliggandena.

2. Otillräckliga bestämmelser rörande andra i rättsligt syfte utförda förrättningar än obduktioner.

En annan allvarlig och ur rättssäkerhetssynpunkt ingalunda ofarlig brist i vårt rättsmedicinalväsende är, att — bortsett från den rättspsykiatriska och rättskemiska verksamheten — den rättsmedicinska undersökningsverksamheten utanför de egentliga obduktionerna i stort sett saknar laglig reglering.

Liksyner.

Så finnes rörande *s. k. liksyner* ingen annan laglig reglering än den, som innefattas i dels den i historiken omtalade nytillkomna § 14 i stadgan den 29 januari 1886 angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp och dels i 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall. Sistnämnda författningsrum är av följande lydelse: »Enär, utan vederligen föregående sjukdom, någon finnes ligga död, skall närmaste kronobetjänt

vara pliktig att genast, vid erhållen kunskap härom och i närvaro av tvenne tillkallade trovärdiga män, undersöka, om den döde av egen eller andras handa verkan omkommit, samt, då minsta anledning därtill finnes, förhållandet skyndsamligen inberätta till Konungens Befallningshavande eller domaren, som, efter omständigheterna, äger förordna, huruvida besiktning av provinsial medicus och undersökning vid domstol må finnas nödig eller icke, innan den döde får begravas.» Dessa bestämmelser äro alldeles otillräckliga och lämna ingen tillfredsställande garanti för, att de ofta synnerligen viktiga liksynerna bliva utförda med nödig noggrannhet och med anlitande av erforderlig sakkunskap.

Rättsmedicinska undersökningar av levande personer.

I fråga om *rättsmedicinska undersökningar av levande personer* finnes visserligen i allmänna läkarinstruktionen § 35 mom. 2 stadgat, att provinsialläkare skall utan dröjsmål å levande person verkställa undersökning, vartill han förordnats av länsstyrelse, domare eller, i stad, som tillhör distriktet, polismyndighet, att sådan förrättning må utföras utan vittnen, därest nödig bevisning förebragts för bestyrkande av persons identitet; att de vid undersökningen gjorda iakttagelserna, vilkas avfattande i särskilt protokoll icke erfordras, skola efter förda minnesanteckningar intagas i utlåtande, som där-efter överlämnas till den myndighet, som förordnat om undersökningen samt att därjämte avskrift av utlåtandet jämte förordnandet ofördröjligen skall insändas till länsstyrelsen för att överlämnas till medicinalstyrelsen. Sagda bestämmelser gälla jämväl för extra provinsialläkare samt för stads-, köpings- och municipalläkare. Däremot finnas inga motsvarande bestämmelser — speciellt angående skyldighet att i och för granskning insända avskrift av utlåtandet m. m. till medicinalstyrelsen — för andra läkare, exempelvis privatpraktiserande sådana, ehuru kontroll från medicinalstyrelsens sida över dessa läkares undersökningar och utlåtanden säkerligen vore mera av behovet påkallad än över tjänsteläkarnas.

Histo-patologiska och andra icke rättskemiska laboratorieundersökningar.

Beträffande histo-patologiska och andra icke rättskemiska laboratorieundersökningar av vid obduktionerna tillvarataget material finnas endast tre bestämmelser, en i § 11 näst sista stycket obduktionsstadgan, en i § 11 obduktionsregulativet och en i medicinalstyrelsens cirkulär den 12 februari 1894 till läkare och apotekare i riket med särskilda föreskrifter rörande rättskemiska undersökningar.

Den förstnämnda av dessa bestämmelser är en allmän sådan rörande protokollen och innehåller, att »vid annan, efteråt verkställd undersökning av vid obduktion tillvaratagna likdelar föres av läkaren protokoll, som bilägges obduktionsprotokollet».

Den andra bestämmelsen avser mikroskopiska undersökningar över huvud

taget och har följande lydelse: »När för den rättsmedicinska utredningen viktiga upplysningar kunna genom *mikroskopisk undersökning* vara att vinna, må sådan av läkaren företagas, helst vid obduktionen eller, om sådant icke låter sig göra, så fort som möjligt efteråt. Föremålet för undersökningen tillvaratages i senare fallet på lämpligt sätt under försegling och förses med påskrift, angivande varifrån det är taget samt vad med den mikroskopiska undersökningen åsyftas. — Misstänkes trikinsjukdom, undersökas mikroskopiskt eller tillvaratagas för mikroskopisk undersökning delar av magens och tunnarmens innehåll, delar av mellangärdet, hals- och bröstmuskler.»

Den tredje bestämmelsen slutligen gäller de sällan förekommande undersökningarna på delar av giftig växt i matsmältningskanalen och innehåller, att »om vid obduktionen matsmältningskanalen befinnes innehålla föremål, som misstänkas vara delar av giftig växt, och deras natur icke kan vid obduktionen med säkerhet bestämmas, tagas de på lämpligt sätt särskilt till vara under försegling och insändas till Kungl. Med.styr:n.»

Vid avfattandet av dessa nu föräldrade bestämmelser har man tydligen utgått ifrån, att alla de ifrågavarande laboratorieundersökningarna utom de å delar av giftig växt skulle utföras av obducenten själv. Emellertid förhåller det sig i verkligheten så, att tjänsteläkarna numera så gott som undantagslöst torde sakna såväl de materiella resurserna för dylika undersökningar som ock nödig utbildning i histo-patologisk diagnostik och i utförande av rättsmedicinska laboratorieundersökningar över huvud taget. Dessa läkare måste därför överlämna de av dem vid obduktionerna för sådana undersökningar tillvaratagna proven till särskilda experter. En del av läkarna sända proven till medicinalstyrelsen, som ombesörjer att desamma bliva på tillfredsställande sätt undersökta. Andra välja emellertid själva sina experter. Några bestämmelser, som garantera, att därvid endast fullt kvalificerade experter anlitas och att undersökningarna utföras på betryggande sätt, finnas icke. Detta är uppenbarligen en fara, då sagda undersökningar äro lika betydelsefulla som de egentliga obduktionerna och resultaten av dem ofta kunna hava en avgörande betydelse för bedömandet av obduktionsföreteelserna.

Rörande rättsmedicinska laboratorieundersökningar av histo-patologisk eller annan art, vilka icke stå i direkt samband med rättsmedicinska obduktioner, finnas över huvud taget inga bestämmelser, vare sig i fråga om behörighet att verkställa undersökningarna, dessas utförande eller kontroll över desamma. Det finnes intet, som lagligen hindrar, att en myndighet för en ur rättslig synpunkt aldrig så viktig dylik undersökning anlitar en fullständigt inkompetent person samt att denne verkställer undersökningen och avgiver sitt utlåtande utan någon som helst kontroll.

Rättskemiska undersökningar.

Beträffande *rättskemiska undersökningar* av såväl vid rättsmedicinska obduktioner som i annat sammanhang tillvarataget material, så utföras sådana undersökningar å Statens rättskemiska laboratorium. Rörande vad som bör

iakttagas vid materialets tillvaratagande och insändande till medicinalstyrelsen, som ombesörjer dess vidare befordran till laboratoriet, finnas ingående föreskrifter utfärdade i obduktionsstadgan och i medicinalstyrelsens kungörelse den 9 februari 1894 angående av Kungl. Maj:t fastställda förnyade stadganden om vad iakttagas bör vid rättskemiska undersökningar samt i medicinalstyrelsens cirkulär den 12 februari 1894 till läkare och apotekare i riket med särskilda föreskrifter rörande rättskemiska undersökningar. Dessa föreskrifter äro emellertid numera i hög grad föråldrade och kunna icke längre sägas på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål.

3. Bristfälligt samarbete mellan läkarna samt polismyndigheterna, domstolarna m. fl. myndigheter.

En ytterligare svaghet hos vårt nuvarande rättsmedicinalväsende utgör det bristfälliga samarbete, som föreligger mellan å ena sidan läkarna och å den andra polismyndigheterna, domstolarna och andra myndigheter.

Polismyndigheterna.

Det torde numera vara allmänt erkänt, att polismyndigheterna i sitt arbete över huvud taget böra stå i nära kontakt med den medicinska sakkunskapen. Särskilt vid undersökningar i brottmål är det icke sällan av största betydelse för ernående av ett tillfredsställande resultat, att polismyndigheten under hela den tid undersökningarna pågå har tillgång till effektiv hjälp av rättsmedicinsk sakkunskap. Så är emellertid endast mera undantagsvis förhållandet. I regel torde samarbetet mellan läkarna och polismyndigheterna i dylika fall inskränka sig till något kortare samtal vid eller i anslutning till den med anledning av brottet eventuellt föranstaltade rättsmedicinska obduktionen. Brottpsats- eller olycksplatsundersökningarna ske i de flesta fall utan närvaro eller medverkan av läkare.

Viss förbättring i det ovannämnda samarbetet har väl, särskilt vid brottsmålsundersökningar, inträtt efter tillkomsten av den i historiken omtalade ändringen i obduktionsstadgan av år 1936 genom de nya bestämmelserna rörande s. k. liksyn i samband med undersökningar i brottmål. Vid de liksyner, som utföras med stöd av denna ändring och av 16 § 1 mom. av Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall, biträda numera läkare i relativt stor omfattning. Inom nämnden har utarbetats en tabell över antalet liksyner av nyssnämnt slag i riket under år 1941, vilken tabell finnes fogad till detta betänkande (se tabell V). Enligt denna tabell har under år 1941 förrättats 2 058 sådana liksyner, varav 1 687 med biträde av läkare. Tillfredsställande kunna dock förhållandena ingalunda sägas hava blivit.

Även om vid de rättsmedicinska obduktionerna enligt gällande bestämmelser polisman i regel är närvarande, så är dock samarbetet mellan vederbörande läkare och polismyndigheten därvid i många fall bristfälligt. Detta har sin grund huvudsakligen i tvenne omständigheter. Den ena är, att, till

följd av de ogynnsamma förhållanden, under vilka, såsom nedan närmare skall omtalas, den rättsmedicinska undervisningen för de blivande läkarna hittills måst bedrivas på grund av en föråldrad rättsobducentorganisation, särskilt i Stockholm, tjänsteläkarnas uppmärksamhet över huvud taget aldrig kunnat i nämnvärd grad inriktas på nödvändigheten av nyssnämnda samarbete. Den andra omständigheten är, att tjänsteläkarna, som tidigare antytts, i regel icke hava sådan speciell utbildning i rättsmedicin och kriminalteknik, som sätter dem i stånd att lämna polisen tillfredsställande hjälp, och därför ej äro i högre grad intresserade av samarbetet med denna myndighet.

Domstolarna.

Samarbetet mellan domstolarna och läkarna är ej heller så utvecklat, som det borde vara. Ett i och för sig glädjande framsteg utgör visserligen det förhållandet, att domstolarna i allt större utsträckning inhämta medicinalstyrelsens utlåtande i rättsmedicinska frågor. En påtaglig brist utgör emellertid den omständigheten, att domstolarna icke även på närmare håll hava tillgång till kvalificerad rättsmedicinsk expert, med vilken de kunna rådgöra på ett bekvämare sätt och med mindre tidsutdräkt än vad som blir möjligt med medicinalstyrelsen.

4. Organisationen av rättsobducentväsendet i Stockholms stad.

Organisationen av rättsobducentväsendet i Stockholms stad lider, som redan tidigare antytts, av synnerligen allvarliga brister. I historiken har närmare redogjorts för denna mycket föråldrade organisation. Nästan otroliga äro de förhållanden, under vilka undervisningen inom rättsmedicinen till följd av otillfredsställande former i samarbetet mellan den rättsmedicinska institutionen och Stockholms stad måste bedrivas vid Karolinska institutet — landets största medicinska läroanstalt, där omkring 75 % av landets läkare erhålla sin utbildning i ämnet. Å denna institution råder nämligen fortfarande den, såvitt bekant enastående ordningen, att vederbörande professor för undervisningen nästan fullständigt saknar eget rättsmedicinskt sektionsmaterial och är hänvisad till att i bokstavlig mening låna sådant från annat håll. Det för undervisningens bedrivande nödvändiga sektionsmaterialet måste sålunda till huvudsaklig del lånas från andre stadsläkaren. Såsom vårt rättsmedicinalväsende nu är organiserat, är det nämligen andre stadsläkaren och icke den rättsmedicinska institutionens läkare, som det åligger att utföra de rättsmedicinska obduktionerna i staden. Å de lånade obduktionsfallen får professorn i rätts- och statsmedicin eller under hans ledning tjänstgörande medicine kandidater i andre stadsläkarens närvaro företaga det tekniska utförandet av obduktionerna, varefter andre stadsläkaren till vederbörande myndighet avgiver föreskrivna utlåtanden och intyg samt i övrigt omhänderhar den rättsmedicinska utredningen av fallen. Den fullständiga saknaden av ändamålsenlighet i en sådan anordning torde tydligast framgå, om man föreställer sig, att liknande förhållanden, som de här omnämnda, vore att återfinna inom någon annan

av de medicinska disciplinerna, låt oss säga inom kirurgien eller den invärtes medicinen. Man tänke sig t. ex., att vederbörande professor i kirurgi icke skulle hava till sitt förfogande eget patientklientel utan vara tvungen att anordna sin undervisning på sådant sätt, att han med sina kandidater infann sig hos annan läkare och å dennes patienter utförde eller lät kandidaterna utföra nödiga operationer, utan att varken han eller kandidaterna fick tillfälle att följa fallen. Det råder intet tvivel om, att en sådan anordning av varje sakkunnig bedömare skulle betecknas såsom i högsta grad absurd. Det är därför ej heller förvånande, att den nuvarande föråldrade organisationen av rättsmedicinalväsendet väckt uppmärksamhet till och med i utlandet, varpå bland annat innehållet i efter detta betänkande intagen skrivelse från professorn i rättsmedicin vid universitetet i Köpenhamn, Knud Sand lämnar ett belysande exempel (Bilaga B).

Att denna föråldrade och ytterst otillfredsställande ordning över huvud taget kunnat fortbestå, torde endast kunna förklaras därav, att de omedelbara olägenheterna av ordningen ifråga till väsentlig del drabbat undervisningen och den vetenskapliga forskningen vid Karolinska institutet men ej alls i samma grad andra områden, för vilka den rättsmedicinska obduktionsverksamheten har betydelse, såsom polismyndigheternas och domstolarnas arbetsfält. Tvärtom har Stockholms stad trots den omtalade organisationen och delvis på grund av lyckliga omständigheter av tillfällig art varit vida bättre tillgodosedd med kompetenta rättsmedicinska obducenter än största delen av landet i övrigt. Veterligen hava nämligen innehavarna av andre stadsläkarbefattningen i Stockholm hittills haft tillfredsställande utbildning för sin verksamhet såsom rättsmedicinska obducenter. Sedan år 1916 har staden till och med haft förmånen att på denna plats äga en synnerligen framstående och erfaren obducent. Den nuvarande organisationen utgör emellertid ingen som helst garanti för, att staden, när den nuvarande andre stadsläkaren år 1943 inträder i pensionsåldern, kan besätta hans plats med en inom rättsmedicinen tillnärmelsevis lika högt kvalificerad läkare som denne eller ens med en läkare, som på ett godtagbart sätt kan bestrida den rättsmedicinska verksamheten. Såvitt nämnden har sig bekant finnes nämligen icke någon bestämmelse utfärdad för tjänsten såsom andre stadsläkare i Stockholm, innefattande fordran å särskild kompetens inom rättsmedicinens område. Enligt instruktion för förste och andre stadsläkarna samt stadsdistriktsläkarna i Stockholm, fastställd av medicinalstyrelsen den 13 februari 1941, åligger andre stadsläkaren bland annat »att verkställa rättsmedicinska undersökningar samt avgiva utlåtanden och intyg till myndigheter och enskilda personer, allt i enlighet med allmänna läkarinstruktionens föreskrifter för provinssiälläkare.»

Det rättsmedicinska undersökningsmaterialet i Stockholm är visserligen så stort och mångskiftande att den läkare, som sysselsätter sig därmed, har rikliga tillfällen att förskaffa sig en vidsträckt erfarenhet. Skicklig rättsmedicinsk obducent blir dock ingen utan såväl fullgod, grundläggande

utbildning som vissa personliga egenskaper, framför allt intresse, begåvning och fallenhet i övrigt för rättsmedicinsk verksamhet, egenskaper, vilka knappast kunna sägas vara särskilt vanliga hos läkarna. Men även om det skulle lyckas Stockholms stad att också i fortsättningen besätta andre stadsläkarbefattningen med en läkare, som innehar höga kvalifikationer såsom rättsmedicinsk obducent, så kan det icke undvikas, att en sådan organisation, som den förefintliga, med dess förhindrande av varje närmare kontakt och samarbete mellan å ena sidan den akademiska undervisningens och forskningens representanter inom rättsmedicinens område och å den andra sidan polismyndighet och domstol, i längden kommer att fördröja och menligt påverka utvecklingen.

Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen.

Har trots alla de svårigheter, med vilka undervisningen i rättsmedicin på grund av den föråldrade organisationen av rättsobducentväsendet i Stockholm haft att kämpa, denna undervisning likväl hittills kunnat bedrivas, så blir detta emellertid, med bibehållandet av sagda organisation, i fortsättningen fullständigt uteslutet, ifall, såsom torde få anses sannolikt, i en nära framtid en omläggning av läkarutbildningen kommer till stånd efter i huvudsak de linjer, som uppdragits av de inom ecklesiastikdepartementet tillkallade »sakkunniga för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag angående läkarutbildningens reformering».

I av dessa sakkunniga år 1941 avgivet »Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen I. Utbildningen till medicine licentiatexamen» har sålunda föreslagits en vittgående omläggning av bland annat undervisningen i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet och universiteten. De sakkunniga hava därvid utgått ifrån, att en omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket skall komma till stånd efter i huvudsak de riktlinjer, som nedan komma att angivas, särskilt då rörande befrielse för tjänsteläkarna från skyldigheten att förrätta rättsmedicinska obduktioner samt rörande denna verksamhets övertagande av specialutbildade läkare. Undervisningen och utbildningen av läkare i den egentliga rättsmedicinen skulle uppdelas *dels* i sådan för medicine kandidater, ingående i den allmänna läkarutbildningen, och *dels* i sådan för legitimerade läkare, avseende utbildning av specialister. Vid undervisningen för medicine kandidater skulle enligt förslaget tyngdpunkten icke såsom hittills läggas på rättsmedicinska obduktionsövningar utan på »att ge de studerande de allmänna kunskaper, som äro nödvändiga för att de på ett tillfredsställande sätt skola kunna deltaga i rättslig liksyn». Vidare skulle »i undervisningen infogas en kort orientering angående vårt lands polisorganisation och det sätt, på vilket kriminaltekniken kommer till praktisk användning vid undersökningar av en brottsplats», varjämte undervisningen skulle taga sikte på olika rättsmedicinska spørsmål, som läkaren ofta möter i sitt dagliga arbete, »såsom olycksfall av skilda slag, brott och olyckor i samband med alkoholpåverkan, förgift-

ningar, vanvård, kroppsskada genom oavsiktligt vållande eller uppsåtlig miss-handel, otuktsbrott, fosterfördrivning, kvacksalveri, faderskapsmål».

Det torde icke vara möjligt att med framgång meddela dylik undervisning med hjälp av några lånade fall och utan kontakt med de rättsövervakande och rättsvårdande myndigheterna utan endast genom att institutionen och dess lärare träda i direkt förbindelse och intim samverkan med dessa myndigheter. Än mindre låter det sig göra att med nuvarande organisation anordna utbildning av specialister (blivande *rättsläkare* och *rättsobducenter*). Dessa blivande specialister måste bibringas ingående kunskap och vidsträckt erfarenhet i alla de verksamhetsgrenar, som skola ingå i en rättsläkares eller rättsobducents tjänsteåligganden, sålunda icke blott i det rent tekniska utförandet av rättsmedicinska och andra obduktioner utan över huvud taget i allt, som hör samman med den obduktionsverksamhet, som kan komma att åvila dessa läkare, vidare i sakkunnigt biträde vid liksyner och brottsplatsundersökningar, rättsmedicinska laboratorieundersökningar och undersökningar av levande personer samt i avfattande av intyg och utlåtanden ävensom över huvud taget i fyllandet av de ej obetydliga sociala uppgifter, som alltid äro förenade med rättsmedicinsk verksamhet. Det säger sig självt, att det icke finnes någon möjlighet anordna en dylik utbildning vid en läroanstalt, som är fullständigt avskuren från varje närmare förbindelse och samarbete med såväl de rättsövervakande och rättsvårdande myndigheterna som de olika sociala institutionerna.

5. Den rättsmedicinska verksamheten på frivillighetens väg.

Såsom i föregående kapitel närmare berörts, har i landet, särskilt efter år 1930, på frivillighetens väg småningom uppkommit en rätt omfattande organisation av den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, vilken organisation dels knutits till vissa vetenskapliga institutioner och avdelningar vid de medicinska högskolorna och lasaretten, dels är av rent privat natur. Trots de förtjänster, som denna organisation har, och den stora nytta i skilda avseenden, som den obestriddigen gjort, är den dock behäftad med en svaghet av väsentlig betydelse. Denna organisation grundar sig nämligen icke på några lagar och förordningar utan endast på, för det mesta rent muntliga, överenskommelser mellan vederbörande initiativtagare och länsstyrelse eller blott på ett tyst accepterande från respektive länsstyrelses sida av ett framställt erbjudande eller på att länsstyrelsen, utan att något formellt erbjudande förelegat, funnit för gott att i regel anlita viss obducent. Det är givet, att en dylik organisation är ytterst svag och bräcklig. Särskilt när det gäller den rent privata obducentverksamheten behöves icke mer än att vederbörande obducent på grund av dödsfall, sjukdom eller andra orsaker icke längre blir i stånd att fortsätta verksamheten för att organisationen genast skall brista på denna punkt. För denna rent privata verksamhet har dessutom saknaden av anslutning till vetenskaplig institution utgjort en påfallande svaghet, som utan tvivel i olika avseenden haft mindre gynnsam inverkan på kvaliteten av de utförda arbetsprestationerna.

Då vidare den frivilliga organisationen tillkommit successivt utan att någon enhetlig plan för densamma blivit uppgjord och utan att något närmare samarbete kommit till stånd mellan de olika initiativtagarna, har den gamla organisationen av rättsobducentväsendet i riket brutits sönder utan att ersättas av någon ny, enhetlig organisation. Detta har medfört i flera avseenden kaotiska förhållanden. Därtill har även bidragit, att de förordningar, som främst reglera den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, såsom 1886 års obduktionsstadga och obduktionsregulativ samt av medicinalstyrelsen under åren 1890—94 utfärdade författningar och cirkulär i ämnet, numera äro så föråldrade, att de icke fylla sitt ändamål. Sålunda kunna vissa i dessa författningar givna bestämmelser icke längre följas. Å andra sidan saknas i författningarna föreskrifter rörande ett flertal förfaringsätt och undersökningsmetoder, som under tiden efter författningarnas utfärdande kommit till användning.

6. Rättsmedicinska nämndens organisation.

Den nödvändiga kontrollen över de rättsmedicinska obduktionerna ävensom över de av tjänsteläkarna utförda rättsmedicinska undersökningarna av levande personer utövas av medicinalstyrelsens medicinalbyrå och rättsmedicinska nämnd. Jämlikt § 35 i allmänna läkarinstruktionen insänder vederbörande läkare efter slutad rättsmedicinsk förrättning till Kungl. Maj:ts Befallningshavande en särskild för medicinalstyrelsen avsedd avskrift av vid förrättningen fört protokoll samt av i ärendet avgivet utlåtande, vilka handlingar av Befallningshavanden vidarebefordras till medicinalstyrelsen. I styrelsen granskas handlingarna först inom medicinalbyrån, varefter, om så befinnes nödvändigt eller lämpligt, desamma för vidare handläggning och utredning överlämnas till den rättsmedicinska nämnden. Till nämnden överlämnas även av domstolar och andra myndigheter begärda utlåtanden i rättsmedicinska frågor.

I den rättsmedicinska nämnden tjänstgör chefen för medicinalbyrån, ytterligare en byråchef, som generaldirektören därtill utser bland de byråchefer, som äro legitimerade läkare, och en rättsläkare i styrelsens vetenskapliga råd. Generaldirektören äger inträda som ledamot i stället för den av honom utsedde byråchefen. Därest vid ärendes avgörande skiljaktig mening yppas, skall ytterligare tillkallas en rättsläkare i vetenskapliga rådet. I vetenskapliga rådet finnas för närvarande två rättsläkare.

Då nämnden utgör rikets högsta sakkunniginstans i rättsmedicinska frågor och för den skull bör tillförsäkras bästa möjliga sakkunskap, har det ansetts nödvändigt, att i den mån så låter sig göra, besätta omnämnda rättsläkarposter med innehavare av akademiska lärostolar i rättsmedicin. Sålunda hava hittills dessa rättsläkarposter innehafts, den ena av professorn i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet och den andra, tidigare av läraren i rätts- och statsmedicin vid Uppsala universitet, numera sedan 1921 av professorn i patologisk anatomi och rättsmedicin vid Lunds universitet. Då det givetvis är förenat med avsevärda svårigheter för en lärare i Uppsala och

framför allt i Lund att tjänstgöra i Stockholm, har tjänstgöringen i rättsmedicinska nämnden till huvudsaklig del kommit att bestridas av den rättsläkare, som är professor vid Karolinska institutet, och endast i mindre utsträckning av den andre rättsläkaren.

Det är självklart, att, om lärarna i rättsmedicin vid de medicinska läroanstalterna skola användas såsom rättsläkare i nämnden, deras tjänstgöring därstädes måste vara så avpassad, att den utan större svårighet kan kombineras med deras akademiska lärartjänst. Så var också fallet, när det vetenskapliga rådet och den rättsmedicinska nämnden år 1913 inrättades. En blick på nämndens verksamhet under femårsperioden 1 januari 1914—31 december 1918 ger vid handen, att dess arbetsbörda vid denna tid höll sig inom måttliga gränser. Antalet sammanträden utgjorde i medeltal 24 å 25 om året, alltså omkring 2 i månaden. I medeltal handlades per år omkring 23 ärenden angående granskning av protokoll och utlåtanden över rättsmedicinska förrättningar och avgävos omkring 22 utlåtanden i mål. Sedermera har emellertid arbetsbördan ökat i hög grad. Under femårsperioden 1 januari 1935—31 december 1939 hade sålunda antalet sammanträden stigit till i medeltal 49 om året, d. v. s. i det närmaste ett i veckan, samt antalet handlagda ärenden ökat, granskningsärendena mer än åtta gånger till i medeltal 188 å 189 och utlåtandena i mål nära fem gånger till i medeltal 110 å 111 om året. Under åren 1940 och 1941 har visserligen en obetydlig minskning av ärendenas antal inträtt i det att under dessa år, då nämnden sammanträtt respektive 40 och 47 gånger, granskningsärendena utgjort respektive 187 och 177 samt utlåtandena i mål respektive 86 och 88. Sannolikt har denna ringa minskning stått i samband med för närvarande rådande abnorma förhållanden och kommer, när åter normala förhållanden inträda, att efterföljas av en fortgående ökning.

Under utvecklingens lopp hava även fordringarna på arbetets kvalitet i olika avseenden stigit, så att de förekommande utredningarna numera i många fall äro mera krävande och tidsödande än tidigare varit förhållandet. Trots denna utomordentligt starka tillväxt av nämndens arbetsbörda har dess personal under de gångna 30 åren icke utökats, ej heller har under dessa år någon mera genomgripande, till större tidsbesparing syftande omläggning av dess arbetssätt ägt rum. En given följd härav har blivit, att nämnden för närvarande endast med svårighet och ej utan i olika hänseenden menlig förlängning av tiden för ärendenas handläggning kan fylla sin uppgift. Kommer dess arbetsbörda att i fortsättningen ökas på sätt, som hittills skett, ligger, om en förbättring av organisationen ej genomföres, den tidpunkt nära, då nämnden över huvud taget icke längre kan motsvara de fordringar, som ställas och måste ställas på densamma. En annan följd är, att åtminstone den av rättsläkarna, som bestrider huvudparten av dessas tjänstgöring i nämnden, icke i längden kan förena denna tjänstgöring med sin akademiska lärartjänst.

Såsom av ovanstående framgår, utgöra granskningsarbetena en mycket betydande del av den rättsmedicinska nämndens arbetsbörda. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida det kan anses fullt ändamålsenligt att denna granskning

— som till väsentlig del består i att kontrollera att obduktionsförrättningarna äro utförda med erforderlig noggrannhet och med iakttagande av gällande bestämmelser — skall omedelbart åvila en så hög myndighet som medicinalstyrelsen och dess rättsmedicinska nämnd. Detta granskningsarbete borde i första hand kunna utföras av lägre instans, t. ex. en inspektör för den rättsmedicinska verksamheten. Även i andra avseenden än i fråga om arbetsbelastningen för styrelsen och nämnden torde det icke kunna förnekas, att den omtalade ordningen för granskningens utförande medför vissa rätt avsevärda olägenheter. Vid utredningar i brottmål plägar som regel den eller de förekommande obduktionerna äga rum på ett mycket tidigt stadium, innan utredningen i övrigt är på långt när avslutad. Det är ingalunda ovanligt, att, längre eller kortare tid efter det att en obduktionsförrättning avslutats samt protokollet och utlåtandet däröver blivit av medicinalstyrelsen granskade, genom den fortsatta polisundersökningen m. m. omständigheter framkomma, vilka ställa obduktionsföreteelserna i ny belysning och göra ett förnyat bedömande av fallet från rättsmedicinsk synpunkt önskvärt eller nödvändigt, vilket icke alltid polismyndigheterna och domstolarna torde hava förutsättningar att avgöra. Det kan under sådana förhållanden icke anses ändamålsenligt, att medicinalstyrelsen, landets högsta rättsmedicinska sakkunniginstans, såsom nu i många fall sker, skall nödgas taga ställning i ärendet och fälla sitt omdöme, vid en tidpunkt då utredningsmaterialet ännu icke på långt när föreligger i fullständigt och färdigt skick.

KAP. III.

Tidigare utredningar och förslag.

Redan i slutet på 1890-talet och under de första åren på 1900-talet framhölls från flera håll med skärpa, att vårt rättsmedicinalväsende vore i hög grad otidsenligt och i behov av genomgripande reformer. Frågan om omorganisation av rättsmedicinalväsendet har också ett flertal gånger varit föremål för ingående utredning. Trots insikt om den förefintliga organisationens brister har emellertid, framför allt på grund av statsekonomiska skäl, enighet icke kunnat uppnås för något av de talrika förslag, som framlagts för dessa bristers avhjälpan.

Professorn G. Hedréns förslag.

År 1902 framlade dåvarande docenten, sedermera professorn i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet G. Hedrén ett förslag till organisation av rättsmedicinalväsendet. Enligt detta förslag skulle riket uppdelas i 7 områden, ett vart med en inom sitt fack fullt utbildad rättsläkare, som skulle äga att inom sitt område utföra alla rättsmedicinska obduktioner samt tillhandagå vederbörande myndigheter även i andra rättsmedicinska frågor.

Rättsmedicinkommittén.

Den 17 juni 1904 tillsatte Kungl. Maj:t en kommitté, den s. k. *rättsmedicinkommittén*, med uppdrag att verkställa revision av de för de rättsmedicinska undersökningarna gällande stadgandena. *Kommitténs betänkande*, som avgavs den 1 november 1906, innefattade, att förste provinsialläkaren såsom regel skulle hava att utföra de inom länet förekommande rättsmedicinska obduktionerna.

Medicinalstyrelsens betänkande 1913.

Den 25 november 1910 anbefallde Kungl. Maj:t *medicinalstyrelsen* att med biträde av särskilda sakkunniga företaga revision av samtliga av rättsmedicinkommittén framlagda förslag till ändringar i äldre författningar eller till nya författningar inom det rättsmedicinska området. I *underdånigt betänkande* den 17 april 1913 framlade medicinalstyrelsen, dels författningsförslag inom ifrågavarande område, dels ock förslag till organisation av rättsobducentväsendet. Medicinalstyrelsens förslag innebar, förutom att vederbörande stadsläkare i Göteborg och Malmö samt lärarna i rättsmedicin vid universitetet och Karolinska institutet skulle anlitas som rättsobducenter, tillskapande av dels 45 obduktionsområden, omfattande mera än ett provinsialläkardistrikt, och dels 19 obduktionsområden, vart och ett utgörande ett provinsialläkardistrikt.

Genom nådig remiss den 24 oktober 1913 infortrade Kungl. Maj:t utlåtande över detta betänkande från kanslern för rikets universitet, efter det

att denne hört de medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund samt lärarkollegiet vid Karolinska institutet. Kanslern avgav den 22 oktober 1914, med bifogande av yttranden från nämnda akademiska myndigheter, eget underdånigt utlåtande.

Lundafakultetens förslag.

Medicinska fakulteten i Lund hade vid sitt yttrande över medicinalstyrelsens ovannämnda betänkande såsom eget förslag till organisation av rättsobducentväsendet framlagt ett av professorn vid universitetet M. J. C. A. Forssman och dåvarande docenten därstädes, professorn E. Sjövall i ärendet avgivet utlåtande. Detta förslag omfattade 12 rättsobducentområden. I tre av områdena skulle lärarna i rättsmedicin vid de medicinska högskolorna vara rättsobducenter, under det att i de övriga befattningen såsom rättsobducent skulle innehavas av prosektorn vid ett stort lasarett med lämpligt läge inom området. Förslaget avsåge inrättandet vid vissa länslasarett av prosektorsbefattningar, med vilka skulle bland annat förenas skyldighet att verkställa rättsmedicinska obduktioner. Gotland samt flertalet norrländska län, eventuellt även de nordligaste delarna av Värmland och Dalarna, hade uteslutits ur organisationsplanerna. Fakulteten hade nämligen ansett det vara förenat med alltför stora svårigheter att i dessa delar av landet genomföra en förändring av de rådande förhållandena.

Medicinalstyrelsens utlåtande 1918.

Med anledning av vad i kanslerns skrivelse och bifogade yttranden anförts återförvisade Kungl. Maj:t den 19 november 1914 ärendet till medicinalstyrelsen för förnyat underdånigt utlåtande. I anledning härav avgav *medicinalstyrelsen*, efter att hava samrått med tillkallad sakkunnig, *den 22 februari 1918 nytt utlåtande* i ämnet. Detta utlåtande innehöll, dels en av medicinalstyrelsen uppgjord plan till rättsmedicinalväsendets omorganisation, dels ock ett av styrelsen framställt förslag om anordnande av vissa provdistrikt med syfte att på förhand åstadkomma en på praktisk erfarenhet grundad insikt om nämnda plans utförbarhet och verkningar. I utlåtandet föreslogs, att riket skulle indelas i 6 rättsobduktionsdistrikt. En var av de tre medicinska högskolorna skulle bliva centrum för ett distrikt. För de tre övriga distrikten — med stationer för rättsobducenterna i Göteborg, Norrköping och Umeå — skulle särskilda rättsobducenter tillsättas.

Konferens 1922.

Den 1 mars 1922 hölls inför dåvarande statsrådet och chefen för Kungl. socialdepartementet en konferens angående frågan om riktlinjerna för omorganisationen av rättsmedicinalväsendet och de närmaste åtgärderna för förverkligandet av en sådan omorganisation. I en av professorn Sjövall sammanfattad promemoria finnas huvuddragen av de synpunkter, som framkommo under denna konferens, sammanfattade. I promemorian föreslogs, att för undvikande i möjligaste mån av otjänliga liktransporter en minskning

skulle ske av de tillämnade obduktionsdistriktens storlek. För att inrättandet av en ny tjänstemannakår skulle kunna undvikas, skulle rättsobducentbefattningen i de distrikt, där den icke lämnades åt lärare vid de medicinska högskolorna, vara förenad med befattning såsom prosector vid visst lasarett. Enligt detta förslag skulle omorganisationen av rättsmedicinalväsendet endast successivt kunna genomföras i den mån prosectorsbefattningar blivit inrättade vid lasarett med lämpliga lägen för rättsobducentstationer.

1928 års rättsobducentsakkunniga.

Den 29 juni 1928 tillkallade dåvarande statsrådet och chefen för Kungl. socialdepartementet, jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag, tre sakkunniga för att inom nämnda departement biträda med fortsatt behandling av frågan rörande omorganisation av rättsobducentväsendet. I anledning av anförande av föredragande departementschefen, då bemyndigandet utverkades, hade emellertid de sakkunnigas uppgift i viss mån begränsats. Sålunda hade tanken att uppdraga obducentverksamheten åt särskilda tjänsteläkare, som helt skulle ägna sig däråt, i nämnda anförande blivit avvisad. Detsamma vore förhållandet med förslaget att förena befattning såsom rättsobducent med prosectorsbefattning vid vissa lasarett. I stället hänvisades de sakkunniga till att binda rättsobducentbefattningarna vid statstjänster av ett eller annat slag, varvid angavs, att några andra tjänstinnehavare icke rimligen torde komma i fråga än provinsialläkarna. De sakkunniga (1928 års rättsobducent-sakkunniga), vilka utgjordes av professorn Gunnar Hedrén, ordförande, dåvarande revisionssekreteraren Sven Lawski och provinsialläkaren Alfred Herner, avgåvo den 12 april 1929 *Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m.* Detta förslag innebar i huvudsak följande. Riket skulle vara indelat i 21 rättsobducentdistrikt. I regel skulle varje län utgöra ett distrikt med en rättsobducent. Rättsobducentbefattningen skulle såsom regel förenas med den provinsialläkartjänst, vars innehavare hade sin station i vederbörande länsresidensstad eller, om sådan tjänst ej funnes, den provinsialläkartjänst, vars innehavare hade sin station närmast residensstaden. I rättsobducentdistrikt med Uppsala och Lund såsom centrum skulle emellertid rättsobducentbefattningen förenas med befattningen såsom universitetslärare i rätts- och statsmedicin. Beträffande de rättsmedicinska obduktionerna i Stockholm framhöllo de sakkunniga, att Karolinska institutets lärarkollegium vid flera tillfällen, då frågan om rättsobducentväsendets omorganisation varit föremål för behandling, uttalat önskvärdheten av den anordningen, att utförandet av samtliga rättsmedicinska obduktioner inom Stockholm och jämväl inom Stockholms län lades under institutets rättsmedicinska institution. Med hänsyn till denna institutions otillräckliga lokalutrymmen hade emellertid de sakkunniga ansett sig då icke kunna föreslå någon ändring i anordningarna beträffande ifrågakvarande obduktioner i Stockholm. Däremot hade de sakkunniga funnit, att när frågan om Karolinska institutets förflyttande till annan plats bleve aktuell, borde frågan om en ändring av organisationen för dessa obduktioner i Stockholm upptagas till prövning.

KAP. IV.

**Fordringar å en tillfredsställande reform av rätts-
medicinalväsendet.**

Vid uppgörandet av planen för den nödvändiga omorganisationen av rättsmedicinalväsendet i riket gäller det, såsom naturligt är, först att klargöra, vilka fordringar en reform inom detta område måste uppfylla för att kunna anses tillfredsställande. Av vad tidigare sagts, särskilt rörande bristerna i den nuvarande organisationen av rättsmedicinalväsendet, torde framgå, vilka de viktigaste fordringarna å en reform inom ifrågakvarande område äro.

**Tillräcklig yrkesskicklighet hos rätts-
obducenterna.**

Främst bland dessa fordringar står utan tvivel kravet på *tillräcklig yrkesskicklighet* hos de läkare, som skola handhava den rättsmedicinska obduktionsverksamheten. Det med avseende på denna fordran mest rationella vore utan tvivel att anförtro hela denna verksamhet åt fullt utbildade rättsläkare samt i överensstämmelse med det Hedrénska förslaget indela riket i dess helhet i ett antal rättsläkardistrikt, vart och ett med en sådan läkare, som hade att utföra de inom distriktet förekommande rättsmedicinska obduktionerna.

P. M. av professorn W. Bosæus 1937.

Skulle en sådan organisation ställa sig alltför dyrbar, är det emellertid möjligt att, på sätt medlemmen av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, professorn W. Bosæus i P. M. till medicinalstyrelsen den 11 september 1937 angående det svenska rättsmedicinalväsendets behov av omorganisation föreslagit, för mindre kostnader erhålla en organisation, som åtminstone i huvudsak tillgodoser kravet på tillräcklig yrkesskicklighet hos de rättsmedicinska obduktionsförrättarna. Enligt detta förslag skulle kring de medicinska läroanstalterna och för övrigt i de delar av riket, där mera omfattande rättsmedicinsk verksamhet bedreves, i viss överensstämmelse med det Hedrénska förslaget, inrättas stora rättsläkardistrikt med fullt utbildade *rättsläkare*. I de övriga delarna av riket skulle, i viss överensstämmelse med Lundafakultetens förslag, den rättsmedicinska obduktionsverksamheten överlämnas åt lasarettprosektorer med mindre rättsobducentdistrikt (*rättsobducenter*). Även om detta förslag ur kompetenskravets synpunkt icke är fullt likvärdigt med det Hedrénska, så innebär det dock en organisation, som för överskådlig tid framåt kan anses i huvudsak tillfredsställande.

**Fullt kompetenta läkare även vid annan
rättsmedicinsk och därmed närbe-
släktad undersökningsverksamhet.**

I lika hög grad som beträffande den egentliga obduktionsverksamheten gäller i fråga om *all annan rättsmedicinsk undersökningsverksamhet* kravet

på att verksamheten handhaves av därtill fullt kompetenta läkare. För verkställandet av vissa förrättningar, såsom rättsmedicinska undersökningar av levande personer, kräves väl i flertalet fall icke någon rättsmedicinsk specialutbildning. Dessa förrättningar torde därför huvudsakligen kunna anförtros åt andra läkare med vissa högre kvalifikationer, exempelvis läkare vid olika sjukvårdsinrättningar, tjänsteläkare m. fl. Andra förrättningar, t. ex. rättsmedicinska laboratorieundersökningar, kräva däremot ett större mått av rättsmedicinsk sakkunskap och böra följaktligen utföras av läkare med sådan utbildning. Rättsmedicinska laboratorieundersökningar, särskilt sådana av histopatologisk karaktär, utgöra till mycket stor del komplement till de rättsmedicinska obduktionerna. För att ur dessa obduktioner utvinna de för de rättsliga utredningarna betydelsefulla upplysningar, som kunna erhållas, är det nämligen nödvändigt att obduktionerna i stor utsträckning kompletteras med laboratorieundersökningar av nyssnämnt slag. På den grund är otvivelaktigt det mest ändamålsenliga, att de läkare, som handhava den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, även utföra ifrågavarande laboratorieundersökningar.

Även i fråga om undersökningar, som icke kunna kallas rättsmedicinska i egentlig mening men dock i olika grad tjäna rättsliga ändamål, såsom läkarnas undersökningar vid liksyner samt många dödsbevisundersökningar, är det av stor vikt, att de utföras av därtill fullt kompetenta läkare. Liksom de rättsmedicinska undersökningarna av levande personer kräva läkarnas undersökningar vid liksynerna samt dödsbevisundersökningarna i det stora flertalet fall icke rättsmedicinsk specialutbildning. För vissa liksyner, exempelvis sådana som företagas i samband med mera komplicerade brottsutredningar, är emellertid sådan utbildning hos den vid liksynen biträdande läkaren mången gång nödvändig. Med de ändamål dödsbevisobduktionerna hittills fått tjäna, hava desamma vid upprepade tillfällen kommit till användning i fall, som varit föremål för särskild uppmärksamhet, eller i vilka betydande försäkringsrättsliga eller liknande intressen förelegat. I dylika fall är det givetvis av vikt att den läkare, som utför dessa obduktioner, äger full rättsmedicinsk kompetens.

All rättsmedicinsk undersökningsverksamhet lagligt reglerad.

En annan fordran å en godtagbar reform av rättsmedicinalväsendet är den, att *all rättsmedicinsk undersökningsverksamhet*, icke blott i fråga om behörigheten och skyldigheten att utöva densamma utan även i andra avseenden, erhåller en tillfredsställande *laglig reglering*.

Omläggning av liksynen.

Av vad i andra kapitlet yttrats om de otillräckliga bestämmelserna rörande *liksyn* framgår, att beträffande dessa förrättningar böra utfärdas ingående föreskrifter rörande de förhållanden, varunder de skola anordnas, ävensom rörande vad vid desamma skall iakttagas och de skyldigheter, som därvid skola åvila å ena sidan vederbörande polismyndighet och å andra sidan den såsom medicinskt sakkunnig biträdande läkaren.

**Nya och tidsenliga bestämmelser be-
träffande rättsmedicinska undersök-
ningar av levande personer samt rätts-
medicinska och rättskemiska labora-
torieundersökningar.**

Beträffande *rättsmedicinska undersökningar av levande personer* samt *rättsmedicinska och rättskemiska laboratorieundersökningar* erfordras utfärdandet av *nya och tidsenliga bestämmelser* rörande vad vid dessa undersökningar bör iakttagas. Beträffande rättsmedicinska och rättskemiska laboratorieundersökningar erfordras jämväl bestämmelser rörande materialets tillvaratagande och insändande samt rörande under vilka förhållanden och på vad sätt materialet sedermera bör bevaras.

**All rättsmedicinsk verksamhet under
statlig kontroll.**

Liksom den rättsmedicinska obduktionsverksamheten bör även all annan rättsmedicinsk undersökningsverksamhet i rättsväsendets tjänst ställas under möjligast betryggande *statlig kontroll*.

Av vad i andra kapitlet yttrats rörande medicinalstyrelsens kontroll över den rättsmedicinska undersökningsverksamheten framgår, att det kan ifrågasättas, huruvida icke det mest ändamålsenliga vore, att denna kontroll i första hand åvilade en lägre instans, exempelvis en inspektör för den rättsmedicinska verksamheten, och först i andra hand, såsom överinstans, medicinalstyrelsen genom dess medicinalbyrå och rättsmedicinska nämnd. Därigenom skulle åstadkommas en väsentlig avlastning av byråns och nämndens alltför stora arbetsbörda samt möjlighet till en snabbare expedition av de rättsmedicinska ärendena. Vidare skulle de olägenheter bortfalla, som äro förenade med, att medicinalstyrelsen, såsom nu är fallet beträffande ett stort antal brottmålsutredningar, nödgas taga ställning i ärendena och fälla sitt omdöme, innan utredningsmaterialet föreligger i någorlunda fullständigt och färdigt skick. Skulle emellertid till följd av kostnads- eller andra skäl inrättandet av en sådan inspektörstjänst icke låta sig göra, måste medicinalbyrån och den rättsmedicinska nämnden erhålla den förstärkning i arbetskrafter, som är nödvändig på grund av den alltmer ökade arbetsbördan.

Kontrollen torde lämpligen böra ske på sätt liknande det, som nu äger rum med avseende å den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, nämligen att det skulle åligga den kontrollerande myndigheten att granska de rättsmedicinska protokollen jämte därtill hörande utlåtanden och andra handlingar. Skyldighet bör därför införas för samtliga läkare att vid avgivande av utlåtande över på grund av förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller polis- eller åklagarmyndighet verkställda rättsmedicinska undersökningar insända bestyrkt avskrift av utlåtande och förordnandet samt, då protokoll förts, jämväl därav, till den kontrollerande myndigheten. Därjämte bör den kontrollerande myndigheten företaga regelbundna inspektioner dels av de för utförandet av rättsmedicinska undersökningar anställda special-

utbildade läkarnas tjänsteverksamhet och dels av de offentliga inrättningar av olika slag, som äro avsedda för dessa undersökningar.

Närmare samarbete mellan rättsmedicinens utövare och myndigheterna.

Ett annat, synnerligen viktigt krav, som en kommande reform av rättsmedicinalväsendet måste uppfylla, är, att den skall möjliggöra och befordra ett betydligt *närmare samarbete* mellan å ena sidan den rättsmedicinska undersökningsverksamhetens utövare och å den andra de rättsövervakande och rättsvårdande myndigheterna, än vad som nu förefinnes. Såsom slutmål måste här uppställas, att dessa myndigheter i sin verksamhet ständigt skola hava bekväm tillgång till biträde av fullgod rättsmedicinsk expert. Vid planerandet av de nu tilltänkta reformerna nödgas man emellertid taga hänsyn till, såväl vad som för närvarande kan anses ekonomiskt genomförbart som ock det förhållandet att vid organiserandet av detta samarbete en mängd invecklade problem uppstå sig, vilka näppeligen lära kunna lösas annat än med hjälp av en under årens lopp småningom samlad erfarenhet. Det torde därför vara nödvändigt och välbetänkt att vid dessa reformer icke sträcka fordringarna längre än till att *polismyndigheterna och domstolarna* huvudsakligen i mera viktiga och svårbedömliga fall skola erhålla *tillgång till biträde av fullgod eller någorlunda fullgod rättsmedicinsk expert*, medan nödigt biträde åt polismyndigheterna vid utredning av lättare och mindre viktiga fall, särskilt vid flertalet liksyner, fortfarande får lämnas av vederbörande tjänsteläkare.

Undervisningen i rättsmedicin måste omläggas.

I icke oväsentlig grad har det nuvarande bristfälliga samarbetet mellan läkarna och polismyndigheterna m. fl. myndigheter föranletts av *dels* det sätt, på vilket undervisningen i rättsmedicin i vårt land över huvud taget varit upplagd, och *dels* framför allt de ovan omtalade, ytterst ogynnsamma förhållanden, under vilka denna undervisning hittills måst bedrivas vid Karolinska institutet, där det stora flertalet av landets läkare få sin utbildning i ämnet. Då den rättsmedicinska institutionen i Stockholm varit avskuren från varje mera direkt förbindelse med dessa myndigheter — åtminstone i själva staden, därifrån så gott som hela undervisningsmaterialet erhållits — har det icke varit möjligt att inrikta undervisningen på samarbete mellan läkarna och myndigheterna ifråga och att bibringa de studerande nödig insikt om betydelsen härav. Såsom tidigare omtalats, hava emellertid inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga i ett år 1941 avgivet betänkande angående läkarutbildningens reformering föreslagit bland annat en omläggning av undervisningen i rättsmedicin för medicine licentiatexamen, varigenom denna skulle komma att omfatta bland annat rättslig liksyn, kort orientering angående landets polisorganisation, viss elementär kriminalteknik och olika smärre rättsmedicinska frågor, som möta läkaren i hans dagliga arbete. Det torde kunna förväntas, att en på detta sätt upplagd undervisning i vida högre grad än den nuvarande skall

vara ägnad att bibringa de studerande såväl de kunskaper, som äro erforderliga, för att de sedermera, exempelvis såsom tjänsteläkare, skola kunna lämna polismyndigheterna m. fl. myndigheter det sakkunniga biträde dessa behöva, som ock riktig insikt om behovet och nyttan av samarbete med myndigheterna ifråga. Såsom också tidigare framhållits, kan emellertid en sådan undervisning icke på tillfredsställande sätt anordnas vid Karolinska institutet med den nuvarande organisationen av rättsobducentväsendet i Stockholms stad. Om de sakkunnigas omtalade förslag skall kunna genomföras vid institutet, måste den rättsmedicinska institutionen träda i direkt förbindelse och samverka med ifrågavarande myndigheter i staden.

Andre stadsläkarens i Stockholm rättsmedicinska undersökningsverksamhet måste övertagas av rättsmedicinska institutionen.

Ej heller är det, såsom tidigare nämnts, möjligt att med nuvarande organisation av rättsobducentväsendet i Stockholm vid Karolinska institutet anordna utbildning av specialister i rättsmedicin. I varje fall kan för närvarande icke mer än någon enstaka sådan utbildas därstädes. Då i Uppsala och Lund det för ändamålet tillgängliga obduktions- och övriga materialet är begränsat, måste utbildningen av flertalet av de specialister, vilka avses skola övertaga den rättsmedicinska obduktionsverksamheten och annan rättsmedicinsk undersökningsverksamhet i riket, vara förlagd till Stockholm. En ovillkorlig förutsättning för en omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket i den riktningen, att den rättsmedicinska undersökningsverksamheten i största möjliga utsträckning övertages av på området specialutbildade läkare, är därför, att det rättsmedicinska undersökningsmaterialet i Stockholm i möjligaste mån ställes till förfogande för Karolinska institutets rättsmedicinska institution samt att denna institution träder i direkt förbindelse och samverka med de rättsövervakande och rättsvårdande myndigheterna i staden. Det enda sätt, på vilket detta praktiskt kan tänkas ske, är att institutionen ifråga övertager den rättsmedicinska undersökningsverksamhet, som hittills åvilat andre stadsläkaren i Stockholm. Detta är också den väg, som förordats vid samtliga utredningar efter år 1907 rörande frågan om omorganisation av rättsobducentväsendet i riket.

Ändamålsenliga och tillräckliga lokaler.

De specialutbildade läkare, som avses skola övertaga den väsentliga delen av den rättsmedicinska undersökningsverksamheten i landet, måste givetvis för denna sin verksamhet hava tillgång till *ändamålsenliga och tillräckliga lokaler*. På vissa ställen i riket, såsom i Uppsala, Lund, Västerås och Umeå, finnas dylika lokaler redan färdiga och disponibla. Beträffande lokalerna i de tre senare städerna bör emellertid framhållas att viss svårighet föreligger att överblicka, om desamma även i framtiden, när det nedan framlagda arbetsprogrammet blivit genomfört, komma att helt motsvara behovet. På andra

ställen, där sådana läkare kunna tänkas böra stationeras, finnas ej alls lokaler för dylikt ändamål, eller äro de till buds stående lokalerna icke av nöjaktigt beskaffenhet. Det sistnämnda är fallet i Stockholm, där de lokaler, som tillhöra Karolinska institutets rättsmedicinska institution, äro synnerligen otidsenliga och redan för sitt nuvarande ändamål otillräckliga. För att institutionen skall kunna fylla de uppgifter, som vid en blivande omorganisation av rättsmedicinalväsendet kunna väntas komma att åvila densamma, är det därför nödvändigt, att den nybyggnad av institutionen, som planerats i samband med den beslutade förflyttningen av Karolinska institutets teoretiska institutioner till Norrbackaområdet, kommer till stånd och i någorlunda obeskuret skick. Även på andra ställen, där behövliga lokaler saknas, är det nödvändigt, att nyanaffning av sådana sker, och att de förses med för sitt ändamål *nödig utrustning*.

av praktiskt genomförd. I betraktande av de stora svårigheter, som
 sig varit förenade med en genomgående modernisering av rättsmedicinal-
 väsendet och de utpräglade missförstånden som rättsmedicinalväsendets
 de stora förhöjda kostnader, som förut sålunda uttryckligen förutsett, så
 utgör till framtid, som dels i möjligaste mån utgör på den redan befintliga
 organisationen och dels i möjligaste mån genomgående förändring av den
 samma, så som för ändamålet vinnande är nödvändigt och för det öfriga
 skulder en viss betydande kostnadsanstalt.

A andra sidan äro, som också framgått av vad tidigare anförts, givetvis ett
 skäliga med eller mindre ingripande organisatoriska förändringar, omfattande
 nya, för att man skall kunna uttränga till en någorlunda ändamålsenlig reform
 av rättsmedicinalväsendet i allmänhet.

Spärskheten är det icke heller lämpligt att skapa ett rättsmedicinalväsende till
 rättsmedicinalväsendet äro visst, att avsevärda svårigheter för lördet länder, så
 föga vidkommit att detta sparande äro långt till ändamålet med reformen
 vederbörlig. Rättsmedicinalväsendets organisationssvårigheter, liksom rättsmedicinal-
 undersökningssvårigheterna över huvud taget, äro sådana, att man skall kunna följa
 sin uppgift mycket stora förändringar på sin nödvändiga insatser, såsom
 och erfarandet. De svårigheter och svårigheter omfattningar, som skola vara till
 utöfna av denna verksamhet, måste beaktas med tillhörig hänsyn till dess
 förhållanden. Om rättsmedicinalväsendet förut sålunda givits såväl storska förhöjda
 säkerheten uppgiften svårigheter för erfarandet av tillräckligt kvalificerade
 arbetare. Härvidan skulle reformen reformens ändamål kunna förstås.
 Vidare bör erinras om, att för att kunna ställa tillfreds med rättsmedicinal-
 undersökningssvårigheterna äro visst, att avsevärda svårigheter för lördet länder, så
 som tillgod sparat. Allt detta kräver betydande kostnader. Därför kom-
 mer till rättsmedicinalväsendet liksom andra medicinska vetenskapsinstitutioner, be-
 stä i viss utsträckning och i någon mån, att till tillräckligt för sin läsa-
 ta läsa denna utveckling förändringar desto större och dyrbara blir den
 för den rättsmedicinalväsendets undersökningssvårigheterna nödvändiga utrust-
 ningar. Även så kommer den betydande minskning av rättsmedicinalväsendets
 tillfälle som blir följden av den rättsmedicinalväsendets organisationssvårigheterna

KAP. V.

Förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket.

1. Inledning.

I föregående kapitel har redogjorts för de fordringar, som böra uppställas på en tillfredsställande reform av rättsmedicinalväsendet i riket. Vid utarbetandet av förslag till en sådan reform har man emellertid att taga hänsyn, icke blott till vad som ur rättsmedicinsk synpunkt och andra synpunkter kan anses önskvärdt, utan även till vad som under för handen varande förhållanden kan vara praktiskt genomförbart. I betraktande av de stora svårigheter, som visat sig vara förenade med en genomgripande modernisering av rättsmedicinalväsendet, och de upprepade misslyckanden, som reformsträvandena under de sista fyrtio åren haft att anteckna, så torde endast ett sådant förslag hava utsikt till framgång, som *dels* i möjligaste mån bygger på den redan befintliga organisationen och icke innefattar mera genomgripande förändring av densamma, än som för ändamålets vinnande är nödvändigt, och *dels* icke överskrider en viss begränsad kostnadsram.

Å andra sidan äro, som också framgått av vad tidigare anförts, givetvis åtskilliga mer eller mindre ingripande organisatoriska förändringar ofrånkomliga, för att man skall kunna nå fram till en någorlunda ändamålsenlig reform av rättsmedicinalväsendet i riket.

Självfallet är det icke heller möjligt att skapa ett tillfredsställande rättsmedicinalväsende utan vissa, rätt avsevärda utgifter. Det torde därför vara föga välbetänkt att driva sparsamheten så långt, att ändamålet med reformen vedervågas. Rättsmedicinsk obduktionsverksamhet, liksom rättsmedicinsk undersökningsverksamhet över huvud taget, ställer, om den skall kunna fylla sin uppgift, mycket stora fordringar på sina utövares kunskaper, skicklighet och erfarenhet. De avlöningar och särskilda ersättningar, som skola utgå till utövarna av denna verksamhet, måste beräknas med tillbörlig hänsyn till dessa förhållanden. Om nyssnämnda förmåner icke givas skäligen storlek, torde det säkerligen uppkomma svårigheter för erhållandet av tillräckligt kvalificerad arbetskraft. Härigenom skulle reformens ändamål kunna förfelas.

Vidare bör erinras om, att för att kunna utöva fullgod rättsmedicinsk undersökningsverksamhet erfordras såväl tillräckliga och tidsenliga lokaler som fullgod apparatur. Allt detta kräver betydande kostnader. Därtill kommer att rättsmedicinen, liksom andra medicinska vetenskapsgrenar, befinner sig i rask utveckling och därigenom tager allt flera hjälpmedel i sin tjänst. Ju längre denna utveckling fortskrider desto större och dyrbarare blir den för den rättsmedicinska undersökningsverksamheten nödiga tekniska utrustningen. Ävenså kommer den betydande minskning av antalet obduktionsförrättare, som blir följden av den rättsmedicinska obduktionsverksamhetens

överflyttande från tjänsteläkarna till ett fåtal specialutbildade läkare, givetvis att medföra ökade kostnader för resor, liktransporter m. m.

Även om den allra största sparsamhet iakttages, torde sålunda en omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket komma att medföra en avsevärd ökning av de nuvarande kostnaderna för detsamma. Detta kan emellertid knappast vara ägnat att förvåna, då den nödvändiga reformen årtionde efter årtionde blivit uppskjuten, ända till dess det nuvarande ohållbara tillståndet inträtt. I betraktande av den utomordentligt stora betydelse ur rättssäkerhetssynpunkt, som ett välordnat rättsmedicinalväsende har, kunna dock de för den tilltänkta reformen nödvändiga kostnaderna ingalunda anses höga.

2. Plan för omorganisation av rättsmedicinalväsendet på grundval av den nu befintliga frivilliga organisationen.

Såsom i föregående kapitel framhållits, skulle den ur synpunkten av tillräcklig yrkesskicklighet mest tillfredsställande lösningen av frågan om omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket vara, att, i enlighet med det Hedrénska förslaget, landet i sin helhet indelades i ett antal rättsläkardistrikt, som vart och ett förestodes av en fullt utbildad rättsläkare, vilken det ålåg att tillika med sina medhjälpare utföra de inom distriktet förekommande rättsmedicinska obduktionerna och annan rättsmedicinsk undersökningsverksamhet. Det för en sådan organisation nödvändiga antalet rättsläkare och rättsläkardistrikt torde, såsom också professorn G. Hedrén ansett, med hänsyn till arbetsuppgifterna samt landets utsträckning och kommunikationsförhållandena icke kunna beräknas lägre än till 7 stycken.

I riket finnes visserligen, såsom tidigare nämnts, sedan längre tid tillbaka rättsläkartjänster, nämligen de i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, vilkas bägge innehavare utgöras av professorn i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet samt professorn i patologisk anatomi och rättsmedicin vid universitetet i Lund. Dessa rättsläkartjänster äro dock uteslutande avsedda för expertverksamhet åt medicinalstyrelsen.

Emellertid har, såsom ävenledes omtalats, vid såväl Karolinska institutets som Lunds universitets rättsmedicinska institution på frivillighetens väg genom samarbete med vissa länsstyrelser m. m. redan skapats viss grund för blivande *rättsläkardistrikt* i dessa delar av landet. Det torde därför utan alltför stora svårigheter och kostnader låta sig göra att såväl för Stockholms stad jämte en del närliggande län som för den sydligaste delen av landet inrätta rättsläkardistrikt, det förra distriktet under föreståndarskap av professorn i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet och med sin centralanstalt förlagd till institutets rättsmedicinska institution samt det senare distriktet under föreståndarskap av professorn i patologisk anatomi och rättsmedicin (eventuellt den här nedan omtalade professorn i rättsmedicin) vid Lunds universitet och med sin centralanstalt förlagd till universitetets rättsmedicinska institution.

Även vid Uppsala universitet finnes en lärartjänst i rätts- och statsmedicin,

en tjänst, vars tidigare innehavare under en följd av år tillika varit rättsläkare i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd. Också i Uppsala har, såsom tidigare nämnts, på frivillighetens väg lagts viss grund för ett blivande rättsläkardistrikt. Det torde därför ej vara förenat med alltför stora svårigheter och kostnader att även med Uppsala såsom centrum inrätta ett rättsläkardistrikt med läraren i rätts- och statsmedicin såsom rättsläkare och föreståndare samt med centralanstalt förlagd till universitetets patologiska institution, där läraren i fråga har sin verksamhet.

Svarare ställer det sig med inrättandet av de fyra återstående av de sju behövliga rättsläkardistrikten. Några akademiska lärarbefattningar i rättsmedicin, med vilka rättsläkartjänsterna inom dessa distrikt skulle kunna förenas, finnas icke, och att kombinera dessa rättsläkartjänster med några läkarbefattningar av annat slag — möjligen med undantag av viss tjänst i Göteborg — torde på grund av arbetsuppgifternas storlek och art icke lämpligen låta sig göra. Icke heller finnas några vetenskapliga institutioner eller liknande inrättningar, försedda med för rättsläkarverksamheten nödiga obduktionslokaler och laboratorier, vilka inrättningar skulle kunna tjäna till centralanstalter för dessa distrikt. För distrikten ifråga skulle sålunda 4 nya, praktiskt taget fristående rättsläkartjänster behöva inrättas med löneförmåner svarande mot de höga kompetensfordringar, som böra ställas å dessa tjänsters innehavare. Vidare måste lokaler för centralanstalter för ifrågavarande fyra distrikt anskaffas genom nybyggnad eller i annan ordning samt förses med nödig utrustning ävensom med erforderlig assistent-, teknisk biträdes- och vaktmästarpersonal. De kostnader, som härför skulle krävas, har den rättsmedicinska nämnden funnit vara så stora, att nämnden, trots de obestridda fördelar ur rättsmedicinsk synpunkt, som det Hedrénska organisationsförslaget innebär, likväl ansett sig böra avstå från att förordna detsammias genomförande i landet i dess helhet.

Såsom tidigare omtalats, har professor Bosæus i en år 1937 till medicinalstyrelsen ingiven P. M. framlagt ett reformförslag, varigenom för avsevärt mindre kostnader än de, som genomförandet av det Hedrénska förslaget kräver, skulle kunna skapas en organisation för rättsmedicinalväsendet i riket, vilken för överskådlig tid framåt kan anses i huvudsak tillfredsställande. Enligt detta reformförslag skulle sådana *stora rättsläkardistrikt med fullt utbildade rättsläkare*, som professor Hedrén föreslagit, inrättas endast *i anslutning till de tre medicinska läroanstalterna samt i delar av riket, där eljest mera omfattande rättsmedicinsk undersökningsverksamhet bedreves. Landets övriga delar* däremot skulle uppdelas i mindre distrikt, s. k. *rättsobducentdistrikt*, varest ifrågavarande undersökningsverksamhet, framför allt obduktionsverksamheten, skulle överlämnas till *lasarettsläkare vid patologiska avdelningar å vissa lasarett (rättsobducenter)*.

Enligt professor Bosæus' förslag skulle sålunda i första hand inrättas *tre stora rättsläkardistrikt*, nämligen *Stockholms, Uppsala och Lunds*, vart och ett med sin centralanstalt ansluten till den rättsmedicinska eller patologiska

institutionen vid den i respektive stad liggande medicinska läroanstalten och med vederbörande professor eller lärare i rättsmedicin såsom föreståndare och rättsläkare.

I landet i övrigt torde man kunna inskränka sig till att inrätta allenast ett rättsläkardistrikt, nämligen ett för Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län och med sin centralanstalt förlagd till Göteborg. Att med Göteborg såsom centrum inrätta ett rättsläkardistrikt under ledning av en fullt utbildad rättsläkare torde, trots de därmed förenade kostnaderna, få anses ofrånkomligt. Med hänsyn till att Göteborg är landets andra stad med en folkmängd av mer än 280 000 personer och ett ytterst betydelsefullt centrum för stora delar av landet, torde den rättsmedicinska undersökningsverksamheten därstädes, särskilt efter en reform i enlighet med de linjer, som den rättsmedicinska nämnden avser, komma att bliva så omfattande och av den art, att verksamheten ifråga kräver en särskild befattningshavare och en sådan med en rättsläkares kvalifikationer.

Att i de omtalade fyra länen lösa den rättsmedicinska organisationsfrågan med hjälp av lasarettsläkare vid patologiska avdelningar å lasarett torde för övrigt stöta på särskilda svårigheter av den anledningen, att lasaretten i dessa län, enligt vad nämnden har sig bekant, åtminstone till stor del, för ett relativt lågt pris får de för dem behövliga patologisk-histologiska undersökningarna utförda i Göteborg. Det torde på grund därav vara tvivelaktigt, om vederbörande landsting skola vara villiga att vid några av dessa lasarett inrätta sådana lasarettsläkartjänster.

Ej heller låter det sig göra att lägga utförandet av den rättsmedicinska undersökningsverksamheten i de fyra länen å innehavaren av prosektors- eller biträdande prosektorsbefattningen vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Innehavarna av dessa bägge befattningar äro nämligen alltför upptagna och bundna av sina tjänstställiganden för att vid sidan därav kunna tänkas medhinna denna omfattande verksamhet och kunna icke heller förväntas komma att äga för verksamheten ifråga nödiga kvalifikationer.

Däremot skulle man väl kunna tänka sig att kombinera en rättsläkartjänst i Göteborg med en befattning såsom läkare vid patologisk avdelning å något av stadens mindre sjukhus, varigenom kostnaderna för rättsläkartjänsten skulle kunna något nedbringas.

I de delar av landet, som icke inginge i de fyra omtalade rättsläkardistriktet, skulle den rättsmedicinska obduktionsverksamheten och annan rättsmedicinsk undersökningsverksamhet bestridas av lasarettsläkare vid patologiska avdelningar å lasarett i egenskap av rättsobducenter. Dessa delar av landet skulle med hänsyn härtill indelas i ett antal mindre rättsobducentdistrikt, vart och ett under föreståndarskap av en dylik rättsobducent.

För närvarande finnas vid tvenne länslasarett, nämligen vid lasaretten i Västerås och Umeå, sådana lasarettsläkare anställda, var och en såsom föreståndare för en till respektive lasarett hörande patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning. Såsom i historiken omtalats, har på frivillighetens väg

kring vardera av dessa bägge lasarettavdelningar skapats ett slags rättsobducentdistrikt, omfattande *det ena Västmanlands och Örebro län* samt *det andra Västerbottens län*. Dessa bägge distrikt skulle vid den tilltänkta omorganisationen av rättsmedicinalväsendet ingå i densamma såsom *rättsobducentdistrikt*.

Det *förra distriktet* skulle benämnas *Västerås rättsobducentdistrikt* samt bibehålla sin nuvarande omfattning.

Beträffande det *senare distriktet* sammanhänger frågan om inrättandet av detsamma på det allra närmaste med frågan om rättsmedicinalväsendets ordnande inom Övre Norrland över huvud taget. Med hänsyn särskilt till denna landsdels stora yttinnehåll och de kommunikationsförhållanden, som därstädes äro rådande, skulle utan tvivel det mest ändamålsenliga vara, att för vardera av Västerbottens och Norrbottens län inrättades ett särskilt rättsobducentdistrikt. Därvid skulle dessa distrikt få sina centralanstalter förlagda, det förra till patologisk-bakteriologiska avdelningen vid Umeå lasarett och det senare till patologisk avdelning vid garnisonssjukhuset i Boden.

Enligt vad nämnden har sig bekant, hava arméförvaltningens civila departement samt fortifikations- och sjukvårdsstyrelser i den 11 november 1942 efter remiss avgivet underdånigt utlåtande över Betänkande med förslag till utbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden framhållit önskvärdheten av, att en patologisk-anatomisk avdelning inrättades därstädes. Med hänsyn till den stora betydelse, som en sådan avdelning med därtill ansluten centralanstalt för ett rättsobducentdistrikt skulle komma att få för den rättsmedicinska verksamheten i denna del av landet, vill nämnden på det livligaste förorda, att sagda avdelning kommer till stånd. Något utarbetat förslag till avdelningen ifråga föreligger emellertid icke.

Lasarettsläkaren vid patologisk-bakteriologiska avdelningen å Umeå lasarett har emellertid förklarat, att han — under förutsättning, att vid obduktionsfall inom Norrbottens län liktransport till Umeå lasarett kan ordnas i motsvarande utsträckning som för närvarande sker vid obduktionsfall inom Västerbottens län, något som icke torde vara förenat med alltför stora svårigheter — kan övertaga rättsobducentverksamheten även inom Norrbottens län. Under sådana förhållanden har nämnden ansett sig böra avstå från att föreslå, att ett särskilt rättsobducentdistrikt för Norrbottens län nu inrättas.

Nämnden får därför föreslå, att i stället för tvenne rättsobducentdistrikt för de bägge nordligaste länen inrättas ett för dessa län gemensamt distrikt, benämnt *Övre Norrlands rättsobducentdistrikt*, med sin centralanstalt förlagd till patologisk-bakteriologiska avdelningen vid lasarettet i Umeå. Skulle emellertid beslut fattas om inrättande av en patologisk-anatomisk avdelning vid garnisonssjukhuset i Boden, anser nämnden, att frågan om ett särskilt rättsobducentdistrikt för Norrbottens län bör tagas under förnyad prövning.

Den rättsmedicinska nämnden har erhållit kännedom om, att inom Väster-norrlands läns landsting utredning verkställdes och förslag uppgjorts till inrättande av en tjänst såsom lasarettsläkare vid patologisk avdelning å *lasa-*

rettet i Sundsvall. Denna lasarettsläkartjänst torde väl kunna förenas med en rättsobducentbefattning i ett distrikt, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län.

Det är vidare för nämnden bekant, att styresmannen för *Norrköpings lasarett*, med. d:r Sten von Stapelmohr verkställt utredning och framlagt förslag om inrättandet av en sådan lasarettsläkartjänst vid Norrköpings lasarett. Innehavaren av denna tjänst skulle erhålla ett tjänstgöringsområde, omfattande Norrköpings sjukvårdsområde, Östergötlands läns och Norra Kalmar läns sjukvårdsområden samt Katrineholms, Flens och möjligen Nyköpings lasarett inom Södermanlands läns sjukvårdsområde. Inom detta tjänstgöringsområde skulle denne lasarettsläkare utföra de en sådan läkare tillkommande åliggandena samt dessutom förrätta alla förekommande rättsmedicinska obduktioner. I likhet med von Stapelmohr finner nämnden det synnerligen ändamålsenligt, att den föreslagna lasarettsläkartjänsten förenas med en rättsobducentbefattning. Nämnden anser emellertid, att det till denna sistnämnda befattning hörande rättsobducentdistriktet bör givas en något annan omfattning än patologdistriktet. Sålunda bör rättsobducentdistriktet icke omfatta några delar av Södermanlands län, vilket i sin helhet bör ingå i Stockholms rättsläkardistrikt. Däremot bör *rättsobducentdistriktet omfatta icke blott Östergötlands län med Norrköpings stad samt norra delen av Kalmar län utan även södra delen av sistnämnda län*. Några allvarigare olägenheter av att giva patologdistriktet och rättsobducentdistriktet en till en viss grad olika utsträckning synas icke vara att befara. Enligt de erfarenheter, som vunnits från exempelvis den rättsläkarverksamhet, som under senare år bedrivits från Karolinska institutets rättsmedicinska institution inom Stockholms, Södermanlands och Gotlands län, hava icke några nämnvärda olägenheter varit förbundna med att denna rättsläkarverksamhet, innefattande rättsmedicinska obduktioner m. m., utförts av andra läkare än dem, som utföra de kliniska obduktionerna samt de patologisk-histologiska och bakteriologisk-serologiska undersökningarna åt lasaretten inom länen ifråga. Däremot skulle, särskilt med hänsyn till samarbetet mellan å ena sidan rättsläkarna respektive rättsobducenterna och å andra sidan länsstyrelserna och polismyndigheterna, avsevärda svårigheter kunna tänkas uppkomma, om ett län uppdelades på flera rättsläkar- respektive rättsobducentdistrikt. Att nyssnämnda rättsobducentdistrikt genom utökningen med södra delen av Kalmar län skulle bliva för stort och därigenom arbetsbördan för rättsobducenten alltför betungande torde icke vara att befara, då dels kommunikationsförhållandena i denna landsdel äro i stort sett goda och dels den rättsmedicinska undersökningsverksamheten inom densamma är av ringa omfattning. Till belysande av denna verksamhets storleksgrad kan nämnas, att de rättsmedicinska obduktionerna under åren 1936—1940 i medeltal utgjorde för hela Kalmar län omkring 7 och för Östergötlands län omkring 15 om året.

3. De olika rättsläkar- och rättsobducentdistriktens omfattning och benämning.

I anslutning till vad nyss sagts, vill rättsmedicinska nämnden såsom grund för organisationen av rättsmedicinalväsendet föreslå, att riket uppdelas i 4 rättsläkardistrikt och 4 rättsobducentdistrikt. Rättsläkardistriktet skulle benämnas *Stockholms, Uppsala, Lunds och Göteborgs rättsläkardistrikt* samt rättsobducentdistriktet *Östra Götalands, Västerås, Värmlands, Mellersta Norrlands och Övre Norrlands rättsobducentdistrikt*.

Distriktet skulle vara av följande omfattning.

Stockholms rättsläkardistrikt: Stockholms stad samt Stockholms, Södermanlands och Gotlands län.

Uppsala rättsläkardistrikt: Uppsala, Gävleborgs och Kopparbergs län.

Lunds rättsläkardistrikt: Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Hallands, Kronobergs och Jönköpings län.

Göteborgs rättsläkardistrikt: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län.

Östra Götalands rättsobducentdistrikt: Östergötlands och Kalmar län.

Västerås rättsobducentdistrikt: Västmanlands och Örebro län.

Mellersta Norrlands rättsobducentdistrikt: Västernorrlands och Jämtlands län.

Övre Norrlands rättsobducentdistrikt: Västerbottens och Norrbottens län.

För varje rättsläkardistrikt skulle finnas en rättsläkare, som skulle vara föreståndare för rättsläkarstationen inom distriktet, samt för varje rättsobducentdistrikt en rättsobducent, som skulle vara föreståndare för rättsobducentstationen inom distriktet.

Rättsläkarbefattningarna i *Stockholms, Uppsala och Lunds rättsläkardistrikt* skulle vara förenade, befattningen i *Stockholms distrikt* med tjänsten såsom professor i rätts- och statsmedicin vid *Karolinska institutet*, befattningen i *Uppsala distrikt* med tjänsten såsom lärare i rätts- och statsmedicin vid *Uppsala universitet* samt befattningen i *Lunds distrikt* med tjänsten såsom professor i patologisk anatomi och rättsmedicin vid *Lunds universitet*. I ovan nämnda betänkande angående läkarutbildningen hava emellertid de sakkunniga föreslagit en uppdelning av nämnda professor, varigenom vid *Lunds universitet* skulle inrättas en professor i allenast rättsmedicin. Om detta förslag vinner bifall, skulle alltså rättsläkarbefattningen i *Lunds distrikt* komma att förenas med denna sistnämnda professorstjänst i rättsmedicin vid universitetet. Vad slutligen beträffar den tilltänkta rättsläkarbefattningen i *Göteborgs rättsläkardistrikt*, avser nämnden, att innehavaren av sagda befattning tillika skall vara läkare vid patologisk avdelning å något mindre sjukhus i Göteborg.

Rättsobducentbefattningarna skulle vara förenade med befattning såsom lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å det i stationeringsorten belägna lasarettet.

På grund av denna tilltänkta förening av rättsläkarbefattningen i Göteborg

samt av samtliga rättsobducentbefattningar med tjänster såsom läkare vid patologiska avdelningar å olika sjukhus, förutsätter inrättandet av sagda befattningar inom rättsmedicinalväsendet att *överenskommelser* i denna fråga träffas mellan å ena sidan staten och å andra sidan vederbörande kommuner och landsting.

Beträffande de av dessa sjukhus, vid vilka tjänst av nyssnämnt slag icke är inrättad, måste överenskommelserna givetvis i första hand gälla nyinrättandet av sådana tjänster. Som tidigare omnämnts finnas vid lasaretten i Västerås och Umeå redan sådana lasarettsläkare anställda, varjämte vid lasaretten i Norrköping och Sundsvall inrättandet av sådana läkartjänster äro föreslagna. Vid det mindre sjukhus i Göteborg, som kan ifrågakomma, äro däremot veterligen några åtgärder för sådan tjänsts inrättande icke företagna. Med hänsyn till den utomordentliga betydelse för sjukvården, som tjänster såsom läkare vid patologiska avdelningar å lasaretten och liknande sjukvårdsinrättningar visat sig hava, synes det icke behöva befaras, att överenskommelser om dessa tjänsters inrättande skola stöta på alltför stora svårigheter.

Överenskommelser måste vidare träffas rörande förenandet av rättsläkarbefattningen i Göteborg och samtliga rättsobducentbefattningarna med de olika förefintliga eller blivande tjänsterna såsom läkare respektive lasarettsläkare vid patologiska avdelningar. Ej heller beträffande dessa överenskommelser torde man behöva befara svårigheter av oöverkomligt slag. Genom att dessa läkartjänster förenas med statliga rättsläkar- respektive rättsobducentbefattningar komma innehavarna av sagda tjänster att erhålla större löneförmåner, vilket givetvis är ägnat att verksamt bidra till att tjänsterna ifråga bliva mera eftersökta och komma att besättas med mera kvalificerade läkare, än vad som eljest skulle bliva fallet.

Förenandet av de bägge slagen av tjänster kan näppeligen antagas komma att medföra några större nackdelar. Faran av att de bägge tjänsterna skulle komma att i avsevärd grad hindra varandra är nämligen ringa. Då den mera krävande rättsläkarbefattningen i Göteborg skulle förenas med en tjänst såsom läkare vid patologisk avdelning å ett mindre sjukhus skulle den senare tjänsten endast i mindre grad komma att taga rättsläkarens tid i anspråk men dock tillgodose behovet av bibehållen yrkesskicklighet i patologisk-anatomiskt hänseende. Rättsobducentbefattningarna däremot, som skulle förenas med de mera arbetsfyllda tjänsterna såsom lasarettsläkare vid patologiska avdelningar å lasarett, torde icke bliva i högre grad betungande, då vart och ett av rättsobducentdistrikten skulle omfatta endast 2 län och antalet rättsmedicinska obduktioner för varje distrikt torde kunna beräknas till allenast omkring 18 årligen, med hänsyn till medeltalet obduktioner under åren 1938—1940 i områden, motsvarande dessa distrikt (se beträffande nämndens beräkningar av antalet rättsmedicinska obduktioner nedan i detta kapitel avd. 8 om den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter). Genom att i alla de fall, där så utan olägenhet kan ske, låta transportera liken till distriktens centralanstalter eller andra ur kommunikations-

synpunkt välbelägna obduktionslokaler, skulle det endast i ett fåtal undantagsfall behöva förekomma, att rättsobducenterna nödgas företaga längre och mera tidsödande resor, vilka kunna vara till hinder för deras tjänst å respektive lasarett.

4. Rättsläkar- och rättsobducentstationer.

Rättsläkarna och rättsobducenterna skulle enligt nämndens förslag hava sin huvudsakliga tjänsteverksamhet förlagd envar till sitt distrikts centralanstalt, vilken sålunda skulle komma att utgöra envars tjänstestation. För de olika distrikten skulle sålunda i riket inrättas sammanlagt 4 rättsläkarstationer och 4 rättsobducentstationer.

De olika stationerna skulle erhålla följande benämning och förläggning, nämligen,

stationen inom Stockholms rättsläkardistrikt *Stockholms rättsläkarstation* med förläggning till Karolinska institutets rättsmedicinska institution;

stationen inom Uppsala rättsläkardistrikt *Uppsala rättsläkarstation* med förläggning till Uppsala universitets patologiska institution;

stationen inom Lunds rättsläkardistrikt *Lunds rättsläkarstation* med förläggning till Lunds universitets rättsmedicinska institution;

stationen inom Göteborgs rättsläkardistrikt *Göteborgs rättsläkarstation* med förläggning till patologisk avdelning vid sjukhus i Göteborg;

stationen inom Östra Götalands rättsobducentdistrikt *Norrköpings rättsobducentstation* med förläggning till patologisk avdelning vid lasarettet i Norrköping;

stationen inom Västerås rättsobducentdistrikt *Västerås rättsobducentstation* med förläggning till patologiska avdelningen vid lasarettet i Västerås;

stationen inom Mellersta Norrlands rättsobducentdistrikt *Sundsvalls rättsobducentstation* med förläggning till patologisk avdelning vid lasarettet i Sundsvall; samt

stationen inom Övre Norrlands rättsobducentdistrikt *Umeå rättsobducentstation* med förläggning till patologisk-bakteriologiska avdelningen vid lasarettet i Umeå.

Inom nämnden har utarbetats en sammanställning av förslagen till distriktsindelning, stationer och centralanstalter, vilken sammanställning finnes intagen efter detta betänkande.

De omtalade *centralanstalterna* eller tjänstgöringsstationerna skulle vara försedda med *nödiga expeditions-, laboratorie-, obduktions- och bårhuslokaler*.

Beträffande den *nuvarande tillgången på lokaler* för dessa stationer gäller för *Stockholms rättsläkarstationers* vidkommande att Karolinska institutets rättsmedicinska institutions lokalfråga ännu icke är löst. De lokaler, över vilka institutionen för närvarande förfogar, inrymmas i den år 1922 uppförda, lilla, provisoriska institutionsbyggnaden samt i vissa delar av den gamla patologiska institutionen. Dessa lokaler äro såväl otidsenliga som otillräckliga. Att under någon längre följd av år i desamma inrymma en rättsläkarstation, låter sig

ej göra. Endast under ett kortare provisorium skulle man kunna tänka sig, att lokalerna ifråga kunde efter någon utökning användas för detta ändamål. Rättsmedicinska institutionens nybyggnadsfråga står emellertid på dagordningen och ingår i frågan om den föreslagna förflyttningen av Karolinska institutets teoretiska institutioner till det s. k. Norrbackaområdet. Enligt den av 1941 års riksdag antagna uppgörelsen mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt Stockholms stad rörande vissa markfrågor m. m. i Stockholm skall staden den 1 juli 1946 eller senast den 1 juli 1948 lämna tillträde till fastigheterna nr 3 och 4 i kvarteret »Glasbruket», där de flesta av Karolinska institutets teoretiska institutioner, bland annat rättsmedicinska institutionen, nu äro belägna. Senast till denna tid måste sålunda Karolinska institutets rättsmedicinska institution till sin disposition hava nya lokaler. Då den planerade nybyggnaden redan för att kunna fylla sin uppgift såsom undervisningsanstalt måste omfatta såväl expeditions- som laboratorie-, obduktions- och bårhuslokaler, så torde densamma — åtminstone om den icke tilltages alltför snävt — med endast en jämförelsevis ringa utökning kunna bliva tillräcklig att tillgodose lokalbehovet även för rättsläkarstationen i Stockholms rättsläkardistrikt.

För *Uppsala rättsläkarstation* finnes, såsom tidigare omnämnts, redan tillfredsställande lokaler i den för få år sedan nyuppförda patologiska institutionen vid Uppsala universitet. För *Lunds rättsläkarstation* finnes för det rättsmedicinska arbetet i dess nuvarande omfattning även tillfredsställande lokaler i Lunds universitets patologiska institution. Enligt vad nämnden inhämtat, är förslag att genom om- och tillbyggnad utvidga denna institution för närvarande under utarbetande. Däremot finnes ännu ingen lokal för *Göteborgs rättsläkarstation*.

I fråga om *rättsobducentstationerna* finnas, såsom förut berörts, lokaler för *Västerås rättsobducentstation* i patologiska avdelningen vid lasarettet i Västerås och för *Umeå rättsobducentstation* i patologisk-bakteriologiska avdelningen vid lasarettet i Umeå. Dessa lokaler kunna anses tillräckliga för den rättsmedicinska undersökningsverksamheten i dess nuvarande omfattning. Enligt vad nämnden inhämtat, äro planer under utarbetande för utvidgning av bägge dessa lasarettavdelningar, varigenom desamma skulle komma att motsvara även det framtida lokalbehovet. För de två *övriga rättsobducentstationerna*, de i *Norrköping* och *Sundsvall*, finnas inga lokaler, ehuru utredningar föreligga rörande patologiska avdelningar vid dessa lasarett, dit nämnda bägge städers rättsobducentstationer äro avsedda att förläggas.

5. Obduktionslokaler utanför tjänstestationerna.

För de obduktioner, som icke lämpligen kunna utföras å de inom tjänstestationerna befintliga obduktionslokalerna, krävas i samtliga rättsläkar- och rättsobducentdistrikt ett antal andra på olika ställen inom distrikten belägna obduktionslokaler. Såsom i historiken omtalats, har Kungl. Maj:t i cirkulärden 21 november 1930 (nr 400) bemyndigat länsstyrelserna att med veder-

börande träffa *avtal* om rätt för obducent, som av länsstyrelsen förordnats, att disponera lokal för rättsmedicinsk obduktion å därför lämpliga inrättningar inom länet, såsom lasarett, sjukstugor, akademiska institutioner, anstalter för kroniskt sjuka, ålderdomshem eller kommunala bårhus. I enlighet med detta cirkulär hava länsstyrelserna träffat avtal med styrelserna för ett stort antal sådana inrättningar om upplåtande av lokaler på olika platser i respektive län för de rättsmedicinska obduktionerna. Dessa obduktionslokaler tillfredsställa väl i de allra flesta fall inga högre anspråk. I regel torde desamma dock kunna anses någorlunda tillfyllest för de obduktioner, som kunna antagas komma att utföras i envar av dem.

Enligt nämndens mening böra de rättsmedicinska obduktionerna alltid, när icke alldeles speciella skäl till annat föreligga, äga rum i särskilda obduktionslokaler. Där så utan olägenhet kan ske, böra dessa obduktioner helst utföras å den inom respektive distrikts centralanstalt belägna obduktionslokalen. Därstädes har nämligen obducenten till sitt förfogande vida bättre instrumentella och andra resurser, än som i regel stå till buds å andra obduktionslokaler inom distriktet. Därjämte medför det för obducenten en betydande tidsbesparing att för obduktionsförrättningar icke behöva företaga längre eller kortare resor utan kunna verkställa dessa förrättningar på sin vanliga arbetsplats. Å andra sidan får man icke förbise, att det i vissa fall kan vara synnerligen förmånligt, att obducenten utför sin förrättning i närheten av den plats, där dödsfallet timat, enär han därmed lättare kan erhålla den tillbörliga kännedomen om omständigheterna vid dödsfallet och komplettera föreliggande upplysningar därom. Detta spörsmål torde i det enskilda fallet bäst lösas genom samråd före obduktionen mellan obduktionsförrättaren och den polisman, som handhar polisutredningen.

6. Liktransport.

I regel torde liktransporterna till de avsedda obduktionslokalerna komma att föregås av rättslig liksyn. Denna transport bör ombesörjas av polismyndigheten i den ort, där liksynen hållits, lämpligen då av den polisman, som förrättat synen. I de flesta fall torde det även bliva denna polismyndighets åliggande att bestämma om sättet för liktransporten, d. v. s. om därvid särskild s. k. liklåda skall användas, vilka transportmedel, som skola anlitas etc., ävensom att i övrigt rörande transporten lämna de föreskrifter, som kunna anses påkallade. Därest läkare biträtt vid liksynen, bör denne därvid giva den syneförrättande polismannen anvisningar om vad särskilt kan vara att iakttaga med avseende å transporten. Polismyndigheten bör i görligaste mån följa dessa läkarens anvisningar.

Med avseende å dessa liktransporter vill nämnden instämma med 1928 års rättsobducentsakkunniga i deras betonande av nödvändigheten att transporterna »ske ytterst snabbt, alldeles oavsett om kostnaden härigenom något fördyras. Liktransporten kan med användande av lastbil (ambulansbil) i regel verkställas utan att omlastning erfordras och kan ofta vara gjord på väsent-

ligt kortare tid än vid användning av annat forslingsätt. Den förhöjning av kostnaden, som understundom inträder, då motorfordon anlitas, torde mer än väl uppvägas av de fördelar, som vinnas i tid m. m.»

7. Utrustning.

Såsom tidigare framhållits kräves det, för att de blivande rättsläkarna och rättsobducenterna på ett tillfredsställande sätt skola kunna fylla sina uppgifter, att de i sin undersökningsverksamhet hava till sin disposition icke blott *tillräckliga och tidsenliga lokaler* utan även för denna verksamhet *fullgod instrumentell och annan utrustning*. Då undersökningsverksamheten till väsentlig del kommer att bestå i utförande av obduktioner samt histo-patologiska undersökningar, kräves för densamma *i första hand vanlig obduktions- och histo-patologisk apparatur*, med andra ord apparatur av samma slag, som användes vid prosektorsverksamhet å sjukvårdsinrättningar. Å Göteborgs rättsläkarstation och samtliga rättsobducentstationer, vilka skulle förläggas till patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning vid sjukhus, kan dessa avdelningars ifrågavarande apparatur användas även för den rättsmedicinska undersökningsverksamheten. Erinras bör emellertid om, att de rättsläkarna och rättsobducenterna åliggande obduktionerna delvis måste utföras utanför dessa befattningshavares tjänstestationer å olika andra obduktionslokaler inom distrikten, där den till buds stående apparaturen kan vara bristfällig, eller undantagsvis å rent provisoriska lokaler, som sakna varje apparatur. För dessa obduktioner måste den å tjänstestationen befintliga apparaturen kompletteras med sådan som lämpar sig för transport och ambulatorisk verksamhet.

Utom den nämnda apparaturen kräves för den rättsmedicinska undersökningsverksamheten även *speciell apparatur* av skilda slag, vilken måste för Göteborgs rättsläkarstation och samtliga rättsobducentstationer helt och hållet samt för de övriga rättsläkarstationerna till stor del nyanskaffas.

Med hänsyn till den stora och ständigt ökade betydelse, som det fotografiska arbetet fått för den rättsmedicinska undersökningsverksamheten, kräves å varje rättsläkar- och rättsobducentstation en *fullgod fotografisk utrustning*, lämpad för såväl fotografering av preparat som ock för fotografering vid obduktioner och liksyner m. m. å tjänstestationen eller annorstädes, där sådana förrättningar kunna tänkas förekomma.

Slutligen är det av stor vikt, att de, som handhava den rättsmedicinska undersökningsverksamheten äga *bekväm tillgång till viktigare litteratur inom rättsmedicinens område*. Vid rättsläkarstationerna i Stockholm, Uppsala och Lund, som äro anslutna till vetenskapliga institutioner vid de medicinska läroanstalterna i riket och hava obehindrad tillgång till dessas bibliotek, är det nämnda kravet icke svårt att tillfredsställa. Annorlunda är förhållandet med de övriga tjänstestationerna, som ligga mer eller mindre avlägset från de nämnda läroanstalterna och större medicinska bibliotek. Det torde därför få anses nöd-

vändigt, att i dessa tjänstestationers utrustning ingår en del viktigare handboks litteratur samt åtminstone någon av de större facktidskrifterna inom rättsmedicinens område.

8. Den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter.

Till de arbetsuppgifter, som nämnden avser skola komma att åvila den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalen, hör först och främst uppgiften att inom respektive distrikt bestrida den *rättsmedicinska obduktionsverksamheten*. Denna verksamhet blir emellertid till sin omfattning rätt olika inom de olika distrikten, givetvis betydligt större inom rättsläkar-distrikten än inom rättsobducentdistrikten.

Av nämnden har i en tabell sammanställts de rättsmedicinska obduktioner, som under tioårsperioden 1931—1940 utförts inom områden, motsvarande de föreslagna rättsläkar- och rättsobducentdistrikten (se tabell VI). Såsom av denna tabell framgår, har antalet rättsmedicinska obduktioner inom området för *Stockholms rättsläkardistrikt* varit ojämförligt mycket större än inom området för något annat distrikt och för perioden ifråga utgjort *i medeltal 172.5 per år*. Inom områdena för vart och ett av *de tre övriga rättsläkar-distrikten* har antalet rättsmedicinska obduktioner under samma period utgjort *i medeltal från omkring 29 till omkring 59 per år*, minst i området för *Uppsaladistriktet (29.2)* och störst i området för *Lundadistriktet (59.3)*. Inom områdena för de olika *rättsobducentdistrikten* har antalet rättsmedicinska obduktioner under samma tid varit *i medeltal från omkring 13 till omkring 19 per år*, minst i området för *Västeråsdistriktet (12.6)* och störst i området för *Östra Götalandsdistriktet (18.5)*. Av denna tabell framgår vidare, att antalet obduktioner, speciellt inom vissa distrikt, under årens lopp ökat i antal. Särskilt markerad har denna ökning varit under de tre senaste åren av tioårsperioden, åren 1938—1940. Till icke ringa del torde denna ökning stå i samband med det förhållandet, att specialutbildade läkare i allt större utsträckning övertagit den rättsmedicinska obduktionsverksamheten. Då de av berörda läkare verkställda rättsmedicinska obduktionerna bliva utförda med större skicklighet och sakkunskap än eljest skulle hava varit fallet, hava de rättsmedicinska obduktionerna kommit att få ett större värde för de rättsliga utredningarna än tidigare varit förhållandet och därmed också kommit till en vidsträcktare användning i de rättsvårdande och rättsövervakande myndigheternas tjänst. På grund härav torde man kunna vänta, att, om den rättsmedicinska obduktionsverksamheten helt kommer att övertagas av specialutbildade läkare, denna verksamhet, särskilt i vissa delar av landet, ytterligare skall till en viss grad ökas.

Vid *beräkning av det antal rättsmedicinska obduktioner*, som kunna antagas komma att belöpa sig på vart och ett av de föreslagna tjänstedistrikten, torde man därför lämpligast böra utgå från siffrorna för de tre senaste åren

(1938—1940) av den nämnda perioden och i allmänhet räkna med någon förhöjning av dessa siffror. I den sista kolumnen av nyssnämnda tabell angives medeltalet rättsmedicinska obduktioner inom varje tjänstedistrikt under ifrågavarande treårsperiod. För *Stockholms rättsläkardistrikt* skulle man sålunda enligt dessa siffror kunna beräkna *något över 200 rättsmedicinska obduktioner om året*. För *vart och ett av de tre övriga rättsläkardistrikten* skulle man komma till ett antal av *från något över 40 till något över 70*, den minsta siffran för Uppsaladistriktet och den största för Lundadistriktet. För *de olika rättsobducentdistrikten* torde antalet bliva *omkring 18 eller något däröver*.

Såsom tidigare framhållits skulle inom varje rättsläkar- och rättsobducentdistrikt endast en del av de rättsmedicinska obduktionerna utföras å den till respektive tjänstestation hörande obduktionslokalen, under det att de övriga av dessa obduktioner skulle utföras å andra obduktionslokaler eller undantagsvis å rent tillfälliga, för ändamålet upplåtta lokaler inom olika delar av distriktet. För utförandet av dessa, annorstädes än till tjänstestationen förlagda obduktioner, måste rättsläkaren eller rättsobducenten företaga längre eller kortare resor, vilka kunna bliva mer eller mindre tidsödande. Mest betungande kunna dessa resor väntas bliva inom Uppsala rättsläkardistrikt och Övre Norrlands rättsobducentdistrikt, då nämligen dessa distrikt komma att få stora yttinnehåll och centralanstalter belägna i perifera delar av distrikten. En väsentlig minskning av dessa resor torde dock utan större svårigheter kunna ernås genom ökad användning av *liktransport*.

En *andra arbetsuppgift*, som avses skola åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är *biträde* vid en del av de inom respektive distrikt förekommande förrättningar, som benämnas *rättsliga liksyner*, ävensom att på anmodan av polismyndigheterna inom dessa distrikt i viss utsträckning *utfärda dödsbevis och andra dödsintyg* samt *verkställa härför nödvändiga undersökningar*, de nedan närmare omtalade *enkla dödsbevisundersökningarna och fullständiga dödsintygsobduktionerna*.

De rättsliga liksynerna, som i huvudsak skulle ersätta de hittills med stöd av 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall samt 14 § i gällande obduktionsstadga utförda s. k. liksynerna, äro framförallt avsedda för fall av icke naturlig död eller fall, där sådan död åtminstone kan ifrågasättas. Dessa förrättningar skulle anordnas av vederbörande polismyndighet, vilken skulle äga att till biträde kalla läkare. Det av läkaren lämnade biträdet skulle främst bestå i verkställande av yttre besiktning av liket samt undersökning av å det samma eventuellt förefintliga kläder och andra föremål ävensom av föremål i dess närmaste omgivning, i den mån denna undersökning kan utföras på platsen för förrättningen och är av betydelse för erhållande av svar på de frågor, vilkas besvarande utgör förrättningens ändamål. Dessa frågor äro i huvudsak tvenne:

1) vilken dödsorsaken varit, i första hand om denna varit naturlig eller icke naturlig; och

2) om ytterligare likundersökning kan anses erforderlig eller ej.

Den vid förrättningen biträdande läkaren skall över de av honom gjorda iakttagelserna uppsätta berättelse och avgiva yttrande.

Därest dödsorsaken blivit tillfredsställande klarlagd genom rättslig liksyn eller om rättsmedicinsk obduktion utförts å liket, erfordras givetvis icke för utfärdande av *dödsbevis enligt medicinalstyrelsens cirkulär den 2 januari 1931* företaget av någon särskild undersökning. Har dödsorsaken icke blivit tillfredsställande klarlagd, måste däremot för utfärdande av sådant bevis eller liknande dödsintyg särskild undersökning å liket göras. Detsamma gäller även, därest på grund av att tvivel icke förefunnits om, att dödsorsaken varit naturlig, eller av annan anledning någon rättslig liksyn icke ägt rum, och ingen läkare jämlikt allmänna läkarinstruktionen § 59 tredje punkten har skyldighet att utfärda dödsbevis.

Likundersökning, erforderlig enbart för utfärdande av dödsbevis enligt medicinalstyrelsens cirkulär den 2 januari 1931¹, *enkel dödsbevisundersökning*, kan i olika fall vara i olika grad ingående. Sålunda kan denna undersökning i en del fall inskränka sig till blott yttre besiktning av den döda kroppen, under det att den i andra fall omfattar partiell eller fullständig obduktion (s. k. dödsbevisobduktion). Undersökningens omfattning bör, såsom nu sker, bestämmas av den läkare, vilken skall utfärda dödsbeviset².

I vissa fall, vid såväl naturlig som icke naturlig död, kan det emellertid tänkas förekomma, att vederbörande polismyndighet anser sig behöva erhålla, förutom dödsbevis av omnämnt slag, även en mera utförlig redogörelse över dödsorsaken dock utan anordnande av en så vidlyftig förrättning som rättsmedicinsk obduktion. Hit höra exempelvis fall, som hava ett större försäkringsrättsligt intresse eller vid vilka dödsfallet eljest kommit att bliva föremål för större uppmärksamhet. I brist på lämpligare obduktionsform har vid sådana fall hittills ofta fått utföras rättsmedicinsk obduktion, ehuru — särskilt om sakkunnig obducent stått till buds — det avsedda ändamålet väl kunnat vinnas genom en enklare och mindre kostsam förrättning än denna. För dylika fall har nämnden tänkt sig en särskild förrättning, benämnd *fullständig dödsintygsobduktion*, vilken skulle äga rum på *förordnande* av vederbörande polismyndighet och utgöras av en fullständig obduktion, ehuru utan de särskilda säkerhets- och kontrollanordningar, som äro föreskrivna vid de rättsmedicinska obduktionerna. Över denna obduktion skulle av förrättaren föras *protokoll* och avgivas *utlåtande*.

Såsom tidigare framhållits kräver biträdandet vid rättslig liksyn merendels icke samma mått av rättsmedicinsk sakkunskap som förrättandet av rätts-

¹ Nytt formulär till dödsbevis fastställt av medicinalstyrelsen den 7 oktober 1942; se styrelsens cirkulär till samtliga läkare i riket den 7 oktober 1942 (M. F. ser. A nr 110) angående nytt formulär till dödsbevis.

² Då dödsbevisobduktion (lika med obduktion, som utföres enbart i och för utfärdande av dödsbevis) sålunda är en undersökning, som ingår i enkel dödsbevisundersökning, och vars utförande är beroende av, om den undersökande läkaren anser densamma erforderlig, har nämnden icke funnit, att denna form av obduktion bör upptagas såsom en särskild förrättning.

medicinska obduktioner. Biträdandet vid rättslig liksyn kan därför merendels anförtros åt läkare utan rättsmedicinsk specialutbildning, såsom vederbörande tjänsteläkare m. fl. Detsamma kan även sägas om enkel dödsbevisundersökning och, ehuru i mindre utsträckning, väl även om fullständig dödsintygsobduktion.

Till skillnad från vad som föreslagits rörande handhavandet av den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, kan det beträffande de här omtalade förrättningarna därför knappast ifrågasättas att i samtliga fall använda de specialutbildade läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna. En sådan vidsträckt användning av dessa läkare skulle i alltför hög grad upptaga deras tid och, särskilt med hänsyn till de mången gång nödvändiga resorna, draga alltför stora kostnader. De ifrågavarande läkarnas biträde vid rättsliga liksyner samt utförande av enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner bör därför inskränkas till i huvudsak sådana fall, där förrättningarna skola äga rum inom den stad, varest respektive rättsläkar- eller rättsobducentstation är belägen, och någon resa sålunda icke behöver företagas.

Ett visst undantag torde dock böra göras beträffande läkarpersonalen vid rättsläkarstationen i Lund. På grund av det ringa avståndet mellan Lund och Malmö och de goda kommunikationerna mellan dessa bägge städer samt betydelsen av att i en stad av Malmö storlek biträde av rättsmedicinsk sakkunskap för polismyndigheten ständigt finnes att tillgå, synas arbetsuppgifterna för läkarpersonalen vid Lunds rättsläkarstation böra utsträckas till att omfatta biträde vid rättsliga liksyner samt utförandet av enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner även inom Malmö stad.

Förutom i ovannämnda städer bör lämnandet av biträde vid eller utförande av sagda förrättningar åvila läkarna vid de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna endast i de fall, då för dessa förrättningar oundgängligen kräves den högre rättsmedicinska sakkunskap, som ifrågavarande läkare besitta.

Vid beräkning av det årliga antal förrättningar av nyssnämnda tre slag som, enligt vad ovan sagts, kan antagas komma att åvila läkarpersonalen vid de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna, torde man kunna utgå från de s. k. liksyner, vilka hittills förrättats huvudsakligen med stöd av 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall. Till väsentlig del om ock ej fullständigt torde ändamålet med dessa liksyner hava motsvarat det, som avses med de föreslagna rättsliga liksynerna, enkla dödsbevisundersökningarna och fullständiga dödsintygsobduktionerna. Det undersökningsförfarande som vid sagda liksyner kommit till användning, har i olika fall varit av varierande beskaffenhet, i somliga fall utgjorts av endast yttre besiktning, i andra fall innefattat en mer eller mindre fullständig obduktion, s. k. dödsbevis- eller polisobduktion.

Enligt införskaffade uppgifter hava under år 1941 i nedannämnda städer, varest rättsläkar- eller rättsobducentstation är avsedd att förläggas, samt i

Malmö stad följande antal sådana liksyner företagits, nämligen i Stockholm 477, i Uppsala 11, i Lund och Malmö 125, därav 10 i Lund och 115 i Malmö, i Göteborg 132, i Norrköping 46, i Karlstad 7 och i Sundsvall 8. I städerna Västerås och Umeå hava under år 1941 inga sådana förrättningar förekommit. Vid samtliga dessa förrättningar hava läkare biträtt.

Då, såsom nämnts, ändamålet med dessa liksyner icke fullt motsvarat det, som avses med de föreslagna rättsliga liksynerna, enkla dödsbevisundersökningarna och fullständiga dödsintygsobduktionerna, torde det sammanlagda årliga antalet av de senare förrättningarna i de ifrågavarande städerna komma att bli något större än vad fallet varit med de hittillsvarande liksynerna. Dessutom skulle, såsom förut sagts, läkarpersonalen vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna lämna biträde vid rättsliga liksyner samt utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner utanför den stad, där respektive tjänstestation är belägen (i Lunds rättsläkar-distrikt utanför Lund och Malmö), i de fall, där för biträdet vid eller utförandet av dessa förrättningar oundgängligen krävdes den större rättsmedicinska sakkunskap och erfarenhet som dessa läkare besitta. Sannolikt torde man därför hava att räkna med, att det sammanlagda antal rättsliga liksyner, enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner, som årligen kommer att åvila läkarna vid de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna, skall med omkring 20 à 30 % överstiga de ovan angivna siffrorna. För läkarpersonalen vid *Stockholms rättsläkarstation* skulle sålunda antalet sådana förrättningar per år bli omkring 600, för läkarpersonalen vid *Uppsala rättsläkarstation* omkring 15, för läkarpersonalen vid *vardera Lunds och Göteborgs rättsläkarstationer* omkring 150 à 160, för personalen vid *Norrköpings rättsobducentstation* omkring 60 samt för personalen vid envar av de övriga rättsobducentstationerna några få upp till ett tiotal.

En *tredje arbetsuppgift*, som nämnden avser för läkarpersonalen vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är utförandet av *undersökningar i rättsmedicinskt eller liknande syfte av levande personer*. De flesta förekommande undersökningar av detta slag torde komma att utföras av vederbörande tjänsteläkare och läkare vid sjukvårdsinrättningar, vilka läkare på grund av sin större kliniska utbildning och erfarenhet i regel äro mera skickade härför än läkarna vid de nyssnämnda tjänstestationerna. Emellertid förekomma fall, vid vilka undersökning av läkare med större rättsmedicinsk erfarenhet är nödvändig, och för dessa fall böra läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anlitas. Merendels komma väl undersökningarna att försiggå å tjänstestationerna, men stundom även å andra ställen inom distrikten, då sålunda en längre eller kortare resa måste företagas. Det ungefärliga antalet årliga undersökningar av ifrågavarande slag inom varje distrikt torde ej kunna beräknas. Det finnes dock knappast anledning antaga, att desamma antal skall bli mera betydande.

En *fjärde arbetsuppgift*, som avses att åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är att vid behov lämna polismyndigheterna *sak-*

kunnigt biträde vid vissa brottsplats- och olycksplatsundersökningar. Sådant biträde torde väl så gott som alltid kunna lämnas av samma läkare som lämnar biträde vid rättslig liksyn. Där samtidigt sådan undersökning och rättslig liksyn äger rum, torde därför den läkare, som biträder vid liksynen, vid behov böra biträda även vid platsundersökningen. Fall förekomma emellertid, då platsundersökning sker utan samband med rättslig liksyn, exempelvis vid utredning av brott eller olycksfall, som icke eller icke omedelbart krävt människoliv. Även för biträde vid brottsplats- och olycksplatsundersökningar gäller, vad som tidigare yttrats rörande biträde vid rättslig liksyn, nämligen, att sakkunnigt biträde bör åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna endast då förrättningen äger rum i den stad, där respektive tjänstestation är belägen (i Lunds rättsläkardistrikt även Malmö stad), samt i sådana särskilda fall, då för detta biträde den högre rättsmedicinska sakkunskap, som dessa läkare besitta, anses oundgängligen erforderlig.

En femte arbetsuppgift, som nämnden avser för läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är att vid behov lämna polismyndigheterna *sakkunnigt biträde vid förhör i samband med vissa brottsutredningar.* Det är en ingalunda ovanlig erfarenhet, att vid utredningen av vissa brott, såsom barnamord, fosterfördrivningar, kvacksalveri m. m., förhören med de i brotten inblandade personerna icke giva de upplysningar av värde, som skulle kunnat vinnas, beroende på att förhørsledarna icke hava ägt tillräcklig medicinsk och speciellt rättsmedicinsk sakkunskap och därför icke förstått att framställa de frågor, vilkas besvarande varit nödvändigt för fallens rättsmedicinska bedömande. Mycket skulle säkerligen kunna vinnas genom att läkare i samtliga fall, där så behövdes, anlitas såsom sakkunniga biträden vid sådana förhör. I likhet med vad tidigare sagts om biträde vid rättslig liksyn, gäller beträffande sakkunnigbiträde av ifrågavarande slag, att sådant biträde bör åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna endast i sådana fall, där förhöret äger rum i den stad, där tjänstestationen är belägen (i Lunds rättsläkardistrikt även i Malmö), eller där för biträdet kräves den större rättsmedicinska sakkunskap, som ifrågavarande läkare besitta.

En sjätte arbetsuppgift, som är avsedd att åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är utförandet av *rättsmedicinska och därmed närbesläktade laboratorieundersökningar* av olika slag, såsom histo-patologiska undersökningar, hår-, skelett-, klädesundersökningar m. m., dels i samband med den av dessa läkare bedrivna obduktionsverksamheten och dels i samband med av polismyndigheterna och domstolarna inom respektive distrikt företagna brottsutredningar m. m. Största delen av dessa laboratorieundersökningar torde komma att utgöras av de histo-patologiska. För att de rättsmedicinska obduktionerna skola kunna giva ur vetenskaplig synpunkt tillförlitliga och tillfredsställande resultat, fordras med nödvändighet, att de i vidsträckt mån kompletteras med sådana undersökningar till kontroll av de gjorda iakttagelserna. Därjämte kunna väntas förekomma dylika undersökningar av rättsmedicinsk karaktär eller eljest i rättsligt syfte utan samband

med den av läkarna vid tjänstestationerna bedrivna rättsmedicinska obduktionsverksamheten, såsom å likdelar, tillvaratagna vid av andra läkare utförda dödsbevisobduktioner och fullständiga dödsintygsobduktioner, å provexciderade vävnadsbitar, å skrapmaterial, å vävnadsfragment m. m. anträffade å brotts- och olycksplatser. Mindre talrika torde bliva sådana undersökningar som hår-, skelett- och klädesundersökningar m. fl., ehuru dessa ej sällan bliva mycket tidsödande.

Utom dessa rättsmedicinska och därmed närbesläktade laboratorieundersökningar åt polismyndighet i ort inom distriktet m. fl. myndigheter tillkommer för läkarpersonalen å Stockholms rättsläkarstation även sådana undersökningar åt medicinalstyrelsen.

En *sjunde arbetsuppgift*, som avses för läkarpersonalen vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, är att tillhandagå Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare och landsfogde ävensom polismyndighet och allmän åklagare i ort inom respektive distrikt med *rättsmedicinska utlåtanden* samt med *råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor*.

Huru omfattande denna verksamhet kommer att bliva, ställer sig svårt att på grund av hittills vunnen erfarenhet med säkerhet avgöra. Antalet rättsmedicinska utlåtanden, som kommer att åvila läkarna vid de skilda rättsläkar- och rättsobducentstationerna, blir givetvis i väsentlig mån beroende av, i vilken utsträckning de nämnda myndigheterna finna det fördelaktigt att begagna sig av den dem givna möjligheten att på närmare håll än medicinalstyrelsen få olika rättsmedicinska utredningar verkställda. En betydelsefull del av denna läkarpersonals rådgivande verksamhet torde komma att röra sig om i samband med de rättsliga liksynerna uppkomna frågor. De olägenheter, som kunna tänkas vara förenade med, att läkarbitrådet vid de rättsliga liksynerna i det stora flertalet fall kommer att lämnas av rättsmedicinskt icke specialutbildade läkare, torde till icke ringa del kunna kompenseras genom att polismyndigheten, när så finnes behöfligt, underställer liksyneprotokollen vederbörande rättsläkares eller rättsobducents granskning och med denne rådgör angående de spörsmål, till vilka de vid liksynen gjorda iakttagelserna kunna giva anledning.

Förutom de ovan angivna sju arbetsuppgifterna, som avses skola åvila läkarpersonalen vid samtliga såväl rättsläkar- som rättsobducentstationer, skulle för läkarna vid rättsläkarstationerna tillkomma ytterligare tvenne uppgifter.

Den första av dessa uppgifter är att *vid semester och annan ledighet för rättsobducenterna, ävensom under vissa andra förhållanden bestrida dessas tjänstedligganden*. Vid varje rättsobducentstation kommer endast en rättsmedicinskt specialutbildad läkare att vara anställd, nämligen rättsobducenten, och vid semester eller annan ledighet för denne finnes å tjänstestationen ingen annan läkare, vilken kan inträda såsom vikarie. Därest kompetent vikarie icke kan erhållas på annat sätt — vilket väl merendels torde komma att bliva fallet — böra rättsläkarstationerna, och då i första hand Stockholms rätts-

läkarstation, som är avsedd att få den största läkarpersonalen, hava att tillhandahålla sådan vikarie. För vissa fall, speciellt då lasarettsläkarverksamheten innefattar ej blott patologisk anatomi utan även bakteriologi, bör den anordningen kunna tänkas, att särskild vikarie anställas för dessa åligganden medan den under ifrågavarande tid förekommande rättsmedicinska verksamheten tillgodoses från en närbelägen rättsläkarstation.

Då blott en rättsmedicinsk specialutbildad läkare finnes å varje rättsobducentstation och denne läkare till huvudsaklig uppgift icke har den rättsmedicinska verksamheten inom respektive distrikt utan verksamheten såsom lasarettsläkare vid den patologiska avdelningen å det lasarett, där han är anställd, kan det givetvis även befaras, att under extraordinära förhållanden, exempelvis vid någon mera omfattande och krävande brottsutredning eller eljest vid stark anhopning av göromål, hans arbetstid icke räcker till för de rättsmedicinska uppgifterna. I sådana fall bör det åvila i första hand Stockholms rättsläkarstation och i andra hand övriga rättsläkarstationer att tillhandahålla sakkunnigt biträde.

Den *andra* av de nämnda uppgifterna är att meddela *viss undervisning i rättsmedicin*. Förutom den undervisning i rätts- och statsmedicin för blivande läkare, som tillkommer lärarna vid de medicinska fakulteterna och Karolinska institutet i denna deras egenskap, tillkommer för läkarpersonalen vid rättsläkarstationerna uppgiften att meddela *rättsmedicinsk specialutbildning åt blivande rättsläkare och rättsobducenter*. Utbildningen av de bägge sistnämnda kategorierna av läkare för landets behov måste på grund av tillgången på undersökningsmaterial till större delen förläggas till Stockholms rättsläkarstation. Vid de övriga rättsläkarstationerna däremot kunna endast enstaka sådana läkare erhålla sin utbildning. Därjämte bör tillkomma — också huvudsakligen läkarna vid Stockholms rättsläkarstation — att meddela *rättsmedicinsk undervisning åt vissa andra yrkesutövare såsom polis-män, jurister m. fl.*

Utöver dessa arbetsuppgifter förutsättes, att läkarna vid rättsläkarstationerna skola, i den mån deras övriga göromål det tillåta, ägna sig åt *vetenskaplig forskning*. De av dessa läkare, som äro akademiska lärare, åligger sådan forskning redan i denna deras egenskap. Men även de läkare, som icke äro akademiska lärare, såsom läkarna vid rättsläkarstationen i Göteborg, böra, i den omfattning så är möjligt, bedriva vetenskaplig forskningsverksamhet, då detta torde vara nödvändigt om de i längden skola kunna motsvara de höga krav, som komma att ställas på dem. Vad beträffar läkarna vid rättsobducentstationerna, vilkas huvuduppgift icke är den rättsmedicinska verksamheten, och vilka endast hava mycket begränsade instrumentella och andra resurser till sitt förfogande, torde man däremot icke kunna förvänta, att de annat än i undantagsfall skola kunna ägna sig å forskningsarbete inom rättsmedicinens område.

9. Personal.

Den personal, som erfordras för de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna, utgöres *dels* av *läkarpersonal* för utförande av de å respektive tjänstation fallande undersökningarna m. m. och *dels* av *teknisk biträdes-, vaktmästar- och stödningspersonal* för utförande av för undersökningsverksamheten nödigt preparations- och skrivarbete samt för bestridande av vaktmästargöromålen och städningen inom lokalerna. Den erforderliga storleken av denna personal beror givetvis framför allt på omfattningen av de arbetsuppgifter, som föreligga vid de olika tjänstationerna. Beträffande dessa arbetsuppgifter hänvisas till den i föregående avdelning gjorda redogörelsen.

Vad först beträffar *Stockholms rättsläkarstation*, så bliva, såsom omtalats, arbetsuppgifterna därstädes ojämförligt mycket mera omfattande än vid någon av de övriga tjänstationerna. Förutom ett för år beräknat antal rättsmedicinska obduktioner av omkring 200 samt rättsliga liksyner, vid vilka sakkunnigbiträde påkallas, enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner av omkring 600 tillkomma bland annat följande arbetsuppgifter, nämligen, rättsmedicinska undersökningar av levande personer, sakkunnigbiträde vid brottsplatsundersökningar och vid polisförhör med för brott misstänkta personer, rättsmedicinska laboratorieundersökningar icke blott för den till distriktet hörande verksamheten utan även för medicinalstyrelsen, tillhandagående med utlåtanden samt råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor åt domstolar, polismyndigheter m. fl., ävensom meddelande av undervisning i rättsmedicin åt blivande rättsläkare och rättsobducenter, polismän m. fl. Härtill komma de både stora och mångskiftande sociala uppgifter, som äro oskiljaktigt förenade med all rättsmedicinsk verksamhet.

Då specialutbildningen av rättsläkare och rättsobducenter till huvudsaklig del bäst sker genom tjänstgöring såsom amanuens eller assistent vid rättsläkarstationen, bör ett med hänsyn till landets behov av rättsmedicinska specialister tillräckligt antal sådana utbildningsplatser inrättas. Vid beräkningen av antalet befattningar vid Stockholms rättsläkarstation har man även att taga hänsyn till, att bland denna tjänstationens uppgifter skall ingå att vid semester och annan ledighet för rättsobducenterna tillhandahålla vikarier för dessa ävensom att under vissa extraordinära förhållanden lämna rättsobducentstationerna sakkunnigt biträde. Då det föreslagna antalet rättsobducenter är 4 och den årliga semestern för envar av dem torde komma att bliva 45 dagar samt dessutom då och då vikarie på grund av andra orsaker ävensom tillfälligt sakkunnigt biträde kommer att behövas, torde, enbart för fyllandet av dessa uppgifter *utanför* distriktet, i det närmaste en hel tjänst få beräknas.

Läkarpersonalen vid Karolinska institutets rättsmedicinska institution utgöres för närvarande av professorn i rätts- och statsmedicin vid institutet samt en amanuens. Vid den avsedda anslutningen av Stockholms rättsläkarstation till rättsmedicinska institutionen skulle, såsom tidigare nämnts,

professorn i rätts- och statsmedicin bliva rättsläkare vid stationen och dess föreståndare. Amanuens tjänsten skulle såsom förut bliva en utbildningsplats, och skulle densamma innehavare, i den mån han besitter kompetens därtill och hans tjänst vid Karolinska institutet det tillåter, biträda i arbetet å rättsläkarstationen. För fyllande av de ovan omtalade arbetsuppgifterna vid denna station fordras förutom dessa befattningshavare *två biträdande rättsläkare, en assistent och en amanuens*. De bägge biträdande rättsläkarna skulle vara högt kvalificerade läkare med fullständig rättsmedicinsk specialutbildning och hava till uppgift att tillika med föreståndaren bestrida den förekommande undersökningsverksamheten m. m., huvudsakligen inom distriktet. Assistent- och amanuens tjänsterna skulle vara utbildningsplatser. Den förra tjänsten skulle avses för läkare, som redan innehade viss specialutbildning, och vars förnämsta uppgift skulle bliva att tjänstgöra å vikariat utanför distriktet. Innehavaren av amanuens tjänsten skulle, i likhet med den redan nu befintliga amanuensen vid rättsmedicinska institutionen, i mån av kompetens deltaga i arbetet, huvudsakligen å tjänstestationen.

Av teknisk biträdes-, vaktmästar- och städningpersonal finnes vid Karolinska institutets rättsmedicinska institution för närvarande ett kvinnligt tekniskt biträde och en e. o. vaktmästare. Dessutom finnes hjälp för städning av lokalerna. För göromålen vid Stockholms rättsläkarstation fordras ytterligare *ett tekniskt biträde, en bårhusföreståndare och två vaktmästare* samt dessutom nödig hjälp för städningen av de utvidgade lokaler, som skulle komma att ställas till rättsläkarstationens förfogande.

Vid *Uppsala rättsläkarstation* torde, såsom av det tidigare sagda framgår, arbetsuppgifterna på det hela taget komma att bliva något mindre omfattande än vid de övriga rättsläkarstationerna. Sålunda kan, såsom nämnts, antalet rättsmedicinska obduktioner inom detta distrikt väntas stanna vid omkring 40 om året och antalet rättsliga liksyner, vid vilka sakkunnigbiträde påkallas från rättsläkarstationen, enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner vid omkring 15. Detta förhållande torde emellertid komma att till en viss grad uppvägas därav, att på grund av distriktets stora ytvidd och rättsläkarstationens perifera läge de förekommande förrättningarna i stor utsträckning bliva förbundna med tidsödande resor.

Vid Uppsala universitetets patologiska institution ombesörjes för närvarande den rättsmedicinska verksamheten av läraren i rätts- och statsmedicin, tillika laborator i patologisk anatomi, vid universitetet. Vid den avsedda anslutningen av Uppsala rättsläkarstation till institutionen ifråga skulle, såsom tidigare nämnts, läraren i rätts- och statsmedicin bliva rättsläkare vid stationen och dess föreståndare. För fullgörande av de å stationen fallande arbetsuppgifterna erfordras förutom rättsläkaren en assistent. Inrättandet av en assistenttjänst är desto mera nödvändigt på den grund, att rättsläkaren genom sin lärartjänst vid universitet tidvis är hindrad att företaga längre resor.

Av annan personal kräves vid rättsläkarstationen i Uppsala för preparations- och skrivarbeten *ett tekniskt biträde*. Däremot kräves ingen särskild

vaktmästar- eller städerskepersonal, utan kunna de vid rättsläkarstationen förekommande vaktmästargöromålen och städningsarbetet utföras av personalen vid patologiska institutionen, därvid för sådan särskild handräckning som biträde vid obduktionsförrättningar (rättsmedicinska obduktioner, fullständiga dödsintygsobduktioner och dödsbevisobduktioner) viss ersättning bör utgå.

Vid *Lunds universitets rättsmedicinska institution* finnes av läkare professorer i patologisk anatomi och rättsmedicin samt e. o. amanuenser.¹ Av dessa är endast professorn förpliktad till rättsmedicinsk verksamhet, och denna förpliktelse för honom begränsad till akademisk undervisning och examination. Den tidigare omtalade, ganska vidsträckt rättsmedicinska obduktions- och annan undersökningsverksamhet, som bedrivs av läkarpersonalen vid ifrågavarande institution, har, såsom framhållits, i likhet med motsvarande verksamhet vid Karolinska institutets rättsmedicinska institution, Uppsala universitets patologiska institution ävensom vid de patologiska och patologisk-bakteriologiska avdelningarna å Sahlgrenska sjukhuset samt å Västerås och Umeå lasarett, i huvudsak frivillig karaktär. Vid den avsedda anslutningen av *Lunds rättsläkarstation* till universitetets rättsmedicinska institution skulle, såsom omtalats, nämnde professor bli rättsläkare och föreståndare. Det är emellertid att förutse, att det förut omtalade, av de inom ecklesiastikdepartementet tillkallade »sakkunniga för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag angående läkarutbildningens reformering» framlagda förslaget om uppdelning av denna professur kommer att ytterligare med styrka bli motiverat, därest den nu tilltänkta rättsläkarorganisationen skulle komma att genomföras. I så fall skulle professorn i rättsmedicin bli innehavare av rättsläkarbefattningen. För bestridande av arbetsuppgifterna vid rättsläkarstationen erfordras, särskilt med hänsyn till de förekommande resorna, förutom professorn även *en assistent*. I likhet med förhållandet vid Stockholms rättsläkarstation skulle vid institutionen anställda, avlönade e. o. amanuenser, i den mån de äga kompetens därtill och deras tjänst vid institutionen det tillåter, delta i arbetet å rättsläkarstationen.

Av annan personal erfordras vid rättsläkarstationen i Lund för preparations- och skrivarbetet *ett tekniskt biträde*. I fråga om förekommande vaktmästargöromål och städningsarbeten torde dessa kunna bestridas av till institutionens disposition stående personal, därvid för sådan särskild handräckning som biträde vid obduktionsförrättningar viss ersättning bör utgå.

Då *Göteborgs rättsläkarstation* icke kommer att anslutas till någon redan befintlig vetenskaplig institution utan är avsedd att bli en fristående anstalt, till vilken på sin höjd den patologisk-anatomiska och bakteriologiska undersökningsverksamheten vid något mindre sjukhus kommer att förläggas, måste personalen vid denna rättsläkarstation helt nyanställas. Med hänsyn

¹ Dessa amanuenser äro ej extra ordinarie tjänstemän i civila icke-ordinariereglementets mening. »E. o. amanuens» är en vedertagen benämning å vissa i akademisk ordning förordnade extra amanuenser.

till den beräknade omfattningen av arbetsuppgifterna vid stationen, årligen cirka 50 rättsmedicinska obduktioner och sakkunnigbiträde vid 140 à 150 rättsliga liksyner etc., samt antalet övriga tjänsteförrättningar och undersökningar i proportion härtill, kräves en läkarpersonal av *en rättsläkare och en assistent*. Av annan personal erfordras *ett tekniskt biträde och en vaktmästare* samt nödig hjälp för lokalernas städning.

Vid *samtliga 4 rättsobducentstationer* kommer läkarpersonalen att bestå endast av vederbörande rättsobducent, som blir stationens föreståndare och vilken, såsom tidigare sagts, utgöres av lasarettsläkaren vid den patologiska eller patologisk-bakteriologiska avdelning, till vilken rättsobducentstationen är förlagd. På grund av arbetsuppgifternas begränsade omfattning kräves för de vid respektive station förekommande preparationerna, skrivarbetet och vaktmästargöromålen m. m. ingen personal utöver den, som finnes anställd å dessa lasarettsavdelningar, utan kan denna personal utföra ifrågavarande arbeten, därvid i likhet med förhållandet vid Uppsala och Lunds rättsläkarstationer för sådan särskild handräckning som biträde vid obduktionsförrättning viss ersättning bör utgå.

10. Kompetensfordringar.

I det föregående har framhållits den ur rättssäkerhetens synpunkt utomordentligt stora betydelsen av, att de, som skola handhava den rättsmedicinska undersökningsverksamheten, framför allt obduktionsverksamheten, äro för denna uppgift fullt skickade. På grund härav anser nämnden det vara ofrånkomligt, att för innehavarna av rättsläkar- och rättsobducenttjänsterna ävensom för innehavare av andra läkartjänster vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna vissa behörighetskrav uppställas.

Vad först beträffar *rättsläkarna* avses, såsom tidigare nämnts, att tjänsterna såsom rättsläkare vid rättsläkarstationerna i Stockholm och Lund skola förenas, den förra med tjänsten såsom professor i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet och den senare med tjänsten såsom professor i patologisk anatomi och rättsmedicin vid Lunds universitet eller eventuellt med en blivande professur i enbart rättsmedicin därstädes. Med hänsyn till de höga kompetensfordringar, som gälla för ordinarie professorer i landet, synes det nämnden självklart, att innehavarna av dessa professorer komma att vara fullt kompetenta att bestrida rättsläkartjänsterna ifråga.

Rättsläkartjänsten vid rättsläkarstationen i Uppsala avses, såsom nämnts, att förenas med tjänsten såsom lärare i rätts- och statsmedicin vid universitetet därstädes. Sedan lång tid tillbaka har denna lärartjänst på förordnande bestritts av laboratorn i patologisk anatomi vid universitetet, vilken enligt av Kungl. Maj:t den 30 maj 1924 utfärdad instruktion är skyldig att på förordnande åtaga sig upprätthållandet av examination och viss undervisning i rätts- och statsmedicin. Någon skyldighet för universitetsmyndigheterna att till lärartjänsten förordna ifrågavarande laborator finnes däremot icke. Det är därför tänkbart, att till lärartjänsten i rätts- och statsmedicin

skulle kunna förordnas en läkare, som icke ägde samma höga kvalifikationer som nyssnämnde laborator, vars kompetens för rättsläkartjänsten icke torde behöva dragas i tvivelsmål. Nämnden anser sig emellertid kunna förutsätta, att universitetsmyndigheterna vid meddelande av förordnande å lärartjänsten i rätts- och statsmedicin under alla förhållanden skola beakta nödvändigheten av, att till denna tjänst endast förordnas läkare, som är fullt kompetent för rättsläkartjänsten. På grund härav anser nämnden att för innehavarna av dessa tre rättsläkartjänster lika litet som för rättsläkartjänsterna i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd några särskilda behörighetskrav behöva uppställas.

Annorlunda är förhållandet beträffande *rättsläkartjänsten i Göteborg*, vilken icke skulle bliva förenad med någon professur eller annan liknande akademisk lärarbefattning. Beträffande denna tjänst anser nämnden det vara ofrånkomligt, att för innehavaren av densamma särskilda behörighetsvillkor uppställas. Enligt nämndens mening bör denne rättsläkares kompetens icke vara avsevärt mindre än de övriga rättsläkarnas.

Det första kompetenskravet för ifrågavarande rättsläkare blir då, att han skall hava *en i alla avseenden fullgod rättsmedicinsk utbildning*.

Då den rättsmedicinska undersökningsverksamheten till väsentlig del består i utförandet av obduktioner samt histo-patologiska och därmed jämförliga laboratorieundersökningar, måste till grund för den rättsmedicinska specialutbildningen ligga ingående kunskap, erfarenhet och färdighet i patologisk-anatomisk och -histologisk diagnostik. Sådan erfarenhet och färdighet torde kunna vinnas endast genom *långvarig tjänstgöring å amanuens- eller assistentbefattning eller annan liknande underordnad läkarbefattning vid någon av universitetens eller Karolinska institutets patologiska institutioner*. *Minimitiden* för denna tjänstgöring lär icke kunna sättas kortare än *3 år*. Som rättsläkares arbetsuppgifter avses skola omfatta även undersökningar av levande personer, kan det ifrågasättas, huruvida icke bland kompetensfordringarna jämväl bör intagas krav på viss sjukhusutbildning. Onekligen tala starka skäl härför. Vid dryftandet av detta spörsmål har nämnden emellertid icke funnit sig böra upptaga ett sådant villkor bland minimifordringarna för den ifrågavarande tjänsten, då utbildningstiden därigenom skulle bliva alltför lång, och då endast en mindre del av de förekommande rättsmedicinska och därmed närbesläktade undersökningarna av levande personer avses skola utföras av rättsläkaren. Det stora flertalet av dessa undersökningar, särskilt de som fordra större klinisk erfarenhet, avses skola åvila andra läkare, såsom läkare vid sjukvårdsinrättningar m. fl. Nämnden anser dock, att vid tillsättning av rättsläkartjänsten ifråga tillbörlig hänsyn bör tagas till av de sökande eventuellt genomgången sjukhusutbildning.

Den *egentliga rättsmedicinska specialutbildningen* bör hava en längd av *minst 3 år* och vara förvärvad genom tjänstgöring såsom *underordnad läkare vid rättsmedicinsk universitetsinstitution eller därmed jämförlig inrättning*. De institutioner och inrättningar, som härvid i första hand

komma i fråga, äro de rättsmedicinska institutionerna vid Karolinska institutet och Lunds universitet samt de till dessa institutioner och Uppsala universitets patologiska institution anslutna rättsläkarstationerna. Då emellertid en assistentbefattning är avsedd att inrättas även vid Göteborgs rättsläkarstation, och det rättsmedicinska undersökningsmaterialet därstädes torde bliva tillräckligt för specialutbildning för åtminstone någon läkare, synes tjänstgöring å sagda assistentbefattning kunna anses likvärdig med tjänstgöring å motsvarande läkarbefattning vid någon av de övriga rättsmedicinska inrättningarna dock ej för längre tid än ett år. Med hänsyn till det stora värde ur utbildningssynpunkt, som tillkommer tjänstgöring såsom medicinalrådsassistent å medicinalstyrelsens medicinalbyrå, särskilt därigenom att denne befattningshavare har att genomgå alla till byrån ankommande rättsmedicinska undersökningsprotokoll och utlåtanden, synes även sådan tjänstgöring kunna anses likvärdig med tjänstgöring å underordnad läkarbefattning vid rättsmedicinsk universitetsinstitution eller därmed jämförlig inrättning, intill en tid av högst ett år.

Förutom de nämnda fordringarna på fullgod utbildning i patologisk anatomi och rättsmedicin, förvärfvad genom längre tids tjänstgöring å patologisk samt å rättsmedicinsk institution eller därmed jämförliga inrättningar, anser nämnden även *vissa andra kompetenskrav* vara ofrånkomliga för säkerställandet av, att den ifrågavarande rättsläkaren skall vara sina maktpliggande och ansvarsfulla uppgifter fullt vuxen. För att den rättsmedicinska verksamheten skall kunna fylla sitt ändamål fordras nämligen, att dess utövare besitta olika personliga egenskaper, vilka icke kunna förvärfvas enbart genom utbildning, denna må vara aldrig så långvarig och högt kvalificerad.

Såsom förut omtalats förutsättes det, att rättsläkaren även skulle ägna sig åt *vetenskaplig forskning*. För att på ett nöjaktigt sätt kunna fylla denna uppgift måste sagde läkare besitta en tillräcklig vetenskaplig skicklighet, vilken givetvis i sin tur förutsätter ett visst mått av forskarbegåvning.

Det torde vidare vara få grenar av läkarverksamheten som ställa så stora krav på sina utövares omdöme, takt och objektivitet som den rättsmedicinska undersökningsverksamheten ställer på rättsläkaren. De utlåtanden, som denne har att avgiva, läggas icke sällan på ett avgörande sätt till grund för domstolsutslag, vilka kunna gälla långvariga frihetsstraff eller utkrävande av stora skadeståndsbelopp. Det utredningsmaterial, som i och för dessa utlåtanden ställas till rättsläkarens förfogande, är mången gång bristfälligt och ofullständigt, och de nödiga undersökningarna måste ofta utföras under synnerligen ogynnsamma förhållanden. De frågor, till vilka rättsläkaren har att taga ställning, äro även i många fall av ömtåligaste natur, gällande konflikter, som verka i hög grad upprivande på dem, vilka beröras därav, eller ägnade att väcka allmän uppmärksamhet av mer eller mindre pinsamt slag. Ett enda oöverlagt yttrande, en mindre välbetänkt ämbetsåtgärd från rättsläkarens sida kan i ett dylikt fall åstadkomma stor skada. Mer än en gång händer det, att parter och andra intresserade göra nog så kraftiga försök att förmå rätts-

läkaren till uttalanden i av dem önskad riktning, försök, som kunna ställa hans förmåga av självständighet och objektivitet på hårda prov.

På grund av den betydelse, som de rättsmedicinska undersökningarna hava för rättskipningen, måste dessa undersökningar utföras med den mest minutiösa omsorg, vilket ställer de största krav på undersökarens noggrannhet och tålamod. En rättsläkare, som icke i tillräcklig grad besitter dessa egenskaper, är olämplig för sitt kall och kan genom förbiseenden och misstag lätt bliva vållande till de största skador.

Då praktiskt taget all rättsmedicinsk undersökningsverksamhet utmynnar i avgivande av utlåtanden av skilda slag, säger det sig självt, att den, som utövar sådan verksamhet, måste besitta en tillfredsställande förmåga att med ord återgiva och uttrycka, vad han iakttagit och anser, en förmåga, som givetvis förutsätter viss formell begåvning. En läkare, som saknar sådan förmåga, kan icke utöva rättsmedicinsk undersökningsverksamhet, i varje fall icke sådan verksamhet med de ansvarsfyllda arbetsuppgifter, som ingå i en rättsläkares åligganden.

Det är, såsom av det ovan sagda väl kan förklaras, en icke alltför sällsynt företeelse, att en läkare, trots både omfattande kunskaper och långvarig, anmärkningsfri tjänstgöring i underordnad ställning å patologiska och rättsmedicinska institutioner, när han på egen hand ställes inför en rättsläkares uppgifter, visar sig på grund av saknad av ovan omtalade personliga egenskaper icke vara dessa uppgifter vuxen.

På grund av ovan berörda förhållanden anser nämnden, att vid tillsättning av ifrågavarande rättsläkartjänst liknande principer böra tillämpas som vid tillsättning av en del andra läkartjänster, vilka ställa särskilt stora krav på sina innehavares personliga egenskaper i vissa avseenden, såsom läkartjänsterna vid statens sinnessjukhus. Kravet på tillräcklig fackutbildning bör sålunda kompletteras med krav på ådagalagd nöjaktig skicklighet i utövande av den verksamhet, som är förenad med tjänsten ifråga, ävensom krav på att vederbörande i övrigt visat sig ägnad för en sådan tjänst. Enligt nämndens mening bör alltså för behörighet till befattningen såsom rättsläkare vid Göteborgs rättsläkarstation uppställas följande *ytterligare krav*:

att hava genom vetenskapligt författarskap ådagalagt god vetenskaplig skicklighet; samt

att hava befunnits besitta nöjaktig skicklighet i utförandet av rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar ävensom tillfredsställande förmåga i övrigt i handhavandet av den verksamhet, som är förenad med rättsläkartjänst.

Samma behörighetskrav som för innehavaren av rättsläkartjänsten vid Göteborgs rättsläkarstation (*rättsläkarkompetens*) bör gälla även för innehavarna av de bägge *biträdande rättsläkartjänsterna* vid Stockholms rättsläkarstation. Då rättsläkaren vid denna tjänstestation vid sidan om sin tjänst därstädes har att sköta sina åligganden såsom professor i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet, kan han givetvis icke medhinna mer än en mindre

del av den synnerligen omfattande undersökningsverksamheten vid stationen ifråga. Större delen av denna verksamhet måste därför bestridas av de bägge biträdande rättsläkarna, vilka under sådana omständigheter böra besitta fullt betryggande kompetens.

Beträffande *rättsobducenttjänsterna* — vilka äro avsedda att förenas med befattning såsom lasarettsläkare vid patologisk- eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett — får nämnden till en början erinra om att för behörighet till lasarettsläkarbefattning av nyssnämnt slag ingå såsom villkor, att hava under *minst tre år* bestritt med rätt till tjänstårsberäkning förenad befattning såsom läkare — därav minst två år såsom underordnad läkare — vid patologisk-bakteriologisk avdelning eller vid patologisk-bakteriologisk institution. Sådan tjänstgöring eller den i behörighetvillkoren för rättsläkare ingående treåriga tjänstgöringen såsom amanuens eller assistent å patologisk institution vid Karolinska institutet eller något av universiteten kan anses utgöra fullt tillräcklig grundval för den rättsmedicinska specialutbildning, som dessa läkare behöva.

Fordringarna på specialutbildning i sistnämnda hänseende kunna till skillnad mot vad fallet var med rättsläkarna inskränkas till *ett års* tjänstgöring såsom amanuens vid Karolinska institutets eller Lunds universitets rättsmedicinska institutioner eller vid de till dessa institutioner eller Uppsala universitets patologiska institution anslutna rättsläkarstationerna.

Då, såsom tidigare nämnts, rättsobducenterna icke annat än i undantagsfall torde kunna ägna sig åt vetenskapligt forskningsarbete inom rättsmedicinens område, bör bland behörighetvillkoren till de ifrågavarande befattningarna icke uppställas något särskilt krav på ådagalagd vetenskaplig skicklighet. Däremot bör för rättsobducenterna krävas motsvarande behörighetvillkor som för rättsläkaren i Göteborg och biträdande rättsläkarna i Stockholm, i det avseendet att de skola hava befunnits besitta nöjaktig skicklighet i utförandet av rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar samt nöjaktig förmåga i övrigt i handhavandet av den verksamhet, som är förenad med rättsobducenttjänsten.

Skulle lasarettsläkarbefattning av nyssnämnt slag, som är avsedd att förenas med befattning såsom rättsobducent, innehavas av läkare, som saknar rättsobducentkompetens, anser dock nämnden att denna omständighet icke bör utgöra hinder för erhållande av förordnande å rättsobducentbefattningen.

Då *assistenterna* vid de olika rättsläkarstationerna i större eller mindre utsträckning komma att tjänstgöra såsom vikarier för rättsläkarna och rättsobducenterna samt för övrigt i stor utsträckning komma att verkställa obduktioner och andra förrättningar utanför sina tjänstestationer kräves för dessa befattningshavare en kompetens, som icke kan sättas lägre än den för rättsobducenterna (*rättsobducentkompetens*).

Eftersom den första specialutbildningen i rättsmedicin bör förvärfvas genom tjänstgöring å *amanuensbefattning*, kan för behörighet till sådan befattning vid rättsläkarstation givetvis icke några krav uppställas på genomgången dylik

utbildning. Emellertid behöves för att kunna på tillfredsställande sätt tillgodogöra sig sådan specialutbildning en ej obetydlig utbildning i patologisk anatomi. Såsom behörighetsvillkor för amanuensbefattning vid rättsläkarstation bör därför uppställas att hava under *minst två år* varit amanuens eller assistent vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk institution vid Karolinska institutet eller något av universiteten.

11. Tillsättning.

Vad först beträffar tillsättningen av *de rättsläkartjänster, som äro avsedda att förenas med tjänster såsom akademiska lärare*, torde väl lämpligast böra tillgå sålunda, att innehavarna av lärtjänsterna ifråga erhålla Kungl. Maj:ts uppdrag att tillika vara rättsläkare för den tid de innehava sina akademiska tjänster.

Beträffande tjänsten såsom *rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt* — vilken tjänst nämnden avser skall uppföras å ordinarie stat samt placeras i lönegrad A 24 — får nämnden föreslå, att densamma tillsättes av Kungl. Maj:t genom fullmakt efter förslag av medicinalstyrelsen. Nämnden finner erforderligt, att medicinalstyrelsen före förslaget avgivande inhämtar yttrande av tre sakkunniga rörande de sökandes behörighet och skicklighet.

Skall rättsläkaren ifråga, såsom nämnden eventuellt tänkt sig, tillika vara överläkare vid patologisk avdelning å något mindre sjukhus i Göteborg, bör före förslaget avgivande vederbörande sjukhusstyrelse beredas tillfälle att avgiva yttrande över de sökandes lämplighet såsom läkare vid sjukhuset. En förening av dessa båda tjänster förutsätter emellertid, såsom tidigare nämnts, överenskommelse mellan staten och staden i flera hänseenden. I detta sammanhang får nämnden erinra om att bland annat statstjänsterna såsom överlärare vid barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg äro förenade med stadstjänsterna såsom överläkare vid barnbördshus i respektive städer samt att avtal föreligga mellan staten och dessa städer rörande frågor om förenande av tjänster m. m.

Tillsättningen av *rättsobducenttjänsterna* blir mera komplicerad. Skall sådan lasarettsläkartjänst vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett, som är avsedd att vara förenad med tjänst såsom rättsobducent, tillsättas, finner nämnden det lämpligaste vara, att lasarettsläkartjänsten först tillsättes och då i samma ordning, som gäller för annan lasarettsläkartjänst — av Kungl. Maj:t genom fullmakt efter förslag av medicinalstyrelsen och förord av vederbörande sjukvårdsberedning — varvid emellertid måste tillses, att sökandena även innehava rättsobducentkompetens. Vid upprättandet av förslag till sådan lasarettsläkartjänst bör jämväl deltaga tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet. Sedan Kungl. Maj:t utnämnt innehavare å lasarettsläkartjänsten, skulle medicinalstyrelsen förordna denne att under den tid han innehar lasarettsläkartjänsten ifråga vara rättsobducent.

Beträffande lasarettsläkartjänsterna vid patologiska avdelningen å lasarettet i Västerås samt vid patologisk-bakteriologiska avdelningen å lasarettet i Umeå,

vilka tjänster äro avsedda att förenas med rättsobducenttjänster, bör medicinalstyrelsen utfärda förordnande för innehavarna av dessa tjänster att vara rättsobducenter. För erhållande av detta förordnande torde, såsom i kap. V, avd. 8 om kompetensfordringar föreslagits, rättsobducentkompetens icke vara nödvändig.

Tjänsterna såsom *biträdande rättsläkare vid Stockholms rättsläkarstation* — vilka tjänster nämnden avser skola uppföras å ordinarie stat med placering i lönegrad A 24 — böra tillsättas av Kungl. Maj:t genom fullmakt efter förslag av medicinalstyrelsen. Före förslaget avgivande bör styrelsen hava inhämtat yttrande från föreståndaren. Nämnden anser, att jämväl vid förslag å dessa tjänster tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet bör deltaga i handläggningen.

Vad vidare beträffar *assistenttjänsterna vid rättsläkarstationerna* avser nämnden, att dessa tjänster skola vara arvodestjänster samt att förordnanden å dem skola för en tid av högst 3 år i sänder meddelas av medicinalstyrelsen efter förslag av föreståndaren för vederbörande rättsläkarstation. När medicinalstyrelsen skall meddela förordnande å sådan tjänst, bör den tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet deltaga i handläggningen.

I fråga om *amanuensjtjänsten vid Stockholms rättsläkarstation* avser nämnden, att även densamma skall vara arvodestjänst samt att förordnande å denna skall meddelas av medicinalstyrelsen, efter förslag av föreståndaren, för en tid av högst 3 år.

Såsom förut nämnts skulle *vid Karolinska institutets och Lunds universitets rättsmedicinska institutioner såsom amanuenser eller avlönade e. o. amanuenser anställda befattningshavare*, i den mån deras tjänsteäligganden vid dessa institutioner det medgiva och de äro därtill kompetenta, *deltaga i arbetet vid de till dessa institutioner förlagda rättsläkarstationerna*. För att få detta biträde ordnat skulle erfordras, att vederbörande institutions föreståndare hos Kungl. Maj:t gjorde framställning om tillstånd för där anställda befattningshavare av nyssnämnda slag att efter institutionsföreståndarens bestämmande tjänstgöra å rättsläkarstationen med rätt att för utförda förrättningar åtnjuta arvoden, motsvarande de, som äro stadgade för förrättningar, utförda av å rättsläkarstationen anställda legitimerade läkare. Nämnden förutsätter, att för sådant tillstånd kommer att fordras, att vederbörande amanuens eller e. o. amanuens är legitimerad läkare.

12. Rättsmedicinsk och därmed närbesläktad undersökningsverksamhet, utövad av andra läkare än de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda.

Skyldighet att verkställa rättsmedicinska och därmed närbesläktade undersökningar och förrättningar skulle komma att åvila — förutom de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarna — även andra läkare, huvudsakligen vissa tjänsteläkare, nämligen provinsial-, extra provinsial-, stads-, köpings- och municipalläkarna.

Sistnämnda läkare skulle, såsom tidigare berörts, icke längre förrätta några rättsmedicinska obduktioner utan avses att dessa förrättningar skola förbehållas läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna. Däremot skulle läkarna ifråga, om så kan anses av behovet påkallat, kunna förordnas att *biträda* vid rättsmedicinsk obduktion. Vidare skulle sagda läkare i vissa undantagsfall vara skyldiga att utföra *obduktion i rättsmedicinsk form*, d. v. s. enligt de bestämmelser, som gälla för rättsmedicinska obduktioner, ehuru utan att förordnande att förrätta obduktion av sistnämnt slag meddelats dem. Detta avser sådana fall, i vilka sagda läkare påbörjat en obduktion för annat än rättsmedicinskt ändamål, exempelvis en dödsbevis-, fullständig dödsintygs- eller klinisk obduktion utan vetskap eller misstanke om annat, än att den avlidne dött en naturlig död, men det under obduktionens gång skulle yppa sig omständigheter, som utvisade eller gäve anledning ifrågasätta, att icke naturlig död förelegat. Såsom regel torde den obducerande läkaren då böra avbryta liköppningen och anmäla förhållandet hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten, varefter Kungl. Maj:ts Befallningshavande om så finnes av behovet påkallat, förordnar läkare vid vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation att utföra rättsmedicinsk obduktion. Har emellertid i ett dylikt fall, när sagda omständigheter yppa sig, liköppningen redan fortskridit så långt, att densamma icke lämpligen kan avbrytas, eller skulle förrättningen av annan anledning icke kunna uppskjutas, utan att ändamålet med en efteråt företagen rättsmedicinsk obduktion skulle äventyras, bör den obducerande tjänsteläkaren i stället för nyssnämnda åtgärd fortsätta liköppningen i rättsmedicinsk form, såsom om han i verkligheten blivit förordnad att å liket förrätta rättsmedicinsk obduktion.

Vidare skulle, såsom också tidigare berörts, de *rättsmedicinska och därmed närbesläktade undersökningarna av levande personer* fortfarande komma att till väsentlig del åvila de ifrågavarande tjänsteläkarna, nämligen i de flesta fall, där större rättsmedicinsk eller annan speciell sakkunskap och erfarenhet icke kräves för dessa undersökningars utförande.

Ävenledes skulle lämnandet av *läkarbiträde vid de rättsliga liksynerna* och utförandet av *enkla dödsbevisundersökningar* mestadels komma att åvila sagda tjänsteläkare, nämligen i alla fall, där dessa förrättningar äga rum utanför de städer, i vilka rättsläkar- och rättsobducentstationer äro belägna (inklusive Malmö stad) samt för förrättningarnas utförande icke med nödvändighet kräves den högre rättsmedicinska sakkunskap, som de vid dessa stationer anställda läkarna besitta.

Likaså skulle ifrågavarande tjänsteläkare utanför de nämnda städerna i mindre krävande fall, där läkare vid rättsläkar- och rättsobducentstation icke behöver anlitas, utföra *fullständiga dödsintygsobduktioner* samt lämna *sakkunnigt biträde* vid vissa *brottsplats- och olycksplatsundersökningar* ävensom vid *förhör i samband med vissa brottsutredningar*.

Slutligen skulle de omtalade tjänsteläkarna såväl utanför som i de nämnda städerna hava att, såsom redan för närvarande i viss utsträckning är förhållan-

det, tillhandagå olika myndigheter, i främsta rummet länsstyrelse, domstol samt, å ort som tillhör deras respektive distrikt, polismyndighet med *rättsmedicinska utlåtanden* samt med *råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor*.

Det torde möjligen kunna ifrågasättas, huruvida det stora flertalet av landets provinsial-, stads- och med dessa likställda tjänsteläkare för närvarande äga fullt tillfredsställande kompetens för alla de olika arbetsuppgifter, som sålunda avses att läggas på dem. Med en *omläggning av undervisningen i rätts- och statsmedicin* för medicine licentiatexamen efter de linjer, som, såsom förut nämnts, de av ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga i sitt 1941 avgivna betänkande angående läkarutbildningens reformering angivit, torde de brister i fråga om utbildning för de tillämnade arbetsuppgifterna, som kunna förefinnas hos dessa läkare, inom en icke alltför avlägsen framtid bliva avhjälpda.

Den rättsmedicinska undersökningsverksamheten i landet skulle sålunda, enligt vad ovan föreslagits, komma att till huvudsaklig del åvila de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarna samt vederbörande tjänsteläkare. Viss rättsmedicinsk undersökningsverksamhet skulle emellertid komma att utövas även av *andra läkare*, såsom läkare vid olika sjukvårdsinrättningar, privatläkare m. fl.

I fråga om dessa sistnämnda läkares befattning med rättsmedicinska obduktioner gäller vad ovan sagts angående tjänsteläkarnas befattning därmed.

Beträffande *rättsmedicinska undersökningar av levande personer* torde, såsom tidigare framhållits, undersökningar av detta slag i icke ringa utsträckning komma att utföras av läkare vid sjukvårds- och liknande inrättningar. Särskilt gäller detta i fråga om fall, där för undersökningen kräves någon tids observation å sådan inrättning eller de särskilda instrumentella och andra hjälpmedel, som därstädes stå till förfogande, eller ock sakkunskap och erfarenhet av speciellt slag, som läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt nämnda tjänsteläkare icke besitta.

Med hänsyn till den stora betydelse för rättssäkerheten, att även de förekommande rättsmedicinska undersökningarna av levande personer bliva utförda på ett betryggande sätt och av därtill fullt kompetenta läkare, synes det nämnden erforderligt, att skyldighet att vid behov utföra sådana undersökningar införes även för läkare vid olika sjukvårdsinrättningar. Enligt nämndens mening bör därför läkarna vid samtliga av staten, landstingen och kommunerna drivna ävensom av staten understödda sjukvårdsinrättningar påläggas skyldighet, att på anmodan av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock av polismyndighet eller allmän åklagare i den ort, där vederbörande sjukvårdsinrättning är belägen, förrätta rättsmedicinsk undersökning av levande person.

Rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner komma väl även att utföras av privatläkare m. fl., vilka också torde komma att lämna biträde vid rättsliga liksyneförrättningar, brottsplats- och olycksplatsundersökningar

samt förhör i samband med vissa brottsutredningar i olika fall, där tjänsteläkare av någon anledning icke finnes tillgänglig.

Även rättsmedicinska laboratorieundersökningar torde måhända i vissa fall komma att utföras av läkare utanför rättsläkar- och rättsobducentstationerna. Genom den i följande avdelning omtalade kontroll, som medicinalstyrelsen kommer att utöva över all rättsmedicinsk undersökningsverksamhet i landet, torde tillräckliga garantier föreligga för att dessa undersökningar bliva utförda på ur rättssäkerhetens synpunkt betryggande sätt och endast av fullt kompetenta läkare.

13. Kontrollen över den rättsmedicinska verksamheten.

Enligt nämndens mening bör för närvarande ingen ändring göras i den nu rådande ordningen, att kontrollen över rättsmedicinalväsendet i riket i sista hand utövas av medicinalstyrelsen samt att ärendena rörande detsamma handläggas av styrelsens medicinalbyrå. Nämnden har med avseende å detta spörsmål icke ansett sig böra till närmare dryftande upptaga frågan om annan tänkbar central organisation för handläggning av dessa uppgifter. Det skulle härför tarvas en alldeles speciell och mycket omfattande utredning, vilken knappast kan anses tillhöra nämndens uppdrag, och dels skulle en sådan utredning övergripa på den redan av särskilda sakkunniga igångsatta utredningen om omorganisation av medicinalstyrelsen.

I det föregående har framhållits önskvärdheten av, att det inrättades en särskild inspektörsbefattning för den rättsmedicinska verksamheten, vars innehavare skulle under medicinalstyrelsen *dels* företaga nödiga inspektioner av rättsläkar- och rättsobducentstationerna och *dels* granska av läkare avgivna rättsmedicinska protokoll och utlåtanden. På grund av dels de därmed förenade höga kostnaderna och dels det förhållandet, att omorganisation av medicinalstyrelsen är föremål för utredning, anser sig emellertid nämnden för närvarande böra avstå från kravet på inrättandet av en sådan befattning. I stället får nämnden föreslå, att tills vidare årligen till medicinalstyrelsens förfogande ställes visst belopp för förordnande av en eller flera för ovan angivna ändamål kompetenta läkare för biträde vid granskningen av de till medicinalstyrelsen inkommande rättsmedicinska protokollen och utlåtandena samt för företagande av nödiga inspektioner av rättsläkar- och rättsobducentstationerna och de därstädes anställda läkarnas verksamhet.

Undersökningar, som av läkare utföras för rättsligt ändamål, hava givetvis i olika fall en mycket olika vikt och betydelse. Somliga undersökningar äro av ringa betydelse och erfordra fördenskull ingen mera ingående kontroll. Andra undersökningar återigen kunna hava stor betydelse, och kräves på den grund, såsom naturligt är, de säkrast möjliga garantier för såväl att desamma bliva på ett sakkunnigt och betryggande sätt utförda som att de därvid erhållna resultaten bliva på ett riktigt sätt bedömda. Av särskild vikt äro givetvis i allmänhet sådana rättsmedicinska undersökningar, som utföras på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol eller polismyndighet. För att

i fråga om undersökningar av nämnda slag säkerställa, att ovan angivna krav bliva uppfyllda, anser nämnden nödvändigt, först och främst att förordnande endast meddelas läkare med de kvalifikationer, som medicinalstyrelsen finner för dessa undersökningars utförande erforderliga (i fråga om rättsmedicinska obduktioner endast vid rättsläkar- och rättsobducentstationer anställda legitimerade läkare). Till ledning för sagda myndigheter vid val av läkare, som för olika undersökningar böra anlitas, torde det vara lämpligt, att medicinalstyrelsen utfärdar vissa anvisningar. Vidare bör medicinalstyrelsen erhålla i uppdrag att utfärda närmare bestämmelser om, vad vid sådana rättsmedicinska undersökningar (såväl rättsmedicinska obduktioner som rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt rättsmedicinska lobaratorieundersökningar) bör iakttagas.

Slutligen bör, såsom tidigare framhållits, införas skyldighet för *samtliga* läkare, att vid avgivande av utlåtande i anledning av sådan rättsmedicinsk undersökning insända bestyrkt avskrift av utlåtandet och förordnandet, samt, då protokoll förts, jämväl därav, till medicinalstyrelsen i och för granskning och godkännande.¹

14. Den rättsmedicinska nämnden.

I kap. II har framhållits, att den rättsmedicinska nämndens arbetsbörda under de gångna åren i hög grad ökats, bland annat därigenom att de av densamma årligen handlagda ärendena mångdubblats i antal utan att nämndens arbetskrafter under samma tid förstärkts. Detta har haft till följd, att nämnden för närvarande endast med svårighet och icke utan i olika hänseenden menlig förlängning av tiden för ärendenas handläggning är i stånd att fylla sin uppgift. Därest, såsom tidigare föreslagits, medicinalstyrelsens granskning av i samband med rättsmedicinska undersökningar förda protokoll och avgivna utlåtanden icke blott såsom hittills skall omfatta sådana rörande rättsmedicinska obduktioner och av vederbörande tjänsteläkare utförda rättsmedicinska undersökningar av levande personer utan utsträcker till att omfatta sådana rörande samtliga av läkare på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten utförda rättsmedicinska undersökningar, kommer medicinalbyråns och nämndens arbetsbörda att än ytterligare i avsevärd grad ökas. Om detta förslag skulle bifallas blir det oundgängligen nödvändigt att medicinalbyrån och nämnden för det därigenom ökade granskningsarbetet erhålla tillräcklig förstärkning i arbetskrafter.

Då, såsom ovan nämnts, frågan om medicinalstyrelsens omorganisation för närvarande är föremål för utredning, anser sig nämnden icke nu böra framkomma med något yrkande, som innebär en mera djupgående förändring i dess organisation, utan inskränker sig till att föreslå blott en sådan utökning av dess arbetskrafter, som kan anses nödvändig för att tillgodose det omedelbara be-

¹ Se vidare speciella motiveringen till nämndens förslag till kungörelse om ändring i allmänna läkarinstruktionen, § 59.

hovet. Enligt nämndens mening bör tills vidare antalet rättsläkare i medicinalstyrelsens vetenskapliga råd ökas från nuvarande 2 till 3, varigenom tjänstgöringen i nämnden skulle kunna fördelas mellan den nye rättsläkaren och den rättsläkare, som är professor vid Karolinska instutet. Dessutom vill nämnden förorda, att det i avd. 13 av detta kapitel föreslagna belopp, som skulle ställas till medicinalstyrelsens disposition i och för biträde vid granskningen av de till medicinalstyrelsen inkommande rättsmedicinska protokollen och utlåtandena samt för inspektion av rättsläkar- och rättsobducentstationerna, måtte tillmätas så stort, att erforderligt biträde vid granskningsarbetet verkligen kan erhållas för detsamma.

KAP. VI.

De ekonomiska konsekvenserna av en omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket i enlighet med nämndens förslag.

1. Översikt av kostnaderna.

Genomförandet av den av nämnden föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet i riket kommer, såsom tidigare framhållits, givetvis att i skilda hänseenden föranleda *ökade kostnader* för statsverket.

Byggnads- och lokalkostnader.

Inrättandet av de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna förutsätter, såsom nämnts, i flera fall *ny- eller tillbyggnad* för erhållande av ytterligare lokaler vid de vetenskapliga institutioner och lasarettavdelningar, till vilka dessa stationer skulle förläggas. Sålunda förutsattes för *inrättandet av Stockholms rättsläkarstation*, att den planerade nybyggnaden av Karolinska institutets rättsmedicinska institution inom en nära framtid kommer till stånd, och för *inrättandet av Lunds rättsläkarstation*, att Lunds universitets rättsmedicinska institution i samband med planerad tillbyggnad av universitetets patologiska institution erhåller nödig utvidgning av sina lokaler. För *Göteborgs rättsläkarstation* torde, oavsett om densamma blir fristående eller för- enad med patologisk avdelning å ett mindre sjukhus, erfordras nybyggnad eller ock inköp eller förhyrande av för ändamålet lämplig byggnad. *Inrättandet av rättsobducentstationerna* förutsätter, för patologiska avdelningar vid Norrköpings och Sundsvalls lasarett anskaffande av lokaler genom nybyggnad eller på annat sätt samt för patologiska avdelningen å lasarettet i Västerås och patologisk-bakteriologiska avdelningen å lasarettet i Umeå tillbyggnader för erhållande av ytterligare lokaler.

De kostnader, som hänföra sig till anskaffandet av lokaler för lasarettavdelningarna, synas böra åvila respektive landsting. Kostnaderna för nybyggnaden av Karolinska institutets rättsmedicinska institution, för tillbyggnaden av Lunds universitets patologiska institution samt för genom nybyggnad eller i annan ordning anskaffade lokaler för Göteborgs rättsläkarstation torde däremot, åtminstone till väsentlig del, komma att åvila statsverket.

Ny- respektive tillbyggnaden av de bägge nämnda vetenskapliga institutionerna är emellertid framför allt motiverad av de medicinska läroanstaltternas behov av utökade och tidsenliga lokaler och är därför en angelägenhet, som i första hand tillkommer dessa läroanstalter.

Inrättandet av Stockholms rättsläkarstation och dess förläggning till Karolinska institutets rättsmedicinska institution har vidare avsevärd betydelse för Stockholms stad, ej minst ur ekonomisk synpunkt. Då denna rätts-

läkarstations verksamhetsområde är avsett att omfatta bland annat Stockholms stad, måste med hänsyn härtill i anslutning till den blivande rättsmedicinska institutionsbyggnaden uppföras ett bårhus jämte erforderliga bilokaler, tillräckligt för stadens behov. Vidare måste denna institutionsbyggnads obduktions-, laboratorie- och expeditiionslokaler m. fl. avvägas och inrättas så, att de bliva tillräckliga och ändamålsenliga även för rättsläkarverksamheten i staden. Härigenom kommer bårhusfrågan i Stockholm att erhålla en tillfredsställande lösning och staden undgå att uppföra nytt bårhus med obduktions- och laboratorielokaler m. m., något som eljest torde bliva nödvändigt, när inom få år Karolinska institutet avflyttar från sin nuvarande tomt och denna upplåtes för andra planerade ändamål. Dessutom avses, såsom tidigare nämnts, att andre stadsläkarens rättsmedicinska och därmed närbesläktade undersökningsverksamhet skall övertagas av den av staten avlönade läkarpersonalen vid rättsläkarstationen, varjämte, såsom nedan skall omtalas, stadens bårhusföreståndare och de båda vaktmästarna vid bårhuset avses skola bliva överförda till statstjänster. Det synes under sådana förhållanden rimligt, att Stockholms stad, i likhet med vad som skedde vid det nuvarande bårhusets tillkomst, bidrager till kostnaderna för det nya bårhuset och eventuellt även till kostnaderna för rättsläkarstationens övriga lokaler. Beträffande samtliga dessa lokaler bör givetvis vederbörlig hänsyn tagas till de speciella önskemål, som staden kan hava. Underhandlingar i bårhusfrågan och därmed sammanhängande spörsmål böra därför enligt nämndens mening inledas mellan staten och Stockholms stad. Först sedan överenskommelse häri träffats, blir det möjligt att med någorlunda tillförlitlighet beräkna statsverkets andel i nybyggnadskostnaderna, i vad desamma hänföra sig till de till Stockholms rättsläkarstations disposition avsedda lokalerna.

Inrättandet av *Göteborgs rättsläkarstation* med för staden avsett bårhus m. m. torde komma att medföra avsevärda fördelar för Göteborgs stad. Då därtill kommer att, såsom tidigare berörts, denna rättsläkarstation eventuellt avses skola förenas med en patologisk avdelning å något av stadens mindre sjukhus, böra underhandlingar inledas med Göteborgs stad rörande rättsläkarstationens lokalfråga. Först efter det överenskommelser träffats i lokalfrågan, kan beräkning ske av statsverkets kostnader i ifrågavarande hänseende.

På grund av ovan anförda förhållanden saknar nämnden möjlighet beräkna den andel i kostnaderna för anskaffandet av lokaler för de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna, som kan tänkas falla å rättsmedicinalväsendet, och har nämnden därför i sina beräkningar icke upptagit några kostnader i detta hänseende.

**Förrätningskostnader samt kostnader
för utrustning och drift av rättsläkar-
och rättsobducentstationerna.**

De *övriga kostnader* för statsverket, som kunna föranledas av genomförandet av den föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet,

komma huvudsakligen att hänföra sig till *dels* förrättningar av olika slag och *dels* utrustningen och driften av rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

Vad förrättningskostnaderna beträffar anser nämnden att *statsverket* bör betala — förutom kostnaderna för rättsmedicinska obduktioner, för rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt för rättsmedicinska laboratorieundersökningar — även kostnaderna för läkares biträde vid rättsliga liksyner samt för efter myndighets uppdrag utförda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner. Med hänsyn till den stora betydelse som dessa förrättningar och undersökningar komma att hava för rättskipningen, är det i hög grad ett statens intresse, att de bliva på tillfredsställande och betryggande sätt utförda, och bör på den grund kostnaderna för desamma åvila staten.

Kostnaderna för de omtalade förrättningarna och undersökningarna torde böra bestridas av det under andra huvudtiteln upptagna *förslagsanslaget till medikolegala besiktningar*, under det att de övriga kostnaderna — huvudsakligen för utrustningen och driften av rättsläkar- och rättsobducentstationerna — torde komma att fördela sig på *olika anslag under femte huvudtiteln*.

2. Omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar.

Anslaget till medikolegala besiktningar utgjorde för budgetåret 1941/1942 50 000 kronor. Enligt från riksräkenskapsverket meddelad uppgift uppgick under berörda budgetår belastningen av anslaget till 69 665 kronor 59 öre. För budgetåret 1942/1943 har detta anslag upptagits till 60 000 kronor.

Den ojämförligt största delen av anslaget har använts för i samband med rättsmedicinska obduktioner uppkomna kostnader. Endast i ringa omfattning har anslaget tagits i anspråk för kostnader, föranledda av andra rättsmedicinska förrättningar, samt, sedan några år tillbaka, även av rättspsykiatriska undersökningar.

Frågan blir då huru stor höjning av anslaget ifråga, som kommer att erfordras för att täcka kostnaderna för de olika förrättningar och undersökningar m. m., som, enligt vad ovan sagts, avses skola bestridas från detsamma.

Enligt nämndens förslag skulle de *rättsmedicinska obduktionerna* hädanefter utföras allenast av de å rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda legitimerade läkarna. Detta måste givetvis medföra en rätt avsevärd ökning i belastningen å anslaget ifråga.

Nuvarande arvoden för rättsmedicinska obduktioner.

Enligt gällande provinsialläkartaxa tillkommer vederbörande tjänsteläkare för rättsmedicinsk obduktion, med protokoll och utlåtande i två utskrifter, ett arvode av 40 kronor. I Kungl. kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 294) angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion har, såsom tidigare omtalats, bland annat förordnats, att, om enligt Kungl. Maj:ts Befallningshävandes förordnande annan än vederbörande tjänsteläkare förrättat rättsmedi-

ensk obduktion, förrättaren äger att för obduktionen samt för protokoll och utlåtande i två utskrifter uppbära särskilt arvode med 100 kronor.

Höjt obduktionsarvode.

Arvodet till läkarna å rättsläkar- och rättsobducentstationerna för utförande av rättsmedicinsk obduktion avser emellertid nämnden skall höjas till 120 kronor. Denna höjning motiveras framför allt av den omfattning det med en obduktionsförrättning förenade arbetet med tiden kommit att få. Redan för arbetet, d. v. s. studerandet av handlingarna i ärendet — mången gång vidlyftiga polisförhørsprotokoll etc. — samt utarbetandet av en sammanfattning därav för obduktionsprotokollet, kan ej sällan vara i hög grad krävande och tidsödande. Därtill kommer att, förutom själva den egentliga obduktionen, de numera i stor utsträckning förekommande efterföljande arbetena, såsom mikroskopiska m. fl. undersökningar av likdelar samt understundom även av andra föremål och ämnen, ävensom fotografiska arbeten m. m., taga mycken tid i anspråk. Med hänsyn härtill kan det föreslagna arvodet å 120 kronor ingalunda anses för högt beräknat.

Beräkning av blivande och nuvarande arvodeskostnader.

Med ledning av vissa infordrade uppgifter vill nämnden försöka ungefärligen beräkna, huru mycket anslaget ifråga måste höjas, om vid samtliga rättsmedicinska obduktioner arvode skulle komma att utgå med 120 kronor.

Huru stor del av anslaget till medikolegala besiktningar som för närvarande utbetalas i arvoden för rättsmedicinska obduktioner, kan nämnden ej uppgiva, då nämnden är i avsaknad av direkta uppgifter i sagda hänseende. Ifrågavarande belopp låter sig emellertid approximativt beräknas på grundval av uppgifter angående antalet förrättade sådana obduktioner.

Tabellerna III och IV utvisa antalet förrättade rättsmedicinska obduktioner under nioårsperioden 1928—1936 och under femårsperioden 1936—1940. I tabell I är angiven fördelningen av de i de olika länen under tioårsperioden 1931—1940 utförda rättsmedicinska obduktionerna å vederbörande tjänsteläkare och annan läkare. Tabell II slutligen utvisar denna fördelning under de särskilda åren i nämnda tioårsperiod inom ett antal län, från vilka nämnden erhållit mera detaljerade uppgifter.

Av dessa tabeller framgår, att antalet rättsmedicinska obduktioner i riket under sagda tioårsperiod uppgått till 3 668, varav 1 199 i Stockholms stad och 2 469 i de olika länen. I Stockholms stad hava, enligt erhållen uppgift, praktiskt taget alla rättsmedicinska obduktioner utförts av vederbörande tjänsteläkare. Endast i några enstaka undantagsfall, från vilka här torde kunna bortses, hava sådana obduktioner utförts av andra läkare. I de olika länen hava 1 174 av de därstädes utförda rättsmedicinska obduktionerna, motsvarande 47·6 %, förrättats av vederbörande tjänsteläkare, under det att 1 295, motsvarande 52·4 %, förrättats av andra läkare.

Vid beräkningen av de nuvarande arvodeskostnaderna har nämnden ut-

gått från siffrorna för de rättsmedicinska obduktionerna under år 1940, det sista år, för vilket mera fullständiga uppgifter föreläggas.

Sagda år förrättades i riket 430 rättsmedicinska obduktioner. Av dessa obduktionsfall tillhörde 125 Stockholms stad, och verkställdes förrättningen i praktiskt taget samtliga fall av vederbörande tjänsteläkare. I de i tabell II upptagna länen utfördes sammanlagt 29 rättsmedicinska obduktioner av vederbörande tjänsteläkare och 153 sådana obduktioner av andra läkare. I de återstående länen, från vilka detaljerade uppgifter icke erhållits, utfördes under samma år 123 rättsmedicinska obduktioner. Med hänsyn till det tidigare berörda förhållandet, att under de senaste åren andra läkare än vederbörande tjänsteläkare i allt större utsträckning anlitats för utförande av de rättsmedicinska obduktionerna, torde man kunna räkna med, att allenast omkring 30 % av ifrågavarande 123 obduktioner blivit utförda av vederbörande tjänsteläkare och alltså omkring 70 % av andra läkare. Med denna uppskattning skulle av dessa obduktioner 37 hava utförts av vederbörande tjänsteläkare och 86 av andra läkare.

Enligt nämndens beräkningar skulle alltså av 1940 års rättsmedicinska obduktioner (125 + 29 + 37) 191 hava utförts av vederbörande tjänsteläkare och (153 + 86) 239 av andra läkare. Om så varit fallet, skulle arvoden hava uppgått, för vederbörande tjänsteläkare till (191 × 40) 7 640 kronor och för andra läkare till (239 × 100) 23 900 kronor eller sammanlagt till 31 540 kronor.

Under åren 1938—1940 hava i riket utförts 1 331 rättsmedicinska obduktioner eller i medeltal 444 årligen. Vid beräkning av den erforderliga höjningen av anslaget till medikolegala besiktningar på grund av det föreslagna obduktionsarvodet å 120 kronor har nämnden utgått från detta medeltal samt avrundat detsamma till 450.

Om det årliga antalet rättsmedicinska obduktioner komme att utgöra 450, skulle, med ett arvode av 120 kronor för förrättning, utgifterna härför bliva (450 × 120) 54 000 kronor.

Den omtalade höjningen av arvodet för rättsmedicinska obduktioner i samtliga fall till 120 kronor skulle sålunda nödvändiggöra en höjning av anslaget till medikolegala besiktningar med (54 000 — 31 540) 22 460 kronor eller i runt tal 22 500 kronor.

Arvoden till läkar- och andra sakkunnigbiträden vid de rättsmedicinska obduktionerna.

Enligt nämndens förslag skulle vid rättsmedicinsk obduktion obduktionsförrättare kunna erhålla biträde av den läkare, som biträtt vid den förut utförda rättsliga liksynen, eller av annan särskild sakkunnig. Nämnden har emellertid icke ansett sig böra fixera det arvode, som skall utgå härför, utan torde detsamma få bestämmas i varje särskilt fall. Sådant biträde torde emellertid endast sällan komma i fråga. Ersättningen härför bör givetvis utgå

från förevarande anslag. Højning av anslaget för härigenom föranledda kostnader torde icke behöva sättas högre än till 500 kronor.

Ersättning för handräckning vid rättsmedicinska obduktioner.

För vid de rättsmedicinska obduktionerna förekommande handräckning, vartill vanligen anlitats vaktmästare vid de vetenskapliga institutioner eller lasaretsavdelningar, å vilka obduktionerna ägt rum, har i allmänhet brukat utgå en ersättning av 10 å 15 kronor per förrättning. Sådan ersättning bör enligt nämndens mening utgå även i fortsättningen, dock ej till vaktmästare, som är anställd vid rättsläkarstation och för denna anställning uppbär lön. Däremot bör vaktmästare, som är anställd vid vetenskaplig institution, till vilken tjänstestation är förlagd, och som å stationen endast anlitats för handräckning vid obduktioner m. m., givetvis erhålla sådan ersättning.

Särskild ersättning för handräckning vid rättsmedicinska obduktioner skulle sålunda icke komma att utgå till de båda för Stockholms rättsläkarstation avsedda vaktmästarna eller till vaktmästaren vid Göteborgs rättsläkarstation.

Nämnden beräknar, att det årliga antalet rättsmedicinska obduktioner, utförda vid centralanstalterna i Stockholm och Göteborg, skulle komma att uppgå till respektive omkring 150 och omkring 20.

På grund härav anser sig nämnden kunna uppskatta den årliga *minskningen* i kostnaderna för handräckning vid rättsmedicinska obduktioner till (170 × 10) 1700 kronor.

Beräkning av kostnaderna för tjänsteresor och liktransporter.

I sammanhang med beräkning av kostnaderna för *tjänsteresor för utförande av rättsmedicinska obduktioner* finner nämnden lämpligt redogöra för, efter vilka *rese- och traktamentsklasser* resekostnads- och traktamentsersättningar avses skola utgå till de olika *läkarna å rättsläkar- och rättsobducentstationerna*.

Enligt Kungl. Maj:ts cirkulär till länsstyrelserna den 21 november 1930 (nr 400) angående tillhandahållande av obduktionslokaler vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp m. m. utgår resekostnads- och traktamentsersättning till professor vid Karolinska institutet eller vid universitet, vilken förordnats att förrätta rättsmedicinsk obduktion, efter rese- och traktamentsklass I B enligt gällande resereglemente samt till annan än vederbörande tjänsteläkare, som förordnats att förrätta sådan obduktion och ej är professor, efter rese- och traktamentsklass II C.

Rese- och traktamentsklasser.

Nämnden avser att rese- och traktamentsersättning skall utgå till rättsläkarna i Stockholm och Lunds rättsläkardistrikt efter klass I B.

Även till rättsläkaren i Uppsala rättsläkardistrikt anser nämnden, att ersättning bör utgå efter sistnämnda rese- och traktamentsklass. Det synes

nämnden, att denne rättsläkare, för att jämte sin med professur närmast jämförliga akademiska lärarbefattning kunna fullgöra de med rättsläkartjänsten förenade åliggandena inom det vidsträckta distriktet under de förekommande, i många fall långa och tröttande tjänsteresorna, bör tillförsäkras all den bekvämlighet och de förmåner i övrigt, som kunna beredas honom.

Till rättsobducenterna, assistenterna vid rättsläkarstationerna och amanuensen vid Stockholms rättsläkarstation anser nämnden rese- och traktamentsersättning böra utgå efter klass II C. Jämväl till rättsläkaren i Göteborgs rättsläkardistrikt och de båda biträdande rättsläkarna vid Stockholms rättsläkarstation — vilka avses att placeras i lönegrad A 24 — skulle i enlighet med bestämmelserna i avlöningsreglementet rese- och traktamentsersättning utgå efter klass II C. Nämnden ifrågasätter emellertid, huruvida icke även till rättsläkaren i Göteborgs rättsläkardistrikt — som egentligen borde placerats i lönegrad A 30 — rese- och traktamentsersättning bör kunna utgå enligt löneklass I B¹.

I bestämmelserna under avdelning A i kungörelsen den 27 juni 1929 med tilläggsbestämmelser till allmänna resereglementet skulle då, såvitt angår tredje gruppen, följande tilläggas:

Amanuens vid Stockholms rättsläkarstation	II C
Assistent:	
vid rättsläkarstation	II C
Rättsläkare i Stockholm, Uppsala eller Lunds rättsläkardistrikt	I B
Rättsobducent	II C

Enligt nämndens förslag skulle de rättsmedicinska obduktionerna, där så utan olägenhet kan ske, äga rum å de till de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna hörande centralanstalterna. Detta skulle föranleda till såväl *ökat antal liktransporter* som till *längre sådana transporter* än tidigare varit fallet. Å andra sidan skulle *obducenternas tjänsteresor* komma att *minska i antal* men däremot *öka i genomsnittlig längd*.

I vilken omfattning kostnaderna för liktransporter och tjänsteresor komma att öka är svårt att bedöma. Förslagsvis uppskattar nämnden den årliga kostnadsökningen i dessa hänseenden till *sammanlagt 5 000 kronor*.

Arvoden för obduktion i rättsmedicinsk form utan förordnande.

Arvodet för *i rättsmedicinsk form utan förordnande företagen obduktion*² har nämnden föreslagit höjt från 40 till 60 kronor. Då emellertid sådana obduktioner endast förekomma i sällsynta undantagsfall, har nämnden icke tagit någon hänsyn därtill vid beräklandet av anslagshöjningen.

¹ Se beträffande anledningen till nämndens förslag om denne rättsläkares placering i A 24 nedan sid. 88.

² Jfr förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion, 21 §.

Arvoden för rättsmedicinska undersökningar av levande personer.

Enligt gällande provinsialläkartaxa utgår för »annan undersökning eller besiktning å levande person eller personer, jämte utlåtande i två utskrifter 5—15 kronor». I den mån undersökningar av nyssnämnt slag äro rättsmedicinska utgår givetvis ersättning för de därav föranledda kostnaderna av anslaget till medikolegala besiktningar.

Enligt nämndens förslag till kungörelse om ändrad lydelse av provinsialläkartaxan skulle för *rättsmedicinsk undersökning av levande person* med utlåtande i två utskrifter arvode utgå med *15 kronor*. För sådan undersökning, utförd av legitimerad läkare, anställd å rättsläkar- eller rättsobducentstation, eller å av staten, landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning eller ock å av staten understödd sjukvårdsinrättning, har nämnden avsett att ett högre arvode, *30 kronor*, skall utgå. Detta högre arvode motiveras framför allt av det stora ansvar, som är förenat med utförandet av de rättsmedicinska undersökningarna, och den särskilda omsorg och noggrannhet samt det mera krävande och tidsödande arbete, som måste nedläggas på desamma. Beträffande rättsmedicinska undersökningar av levande personer, utförda av legitimerade läkare, anställda å rättsläkar- eller rättsobducentstationer, eller å av staten, landsting eller kommuner drivna eller av staten understödda sjukvårdsinrättningar, kan dessutom framhållas, att för dessa undersökningar ej sällan kommer att krävas mera omfattande laboratorieundersökningar, röntgenundersökningar m. m. samt att för undersökningarna ifråga tages i anspråk den speciella sakkunskap, som sagda läkare besitta. Med hänsyn härtill anser nämnden att för av dessa läkare utförda rättsmedicinska undersökningar av levande personer ett arvode av 30 kronor bör utgå.

Någon möjlighet för nämnden att erhålla uppgift om det årliga antalet utförda sådana undersökningar har icke förefunnits. Undersökningar av ifrågavarande slag hava i icke ringa utsträckning utförts av såväl vederbörande tjänsteläkare som läkare vid olika sjukvårdsinrättningar m. fl. Skyldighet att verkställa sådana undersökningar samt att till medicinalstyrelsen insända däröver avgivna utlåtanden och eventuellt förda protokoll har emellertid hittills förelegat endast för nämnda tjänsteläkare, vilka i regel underlåtit att insända sina utlåtanden och protokoll. På grund härav har det icke varit möjligt att någorlunda exakt beräkna, huru stor höjning, som skulle erfordras av anslaget till medikolegala besiktningar genom de av nämnden föreslagna arvoden i ifrågavarande hänseende. Uppskattningsvis torde denna höjning kunna anges till *5 000 kronor*.

Arvoden för rättsmedicinska laboratorieundersökningar.

Till vid rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd legitimerad läkare avser nämnden skall utgå arvode för följande rättsmedicinska laboratorieundersökningar, nämligen, för rättsmedicinsk undersökning av skelettdelar, av hårprov och av kläder, för rättsmedicinsk undersökning av histo-patologisk karaktär å organ eller organ delar samt för annan rättsmedicinsk laboratorie-

undersökning, med protokoll och utlåtande i två utskrifter, till belopp från 25 till 100 kronor.

I samband med den läkartekniska granskningen i medicinalstyrelsen av protokollen och utlåtandena i dessa ärenden skulle även de debiterade arvoden bli föremål för styrelsens granskning. De ifrågakvarande arvoden skola givetvis icke utgå för undersökningar, som utföras av obduktionsförrättare i omedelbart samband med av denne verkställd obduktion och som ingå såsom ett led i denna förrättning. Då undersökningar av ovannämnda slag utanför den av läkarna vid tjänstestationerna bedrivna obduktionsverksamheten icke torde bli särdeles talrika, anser nämnden att den av dessa undersökningar föranledda höjningen av anslaget bör kunna stanna vid ett belopp av 5 000 kronor.

Enligt de här ovan gjorda beräkningarna skulle alltså nämndens förslag, i vad avsåge *kostnader i samband med rättsmedicinska obduktioner*, komma att innebära *ökning* för rättsmedicinska obduktionsarvoden med 22 500 kronor, för arvoden för rättsmedicinska undersökningar av levande personer med 5 000 kronor, för arvoden för rättsmedicinska laboratorieundersökningar med 5 000 kronor, för arvoden till läkar- och andra sakkunnigbiträden vid de rättsmedicinska obduktionerna med 500 kronor samt för tjänsteresor och liktransporter med 5 000 kronor eller sammanlagt med 38 000 kronor ävensom *minskning* för ersättning för handräckning vid rättsmedicinska obduktioner med 1 700 kronor eller sålunda *höjning av anslaget till medikolegala besiktningar med (38 000 — 1 700) 36 300 kronor.*

Arvoden för biträde vid rättsliga liksyner samt för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner.

Beträffande arvodeskostnaderna för läkares biträde vid rättsliga liksyner samt för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner finnes ingen möjlighet åstadkomma annat än en ungefärlig uppskattning.

Såsom framhållits i kap. V, avd. 8 angående den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter, skilja sig nyssnämnda förrättningar i olika avseenden från de hittills med stöd av 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall utförda s. k. liksynerna och hava även delvis annat ändamål än dessa. På grund härav kan antalet rättsliga liksyner med biträde av läkare samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner antagas komma att bli något olika antalet hittills förrättade liksyner med biträde av läkare.

Såsom framgår av tabell V, vilken upprättats med ledning av från överståthållarämbetet för polisärenden och länsstyrelserna infordrade uppgifter, hava i riket under år 1941 förrättats sammanlagt 2 058 s. k. liksyner, därav 1 687, motsvarande cirka 82 %, med biträde av läkare, och 371, motsvarande cirka 18 %, utan sådant biträde.

Arvoden åt läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

Enligt de inkomna uppgifterna hava i *de städer, till vilka rättsläkar- och rättsobducentstationerna skulle komma att förläggas (inklusive Malmö stad)*, under nyssnämnda år förrättats 799 s. k. *liksyner*, samtliga med biträde av läkare. Av skäl, som i kap. V sägs, torde man med sannolikhet kunna räkna med, att det *sammanlagda antal rättsliga liksyner samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner*, som årligen skulle komma att åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, skall med omkring 20 à 30 % överstiga siffrorna för under år 1941 i nämnda städer utförda s. k. liksyner och alltså komma att uppgå till omkring 1 000.

Åt legitimerad läkare, anställd vid rättsläkar- eller rättsobducentstation, har nämnden för *biträde vid rättslig liksyn*, med berättelse och yttrande i två utskrifter, föreslagit ett arvode av 30 kronor. Samma arvode, 30 kronor, har även föreslagits åt de ifrågavarande läkarna för utförande av *enkel dödsbevisundersökning*, med bevis i två exemplar, under det att för *fullständig dödsintygsobduktion*, jämte protokoll och utlåtande i två utskrifter ävensom dödsbevis i två exemplar, föreslagits ett arvode av 60 kronor (se förslaget till rättsläkar- och rättsobducenttaxa).

Under antagande, att av ifrågavarande förrättningar omkring 15 % komme att utgöras av fullständiga dödsintygsobduktioner, skulle de årliga arvodeskostnaderna för av de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda legitimerade läkarna lämnat *biträde vid rättsliga liksyner och utförda enkla dödsbevisundersökningar* kunna uppskattas till (850 × 30) 25 500 kronor samt för av dessa läkare utförda *fullständiga dödsintygsobduktioner* till (150 × 60) 9 000 kronor eller sålunda till *sammanlagt 34 500 kronor*.

Arvoden åt vederbörande tjänsteläkare.

I *övriga delar av riket* har i enlighet med de inkomna uppgifterna antalet under år 1941 förrättade s. k. *liksyner* utgjort (2 058 — 799) 1 259. Av dessa hava (1 687 — 799) 888, motsvarande 71 %, utförts med *biträde av läkare* och 371, motsvarande 29 %, *utan sådant biträde*. Liksom i de städer, till vilka rättsläkar- och rättsobducentstationerna skulle komma att förläggas (inklusive Malmö stad), torde även i det övriga riket det *sammanlagda antalet rättsliga liksyner samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner* komma att överstiga antalet s. k. liksyner. Man torde även kunna vänta sig, att vid det stora flertalet av de rättsliga liksynerna biträde av läkare kommer att påkallas. Det *sammanlagda antalet rättsliga liksyner med biträde av läkare samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner* i de delar av landet det här gäller, kommer därför sannolikt att bliva icke oväsentligt större än antalet s. k. liksyner, vid vilka läkare biträtt. Vid beräkning av det antal förrättningar av ifrågavarande slag, som kan komma att åvila tjänsteläkarna, måste man emellertid taga hänsyn till, att, såsom nämnts, de förrättningar, vilka kräva större rättsmedicinsk sakkunskap, komma att utföras av läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstatio-

nerna. Det *sammanlagda antal rättsliga liksyner med biträde av tjänsteläkare samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner*, som komma att åvila dessa läkare, synes man kunna uppskatta till omkring 40 % högre än antalet s. k. liksyner med biträde av läkare inom samma delar av riket eller sålunda till *omkring 1 250*.

Huru dessa förrättningar komma att fördela sig å rättsliga liksyner med biträde av läkare, å enkla dödsbevisundersökningar och å fullständiga dödsintygsobduktioner är icke möjligt att med någon större grad av säkerhet angiva. De fullständiga dödsintygsobduktionerna bliva sannolikt fåtaliga, särskilt med hänsyn till att för de flesta av dessa förrättningar läkare från rättsläkar- och rättsobducentstationerna torde komma att anlitas. Måhända skulle man kunna räkna med omkring 5 % sådana förrättningar. De rättsliga liksynerna med biträde av läkare komma säkerligen att bliva flera än de enkla dödsbevisundersökningarna. Möjligen kunde man tänka sig att det årliga antalet förrättningar av det förra slaget skulle bliva ungefär dubbelt så stort som antalet förrättningar av det senare slaget. Om man räknar med dessa, låt vara mycket osäkra siffror, skulle de *rättsliga liksynerna med biträde av läkare bliva omkring 791*, de *enkla dödsbevisundersökningarna omkring 396* och de *fullständiga dödsintygsobduktionerna omkring 63*.

I gällande *provinsiälläkartaxa* skulle enligt nämndens förslag intagas bestämmelse om att arvoden skola utgå, för *biträde vid rättslig liksyn* med 15 kronor, för *enkel dödsbevisundersökning* med 10 kronor samt för *fullständig dödsintygsobduktion* med 30 kronor.

I enlighet med ovan gjorda beräkningar skulle sålunda de årliga kostnaderna för tjänsteläkarnas arvoden bliva för *biträde vid rättsliga liksyner* (791×15) 11 865 kronor, för *enkla dödsbevisundersökningar* (396×10) 3 960 kronor och för *fullständiga dödsintygsobduktioner* (63×30) 1 890 kronor eller *sammanlagt 17 715 kronor*.

Sammanfattning av arvodeskostnaderna.

De årliga kostnaderna för arvoden till såväl de legitimerade läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna som till tjänsteläkarna för biträde vid rättsliga liksyner samt för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner skulle sålunda uppskattas till sammanlagt (34 500 + 17 715) *52 215 kronor*.¹

¹ Denna summa kan måhända synas hög. Nämnden har emellertid icke kunnat finna att summan skulle kunna i någon avsevärd grad reduceras. De föreslagna arvodena för förrättningarna ifråga kunna icke rimligen sättas lägre än som skett. En sådan anordning som att i de städer, där rättsläkar- och rättsobducentstationer äro belägna (inklusive Malmö stad), anförtro biträdandet vid de rättsliga liksynerna och utförandet av de enkla dödsbevisobduktionerna åt vederbörande tjänsteläkare i stället för åt läkarna vid dessa stationer — en anordning, som enligt nämndens beräkningar skulle medföra en besparing av omkring 15 000 kronor — är icke tänkbar. Vid rättsläkarstationerna behöves nämligen med nödvändighet undersökningsmaterialet vid dessa förrättningar bland annat för den till stationerna ifråga förlagda utbildningen av blivande rättsläkare och rättsobducenter — vid de till akademiska institutioner förlagda rättsläkarstationerna även för den akademiska undervisningen. Undersökningsmaterialet vid de fåtaliga förrättningar av ifrågavarande slag, som förekomma i de städer, där rättsobducentstationer äro belägna, behövas för att rättsobducenterna, vilka liksom rättsläkarna i varje fall måste anlitas vid förrättningar av mera krävande slag, skola kunna bibehålla sina kunskaper och sin färdighet.

Ersättning för handräckning vid fullständiga dödsintygsobduktioner och vid dödsbevisobduktioner.

Liksom vid de rättsmedicinska obduktionerna kräves även vid de fullständiga dödsintygsobduktionerna och vid de i somliga av de enkla dödsbevisundersökningarna ingående dödsbevisobduktionerna *nödig handräckning*. Vid de fullständiga dödsintygsobduktionernas samt vid de dödsbevisobduktioner, som utföras fullständigt, bör samma ersättning för handräckningen utgå, som vid de rättsmedicinska obduktionerna eller sålunda 10 à 15 kronor för varje förrättning. Vid dödsbevisobduktion, som endast utföres partiellt, bör ersättning för handräckningen avpassas efter obduktionens omfattning och det därvid nedlagda arbetet.

I likhet med förhållandet vid de rättsmedicinska obduktionerna bör ersättning för handräckning vid fullständiga dödsintygsobduktioner och dödsbevisobduktioner icke utgå till vid rättsläkarstation emot avlöning anställd vaktmästare.

I det föregående har antalet fullständiga dödsintygsobduktioner, som komme att åvila de legitimerade läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, uppskattats till omkring 150, varav omkring 90 komma att falla å Stockholms rättsläkarstation och omkring 23 å Göteborgs rättsläkarstation. För dessa senare obduktioner, tillhopa omkring 113, skulle sålunda ersättning för handräckning icke behöva beräknas. För handräckning vid de återstående omkring 37 obduktionerna, vilka komme att utföras av läkare vid de övriga rättsläkarstationerna och vid rättsobducentstationerna, samt vid de omkring 63 obduktioner av detta slag, som komme att utföras av tjänsteläkare, tillhopa sålunda omkring 100 fullständiga dödsintygsobduktioner, skulle däremot *ersättning utgå*. Om denna ersättning beräknas till i medeltal kronor 12:50 för förrättning skulle den årliga kostnaden för *handräckning vid fullständiga dödsintygsobduktioner* komma att uppgå till $(12:50 \times 100)$ 1250 kronor.

I huru många fall *obduktion (dödsbevisobduktion)* kommer att företagas vid de enkla dödsbevisundersökningarna, är synnerligen svårt att beräkna. I allmänhet torde man kunna utgå ifrån, att vid de enkla dödsbevisundersökningar, som skola åvila *läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna* — vilka läkare besitta större vana och erfarenhet i fråga om obduktionsverksamhet samt till sin disposition hava för sådan verksamhet lämpliga lokaler och tillfredsställande instrumentell utrustning — obduktioner i stor utsträckning komma att företagas. Möjligen kan man räkna med *fullständig eller partiell obduktion i omkring tre fjärdedelar av fallen* därstädes. Vidare torde man kunna antaga att av de rättsliga liksyner med biträde av läkare och de enkla dödsbevisundersökningar, som komma att åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, antalet enkla dödsbevisundersökningar skall bliva proportionsvis något större än vad fallet var med motsvarande förrättningar, som skulle åvila tjänsteläkarna. Möjligen kan man räkna med, att

för läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna antalet enkla dödsbevisundersökningar kommer att bli lika stort som antalet rättsliga liksyner med biträde av läkare. Det antal enkla dödsbevisundersökningar, som komme att åvila dessa läkare, skulle under sådana förhållanden bli *omkring 425*. Skulle i tre fjärdedelar av dessa fall dödsbevisobduktion företagas, bleve antalet sådana obduktioner omkring 319. Av dessa obduktioner skulle emellertid omkring 240 komma att utföras vid Stockholms och Göteborgs rättsläkarstationer, varför de obduktioner, för vilka ersättning för handräkning skulle utgå, komme att utgöra endast *omkring 79*.

Det årliga antalet enkla dödsbevisundersökningar, som skulle komma att åvila *tjänsteläkarna*, har här ovan uppskattats till omkring 396. Skulle i *en fjärdedel* av dessa fall *dödsbevisobduktion* företagas, bleve antalet sådana obduktioner sålunda *omkring 99*.

Sammanlagda antalet dödsbevisobduktioner, som enligt dessa uppskattningar skulle komma att åvila läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt tjänsteläkarna och vid vilka ersättning för handräkning skulle utgå, komme sålunda årligen att bli omkring $(79 + 99) 178$ eller i avrundat tal *omkring 180*. Om man räknar med, att halva antalet av dessa obduktioner komma att bli fullständiga och halva antalet partiella, samt att ersättningen för handräkning vid de fullständiga blir i medeltal kronor 12:50 och vid de partiella i medeltal kronor 7:50, skulle *den årliga kostnaden för handräkning vid dödsbevisobduktioner* bli $(90 \times 12:50 + 90 \times 7:50) 1\ 800$ kronor.

De *årliga kostnaderna för handräkning vid fullständiga dödsintygsobduktioner och dödsbevisobduktioner* skulle sålunda kunna beräknas till sammanlagt $(1\ 250 + 1\ 800) 3\ 050$ kronor.

Kostnader för tjänsteresor i och för biträde vid rättsliga liksyner etc.

Tjänsteresor i och för biträde vid rättsliga liksyner samt för utförande av enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner komma att bli nödvändiga huvudsakligen för det stora flertalet förrättningar å landsbygden och endast erfordras för ett mindre antal förrättningar i städer, köpingar och municipalsamhällen. Man torde kunna räkna med, att de förrättningar av ifrågavarande slag, för vilka resa av läkare blir erforderlig, årligen komma att uppgå till *omkring 600*. Då väl resorna mestadels torde bli korta och förrättningarna av kort varaktighet, synes man kunna beräkna, att *läkarens resekostnads- och traktamentsersättning för varje förrättning i genomsnitt* icke komme att uppgå till mer än *30 kronor*. *Kostnaderna för läkarnas resor* i och för dessa förrättningar skulle sålunda kunna uppskattas till $(600 \times 30) 18\ 000$ kronor.

Kostnader för liktransporter i samband med fullständiga dödsintygsobduktioner etc.

I samband med de fullständiga dödsintygsobduktionerna och sådana enkla dödsbevisundersökningar, vid vilka dödsbevisobduktion företages, kommer i

ett flertal fall *liktransport* bliva nödvändig. Huru omfattande dessa liktransporter komma att bliva och vilka kostnader de komma att medföra, kan icke med säkerhet angivas. Då dessa obduktioner skulle komma att utföras även av andra läkare än läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna, såsom i orterna för dödsfallen bosatta tjänsteläkare m. fl., är det antagligt, att transporterna ifråga skulle få mindre omfattning än liktransporterna i och för rättsmedicinska obduktioner. Förslagsvis kunna de *årliga kostnaderna för liktransporterna* ifråga uppskattas till 3 000 kronor.

Kostnader för obduktionslokaler utanför rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

Såsom tidigare omtalats har Kungl. Maj:t i cirkulär till länsstyrelserna den 21 november 1930 (nr 400) angående tillhandahållande av obduktionslokaler vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp m. m. be- myndigat länsstyrelse att med vederbörande träffa avtal om rätt för obducent, som av länsstyrelsen förordnats, att disponera lokal för rättsmedicinsk obduktion å därför lämpliga inrättningar inom länet, såsom lasarett, sjukstugor, akademiska institutioner, anstalter för kroniskt sjuka, ålderdomshem eller kommunala bårhus, därvid skulle iakttagas, att ersättning av statsmedel ej finge utfästas för annat än för vederbörandes direkta kostnader, såsom för lokals iordningsställande, belysning, uppvärmning, rengöring m. m. Efter i enlighet härmed av länsstyrelserna träffade avtal har i samband med en del av de rättsmedicinska obduktionerna från anslaget till medikolegala besiktningar utbetalts ersättningar för begagnandet av dylika lokaler.

Om den av nämnden föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet bleve genomförd skulle en stor del av de rättsmedicinska obduktionerna komma att bliva förlagda till rättsläkar- och rättsobducentstationerna, varigenom statsverkets utgifter i berörda hänseende skulle minska. Å andra sidan måste en del av de fullständiga dödsintygsobduktionerna och av dödsbevisobduktionerna utföras å lokaler av ifrågavarande slag och kostnaderna för dessa lokalers disponerande härför betalas av statsmedel, vilket kommer att öka statsverkets utgifter. Nämnda minskning och ökning av statsverkets utgifter torde i huvudsak komma att uppväga varandra, varför man vid beräkning av den höjning av anslaget till medikolegala besiktningar, som genom omorganisationen skulle komma att bliva erforderlig, kan bortse från kostnaderna för dessa lokalers användande för obduktionsverksamheten.

Sammanfattning av kostnaderna för rättsliga liksyner m. m.

Årskostnaderna för rättsliga liksyner samt för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner — vilka kostnader avses skola påföras anslaget för medikolegala besiktningar — skulle sålunda bliva följande, nämligen,

för läkararvoden för biträde vid rättsliga liksyner samt för utförande av enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner 52 215 kronor, för handräkning vid fullständiga dödsintygsobduktioner och dödsbevisobduktioner 3 050 kronor, för tjänsteresor 1 800 kronor och för liktransporter 3 000 kronor, sammanlagt 76 265 kronor eller i avrundat tal 76 300 kronor.

Sammanfattning av höjningar i anslaget till medikolegala besiktningar.

Den nu föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet i riket skulle med nämndens beräkningsgrunder föranleda *höjning av anslaget till medikolegala besiktningar* med följande belopp, nämligen,

för rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar 36 300 kronor; samt

för rättsliga liksyner, enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner 76 300 kronor

eller sammanlagt 112 600 kronor.

Då förslagsanslaget till medikolegala besiktningar för närvarande utgör 60 000 kronor och nu tillkommer anslagsbehov å sammanlagt 112 600 kronor samt belastningen under det senast förflutna budgetåret uppgått till 69 665 kronor 59 öre, torde anslaget ej böra bestämmas till lägre belopp än 180 000 kronor.

3. Omorganisationens inverkan å anslag under femte huvudtiteln.

De i detta kapitals första avdelning omtalade kostnader, som komma att belasta olika anslag under femte huvudtiteln, hänföra sig, såsom nämnt, huvudsakligen till utrustningen och driften av rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

Kostnader för rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

Dessa kostnader fördela sig i *engångskostnader, vissa årliga omkostnader och avlöningar.*

Vad först beträffar *avlöningsstaten* för rättsläkar- och rättsobducentstationerna, anser nämnden, att de rättsläkare, som äro akademiska lärare, samt rättsobducenterna skola erhålla särskilda årsarvoden. Enligt nämndens förslag skulle *rättsläkararvodet* bliva 3 000 kronor samt *rättsobducentarvodet* 1 500 kronor. Dessa arvoden finner nämnden vara synnerligen lågt tillmätta. Detta gäller särskilt rättsläkararvodet, med hänsyn dels till det ansvar och den arbetsböda, som föreståndarskapet för rättsläkarstation medför, och dels till den därmed förenade skyldigheten att tillhandagå myndigheter med råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor samt att utbilda blivande rättsläkare och rättsobducenter.

Rättsläkaren i Göteborg samt biträdande rättsläkarna i Stockholm.

Rättsläkartjänsten i Göteborgs rättsläkardistrikt samt de båda tjänsterna såsom *biträdande rättsläkare vid Stockholms rättsläkarstation* avser nämnden skola uppföras å ordinarie stat samt i lönegrad A 24. Nämnden har placerat dessa läkartjänster i en så jämförelsevis låg lönegrad på den grund, att innehavarna av tjänsterna avses skola komma att erhålla särskild ersättning för av dem utförda tjänsteförrättningar.

Med hänsyn till de för dessa tjänster erforderliga höga kvalifikationerna och det med tjänsterna förenade stora ansvaret hade desamma eljest bort placeras, rättsläkartjänsten i lönegrad A 30 samt tjänsterna såsom biträdande rättsläkare i lönegrad A 28. Nämnden hade möjligen tänkt sig, att dessa läkare skulle placeras i nyssnämnda högre lönegrader samt att i samband därmed arvoden för de särskilda tjänsteförrättningarna antingen skulle helt bortfalla eller också utgå med betydligt reducerade belopp. Då man emellertid skulle kunna befara, att genom denna försämring i avlöningsförmånerna kompetenta personer icke skulle kunna erhållas för dessa tjänster, har nämnden i stället föreslagit en inplacering i lägre lönegrad men med fullt arvode för de utförda tjänsteförrättningarna. Då emellertid pensionsunderlaget genom denna placering i lönegrad A 24 skulle bliva betydligt reducerat — skillnaden mellan A 24 och A 30 utgör cirka 2 000 kronor — ifrågasätter nämnden, huruvida icke pensionsunderlaget för innehavarna av dessa tjänster skulle kunna beräknas till detsamma som gäller för lönegrad A 30 respektive A 28. I detta sammanhang får nämnden erinra om, att häradshövdingarna i riket, som icke äro inplacerade i lönegrad, hava en obetydlig lön i anledning av de till dem utgående sportelinkomsterna men att deras pensionsunderlag beräknas med hänsyn såväl till lönen som sportelinkomsterna.

Assistentarvoden.

För de fyra avsedda *assistenterna*, en för varje rättsläkarstation, har nämnden, med hänsyn till, att till dessa skulle utgå särskild ersättning för utförda tjänsteförrättningar, funnit ett *årsarvode av 6 000 kronor* tillräckligt, vilket arvode ungefär motsvarar det arvode, som exempelvis utgår till assistenterna med lägre avlöning å statens bakteriologiska laboratorium.

Amanuensarvode.

För *amanuensen vid Stockholms rättsläkarstation* finner nämnden ett årligt arvode av allenast *3 000 kronor* vara tillräckligt, med beaktande av, att denna tjänst avser utbildning till rättsobducent samt att även innehavaren av denna tjänst skulle erhålla särskild ersättning för av honom utförda tjänsteförrättningar.

Tekniska biträden.

De avsedda fyra tjänsterna såsom *tekniska biträden*, en för varje rättsläkarstation, böra uppföras å ordinarie stat samt placeras i lönegrad A 7

eller i samma lönegrad som de tekniska biträdena vid Karolinska institutets och Lunds universitets rättsmedicinska institutioner.

Bårhusföreståndare och vaktmästare.

Såsom i föregående kapitel nämnts, avser nämnden, att vid *Stockholms rättsläkarstation* skall inrättas en tjänst såsom *bårhusföreståndare* och 2 *vaktmästartjänster* samt vid *Göteborgs rättsläkarstation* en *vaktmästartjänst*.

Vid Stockholms stads bårhus äro i *stadens* tjänst anställda en bårhusföreståndare och två vaktmästare, vilken personal vid en omorganisation i enlighet med nämndens förslag väl torde komma att övertagas av Stockholms rättsläkarstation. Bårhusföreståndaren är extra tjänsteman med avlöning enligt löneskala 10 och åtnjuta slutlön såsom sådan tjänsteman med 3 360 kronor. De båda vaktmästarna äro ordinarie befattningshavare i 8 lönegruppen, vari begynnelselönen är 3 600 kronor och slutlönen 4 572 kronor. Även dessa befattningshavare åtnjuta slutlön.

Nämnden anser, att *bårhusföreståndaren*, som i stadens tjänst erhållit en alldeles för låg placering, särskilt med hänsyn till att han är överordnad vaktmästarna å bårhuset, bör erhålla ordinarie ställning samt placeras i lönegrad A 9.

Tjänsterna såsom *vaktmästare* vid Stockholms rättsläkarstation och vid Göteborgs rättsläkarstation böra uppföras å ordinarie stat samt placeras i lönegrad A 7 eller i samma lönegrad som vaktmästarna vid Karolinska institutet. Med hänsyn till tjänstgöringens art böra dessa tjänster placeras i den högre av de för vaktmästartjänster brukliga lönegraderna.

Personliga lönetillägg åt bårhusvaktmästarna.

Då för envar av *bårhusvaktmästarna* lönen från staden jämte rörligt tillägg — för närvarande utgörande 59 % men utgående med allenast 45 % på grund av överenskommelse mellan staden och dess ordinarie tjänstemän — uppgår till sammanlagt 6 629 kronor men löneförmånerna i lönegrad A 7 — båda innehava enligt uppgift från stadsförvaltningen mer än 12 tjänstår och torde sålunda komma att bliva placerade i 11 löneklassen — ej uppgå till mer än sammanlagt 5 757 kronor för lön jämte rörligt tillägg och kristillägg därå, för närvarande utgående med tillhoppa 31 %, eller sålunda 872 kronor mindre än från staden, böra dessa vaktmästare erhålla ersättning för denna löneminskning i form av personliga lönetillägg. För handräckning vid rättsmedicinska obduktioner hava bårhusvaktmästarna hittills uppburit 10 kronor för obduktion. De rättsmedicinska obduktionerna i Stockholms stad under åren 1936—1940 hava i medeltal utgjort 122:s. Man torde därför kunna beräkna att vardera vaktmästaren årligen lämnat handräckning vid omkring 60 rättsmedicinska obduktioner, motsvarande en ersättning av omkring 600 kronor. Då såsom i avd. 2 angående omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar sagts, ersättning i berörda hänseende ej skulle komma att utgå till innehavarna av dessa vaktmästartjänster, böra vaktmästarna ifråga även

erhålla ersättning för mistning av denna löneförmån. Nämnden får därför föreslå, att till envar av dessa vaktmästare skall utgå ett *personligt lönetillägg* av (800 + 600) 1 400 kronor.

Vikariatsersättningar m. m.

Kostnaderna för avlöning till *övrig icke-ordinarie personal* å rättsläkar- och rättsobducentstationerna (vikariatsersättningar samt arvoden till tillfälligt anställd personal m. m.) uppskattar nämnden till ett årligt belopp av 10 000 kronor.

Sammanfattning.

Nämndens beräkningar av avlöningsstaten för rättsläkar- och rättsobducentstationerna sammanfattas i nedanstående tablå:

Tablå

över i avlöningsstaten för rättsläkar- och rättsobducentstationerna ingående kostnadsbelopp.

3 rättsläkararvoden à 3 000 kronor	kronor	9 000
4 rättsobducentarvoden à 1 500 kronor	»	6 000
1 rättsläkare i A 24	»	8 580
2 biträdande rättsläkare i A 24	»	18 060
4 assistentarvoden à 6 000 kronor	»	24 000
1 amanuensarvode	»	3 000
4 tekniska biträden i A 7	»	13 692
1 bårhusföreståndare i A 9	»	4 023
3 vaktmästare i A 7	»	10 725
2 personliga lönetillägg à 1 400 kronor	»	2 800
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	10 000
rörligt tillägg 15 % å 55 080 kronor	»	8 262
	kronor	118 142
härtill 16 % kristillägg å 55 080 kronor	»	8 813
	Summa kronor	126 955

Enligt nämndens beräkning skulle sålunda den föreslagna omorganisationen för *rättsläkar- och rättsobducentstationernas* vidkommande komma att innebära en årlig utgift för *avlöningar* å i runt tal 127 000 kronor.

Omkostnadsstaten.

Vid uppskattning av *omkostnadsstaten* för de olika rättsläkar- och rättsobducentstationerna har nämnden allenast för Göteborgs rättsläkarstations vidkommande räknat med utgiftsposter för värme och lyse, då det ju är ovisst, huruvida denna station kommer att få sin förläggning å något sjukhus i Göteborg. För övriga rättsläkarstationer samt för rättsobducentstationerna torde, med hänsyn till dessa stationers förläggning, några utgifter av ovan nämnda slag icke komma ifråga.

Enligt nämndens beräkningar skulle för de *årliga expenserna* vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna komma att erfordras följande belopp, nämligen, för Stockholms rättsläkarstation 4 000 kronor, för envar av Uppsala och Lunds

rättsläkarstationer 3 000 kronor, för Göteborgs rättsläkarstation 10 000 kronor samt för envar av rättsobducentstationerna 1 800 kronor eller sålunda sammanlagt 27 200 kronor.

Engångskostnader.

Inrättandet av rättsläkar- och rättsobducentstationerna måste givetvis medföra vissa *engångskostnader*.

Rättsläkarstationerna.

Vad först *Stockholms rättsläkarstation* beträffar har nämnden för denna station beräknat engångskostnaderna till 20 000 kronor. Detta belopp skulle användas till inredning och möbler för personalens arbetsrum, till kontorsmateriel såsom skrivmaskiner, liggare, kortsystem m. m., till komplettering av den rättsmedicinska institutionens apparatur med mikroskop, polarisationsmikroskop, vågar, termostater, kylskåp, glasvaror m. m., till komplettering av institutionens obduktionsinstrumentarium, till komplettering av institutionens fotografiska apparatur, till viss röntgenapparatur, till instrumentarium för rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt till utrustning för den ambulatoriska undersökningsverksamheten m. m.

För *Uppsala och Lunds rättsläkarstationer* har nämnden beräknat engångskostnaderna för vardera stationen till 10 000 kronor, att användas till kontorsmateriel såsom skrivmaskin, liggare m. m., till mikroskop och annan apparatur för assistenten, till komplettering av respektive institutions fotografiska apparatur, till instrumentarium för rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt till utrustning för den ambulatoriska undersökningsverksamheten m. m.

För *Göteborgs rättsläkarstation* har nämnden beräknat engångskostnaderna till 50 000 kronor. Detta belopp skulle användas till möblering av stationen, till lösa inventarier av olika slag såsom armatur, gardiner, handdukar m. m., till kontorsmateriel såsom skrivmaskiner, liggare, kortsystem m. m., till för rättsmedicinska laboratorieundersökningar avsedd apparatur, såsom mikroskop av olika slag, mikrotomer, paraffinugnar, termostater, kylskåp, torkskåp, vågar, glasvaror m. m., till fotografisk apparatur för makro- och mikrofotografering, till obduktionsinstrumentarium, till instrumentarium för rättsmedicinska undersökningar av levande personer samt till utrustning för den ambulatoriska undersökningsverksamheten m. m.

Rättsobducentstationerna.

Vad slutligen de fyra *rättsobducentstationerna* beträffar har nämnden för envar av dessa stationer beräknat engångskostnaderna till 5 000 kronor, att användas till fotografisk apparatur, till instrumentarium för undersökning av levande personer samt till utrustning för den ambulatoriska undersökningsverksamheten m. m.

I enlighet med ovanstående beräkningar skulle sålunda den av nämnden föreslagna omorganisationen i *engångskostnader* för stationerna erfordra sammanlagt 115 000 kronor.

Höjningar i medicinalstyrelsens avlönings- och omkostnadsstater.

En omorganisation i enlighet med nämndens förslag skulle även föranleda *höjningar i medicinalstyrelsens avlönings- och omkostnadsstater.*

Beträffande styrelsens *avlöningsstat* får nämnden föreslå, att för arvoden till läkare för biträde vid granskningen av de till styrelsen inkommande rättsmedicinska protokollen och utlåtandena ävensom för inspektion av rättsläkar- och rättsobducentstationerna ett årligt belopp av tillhoppa *5 000 kronor* ställes till styrelsens förfogande. Då härtill kommer årsarvode till ytterligare en tjänstgörande rättsläkare i nämnden — vilket arvode bör bestämmas till samma belopp, som det till den nu tjänstgörande rättsläkaren utgående arvodet eller *2 400 kronor* — skulle erfordras en *höjning i medicinalstyrelsens avlöningsstat med sammanlagt 7 400 kronor.*

I styrelsens *omkostnadsstat* torde för rese- och traktamentsersättning åt den läkare, som skulle utföra nyssnämnda inspektioner, erfordras en *höjning med 1 000 kronor.*

Sammanfattning av höjningarna.

Med nämndens beräkningar skulle sålunda ett genomförande av dess förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket föranleda en årlig *höjning i olika anslag under femte huvudtiteln, för avlöningar med (127 000 + 7 400) 134 400 kronor och för omkostnader med (27 200 + 1 000) 28 200 kronor eller med sammanlagt 162 600 kronor.*

KAP. VII.

Övergången från den nuvarande till den nya organisationen av rättsmedicinalväsendet.

1. Nödvändigheten av en snar omorganisation.

I det föregående har redogjorts för de stora och ur rättssäkerhetens synpunkt allvarliga brister, som vidlåda den nuvarande organisationen av rättsmedicinalväsendet i riket, samt framhållits, att förefintligheten av dessa brister gör en snar omorganisation därav till en tvingande nödvändighet.

Under de senare åren har visserligen, genom den omtalade, på frivillighetens väg uppkomna organisationen av den rättsmedicinska obduktionsverksamheten, en tillfällig förbättring av förhållandena inträtt. Denna organisation är emellertid, som nämnts, såväl ofullständig som i hög grad svag och bräcklig, varför den icke kan vara något att lita till för framtiden. Ett döds- eller sjukdomsfall, ett inträde i pensionsålder eller en förflyttning till annan tjänst av någon eller några av dem, som utöva denna frivilliga verksamhet, kan vara fullt tillräckligt för att organisationen skall brista på en väsentlig punkt. Vid inträffande av någon av de angivna situationerna skulle förhållandena komma att bli om möjligt ännu mera prekära än tidigare, innan den frivilliga organisationen kom till stånd, enär det över huvud taget icke torde låta sig göra att återvända till den gamla ordningen med tjänsteläkarna såsom rättsmedicinska obduktionsförrättare i de delar av riket, där dessa läkare sedan flera år varit avkopplade från all rättsmedicinsk obduktionsverksamhet. I själva verket kan man förutse, att, därest en reform av rättsmedicinalväsendet icke kommer till stånd, den frivilliga organisationen redan om något år icke längre kan uppehållas i den utsträckning, som nu är fallet, utan att en inskränkning av densamma måste ske på vissa väsentliga punkter. En tillfredsställande omorganisation kan på den grund icke uppskjutas.

Härtill kommer, att såsom tidigare nämnts, den i hög grad nödvändiga reformen av undervisningen i rätts- och statsmedicin för medicine licentiatexamen, som de av ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga föreslagit, icke kan genomföras utan att en omorganisation av rättsmedicinalväsendet efter de av nämnden här uppdragna linjerna kommer till stånd. Även om nyssnämnda sakkunnigas förslag rörande reformering av den medicinska undervisningen icke i sin helhet skulle vinna statsmakternas bifall, torde i varje fall förslaget, i vad det avser en reform av undervisningen i rätts- och statsmedicin, icke kunna undanskjutas. Den nuvarande undervisningen i rätts- och statsmedicin, som nödvändiggöres av, att tjänsteläkarna äro skyldiga mottaga förordnande att förrätta rättsmedicinska obduktioner, innebär nämligen ett stort slöseri med studietiden. Sålunda måste de studerande enligt nu gällande ordning genomgå en icke minde än tre månader lång kurs i utförandet av rättsmedicinska obduktioner — vilken kurs för

de allra flesta deltagarna endast kommer till ringa nytta i deras blivande verksamhet såsom läkare — under det att för läkarverksamheten viktiga delar av stats- och socialmedicinen måste eftersättas. I en tid, då de största ansträngningar göras för att i möjligaste mån förkorta studierna för medicine licentiat-examen, kan ett sådant slöseri icke gärna få fortgå.

Ett tredje viktigt skäl för att icke uppskjuta den tilltänkta omorganisationen av rättsmedicinalväsendet utgör den omständigheten, att den nuvarande andre stadsläkaren i Stockholm med utgången av mars år 1943 uppnår pensionsåldern. Bland de betydelsefullaste momenten i nämndens förslag till omorganisation ingår nämligen, såsom tidigare sagts, att denne befattningshavares rättsmedicinska undersökningsverksamhet skulle övertagas av den föreslagna Stockholms rättsläkarstation. När andre stadsläkartjänsten blir vakant, infaller givetvis den lämpligaste tidpunkten för detta övertagande. Indragning av denna tjänst kan då ske utan de olägenheter av ekonomisk och annan art, som alltid äro förbundna med indragandet av en med innehavare besatt tjänst.

Det kan emellertid icke förnekas, att genomförandet av den föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet för närvarande stöter på vissa betydande svårigheter. Såsom framgår av de i föregående kapitel gjorda kostnadsberäkningarna, kommer, även om all rimlig sparsamhet iakttages, omorganisationen att föra med sig icke obetydliga utgifter för statsverket, vilket givetvis kommer att bereda svårigheter på grund av det nuvarande ogynnsamma statsfinansiella läget.

En annan svårighet föranledes därav, att nämndens förslag till omorganisation innebär förläggande av en del av de blivande tjänstestationerna till vissa lasarett och i ett fall till annat sjukhus samt inrättande vid dessa sjukhus av befattningar såsom lasarettsläkare respektive läkare vid patologiska avdelningar å desamma, med vilka befattningar, liksom med vissa redan befintliga sådana, skulle förenas statliga befattningar i rättsmedicinalväsendets tjänst. Denna anordning förutsätter, såsom tidigare nämnts, att avtal träffas mellan staten, å ena, samt olika landsting m. fl., å andra sidan. Då ännu inga underhandlingar äro inledda, kommer helt visst avsevärd tid att förflyta, innan samtliga dessa avtal träffats. Härtill kommer, att vid flera av de ifrågasvarande sjukvårdsinrättningarna kräves nybyggnader och nyinredningar, varigenom tidpunkten för igångsättandet av den rättsmedicinska verksamheten måste ytterligare uppskjutas.

Ännu en svårighet föreligger vid genomförandet av den föreslagna omorganisationen därigenom, att i landet för närvarande knappast finnes tillräckligt antal rättsmedicinskt specialutbildade läkare för fyllandet av de vid denna omorganisation inrättade nya platserna. Med de ringa utsikter till befordran, som den rättsmedicinska banan hittills erbjudit, har densamma ej lockat annat än ett ringa antal läkare. De förefintliga utbildningsmöjligheterna hava också varit ytterligt begränsade. I detta sammanhang kan omnämnas, att försök av föreståndaren för Karolinska institutets rättsmedicinska

institution att med tanke på den blivande omorganisationen erhålla medel till inrättande av en ny amanuensjänst vid institutionen hittills icke haft någon framgång.

Med hänsyn till å ena sidan nödvändigheten av, att en reform av rättsmedicinalväsendet snarast möjligt kommer till stånd, och å andra sidan de svårigheter, som äro förknippade med ett omedelbart genomförande av nämndens omorganisationsförslag i hela dess utsträckning, har nämnden till en början tänkt sig en provisorisk organisation, varifrån man successivt under en tid av fem år borde kunna övergå till den föreslagna definitiva organisationen.

2. Förslag till provisorisk organisation.

Nämnden avser, att under tiden för den *provisoriska organisationen* riket skall vara uppdelat i 4 rättsläkardistrikt, de föreslagna *Stockholms, Uppsala, Lunds och Göteborgs rättsläkardistrikt*, samt 2 rättsobducentdistrikt, nämligen *Västerås och Övre Norrlands rättsobducentdistrikt*. Därvid skulle mellan Stockholms och Uppsala rättsläkardistrikt fördelas de län, som äro avsedda att vid den definitiva organisationen ingå i de två övriga föreslagna rättsobducentdistrikten.

Distrikten skulle vara av följande omfattning.

Stockholms rättsläkardistrikt: Stockholms stad samt Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Östergötlands och Kalmar län.

Uppsala rättsläkardistrikt: Uppsala, Gävleborgs, Kopparbergs, Jämtlands och Västernorrlands län.

Lunds rättsläkardistrikt: Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Hallands, Kronobergs och Jönköpings län.

Göteborgs rättsläkardistrikt: Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län.

Västerås rättsobducentdistrikt: Västmanlands och Örebro län.

Övre Norrlands rättsobducentdistrikt: Västerbottens och Norrbottens län.

Lunds och Göteborgs rättsläkardistrikt samt Västerås och Övre Norrlands rättsobducentdistrikt skulle sålunda redan under tiden för provisoriet erhålla den för den definitiva organisationen avsedda omfattningen.

Under tiden för den provisoriska indelningen skulle de för dessa distrikt inrättade tjänstestationerna hava samma benämning och förläggning som avsetts för stationerna enligt den föreslagna definitiva organisationen.

Inom nämnden har utarbetats en sammanställning av förslaget till provisorisk distriktsindelning, stationer och centralanstalter, vilken sammanställning intagits efter detta betänkande.

Vad *personalen å rättsläkar- och rättsobducentstationerna* beträffar avser nämnden, att under tiden för den provisoriska organisationen de båda för Stockholms rättsläkarstation avsedda *tjänsterna såsom biträdande rättsläkare icke skola besättas*, utan att under sagda tid därstädes i stället skola vara anställda *ytterligare två assistenter*. Under provisoriet skulle sålunda vid

nyssnämnda rättsläkarstation 3 assistenter vara anställda. Då enligt nämndens förslag Östra Götalands och Mellersta Norrlands rättsobducentdistrikt ej skulle inrättas förrän i samband med genomförandet av den definitiva organisationen, skulle givetvis till dess bero med tillsättandet av det för dessa distrikt avsedda rättsobducenttjänsterna. I övrigt skulle den för tjänstestationerna föreslagna personalen tillsättas vid genomförandet av den provisoriska organisationen.

Ehuru under tiden för provisoriet Stockholms rättsläkardistrikt skulle komma att vara utökat med Östergötlands och Kalmar län samt Uppsala rättsläkardistrikt med Västernorrlands och Jämtlands län, har nämnden icke föreslagit någon utökning av personalen vid Stockholms och Uppsala rättsläkarstationer. I stället har nämnden föreslagit, att vid Stockholms rättsläkarstation de högt kvalificerade biträdande rättsläkarna skulle ersättas med mindre högt kvalificerade assistenter. Frågan uppställer sig då, om denna personal skall vara i stånd att fullgöra de under provisorietiden ökade arbetsuppgifterna. Enligt nämndens mening kommer så bliva fallet. I allmänhet torde man kunna räkna med att arbetsuppgifterna först småningom komma att bliva så omfattande, som den föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet avser, och alltså under de första åren bliva mindre tyngande än senare. För Stockholms rättsläkarstation tillkommer dessutom under provisoriet lättnad beträffande tillhandahållandet av vikarier för rättsobducenterna, då till en början endast Västerås och Övre Norrlands rättsobducentdistrikt avses skola inrättas. I fråga om Uppsala rättsläkardistrikt kan erinras om, vad som tidigare framhållits, att förrättningarna inom detsamma torde komma att bliva färre än i de övriga rättsläkardistrikten, vilket förhållande dock i viss mån kommer att kompenseras av de i detta distrikt jämförelsevis talrika och långa tjänsteresorna.

3. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till provisorisk organisation.

Om en provisorisk organisation av rättsmedicinalväsendet i riket kommer till stånd enligt nämndens förslag, skulle, under förutsättning att organisationen träder i kraft den 1 juli 1943 — den av nämnden i enlighet med vad ovan sagts avsedda lämpliga tidpunkten därför — redan för budgetåret 1943/1944 komma att erfordras höjning *dels* i det under andra huvudtiteln upptagna förslagsanslaget för medikolegala besiktningar och *dels* i olika anslag under femte huvudtiteln.

Vad först beträffar *anslaget till medikolegala besiktningar*, torde man vid beräkning av de erforderliga höjningarna i detsamma under tiden för den provisoriska organisationen kunna följa de i kap. VI gjorda beräkningarna för den definitiva organisationen med undantag dock i fråga om kostnaderna för rättslig liksyn samt för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner. Då Östra Götalands och Mellersta Norrlands rättsobducentdistrikt ej äro avsedda att inrättas under tiden för provisoriet, skulle

nämligen under denna tid i de blivande stationeringsstäderna, Norrköping och Sundsvall, i allmänhet endast sådana läkare, till vilka ersättning utgår med de lägre arvodena, komma att biträda vid rättsliga liksyner samt förätta enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner. Med hänsyn härtill anser sig nämnden kunna beräkna den årliga kostnaden under ifrågavarande tid för läkares biträde vid rättsliga liksyner samt för utförande av enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner till 1 200 kronor lägre än de i föregående kapitel därför beräknade beloppen.

I enlighet härmed skulle under tiden för den provisoriska organisationen erfordras *höjning i anslaget för medikolegala besiktningar* med följande belopp, nämligen, för rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar 36 300 kronor, för rättsliga liksyner samt enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner (76 300 — 1 200) 75 100 kronor eller sålunda *sammanlagt 111 400 kronor*.

Då anslaget till medikolegala besiktningar för budgetåret 1942/1943 uppgår till 60 000 kronor och belastningen för budgetåret 1941/1942 avsevärt överstiger detta belopp, torde emellertid anslaget även under tiden för den provisoriska organisationen ej böra beräknas till lägre belopp än *180 000 kronor*.

Vid beräkning av de höjningar i olika *anslag under femte huvudtiteln*, till vilka ett genomförande av nämndens förslag till provisorisk organisation skulle föranleda under tiden därför, måste vissa avvikelser ske från de i kap. VI för den definitiva organisationen gjorda kostnadsberäkningarna, så vitt avser rättsläkar- och rättsobducentstationerna.

I *avlöningsstaten* för *rättsläkar- och rättsobducentstationerna* skulle under tiden för den provisoriska organisationen *borfälla dels 2 rättsobducentarvoden* à 1 500 kronor och *dels avlöning åt de båda biträdande rättsläkarna* i lönegrad A 24, under det att i densamma skulle *tillkomma 2 assistentarvoden* à 6 000 kronor.

De årliga kostnaderna under denna tid för avlöningar till icke-ordinarie personal å rättsläkar- och rättsobducentstationerna beräknar nämnden till 1 000 kronor lägre än det i föregående kapitel för samma ändamål beräknade beloppet.

Nämndens beräkningar av avlöningsstaten för rättsläkar- och rättsobducentstationerna under tiden för provisoriet sammanfattas i följande tablå:

Tablå

över i avlöningsstaten för rättsläkar- och rättsobducentstationerna under tiden för den provisoriska organisationen ingående kostnadsbelopp.

3 rättsläkararvoden à 3 000 kronor	kronor	9 000
2 rättsobducentarvoden à 1 500 kronor	»	3 000
1 rättsläkare i A 24	»	8 580
6 assistentarvoden à 6 000 kronor	»	36 000
1 amanuensarvode	»	3 000
4 tekniska biträden i A 7	»	13 692

1 bårhusföreståndare i A 9	kronor	4 023
3 vaktmästare i A 7	»	10 725
2 personliga lönetillägg å 1 400 kronor	»	2 800
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	9 000
rörligt tillägg 15 % å 37 020 kronor	»	5 553
	kronor	105 553
härtill 16 % kristillägg å 37 020 kronor	»	5 923
	Summa kronor	111 296

Enligt nämndens beräkningar skulle sålunda den föreslagna provisoriska organisationen för *rättsläkar- och rättsobducentstationernas* vidkommande komma att innebära en årlig utgift för *avlöningar* å i runt tal *111 300 kronor*.

Omkostnadsstaten för rättsläkar- och rättsobducentstationerna under tiden för provisoriet beräknar nämnden, med hänsyn till att rättsobducentstationerna i Norrköping och Sundsvall ej skulle inrättas förrän i samband med den definitiva organisationen, till sammanlagt (27 200 — 3 600) *23 600 kronor*.

De vid genomförandet av den provisoriska organisationen erforderliga *engångskostnaderna* för stationernas inrättande skulle, då för en var av nyssnämnda 2 rättsobducentstationer dessa kostnader beräknats till 5 000 kronor, komma att stanna vid ett belopp av sammanlagt (110 000 — 10 000) *100 000 kronor*.

Ett genomförande av nämndens förslag till provisorisk organisation skulle med nämndens beräkningar under tiden för provisoriet föranleda en årlig *höjning i olika anslag under femte huvudtiteln för avlöningar* med (111 300 + 7 400) *118 700 kronor* och för *omkostnader* med (23 600 + 1 000) *24 600 kronor* eller med *sammanlagt 143 300 kronor*.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

1. Förslag

till

Lag om rättslig liksyn.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Finnes någon ligga död utan veterligen föregående sjukdom eller har någon eljest avlidit under omständigheter, som utvisa eller giva anledning ifrågasätta, att icke naturlig död förelegat, skall liksyn (*rättslig liksyn*) hållas.

Rättslig liksyn skall anordnas av polismyndigheten i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, ofördröjligen efter erhållen vetskap om dödsfallet.

Om det befinnes, att dödsfallet orsakats av skada, som tillfogats den döde å ort, lydande under annan polismyndighet än den, varom i andra stycket sägs, skall sistnämnda polismyndighet ofördröjligen underrätta polismyndigheten i den ort, där skadan inträffat, om tid och plats för den rättsliga liksynen.

2 §.

Rättslig liksyn skall ock ofördröjligen anordnas vid dödsfall av annat slag än i 1 § avses efter framställning av anhörig till den döde, av läkare eller annan, som vårdat den döde under tiden närmast före dödsfallet, eller av försäkringsbolag eller annan, som före dödsfallet iklätt sig ekonomiska förpliktelser vid dettas inträffande.

Framställningen om rättslig liksyn skall göras hos polismyndighet, som i 1 § andra stycket sägs, senast å fjärde dagen efter dödsfallet eller efter den dag, då den döda kroppen anträffats och identifierats.

3 §.

Den polismyndighet, som har att anordna rättslig liksyn, äger att till biträde därvid kalla vederbörande tjänsteläkare.

I stad, där rättsläkar- eller rättsobducentstation finnes, så ock i Malmö stad, har polismyndigheten dock att till biträde vid rättslig liksyn i första hand anlita vederbörande stations föreståndare eller annan vid stationen tjänstgörande legitimerad läkare, som av föreståndaren därtill utses.

Skulle sådana läkare, som ovan sagts, icke finnas att tillgå, äger polismyndigheten att till biträde vid synen kalla annan, legitimerad läkare, som är villig mottaga uppdraget.

Polismyndighet må, efter av länsstyrelse eller landsfogde i varje särskilt fall meddelat tillstånd, anlita föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducent-

station eller annan, vid stationen tjänstgörande legitimerad läkare såsom biträde vid rättslig liksyn jämväl annorstädes än i andra stycket sägs.

Vid liksyn, hållen på grund av framställning, som i 2 § sägs, skall läkare alltid biträda, och skall den, som begärt liksynen, ikläda sig betalningsansvaret för de med densamma förenade kostnaderna och vid sin framställning ställa den säkerhet, polismyndigheten kan fordra för dessa kostnaders erläggande.

4 §.

Rättslig liksyn hålles å den plats, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat. Innan syn hållits må ej rubbning av liket och föremålen i dess omgivning äga rum; ej heller må liket avklädas eller ansas.

Vad nu är sagt må dock icke hindra åtgärd för återupplivning och icke heller likets överförande till bårhus, särskild undersökningslokal eller annat lämpligt förvaringsrum, där omständigheterna sådant påkalla.

5 §.

Vid rättslig liksyn skall protokoll föras.

6 §.

Närmare föreskrifter om anordnandet av rättslig liksyn meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den, då 16 § 1 mom. Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall skall upphöra att gälla.

2. Förslag

till

Stadga angående rättslig liksyn.

1 §.

Rättslig liksyn skall hållas av polismyndigheten i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, eller av vederbörande landsfogde.

2 §.

Den polisman, som håller den rättsliga liksynen, i denna stadga kallad syneförrättaren, åligger

att tillse, att den allmänna ordningen å förrättningsstället upprätthålles;

att förhindra att obehöriga, innan förrättningen avslutats, vinna tillträde till förrättningsstället;

att under förrättningen leda eller själv utföra de undersökningar, som ankomma å polismyndigheten;

att, där likets överförande till bårhus, särskild undersökningslokal eller annat lämpligt förvaringsrum av undersökningen påkallas, ombesörja denna transport; samt

att omsorgsfullt, under försegling tillvarataga vid syneförrättningen funna eller företedda ämnen och föremål, som synas vara av vikt för dödssättets fastställande och utredningen i övrigt.

Är läkare kallad till förrättningen åligger det syneförrättaren dessutom att lämna läkaren nödigt biträde och handräckning vid hans undersökningar å förrättningsstället.

3 §.

Vid rättslig liksyn biträdande läkare åligger

att å den döda kroppen utföra de undersökningar, som ankomma å läkaren; att med råd och upplysningar gå syneförrättaren tillhanda; samt

att vid förrättningens slut eller skyndsammast därefter uppsätta och till syneförrättaren överlämna berättelse över av läkaren vid liksynen gjorda iakttagelser jämte yttrande däröver.

Av yttrandet bör tydligt framgå, dels om det vid liksynen varit för läkaren möjligt eller ej att avgöra, huruvida döden varit naturlig eller icke naturlig, och, i senare fallet, om läkaren finner att densamma varit orsakad av den dödes eget eller annans förvällande eller icke, dels ock om läkaren anser anledning föreligga till en fullständigare likundersökning; och bör läkaren därvid, om transport av liket till annan ort kan komma i fråga, meddela, om läkaren har något att erinra däremot, samt i övrigt uppgiva vad läkaren kan finna vara att särskilt iakttaga med avseende å transporten.

Om vid rättslig liksyn dödsorsaken blivit klarlagd, åligger det vid förrättningen biträdande läkare att på framställning av polismyndighet eller landsfogde kostnadsfritt utfärda dödsbevis i två exemplar.

4 §.

Syneprotokollet föres av syneförrättaren.

Har förflyttning av liket ägt rum, skall anledningen därtill angivas i protokollet.

Om vid synen tillvaratagits ämnen och föremål, skall jämväl anteckning därom göras i protokollet.

Till protokollet skall syneförrättaren med ledning av vad vid synen förekommit och eljest kunnat med avseende å dödsfallet inhämtas, foga det yttrande, vartill förrättningen må föranleda. Sådant yttrande skall alltid innehålla så bestämt uttalande som möjligt om anledning finnes eller icke till antagande att den döde avlidit genom eget eller annans förvällande. Har läkare biträtt vid förrättningen skall jämväl dennes berättelse och yttrande fogas till protokollet.

5 §.

Polismyndigheten skall så snart ske kan översända syneprotokollet jämte det därvid fogade yttrandet, samt, då läkare biträtt, dennes berättelse och yttrande till Kungl. Maj:ts Befallningshavande, vilken har att, om så skulle erfordras efter hörande av föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation, pröva, huruvida rättsmedicinsk obduktion eller annan undersökning av läkare å den döda kroppen må befinnas erforderlig eller icke, innan begravning eller eldbegängelse av den döde får äga rum.

6 §.

Har läkare biträtt vid förrättningen åligger det polismyndigheten, därest ej förrättningen hållits på grund av framställning, som i 2 § lagen om rättslig liksyn avses, att förse av läkaren utfärdad räkning å ersättning för sitt biträde med vederbörlig attest.

Om rättslig liksyn hållits på grund av framställning, som nyss sagts, skall den vid synen närvarande läkaren erhålla ersättning för sitt biträde genom polismyndighetens försorg.

Angående räknings insändande för granskning gäller vad därom särskilt är stadgat.

7 §.

På medicinalstyrelsen ankommer att utfärda ytterligare föreskrifter, som må vara erforderliga för tillämpningen av denna stadga.

Denna stadga träder i kraft den

3. Förslag

till

Stadga angående rättsmedicinsk obduktion.

1 §.

1. Finner Kungl. Maj:ts Befallningshavande vid prövning, som omförmäles i 5 § av Kungl. Maj:ts stadga den angående rättslig liksyn, eller eljest, att rättsmedicinsk obduktion är erforderlig, eller gör domstol framställning om sådan obduktion, skall Kungl. Maj:ts Befallningshavande ofördröjligen föranstalta om, att rättsmedicinsk obduktion företages. Domstol skall vid framställning om rättsmedicinsk obduktion till Befallningshavanden överlämna vederbörliga rättegångshandlingar.

2. Kungl. Maj:ts Befallningshavande skall ock ofördröjligen föranstalta om rättsmedicinsk obduktion efter framställning av anhörig till den döde, av läkare, eller annan, som vårdat den döde under tiden närmast före döds-

fallet, eller av försäkringsbolag eller annan, som före dödsfallet iklätt sig ekonomiska förpliktelser vid dettas inträffande, om Befallningshavanden ej finner skäl emot sådan obduktion föreligga, samt den, som begärt obduktionen, ikläder sig betalningsansvaret för de med densamma förenade kostnaderna och vid sin framställning ställer av Befallningshavanden godkänd säkerhet för dessa kostnaders erläggande.

Om i samband med rättsmedicinsk obduktion, som här ovan avses, sådana omständigheter yppas, att Kungl. Maj:ts Befallningshavande finner skäl till rättsmedicinsk obduktion hava förelegat, skall sökanden befrias från betalningsansvar, som nyss sagts, samt återfå ställd säkerhet.

2 §.

Förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion skall av Kungl. Maj:ts Befallningshavande lämnas föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation eller annan vid stationen anställd legitimerad läkare, som av föreståndaren därtill föreslås.

I särskilda fall, då föreståndare för rättsobducentstation på grund av tjänsteåligganden eller andra tvingande skäl finner sig icke kunna mottaga förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion, må på dennes förslag i stället förordnas vid rättsläkarstation anställd legitimerad läkare.

3 §.

Finner obduktionsförrättare i visst fall angeläget vara att under förrättningen erhålla biträde av läkare, som närvarit vid rättslig liksyn å den döda kroppen, eller av särskild sakkunnig, äger han hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande göra framställning om förordnande av sådant biträde.

4 §.

Obduktionen bör äga rum å den till vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation hörande obduktionslokalen eller å annan på grund av särskilt avtal till förfogande stående obduktionslokal inom vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentdistrikt.

Om obduktionen ej lämpligen kan ske å lokal, som i första stycket sägs, må dock obduktionen äga rum annorstädes.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande må bestämma, att obduktionen skall äga rum å lokal, som i första stycket avses, varvid det åligger Kungl. Maj:ts Befallningshavande att lämna obduktionsförrättaren underrättelse därom, om möjligt ej senare än i samband med meddelandet av förordnandet.

Har sådan lokal för obduktionen ej av Kungl. Maj:ts Befallningshavande bestämts, åligger det obduktionsförrättaren att bestämma var obduktionen skall äga rum.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande äger att förordna om sättet för likets transporterande till obduktionslokalen.

5 §.

Kungl. Maj:ts Befallningshavande skall föranstalta om, att, samtidigt med förordnandet, men eljest så snart ske kan, till obduktionsförrättaren överlämnas förefintliga handlingar, som kunna tjäna till upplysning och ledning vid obduktionen, såsom protokoll jämte yttranden över förutgången rättslig liksyn, polisutredningsprotokoll och rättegångshandlingar, ävensom vid rättslig liksyn eller annan undersökning möjligen tillvaratagna ämnen och föremål, som för obduktionsförrättarens undersökning kunna vara av betydelse.

Därest den döde avlidit å sjukvårdsinrättning eller kort tid före dödsfallet vårdats å sådan inrättning, skall obduktionsförrättaren införskaffa utdrag av sjukjournal samt, om specialjournal förts, avskrift därav.

6 §.

Sedan förordnande för obduktionsförrättaren meddelats, skall obduktionen snarast möjligt verkställas. Öppnande av liket må dock icke företagas, förrän å detsamma säkra dödstecken framträtt.

7 §.

Obduktionsförrättaren skall ofördröjligen bestämma tid för obduktionen och för den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet, samt, därest biträde, som i 3 § sägs, förordnats, för detta tillkännagiva tid och ort för förrättningen. Lyder den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, icke under nyssnämnda polismyndighet, skall denna polismyndighet ofördröjligen efter från obduktionsförrättaren erhållet meddelande om tid och ort för obduktionen vidarebefordra detsamma till polismyndigheten i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat.

Om obduktionen skall förrättas å ort, som lyder under annan polismyndighet än i första stycket sägs, åligger det obduktionsförrättaren, därest den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet, icke utsett polisman att närvara vid obduktionen eller obduktionen ej skall äga rum å till rättsläkar- eller rättsobducentstation hörande obduktionslokal, att jämväl lämna polismyndigheten i obduktionsorten underrättelse om tid och ort för förrättningen.

8 §.

Polismyndighet, som i 7 § sägs, är pliktig, i den mån åtgärd erfordras inom polisdistrikt, lydande under denna myndighet,

att, där obduktionen icke skall äga rum å lokal, som i 4 § första stycket avses, anskaffa annan lämplig lokal samt för obduktionen nödig handräckning;

att, då förrättningen avser jordat lik, ombesörja likets uppgrävning;

att föranstalta om likets transport till den bestämda obduktionslokalen;

att, då liket är fruset, ombesörja dess upptinande; samt

att tillhandahålla nödig bevisning för bestyrkande, att liket är detsamma, som obduktionsförordnandet avser.

Skulle Kungl. Maj:ts Befallningshavande ej hava förordnat om sättet för likets transporterande till obduktionslokalen, åligger det polismyndigheten i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, att bestämma därom.

Liktransport må, om så anses erforderligt, ske med användande av liklåda, vilken Kungl. Maj:ts Befallningshavande på framställning av polismyndighet tillhandahåller.

Under obduktionsförrättningen skall såsom vittne närvara polisman, som därtill utsetts av den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet, eller av polismyndigheten i obduktionsorten.

Om likväl icke någon polisman skulle komma tillstädes vid förrättningen, må obduktionsförrättaren såsom vittnen anlita tvenne ojäviga befunna, lämpliga personer.

Förrättas obduktion å till rättsläkar- eller rättsobducentstation hörande obduktionslokal må, därest ej den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet eller obduktionsförrättaren finner närvaro av polisman vid förrättningen erforderlig, densamma äga rum i närvaro av, i stället för polisman, tvenne andra, av obduktionsförrättaren tillkallade, ojäviga vittnen.

9 §.

Vid rättsmedicinsk obduktion skall föras protokoll, vilket skall dikteras av obduktionsförrättaren.

För förande av protokollet äger obduktionsförrättaren anlita därtill lämplig person.

Om så av obduktionsförrättaren påkallas, skall protokollet föras av den polisman, som enligt 8 § skall såsom vittne närvara vid förrättningen.

För nödig handräckning under förrättningen äger obduktionsförrättaren, där han så finner erforderligt, själv anlita lämpliga personer.

10 §.

Obduktionsförrättaren skall tillse, att vid förrättningen finnes tillgänglig nödig utrustning av instrument och annat, som därvid kan erfordras.

11 §.

Föremål, såsom kläder och annat omhölje, personliga artiklar av skilda slag, vapen och dylikt, så ock rester av födoämnen, läkemedel och annat, varav den avlidne före döden förtärt, eller anträffade uppkastade ämnen och dylikt, vilka omnämnda föremål eller ämnen vid förutgången rättslig liksyn eller annan undersökning tillvaratagits och till obduktionsförrättaren överlämnats eller vid obduktionstillfället företes eller vid sistnämnda tillfälle å liket anträffas, skola av obduktionsförrättaren noggrant granskas med hänsyn till de upplysningar, som genom dem kunna vinnas rörande dödsfallet

och med detta förknippade omständigheter. Då så kan synas påkallat, bör obduktionsförrättaren därvid inhämta råd av polismyndigheten till främjande av, att de förekommande undersökningarna planläggas på så ändamålsenligt sätt som möjligt, och till förhindrande av, att hans egna undersökningar och andra åtgärder försvåra eller omöjliggöra de undersökningar av annat slag, som polismyndigheten eller annan efteråt kan hava att utföra.

Kan någon upplysning av betydelse för fallets rättsmedicinska bedömande vara att förvänta genom rättskemisk undersökning av nyssnämnda föremål eller ämnen, skall, efter medicinalstyrelsens prövning, rättskemisk undersökning verkställas å statens rättskemiska laboratorium; och skola för sådan undersökning erforderliga föremål och ämnen, omsorgsfullt inlagda och förseglade, skyndsamt insändas till medicinalstyrelsen. Därjämte skall bestyrkt avskrift av obduktionsprotokollet senast inom tio dagar efter förrättningens avslutande insändas till styrelsen.

Andra för fallets rättsmedicinska bedömande behövlige undersökningar å dessa föremål och ämnen skola, därest de lämpligen kunna äga rum på platsen för obduktionen eller å vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation, därstädes av obduktionsförrättaren, så snart ske kan, utföras, varefter sagda föremål och ämnen under försegling överlämnas till vederbörande polismyndighet. Kunna dessa undersökningar icke utföras å nämnda ställen, skola föremålen eller ämnena, omsorgsfullt inlagda och förseglade, av obduktionsförrättaren efter omständigheterna antingen överlämnas till vederbörande polismyndighet eller ock insändas till medicinalstyrelsen.

Vid rättskemisk eller annan vetenskaplig undersökning av annan än obduktionsförrättaren föres protokoll på sätt särskilt är föreskrivet.

12 §.

Anträffas i likhet främmande kroppar, såsom inträngda projektiler, delar av vapen, införda instrument, nedsväljda föremål och dylikt, skola de av obduktionsförrättaren tillvaratagas, varefter med dem förfares på sätt som i 11 § sägs.

13 §.

Innehåller förordnande om företagande av rättsmedicinsk obduktion jämväl föreskrift om verkställande av undersökning huruvida förgiftning ägt rum, eller giva vunna upplysningar angående de omständigheter, som äga sammanhang med dödsfallet eller vid obduktionen gjorda iakttagelser anledning mistänka, att döden varit en följd av förgiftning, eller finner obduktionsförrättaren av annan anledning rättskemisk undersökning av delar av liket nödvändig, skall, efter medicinalstyrelsens prövning, rättskemisk undersökning verkställas å statens rättskemiska laboratorium; och skola för sådan undersökning erforderliga likdelar tillvaratagas samt omsorgsfullt inlagda och förseglade senast dagen efter obduktionsförrättningens avslutande insändas till medicinalstyrelsen. Därjämte skall bestyrkt avskrift av obduktionsprotokollet skyndsamt

samt, dock senast inom tio dagar efter förrättningens avslutande, insändas till styrelsen.

Befinnes liket stätt i framskriden förruttnelse eller annan förvandling eller är det förkolnat eller stympat, skall obduktionen ändock utföras så fullständigt som förhållandena medgiva.

Föreligger vid rättsmedicinsk obduktion inom rättsobducentdistrikt till undersökning sådana likdelar, för vilkas säkra igenkännande eller fullständiga bedömande erforderliga hjälpmedel icke stå obduktionsförrättaren till buds, böra undersökningsföremålen på lämpligt sätt tillvaratagas under förseglning, och jämte styrkt avskrift av vid förrättningen fört protokoll insändas till medicinalstyrelsen.

15 §.

I det under obduktionsförrättningen förda protokollet skall antecknas:

A. Dag, årtal och ort för obduktionen; den obducerades namn, ålder, yrke och hemvist, såvitt de äro kända; om den döde är okänd, hans ungefärliga ålder;

det förordnade, på grund varav obduktionen verkställes;

de upplysningar, som styrka, att liket är detsamma, som obduktionsförordnandet avser;

namnen å vid förrättningen närvarande vittnen samt namn å person, som antecknat de av obduktionsförrättaren under förrättningen gjorda iakttagelserna, ävensom, därest läkare eller särskild sakkunnig, som i 3 § sägs, biträtt vid förrättningen, namnet å denne.

B. Vid förutgången rättslig liksyn eller annan undersökning tillvaratagna föremål och ämnen, vilka vid obduktionstillfället finnas tillgängliga, så ock av obduktionsförrättaren till upplysning och ledning vid obduktionen mottagna handlingar samt huvudsakliga innehållet i dessa handlingar;

de upplysningar i övrigt om dödsfallet och därmed förbundna omständigheter, som av vederbörande myndighet meddelats obduktionsförrättaren, ävensom vad i sådant hänseende av denne vid obduktionstillfället eller eljest kunnat inhämtas;

huru med liket förfarits under den tid, som förflutit mellan dödstillfället eller anträffandet och obduktionen, samt den temperatur, vid vilken liket under denna tid förvarats.

C. Obduktionsföreteelserna.

D. Vid förrättningen för ytterligare undersökning möjligen tillvaratagna likdelar ävensom andra föremål och ämnen, samt huru detta tillvaratagande skett.

16 §.

Protokollet dikteras av obduktionsförrättaren i omedelbart samband med förrättningen och skall därefter av honom justeras och underskrivas.

Har sådan läkare eller särskild sakkunnig, som i 3 § sägs, biträtt vid förrättningen, skall denne, därest han beträffande obduktionsföreteelse skulle

vara av annan uppfattning än obduktionsförrättaren, därom göra anmälan till protokollet.

Såsom vittne närvarande polisman eller andra vittnen teckna slutligen sina namn under protokollet.

17 §.

Över av obduktionsförrättaren efter förättnings avslutande verkställd undersökning av för sådant ändamål därvid tillvaratagna likdelar ävensom andra föremål och ämnen skall av denne föras särskilt protokoll, vilket såsom tillägg fogas till obduktionsprotokollet.

18 §.

Obduktionsförrättaren skall tillse, att liket efter slutad obduktion på lämpligt sätt tillslutes och rengöres.

Om liket skall återföras till den ort, varifrån det kommit, eller föras till annan ort, åligger det polismyndigheten i obduktionsorten att därom föranstalta samt att underrätta polismyndigheten i bestämmelseorten om förhållandet.

Skall liktransport, som i andra stycket avses, ej äga rum, och ombesörjes icke begravning av anhörig eller annan, åligger det polismyndigheten i obduktionsorten att draga försorg om begravning av den döde.

19 §.

Obduktionsförrättaren är pliktig att på grundval av obduktionsprotokollet jämte protokoll över rättskemisk eller annan undersökning, därest sådan ägt rum, avgiva utlåtande.

Utlåtandet bör vara så avfattat, att vid varje däri förekommande slutledning hänvisas till de i vederbörande protokoll anförda omständigheter, varpå slutledningen stöder sig, och skall bestyrkas på sätt i § 35 mom. 3 allmänna läkarinstruktionen sägs.

Det åligger obduktionsförrättaren att på framställning av polismyndighet eller landsfogde kostnadsfritt utfärda dödsbevis i två exemplar.

20 §.

Protokoll jämte utlåtande, i huvudskrift eller bestyrkt avskrift, skola av obduktionsförrättaren insändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande snarast möjligt och senast inom tio dagar efter förättnings avslutande, eller, om särskild undersökning av under förretningen tillvaratagna likdelar ävensom andra föremål och ämnen ägt rum, inom tio dagar efter avslutandet av denna undersökning, eller efter det att protokoll däröver kommit obduktionsförrättaren tillhanda. Jämväl sistnämnda protokoll skall i huvudskrift eller bestyrkt avskrift insändas till Kungl. Maj:ts Befallningshavande.

Bestyrkt avskrift av i första stycket omförmälda protokoll och utlåtande skall inom tid, som nyss sagts, av obduktionsförrättaren insändas till medicinalstyrelsen. Därest avskrift av protokoll tidigare, i samband med begäran

om rättskemisk eller annan undersökning, blivit till medicinalstyrelsen insänd, behöver ny sådan avskrift icke insändas till denna myndighet.

Angående åliggande för obduktionsförrättaren att för granskning insända räkning å ersättning för förrättningen ävensom vederbörligen attesterade räkningar å övriga av förrättningen föranledda kostnader gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

21 §.

Skulle vid liköppning, som företages för annat än rättsmedicinskt ändamål, obducenten finna omständigheter vara för handen, som utvisa eller giva anledning ifrågasätta, att döden icke varit naturlig, åligger det honom, att, om den döde vid dödstillfället varit såsom patient intagen å sjukvårdsinrättning, om förhållandet omedelbart underrätta sjukvårdsinrättningens styresman (å enskilt sjukhem eller förlossningshem anstaltsläkaren), samt, därest han efter att hava rådgjort med denne, finner anledning till antagande, att behov av rättsmedicinsk obduktion föreligger, avbryta liköppningen och ofördröjligen göra anmälan därom hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten. Har den döde vid dödstillfället icke varit såsom patient intagen å sjukvårdsinrättning, skall obducenten avbryta liköppningen samt ofördröjligen anmäla förhållandet till myndighet, som nyss sagts.

Har liköppning, som i första stycket sägs, fortskridit så långt, att den icke lämpligen kan avbrytas, eller kan förrättningen eljest icke uppskjutas, utan att ändamålet med en efteråt företagen rättsmedicinsk obduktion äventyras, och är obducenten legitimerad läkare, skall han i rättsmedicinsk form utföra liköppningen, varvid skall förfaras, som om han förordnats att å liket förrätta rättsmedicinsk obduktion.

Beträffande rätt till ersättning för i nyssnämnd ordning verkställd obduktion gäller vad därom särskilt är stadgat.

22 §.

Bestämmelser om vad i övrigt i samband med rättsmedicinsk obduktion skall iakttagas åligger medicinalstyrelsen att meddela.

Denna stadga träder i kraft den, från och med vilken dag stadgan den 29 januari 1886 (nr 4) angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp, med i sistnämnda stadga sedermera gjorda ändringar och tillägg, skall upphöra att gälla, så ock vad eljest finnes av Kungl. Maj:t föreskrivet och strider mot denna stadga.

4. Förslag

till

Kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner.

Härigenom förordnas som följer:

Läkare, som biträtt vid sådan rättslig liksyn, som i 1 § lagen den.....
..... (nr) om rättslig liksyn avses, skall till länsstyrelsen skyndsamt insända vederbörligen attesterad räkning å ersättning för sitt biträde vid förretningen.

Å rättsläkar- eller rättsobducentstation tjänstgörande läkare, som biträtt vid rättslig liksyn, skall dock allenast kvartalsvis insända räkningar, som nyss sagts, till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har att efter kameral granskning av samtliga ifrågavarande räkningar från vederbörligt anslag utbetala godkända belopp.

Beträffande biträde vid rättslig liksyn i Stockholm skall vad ovan stadgas angående länsstyrelse i stället gälla medicinalstyrelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den

5. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av § 3 kungörelsen den 22 juni 1928¹ (nr 243) angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar.

Härigenom förordnas, att § 3 mom. 3 kungörelsen den 22 juni 1928¹ angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar skall upphöra att gälla samt att § 3 mom. 1 samma kungörelse skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

1. Läkare, som företagit rättsmedicinsk undersökning, skall till länsstyrelsen, jämte föreskrivna avskrifter av handlingar, skyndsamt insända räkning å ersättning för förrättningen ävensom vederbörligen attesterade räkningar å övriga av förrättningen föranledda kostnader.

Å rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd läkare, som företagit rättsmedicinsk undersökning, skall dock allenast kvartalsvis insända räkningar, som nyss sagts, till länsstyrelsen.

¹ Senaste lydelse av § 3 se 1937: 906.

Länsstyrelsen har att efter kameral granskning av samtliga ifrågavarande räkningar och i de fall, där olika taxesatser finnas för förrättningar av samma slag, efter hörande av medicinalstyrelsen från vederbörligt anslag utbetala godkända belopp.

Har rättsmedicinsk förrättning verkstälts efter förordnande av överståthållarämbetet skall vad här ovan stadgas angående länsstyrelse i stället gälla medicinalstyrelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den

6. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 294) angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion.

Härigenom förordnas, att kungörelsen den 27 juni 1930 angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

Verkställes obduktion utan särskilt förordnande enligt 21 § stadgan den (nr) angående rättsmedicinsk obduktion, skall för obduktionen samt för protokoll och utlåtande i två utskrifter arvode utgå med sextio kronor; dock må sådant arvode ej åtnjutas, med mindre Kungl. Maj:ts Befallningshavande funnit skäl till rättsmedicinsk obduktion hava förelegat.

Denna kungörelse träder i kraft den

7. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av 4 § 2 mom., 21 § och 25 § instruktionen för medicinalstyrelsen den 19 december 1930 (nr 441).

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom., 21 § och 25 § instruktionen för medicinalstyrelsen den 19 december 1930¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

¹ Senaste lydelse av 21 § se 1938: 361 samt av 25 § se 1942: 647.

4 §.

2. Beträffande föremål — — — eller icke.

Om undersökning, som i första stycket sägs, kommit till stånd och protokoll däröver inkommit till medicinalstyrelsen, skall styrelsen tillstålla den, som insänt föremålet, ett exemplar av protokollet.

21 §.

Vetenskapliga rådet — — — skola företrädas:

Medlem av — — — styrelsens verksamhet.

Då medicinalstyrelsen skall upprätta förslag till lasarets- eller sanatorie-läkartjänst eller till sjukstuguläkartjänst, vilken skall tillsättas i enahanda ordning som lasaretsläkartjänst, skall, där ej särskilda omständigheter föranleda annat, den ledamot av vetenskapliga rådet, vilken företräder den vetenskapsgren eller det verksamhetsområde, som närmast är av betydelse för tjänsten, kallas att deltaga i ärendets handläggning. Vid upprättande av förslag till sådan lasaretsläkartjänst, som skall vara förenad med tjänst såsom rättsobducent, skall till deltagande i ärendets handläggning jämväl kallas den tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet.

Skall medicinalstyrelsen upprätta förslag till tjänst såsom biträdande rättsläkare vid Stockholms rättsläkarstation, eller skall styrelsen meddela förordnande å tjänst såsom assistent vid rättsläkarstation, skall den tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet kallas att deltaga i ärendets handläggning.

Uppkommer fråga — — — ärendets handläggning.

Då medlem — — — till protokollet.

25 §.

Rättsmedicinska frågor — — — styrelsens beslut.

Såsom ledamöter — — — vetenskapliga rådet.

Generaldirektören må — — — utsedde byråchefen.

Erfordras för — — — av nämnden.

Förhandlingarna ledas — — — av denne.

Vid ärendes — — — av generaldirektören.

Befinnes före — — — till protokollet.

Har rättsmedicinska nämnden att granska protokoll och utlåtande angående rättsmedicinsk förrättning, verkställd av den i nämnden tjänstgörande rättsläkaren, skall vid ärendets handläggning i stället för denne såsom ledamot av nämnden tjänstgöra annan rättsläkare i vetenskapliga rådet eller annan läkare med rättsläkarkompetens.

Såsom rättsmedicinsk — — — ålägga tvångsarbete.

Yppas vid — — — behörig myndighet.

Vad i — — — är stadgat.

Vid handläggning — — — i ärendet.

Sedan styrelsen — — — styrelsens lokal.

Denna kungörelse träder i kraft den

8. Förslag

till

Kungörelse om ändring i vissa delar av allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442)¹.

Härigenom förordnas, *dels* att överskriften till § 35 allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 skall hava den ändrade lydelsen Rättsmedicinska undersökningar m. m., *dels ock* att § 18 mom. 1, § 35, § 36 mom. 1, § 48 mom. 1, § 54, § 58 och § 59 samma instruktion skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

§ 18.

1. Provinsialläkare åligger att inom sitt distrikt utöva närmaste inseedet över den allmänna hälso- och sjukvården, verkställa rättsmedicinska undersökningar av levande personer och andra tjänsteförrättningar, utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner, biträda vid rättsliga liksyner, vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar eller liknande undersökningar och vid förhör vid brottsundersökningar samt meddela enskild sjukvård och utfärda tjänsteintyg. Härjämte åligger provinsialläkare att tillhandagå länsstyrelse, förste provinsialläkare, domstol, domare och landsfogde samt polismyndighet och allmän åklagare i ort inom distriktet med råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor. Provinsialläkare är tillika pliktig, *dels* att efter vederbörligt förordnande verkställa extra tjänsteförrättning jämväl inom annan del av länet samt under högst femton dagar i följd jämte egen tjänst bestrida provinsialläkartjänst i angränsande distrikt, *dels* ock att efter förordnande av vederbörande myndighet vara verksläkare vid civila statsförvaltningen, försvarsväsendet eller riksdagens verk.

Rättsmedicinska undersökningar m. m.

§ 35.

1. Provinsialläkare skall utan dröjsmål å levande person verkställa rättsmedicinsk eller annan undersökning, vartill han förordnas av länsstyrelse, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet. Sådan förrättning må utföras utan vittnen, därest nödig bevisning förebragts för bestyrkande av persons identitet. De vid undersökningen gjorda iakttagelserna, vilkas avfattande i särskilt protokoll icke erfordras, skola efter förda minnesanteckningar intagas i utlåtande, som där-
efter, tillika med protokoll, om sådant förts, överlämnas till den myndighet, som förordnat om undersökningen. Därjämte skall vid rättsmedicinsk undersökning, som nu sagts, bestyrkt avskrift av utlåtandet och förordnandet samt,

¹ Senaste lydelse av § 18 mom. 1 se 1940: 362, av § 36 mom. 1 se 1941: 438 och av § 59 se 1941: 978.

då protokoll förts, jämväl därav, ofördröjligen insändas till medicinalstyrelsen.

2. Därest provinsialläkare efter förordnande av myndighet av slag, som i mom. 1 sägs, utfört annan rättsmedicinsk undersökning än sådan av levande person, skall han till myndigheten överlämna i ärendet fört protokoll samt däri avgivet utlåtande. Dessutom skall bestyrkt avskrift av dessa handlingar och av förordnandet ofördröjligen insändas till medicinalstyrelsen.

3. Utlåtande eller — — — tjänstens vägnar».

4. Angående provinsialläkares skyldighet att biträda vid rättslig liksyn gäller vad därom finnes särskilt stadgat. Den berättelse jämte yttrande, som det åligger provinsialläkaren avgiva på grund av sitt biträde vid förrättningen, skall överlämnas till synförrättaren vid förrättningens slut eller så snart ske kan därefter.

5. Provinsialläkare skall efter kallelse av landsfogde, eller ock av polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet såsom medicinskt sakkunnig biträda vid brottsplats- eller olycksplatsundersökning eller liknande undersökning samt vid förhör vid brottsundersökning.

§ 36.

1. Utlåtande, intyg eller upplysningar, vilka provinsialläkare av medicinalstyrelsen, länsstyrelse, förste provinsialläkare, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet, anmodas lämna, skall han, sedan de i sammanhang därmed föreskrivna besiktningarna eller eljest nödiga undersökningar blivit utförda, skyndsamt avgiva så fullständigt och i så bestämda ordalag, som låter sig göra, med angivande av de grunder, varpå uttalade åsikter stödjas.

Undersökning för — — — utom distriktet.

Därest för — — — eller utlåtandet.

§ 48.

1. Stadsläkare tillkommer, att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt den allmänna hälso- och sjukvården inom staden, att därstädes efter förordnande verkställa rättsmedicinska undersökningar av levande personer, att i staden biträda vid rättsliga liksyner, vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar eller liknande undersökningar och vid förhör vid brottsundersökningar samt att, där ej annorlunda stadgats, lämna läkarvård åt stadens innevånare. Stadsläkare har att i utövningen av sin befattning ställa sig till efter rättelse gällande författningar angående allmänna hälso- och sjukvården, i tillämpliga delar de för provinsialläkares tjänsteutövning givna stadganden, nedan för stadsläkare särskilt meddelade bestämmelser samt för stadens läkare i vederbörlig ordning utfärdad särskild instruktion.

§ 54.

1. Läkare vid den militära sjukvården samt vid sjukvårdsinrättningar anställda läkare ävensom skol-, seminarie-, fängelse-, järnvägs-, karantäns-, bad-

och brunnsläkare hava att iakttaga vad i gällande författningar och för dem utfärdade särskilda instruktioner finnes föreskrivet.

2. Läkare vid av staten eller landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning ävensom vid av staten understödd sjukvårdsinrättning åligger, att efter förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i den ort, där vederbörande sjukvårdsinrättning är belägen, verkställa rättsmedicinska undersökningar av levande personer.

Vid verkställande av rättsmedicinsk undersökning av levande person skall läkare, som här ovan avses, i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse de för provinsialläkare i § 35 mom. 1 beträffande sådana undersökningars verkställande givna bestämmelser.

§ 58.

I fråga om behörighet att verkställa rättsmedicinsk obduktion och att biträda vid rättslig liksyn samt om vad iakttagas bör vid meddelande av utlåtande för sinnessjuks intagande å sinnessjukhus och intyg för eldbegängelse efter avliden person samt vid meddelande av tillstånd till liks balsamering gäller vad därom särskilt är stadgat.

Angående granskning av rapporter och räkningar i anledning av vissa av läkare verkställda förrättningar samt av läkares biträde vid rättsliga liksyner gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

§ 59.

Varje läkare — — — läkarkonsten åligger;

1:o att åt — — — anledning begära;

11:o att vid utfärdande av intyg eller utlåtanden iakttaga synnerlig omsorg och samvetsgrannhet samt att, då fråga är om utlåtanden över på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller polis- eller åklagarmyndighet verkställda undersökningar, vilka i det utfärdade förordnandet angivas såsom rättsmedicinska, eller om intyg eller andra utlåtanden, avsedda att företes inför domstol eller annan offentlig myndighet, därjämte i tillämpliga delar iakttaga vad i §§ 35, 36 och 37 eller i särskild författning är i sådant avseende föreskrivet.

12:o att, då — — — eller nämnd.

Därest provinsial-, — — — utföra undersökningen.

Denna kungörelse träder i kraft den

9. Förslag

till

Kungörelse om ändring i kungörelsen den 17 december 1915 (nr 559) angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar.

Härigenom förordnas, *dels* att § 3 mom. 1 i kungörelsen den 17 december 1915 angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels* att till § 3 i sistnämnda kungörelse skall fogas ett nytt moment av nedan angivna lydelse, *dels* ock att i samma kungörelse skall återinföras en med 5 betecknad paragraf av den lydelse nedan sägs:

§ 3.

Mom. 1. För behörighet — — — läkare, hava

A) beträffande befattning — — — var fullgjord,

a) för behörighet — — — odelat lasarett;

b) för behörighet till befattning såsom lasarettsläkare vid kirurgisk avdelning, vid medicinsk avdelning eller specialavdelning — dock ej patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning — eller vid motsvarande slag av lasarett: med minst två år vid avdelning av enahanda art som den avdelning eller det lasarett, dit den sökta tjänsten är förlagd, och minst ett år vid sådan avdelning eller vid annan sjukvårdsavdelning, vars verksamhet är av större betydelse för tjänsten, eller vid odelat lasarett;

c) för behörighet till befattning såsom lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning: vid dylik avdelning eller vid patologisk-bakteriologisk institution;

B) beträffande läkarbefattning — — — vara fullgjord,

a) för behörighet — — — av lasarett;

b) för behörighet — — — odelat lasarett;

C) beträffande befattning — — — sägs; samt

D) beträffande befattning — — — av lasarett.

Mom. 3. För behörighet till sådan lasarettsläkarbefattning vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning, som skall vara förenad med befattning såsom rättsobducent, erfordras även behörighet såsom rättsobducent, varom nedan i § 5 mom. 2 stadgas.

§ 5.

Mom. 1. För behörighet till befattning såsom rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt eller såsom biträdande rättsläkare vid Stockholms rättsläkarstation erfordras, förutom att vara legitimerad läkare,

1) att hava under minst tre år varit amanuens eller assistent å patologisk eller patologisk-bakteriologisk institution vid något av universiteten eller karolinska mediko-kirurgiska institutet;

2) att hava antingen under minst tre år varit amanuens eller assistent vid karolinska mediko-kirurgiska institutets eller Lunds universitets rättsmedi-

cinska institution eller vid rättsläkarstation därstädes eller vid Uppsala rättsläkarstation eller innehaft annan därmed minst jämförlig tjänst eller också under minst två år innehaft sådan befattning och under minst ett år varit medicinalrådsassistent å medicinalstyrelsens medicinalbyrå eller assistent vid Göteborgs rättsläkarstation;

3) att hava genom vetenskapligt författarskap ådagalagt god vetenskaplig skicklighet; samt

4) att hava av medicinalstyrelsen befunnits besitta för rättsläkarbefattning nöjaktig skicklighet i utförandet av rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar ävensom tillfredsställande förmåga i övrigt i handhavandet av den verksamhet, som är förenad med sådan befattning.

Mom. 2. För behörighet till befattning såsom rättsobducent eller såsom assistent vid rättsläkarstation erfordras, förutom att vara legitimerad läkare,

1) att hava fyllt fordringarna för behörighet till befattning såsom lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett eller efter vunnen legitimation såsom läkare hava under minst tre år varit amanuens eller assistent å patologisk institution vid något av universiteten eller karolinska mediko-kirurgiska institutet;

2) att hava under minst ett år varit amanuens vid karolinska mediko-kirurgiska institutets eller Lunds universitets rättsmedicinska institution eller vid rättsläkarstation därstädes eller vid Uppsala rättsläkarstation eller innehaft annan därmed minst jämförlig tjänst; samt

3) att hava av medicinalstyrelsen befunnits besitta för rättsobducentbefattning nöjaktig skicklighet i utförandet av rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar ävensom nöjaktig förmåga i övrigt i handhavandet av den verksamhet, som är förenad med sådan befattning.

Mom. 3. För behörighet till befattning såsom amanuens vid till rättsmedicinsk institution förlagd rättsläkarstation erfordras, förutom att vara legitimerad läkare,

att hava under minst två år varit amanuens eller assistent vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk institution vid något av universiteten eller karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Övergångsbestämmelse.

Beträffande sådan lasarettsläkarbefattning vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning, som skall vara förenad med befattning såsom rättsobducent, skall, därest vid denna kungörelses ikraftträdande lasarettsläkarbefattningen innehaves av läkare, som icke uppfyller fordringarna å behörighet såsom rättsobducent, saknaden av behörighet i sistnämnda hänseende icke utgöra hinder för erhållande av förordnande å rättsobducentbefattningen.

Denna kungörelse träder i kraft den

10. Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse av 14 § 1 mom. lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus.

Härigenom förordnas, att 14 § 1 mom. lagen den 20 december 1940 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus skall erhålla följande ändrade lydelse:

14 §.

1. Lasarett- och — — — av Konungen.

Då sådan — — — därtill tagas.

Gäller tillsättandet sådan lasarettsläkartjänst å patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett, som skall vara förenad med tjänst såsom rättsobducent, åligger det medicinalstyrelsen tillse, att å förslaget uppförda sökande även innehava rättsobducentkompetens. Beträffande sådan tjänst skall vid förslagets upprättande särskild hänsyn tagas jämväl till sökandes meriter såsom rättsobducent.

Sedan förslag — — — erhålla förslagsrum.

Denna lag träder i kraft den

11. Förslag

till

Kungörelse om ändring i vissa delar av sjukhusstadgan den 20 december 1940 (nr 1045).

Härigenom förordnas, att 19 §, 20 § 2 mom., 22 §, 23 § 1 mom. och 29 § sjukhusstadgan den 20 december 1940 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

19 §.

Skall lasarettsläkartjänst tillsättas, har direktionen att ofördröjligen underätta sjukvårdsberedningen, som med anmälan därom lämnar medicinalstyrelsen meddelande om lön och övriga för tjänsten utgående löneförmåner, om de villkor, som må vara uppställda för löneförmånernas åtnjutande samt, då fråga är om nyinrättad tjänst, om den dag, från vilken löneförmånerna skola utgå. Sedan sådant meddelande inkommit, skall medicinalstyrelsen genom kungörelse, som införes en gång i allmänna tidningarna, tillkännagiva, att ansökning till befattningen skall, ställd till Kungl. Maj:t, ingivas till medicinalstyrelsen före klockan tolv å tjugonde dagen efter den, då kun-

görelsen infördes i allmänna tidningarna. I kungörelsen skola de löneför-
månar, som icke avse vakans, och för deras åtnjutande uppställda villkor i
korthet angivas, de senare dock endast i den mån de ej av medicinalstyrelsen
befinnas strida mot vad lag eller författning därom innehåller. Vid till-
sättande av sådan lasarettsläkartjänst vid patologisk eller patologisk-
bakteriologisk avdelning å lasarett, som skall vara förenad med tjänst såsom
rättsobducent, skall i kungörelsen tillika angivas de löneförmånar, som hän-
föra sig till den senare tjänsten.

Sedan i — — — 30 §.

I fall — — — ej uppkommer.

Därest Kungl. — — — utnämningen skett.

Angående förordnande såsom rättsobducent gäller vad därom finnes sär-
skilt stadgat.

20 §.

2. Semester eller — — — till vikarie.

Är fråga — — — och direktionen.

Lasarettsläkare, som — — — hos medicinalstyrelsen.

Har direktionen — — — hos medicinalstyrelsen.

Beträffande sådan lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakterio-
logisk avdelning å lasarett, som tillika är rättsobducent, ankommer det dock
alltid på medicinalstyrelsen att meddela semester och tjänstledighet ävensom
förordna vikarie. Ansökan från sådan lasarettsläkare om semester eller
tjänstledighet skall vara åtföljd av yttrande av den, som enligt vad i första
stycket sägs äger att bevilja lasarettsläkare semester eller annan ledighet,
eller vid tjänstledighet under längre tid än tillhopa fyra månader för kalender-
år av sjukvårdsberedningen och direktionen.

22 §.

Utan medicinalstyrelsens tillstånd må lasarettsläkare icke med tjänsten
förena annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, med undantag
dock för förening av tjänst såsom lasarettsläkare vid patologisk eller pato-
logisk-bakteriologisk avdelning å lasarett med tjänst såsom rättsobducent.

Tillstånd, som — — — sjukvårdsberedningens bestridande.

23 §.

1. Utöver vad — — — är ansvarig.

1) att ansvara — — — lasarettsläkarens expeditionsrum.

14) att, där han ej finner anledning till antagande, att behov av rättsmedi-
cinsk obduktion föreligger, förrätta liköppning i fall, då dödsorsaken är okänd
eller någon viktig upplysning om sjukdomens beskaffenhet kan vinnas; dock
att, om anhörig framfört önskemål om att liköppning icke skall äga rum, sådan
må företagas blott då dödsorsaken är okänd;

15) att, då däremot anledning till antagande, som under 14) nämnts, synes

föreligga, därom ofördröjligen göra anmälan hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten;

16) att vid — — — med inventarieförteckningar.

29 §.

Gör vid — — — i verkställighet.

Beslut, varom i första stycket sägs, skall beträffande sådan lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett, som tillika är rättsobducent, gälla denne jämväl i hans sistnämnda egenskap.

Denna kungörelse träder i kraft den

12. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av § 15 i taxan den 18 juni 1926 (nr 240) för arvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran ävensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag (provinsialläkartaxa).

Härigenom förordnas, att § 15 i taxan den 18 juni 1926 för arvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran ävensom för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag (provinsialläkartaxa), skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 15.

1. För nedannämnda tjänsteförrättningar tillkommer läkaren, jämte resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet, arvode med följande belopp, nämligen

för undersökning av levande person till utrönande av hans sinnesbeskaffenhet, jämte utlåtande	15 kronor;
för undersökning av levande persons sinnesbeskaffenhet i rättsmedicinskt syfte, jämte utlåtande i två utskrifter	60 kronor;
för annan rättsmedicinsk undersökning av levande person, med utlåtande i två utskrifter	15 kronor;
för annan undersökning eller besiktning av levande person eller personer, jämte utlåtande	5—15 kronor;
för biträde vid rättslig liksyn, med berättelse och yttrande i två utskrifter	15 kronor;
för enkel dödsbevisundersökning, med bevis i två exemplar ..	10 kronor;
för fullständig dödsintygsobduktion, jämte protokoll och utlåtande i två utskrifter samt dödsbevis i två exemplar	30 kronor;

för biträde vid brottsplats- eller olycksplatsundersökning eller liknande undersökning 15 kronor;
 samt för biträde vid förhör vid brottsundersökning 15 kronor;

beroende likväl dessa arvodens åtnjutande, i vad mån de avse rättsmedicinska undersökningar, på, att förordnande därom utfärdats av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten samt på, att de till dessa undersökningar hörande handlingar godkänts vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade.

2. För besiktning av död människas kropp och avgivande av sådant yttrande om dödssättet, som omförmäles i 5 § 2 b) i kungörelsen den 8 december 1933 angående eldbegängelse, utgår arvode med 10 kronor jämte resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet.

3. Verkställes skyddskoppypning — — — allmänna resereglementet.

Denna kungörelse träder i kraft den

13. Förslag

till

Taxa för arvode åt föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt åt andra vid dessa stationer anställda legitimerade läkare för tjänsteförrättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag (rättsläkar- och rättsobducenttaxa).

För nedannämnda tjänsteförrättningar tillkommer föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation eller annan vid sådan station anställd legitimerad läkare jämte resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet arvode med följande belopp, nämligen

för rättsmedicinsk obduktion av död människas kropp, med protokoll och utlåtande i två utskrifter 120 kronor;
 för rättsmedicinsk undersökning av skelettdelar samt av hårprov och av kläder, för rättsmedicinsk undersökning av histo-patologisk karaktär å organ eller organdelar och för annan rättsmedicinsk laboratorieundersökning, med protokoll och utlåtande i två utskrifter 25—100 kronor;
 för rättsmedicinsk undersökning av levande person, med utlåtande i två utskrifter 30 kronor;
 för biträde vid rättslig liksyn, med berättelse och yttrande i två utskrifter 30 kronor;
 för enkel dödsbevisundersökning, med bevis i två exemplar 30 kronor;
 för fullständig dödsintygsobduktion, jämte protokoll och utlåtande i två utskrifter samt dödsbevis i två exemplar 60 kronor;

för annan än rättsmedicinsk undersökning av skelettdelar samt av hårprov och av kläder, för annan patologisk-histologisk undersökning och för annan icke rättsmedicinsk laboratorieundersökning, med utlåtande 10—50 kronor;

för annan än rättsmedicinsk undersökning av levande person, med utlåtande 15 kronor;

för biträde vid brottsplats- eller olycksplatsundersökning eller liknande undersökning 30 kronor;

samt för biträde vid förhör vid brottsundersökning..... 30 kronor;

beroende likväl dessa arvodens åtnjutande, i vad mån de avse rättsmedicinska undersökningar, på, att förordnande därom utfärdats av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet samt på, att de till dessa undersökningar hörande handlingar godkänts vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade, och beträffande det andra av ovan omfördälda arvoden jämväl på arvodets godkännande av medicinalstyrelsen.

Denna taxa träder i kraft den

14. Förslag

till

Taxa för arvode åt legitimerade läkare vid av staten eller landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning ävensom vid av staten understödd sjukvårdsinrättning för rättsmedicinska undersökningar av levande personer, verkställda enligt myndighets uppdrag.

För tjänsteförrättning av nedannämnt slag, verkställd efter förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten, tillkommer legitimerad läkare vid av staten eller landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning ävensom vid av staten understödd sjukvårdsinrättning arvode med följande belopp, nämligen

för rättsmedicinsk undersökning av levande person, med utlåtande i två utskrifter 30 kronor;

beroende likväl detta arvodes åtnjutande på de till förrättningen hörande handlingars godkännande vid den granskning, de i medicinalstyrelsen äro underkastade.

Denna taxa träder i kraft den

15. Förslag

till

Instruktion för föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt för andra vid dessa stationer anställda legitimerade läkare (rättsläkar- och rättsobducentinstruktion).

Rättsläkar- och rättsobducentstationernas organisation.

1 §.

För varje *rättsläkardistrikt* skall finnas en *rättsläkare*.

Rättsläkaren är *föreståndare* för *rättsläkarstationen* inom distriktet.

Rättsläkartjänsterna i Stockholms, Uppsala och Lunds rättsläkardistrikt skola vara förenade, rättsläkartjänsten i Stockholms rättsläkardistrikt med tjänsten såsom professor i rätts- och statsmedicin vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, rättsläkartjänsten i Uppsala rättsläkardistrikt med tjänsten såsom lärare i rätts- och statsmedicin vid Uppsala universitet samt rättsläkartjänsten i Lunds rättsläkardistrikt med tjänsten såsom professor i patologisk anatomi och rättsmedicin vid Lunds universitet.

Rättsläkaren i Göteborgs rättsläkardistrikt skall tillika vara överläkare vid den patologiska avdelningen å sjukhus i Göteborg.

2 §.

För varje *rättsobducentdistrikt* skall finnas en *rättsobducent*.

Rättsobducenten är föreståndare för *rättsobducentstationen* inom distriktet.

Rättsobducenttjänst skall vara förenad med tjänst såsom lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å det i stationsorten belägna lasarettet.

3 §.

Vid Stockholms rättsläkarstation skola finnas anställda två *biträdande rättsläkare*, en *assistent* och en *amanuens*. Vid envar av Uppsala, Lunds och Göteborgs rättsläkarstationer skall finnas anställd en assistent.

4 §.

Rättsläkar- och rättsobducentstationerna skola stå under medicinalstyrelsens överinseende och ledning.

Personalens åligganden.

5 §.

1. Föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation åligger

a) att inom sitt distrikt bestrida den rättsmedicinska obduktionsverksamheten;

b) att efter förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet, utföra rättsmedicinska undersökningar av skelettdelar

samt av hårprov och av kläder, rättsmedicinska undersökningar av histopatologisk karaktär å organ eller organdelar och andra rättsmedicinska laboratorieundersökningar ävensom rättsmedicinska undersökningar av levande personer;

e) att efter förordnande av myndighet av nyssnämnda slag utföra andra än rättsmedicinska undersökningar av de arter, som i b) avses;

d) att biträda vid rättsliga liksyner samt utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner i den stad, varest stationen är belägen, och i särskilda fall, om länsstyrelse eller landsfogde förordnat därom, även inom andra delar av distriktet;

e) att biträda vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar eller liknande undersökningar ävensom vid förhör vid brottsundersökningar i den stad, varest stationen är belägen, och i särskilda fall, om länsstyrelse eller landsfogde förordnat därom, även inom andra delar av distriktet; samt

f) att tillhandagå Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare och landsfogde samt polismyndighet och allmän åklagare i ort inom distriktet med rättsmedicinska utlåtanden ävensom med råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor.

2. Föreståndaren för Stockholms rättsläkarstation åligger härjämte att åt medicinalstyrelsen utföra rättsmedicinska laboratorieundersökningar.

3. Föreståndaren för Lunds rättsläkarstation åligger att jämväl i Malmö stad biträda vid rättsliga liksyner, utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner samt biträda vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar eller liknande undersökningar ävensom vid förhör vid brottsundersökningar.

6 §.

1. Annan vid rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd legitimerad läkare än föreståndare är pliktig

att utföra de tjänsteförrättningar av i 5 § 1 mom. angivna slag, vartill han efter föreståndarens förslag förordnas eller av denne utses; samt

att i övrigt fullgöra de arbetsuppgifter, som kunna åläggas honom av föreståndaren.

2. Föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation åligger att tillse, att vid stationen anställd legitimerad läkare, som av föreståndaren föreslås till att verkställa rättsmedicinsk obduktion eller annan rättsmedicinsk förrättning, därtill äger nödig skicklighet.

7 §.

1. Av föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation skall föras *diarium* över inkomna handlingar efter av medicinalstyrelsen fastställt formulär samt *konceptbok* över obduktionsprotokoll, utlåtanden, berättelser och andra i tjänsten avlätna skrivelser.

2. Diarier och konceptböcker samt från myndigheter inkomna skrivelser och andra handlingar skola av föreståndare förtecknas och under den tid medicinalstyrelsen bestämmer behörigen förvaras och vårdas såsom ett till tjänsten hörande arkiv.

3. Det åligger föreståndare att förteckna samt under den tid medicinalstyrelsen bestämmer behörigen förvara och vårda alla till honom i tjänsten ankommande cirkulär, författningar och andra tryckta handlingar.

4. Arkivet skall i enlighet med däröver upprättad inventarieförteckning vid föreståndarens avgång från tjänsten överlämnas till efterträdaren, som har att, efter det han inträtt i tjänsteutövning, ofördröjligen till medicinalstyrelsen insända en avskrift av inventarieförteckningen.

8 §.

Inom mars månads utgång varje år skall föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation till medicinalstyrelsen insända en enligt fastställt formulär uppställd berättelse över verksamheten å stationen under sistförflutna året.

Tjänstetillsättning, kompetensfordringar, semester och annan ledighet, vikariat och avsked m. m.

9 §.

1. Rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt samt biträdande rättsläkare utnämnas av Kungl. Maj:t efter förslag av medicinalstyrelsen.

2. Assistent förordnas, efter förslag av vederbörande föreståndare, av medicinalstyrelsen tills vidare för en tid av högst tre år i sänder.

3. Amanuens vid Stockholms rättsläkarstation förordnas, efter förslag av föreståndaren, av medicinalstyrelsen tills vidare för en tid av högst tre år.

4. Rättsobducent förordnas av medicinalstyrelsen för den tid han innehar den lasarettsläkartjänst, varmed tjänsten såsom rättsobducent skall vara förenad.

5. Rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt samt biträdande rättsläkare tillsätts genom fullmakt.

6. Om tillsättande av sådan rättsläkarbefattning, som är förenad med lärartjänst vid karolinska mediko-kirurgiska institutet eller universitet, är särskilt stadgat.

10 §.

1. Då tjänsten såsom rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt bliver ledig, låter medicinalstyrelsen genom kungörelse i allmänna tidningarna och anslag i styrelsens lokal tillkännagiva, att till Kungl. Maj:t ställd ansökning till tjänsten skall före klockan tolv å tjugonde dagen efter den, då kungörandet i allmänna tidningarna sker, ingivas till medicinalstyrelsen. Sedan vederbörande sjukhusstyrelse beretts tillfälle att avgiva yttrande över de sökandes lämplighet såsom läkare vid sjukhuset, skall medicinalstyrelsen inhämta yttrande av tre sakkunniga rörande de sökandes kompetens och skicklighet. De sakkunniga hava att avgiva sina yttranden inom två månader efter erhållen del av ansökningshandlingarna. Medicinalstyrelsen uppför därefter på förslag tre sökande, om så många anmält sig och befunnits till tjänsten kompetenta, i den ordning, de anses böra förekomma, varefter samtliga handlingar överlämnas till Kungl. Maj:t. Tillkännagivande om medicinalstyrelsens beslut i saken skall ofördröjligen anslås inom styrelsens lokal.

2. Bliver tjänst såsom biträdande rättsläkare vid Stockholms rättsläkarstation ledig, utfärdar medicinalstyrelsen kungörelse därom på sätt i 1 mom. sägs. Efter ansökningstidens utgång insänder styrelsen ansökningshandlingarna jämte yttrande av föreståndaren till Kungl. Maj:t samt förordar därvid till tjänstens erhållande den bland de sökande, som anses företrädesvis böra ifrågakomma, eller anmäler att sådant förord icke kan lämnas åt någon bland de sökande. Sedan handlingarna insänts till Kungl. Maj:t skall tillkännagivande om styrelsens beslut i saken ofördröjligen anslås inom styrelsens lokal.

3. Bliver assistent- eller amanuensjänst ledig, skall tjänsten i allmänna tidningarna samt genom anslag i styrelsens lokal kungöras ledig till ansökning inom tjugo dagar, räknat från den dag kungörandet i allmänna tidningarna sker. Innehavare av assistent- eller amanuensjänst må dock utan sådant kungörande meddelas förnyat förordnande å tjänsten.

11 §.

Angående behörighet till befattningarna såsom rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt, biträdande rättsläkare, rättsobducent, assistent och amanuens gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

12 §.

Rättsläkare, som tillika är akademisk lärare, rättsobducent, assistent och amanuens åtnjuta arvode, varemot rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt och biträdande rättsläkare åtnjuta lön, allt i enlighet med vederbörande stat.

Angående rätt för föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna samt för andra vid dessa stationer anställda legitimerade läkare till ersättning för varje tjänsteförrättning gäller vad därom finnes särskilt stadgat.

Beträffande rese- och traktamentsersättning åt nyssnämnda befattningshavare gäller vad därom är stadgat i allmänna resereglementet och i särskilda av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter

13 §.

Rättsläkare i Göteborgs rättsläkardistrikt, biträdande rättsläkare, assistent och amanuens ävensom deras vederbörligen förordnade vikarier åtnjuta vid fråga om befördran rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst.

14 §.

1. Rättsläkare, som tillika är akademisk lärare, må årligen åtnjuta semester under fyrtiofem dagar.

Angående rättsobducents rätt till semester gäller vad därom i hans egenkap av lasarettsläkare är föreskrivet.

Tid för rättsläkares, biträdande rättsläkares och rättsobducents semester bestämmes av medicinalstyrelsen.

Assistent och amanuens må årligen, när det kan ske utan hinder för

göromålsens behöriga gång, kunna komma i åtnjutande av semester i likhet med befattningshavare i 11—23 lönegraderna i löneplan Eo civila icke-ordinariereglementet. Semester, som nu sagts, meddelas av medicinalstyrelsen eller, efter dess bestämmande, av vederbörande föreståndare. Om styrelsen skall meddela semester, skall ansökan därom vara åtföljd av yttrande av vederbörande föreståndare.

2. Annan ledighet än semester äger medicinalstyrelsen i fall av behov bevilja rättsläkare och biträdande rättsläkare under högst fyrtiofem dagar årligen, skolande vid behov av tjänstledighet under längre tid än nu sagts frågan hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Sådan ledighet må efter omständigheterna beviljas åt assistent och amanuens av medicinalstyrelsen eller, efter dess bestämmande, av vederbörande föreståndare, samt åt rättsobducent av styrelsen. Om medicinalstyrelsen skall meddela ledigheten åt nyssnämnda, vid rättsläkarstation anställda befattningshavare, skall ansökan därom vara åtföljd av yttrande av vederbörande föreståndare.

15 §.

1. Erfordras vikarie för sådan befattningshavare vid rättsläkarstation, som i denna instruktion avses, eller är sådan befattning ledig, må medicinalstyrelsen eller, om annan befattningshavare än föreståndare avses, efter styrelsens bestämmande vederbörande föreståndare förordna om uppehållandet av befattningen; dock att, där fråga om ledighet jämlikt 14 § 2 mom. hänskjutits till Kungl Maj:ts avgörande, jämväl förordnande angående vikarie meddelas av Kungl. Maj:t.

Vikarie för rättsobducent förordnas av medicinalstyrelsen.

2. Vikarie för rättsläkare eller för biträdande rättsläkare skall hava rättsobducentkompetens. Till vikarie för rättsobducent eller assistent får ej förordnas annan än innehavare av rättsobducentkompetens eller legitimerad läkare, som av medicinalstyrelsen befinneres därtill lämplig. Vikarie för amanuens skall vara legitimerad läkare.

3. Biträdande rättsläkare är skyldig att uppehålla rättsläkartjänsten i Göteborgs rättsläkardistrikt, om annan kompetent vikarie ej kan erhållas.

Assistent är skyldig att mottaga förordnande såsom rättsobducent.

Assistent vid Stockholms rättsläkarstation är skyldig att uppehålla assistenttjänst vid annan rättsläkarstation, om oundgängligt behov föreligger och annan kompetent vikarie icke finnes att tillgå.

4. Biträdande rättsläkare eller assistent åligger att vid förfall eller ledighet för vederbörande föreståndare fullgöra dennes åligganden.

5. Vad i 2 och 3 mom. här ovan sagts angående förordnande av vikarie skall jämväl gälla beträffande förordnande vid vakans.

6. Biträdande rättsläkare eller assistent är skyldig att på anmodan av föreståndaren för vederbörande rättsläkarstation mottaga förordnande att utföra förrättning utanför distriktet.

16 §.

Ansökan om avsked från befattning, som i denna instruktion avses, skall, om befattningen är tillsatt av Kungl. Maj:t, överlämnas till Kungl. Maj:ts avgörande men i annat fall prövas av medicinalstyrelsen.

Innan sökt avsked beviljas, skall, där fråga föreligger om den avskedstagandes rätt till pension, sådan fråga vara prövad i därför stadgad ordning.

Åtal och ansvar för tjänstefel m. m.

17 §.

1. Beträdes rättsläkare eller biträdande rättsläkare med fel eller försummelse i tjänsten, sker åtal inför hovrätt.

2. Ådagalägger assistent eller amanuens försumlighet, oskicklighet eller klandervärdt uppförande eller visar han sig eljest olämplig, äger medicinalstyrelsen tilldela honom varning eller skilja honom från befattningen. Vid svårare förseelse sker åtal inför vederbörande underrätt; dock att, där förseelsen är begången under förordnande såsom föreståndare för rättsläkarstation eller såsom biträdande rättsläkare, åtalet sker inför hovrätt.

3. Gör rättsobducent sig skyldig till försummelse eller fel i tjänsten skall därvid i tillämpliga delar gälla vad beträffande lasarettsläkare är i berörda hänseende särskilt stadgat.

18 §.

Klagan över föreståndares beslut föres hos medicinalstyrelsen före klockan 12 å trettionde dagen eller, där beslutet angår förslag till tjänst, före klockan 12 å tjugonde dagen efter den, då klaganden erhållit del av beslutet.

I fråga om klagan över medicinalstyrelsens beslut i ämne, varom i denna instruktion sägs, förhålls efter ty i instruktionen för nämnda ämbetsverk för dylika fall stadgas.

Denna instruktion träder i kraft den

16. Förslag

till

Kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av verkställda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner.

Härigenom förordnas som följer:

Läkare, som efter förordnande företagit enkel dödsbevisundersökning eller fullständig dödsintygsobduktion, skall till länsstyrelsen skyndsamt insända räkning å ersättning för förrättningen ävensom vederbörligen attesterade räkningar å övriga av förrättningen föranledda kostnader.

Å rättsläkar- eller rättsobducentstation tjänstgörande läkare, som föregått enkel dödsbevisundersökning eller fullständig dödsintygsobduktion, skall dock allenast kvartalsvis insända räkningar, som nyss sagts, till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har att efter kameral granskning av samtliga ifrågavarande räkningar från vederbörligt anslag utbetala godkända belopp.

Har enkel dödsbevisundersökning eller fullständig dödsintygsobduktion verkställts efter förordnande av överståthållarämbetet skall vad ovan stadgas angående länsstyrelse i stället gälla medicinalstyrelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den

17. Förslag

till

Kungörelse om ändring i vissa delar av kungörelsen den 8 december 1933 (nr 659) angående eldbegängelse.

Häri genom förordnas, *dels* att 18 § kungörelsen den 8 december 1933 skall upphöra att gälla, *dels ock* att 2, 8, 9, 15 och 17 §§ samma kungörelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

2 §.

Förslag till — — — fastställt förslaget.

Vad sålunda — — — av krematorium.

Det åligger byggnadsstyrelsen att i ärende, som här avses, inhämta yttrande ej mindre av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, som har att höra hälsovårdsnämnden, än även, där ärendets beskaffenhet det fordrar, av vederbörande domkapitel.

8 §.

Därest i ärende, som avser inom riket avliden person, de till polismyndigheten inkomna handlingarna lämna rum för tvivel beträffande dödsorsaken eller misstanke väckts, att döden skulle vara förorsakad av brottslig gärning, eller i annat fall än nyss sagts rättslig liksyn skall hållas eller ägt rum, så ock där fråga är om ansökan, som i 6 § sägs, skall polismyndigheten ofördröjligen överlämna handlingarna i ärendet jämte eget yttrande till Kungl. Maj:ts Befallningshavande, som har att besluta i anledning av ansökningen. I andra fall än nu sagts ankommer det på polismyndigheten att meddela beslut.

9 §.

Finner Kungl. Maj:ts Befallningshavande i ärende, som dit överlämnats, att handlingarna lämna rum för tvivel beträffande dödsorsaken eller att sådan misstanke blivit väckt, som i 8 § sägs, skall Kungl. Maj:ts Befall-

ningshavande, därest ansökningen icke återkallas, förordna om rättsmedicinsk obduktion å den döda kroppen.

Om vid obduktionen likdelar eller annat för rättskemisk eller annan undersökning insänts till medicinalstyrelsen, har denna att skyndsamt lämna Kungl. Maj:ts Befallningshavande underrättelse, huruvida uppskov med den begärda eldbegängelsen finnes erforderligt.

15 §.

Det åligger polismyndigheten i orten att tillse, att verksamheten vid krematorium utövas på ett ur allmän ordnings- och hälsovårdssynpunkt tillfredsställande sätt.

Därest det — — — tills vidare.

17 §.

Kostnaderna för tjänsteläkares besiktning och utlåtande samt för rättsmedicinsk obduktion, som tillkommit på grund av ansökan om tillstånd till eldbegängelse, skola ersättas av sökanden, kostnaderna för besiktning och utlåtande i enlighet med bestämmelserna i § 15 i taxan den 18 juni 1926 (nr 240) för arvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare m. m. samt kostnaderna för rättsmedicinsk obduktion i enlighet med bestämmelserna i taxan den (nr) för arvode åt föreståndarna för rättsläkar- och rättsobducentstationerna m. m. Nu angivna kostnader skola, där så erfordras, av sökanden förskjutas.

Denna kungörelse träder i kraft den

18. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av § 17 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium den 30 juni 1936 (nr 471).

Härigenom förordnas, att § 17 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

§ 17.

Klagan över föreståndarens beslut föres hos medicinalstyrelsen före klockan 12 å trettionde dagen eller, där beslutet angår tjänstetillsättning eller förslag därtill, före klockan 12 å tjugonde dagen efter den, då klaganden erhållit del av beslutet.

I fråga — — — fall stadgas.

Denna kungörelse träder i kraft den

19. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av 87 § 3 mom. stadgan den 19 september 1929 (nr 328) angående sinnessjukvården i riket.

Härigenom förordnas, att 87 § 3 mom. stadgan den 19 september 1929 angående sinnessjukvården i riket skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

87 §.

3. Avlider å sinnessjukhus intagen och finnes anledning till antagande, att behov av rättsmedicinsk obduktion föreligger, har sjukhuschefen att där- om göra anmälan hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndig- heten i orten med begäran om besked, huruvida sådan obduktion kommer att anställas.

Denna kungörelse träder i kraft den

20. Förslag

till

Kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. kungörelsen den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befatt- ningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.¹

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. kungörelsen den 24 november 1932 angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagar- väsendet m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

3 §.

1 mom. Då landsfiskalen företager tjänsteresa

- 1) Efter länsstyrelses — — — allmänna arvsfonden;
 - 2) för hållande av rättslig liksyn;
 - 3) för förebyggande — — — av luftskyddschef;
- liksom då — — — eller förrättning.

Denna kungörelse träder i kraft den

¹ Senaste lydelse se 1941: 734.

21. Förslag

till

**Kungörelse om ändrad lydelse av 1 § kungörelsen den 22 juni 1932
(nr 371) om överlämnande av lik till anatomisk institution.**

Härigenom förordnas, att 1 § kungörelsen den 22 juni 1932 om överlämnande av lik till anatomisk institution skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

För tillgodoseende — — — allmän bekostnad.

Vad sålunda — — — ej gälla.

a) då liket — — — för undervisningsändamål.

d) då rättslig liksyn eller i annan ordning av läkare eller eljest företagen undersökning givit anledning till rättsmedicinsk obduktion eller obduktion i rättsmedicinsk form utförts enligt 21 § stadgan den angående rättsmedicinsk obduktion;

e) då föreståndare — — — överlämna lik.

Vid tillämpning — — — om dödsfallet.

SPECIELL MOTIVERING

1. Förslaget till lag om rättslig liksyn.

I likhet med vad som skett vid tidigare utredningar har nämnden uppdelat bestämmelserna om rättslig liksyn på en lag och en stadga, vilken senare är avsedd att utfärdas i administrativ ordning. Nämndens förslag till lag innehåller emellertid, förutom allmänna stadganden om rättslig liksyn, även en del specialbestämmelser, vilka nämnden anser lämpligen böra införas i sammanhang med de allmänna stadgandena. I stadgan, där bestämmelser av mera instruktiv art intagits, har lämnats närmare föreskrifter angående anordnandet av rättslig liksyn m. m. Dessutom avser nämnden, att ytterligare föreskrifter angående tillämpningen av stadgan skall lämnas av medicinalstyrelsen.

1 §.

Nämnden har med sin i första stycket av denna paragraf givna formulering av bestämmelserna angående när rättslig liksyn skall hållas velat giva uttryck åt sin mening, att sådan syn skall hållas även i samtliga fall av död genom olyckshändelse. Genom dessa omfattande bestämmelser skulle större tillämpningsområde komma att givas åt lagen om rättslig liksyn än åt 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall. Förevarande bestämmelser äro även mera omfattande än de, som lämnats vid tidigare utredningar. I motiveringen till 1913 års förslag har visserligen angivits, att avsikten varit att lagen om rättslig liksyn skall omfatta även olycksfall. Bestämmelserna i nyssnämnda förslag hava emellertid icke erhållit sådan formulering, att samtliga fall av död genom olyckshändelse kunna tänkas innefattade däri. Nämnden finner det vara i rättssäkerhetens intresse att åt lagen givits så vidsträckt tillämpning. Särskilt ur försäkringsrättslig synpunkt är det av största vikt, att alla olycksfall med dödlig utgång bliva i möjligaste mån utredda. I fråga om många olycksfall, som från början te sig fullt klara, kan en fullständig likundersökning yppa förhållanden, som ställa händelseförloppet i helt ny dager och äro av största betydelse för det försäkringsrättsliga och eventuellt även för det straffrättsliga bedömandet av fallet. Även i fall, då det är uppenbart, att ren olyckshändelse förelegat, bör detta genom liksyn bekräftas och officiellt konstateras. Givetvis komma de rättsliga liksynerna i ett stort antal fall ej att efterföljas av rättsmedicinska obduktioner. Nämnden får slutligen framhålla, att den rättsliga liksynen är avsedd att bliva en enkel procedur, dragande relativt obetydliga kostnader.

Att rättslig liksyn skall anordnas av »polismyndigheten» i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, finner nämnden vara uppenbart och ej tarva närmare motivering.

Vad begreppet »polismyndighet» beträffar kan omnämnas, att nämnden bemärkt »Betänkande med förslag angående innebörden av begreppet polismyndighet i olika författningar m. m.», avgivet år 1942 av inom socialdepartementet tillkallad utredningsman. I utredningsmannens »Förslag till lag med vissa bestämmelser om polismyndighet» stadgas bland annat, att »de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma på polismyndighet i orten skola tillkomma i stad, där poliskammare finnes, denna och å annan ort polischefen» samt att utan hinder av vad ovan föreskrivits dock i vissa uppräknade lag- och författningsrum med polismyndighet skall avses vad där finnes stadgat.

Från speciella motiveringen till nyssnämnda lagförslag finner nämnden lämpligt i detta sammanhang intaga följande: »Det är uppenbarligen ej meningen, att polischefen själv skall utföra alla de åtgärder, som enligt förevarande bestämmelser skola ankomma på honom, utan äger han självfallet härför allt efter sakens beskaffenhet anlita underordnad polispersonal. Ansvaret för ärendets behöriga handläggning skall emellertid principiellt åligga polischefen.»

I anslutning till det åberopade lagförslagens ovan citerade huvudstadgande och med beaktande av vad i ämnet anförts i ovannämnda betänkande har nämnden i sina författningsförslag undvikit uttrycket »polischef i orten» och i stället använt sig av uttrycket »polismyndighet i orten» och därmed avsett »poliskammare» respektive »polischef i orten».

Med hänsyn till dessa ärendens brådskande art har nämnden använt sig av uttrycket »ofördröjligen».

Har dödsfallet orsakats av skada, som tillfogats den döde å ort, vilken lyder under annan polismyndighet än den, som i andra stycket avses, kommer polisutredningen angående dödsfallet i regel att handhavas av polismyndigheten i skadeorten. I ett sådant fall är det nödvändigt, att sistnämnda polismyndighet beredes tillfälle att närvara vid den rättsliga liksynen. Den polismyndighet, som skall hålla synen, bör därför vara skyldig att underrätta polismyndigheten i skadorten därom.

2 §.

För de i denna paragraf uppräknade kategorierna kan understundom ett intresse av vikt föreligga, att en rättslig liksyn skall komma till stånd. Efter framställning från dessa kan efter viss prövning även föranstaltas om rättsmedicinsk obduktion (se förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion 1 § 2 mom.). Framställning om rättslig liksyn anser nämnden däremot icke nödvändigt behöva underkastas saklig prövning. Rättslig liksyn enligt denna paragraf torde endast ytterst sällan komma att företagas. Nämnden finner emellertid denna möjlighet till rättslig liksyn efter framställning vara till gagn för rättssäkerheten.

Givet är att framställningen skall ske hos den polismyndighet, som eljest är skyldig anordna rättslig liksyn. Den, som skall göra framställning om

rättslig liksyn, bör hava viss tid på sig, men å andra sidan måste den tid, inom vilken framställningen får göras, beräknas snävt, särskilt med hänsyn till den dödes anhöriga samt till det förhållandet, att synen eventuellt kan föranleda företaget av rättsmedicinsk obduktion.

3 §.

Denna paragraf innehåller huvudsakligen bestämmelser rörande rätt för den polismyndighet, som har att anordna rättslig liksyn, att kalla läkare till biträde vid synen. I 1918 års förslag har uppräknats vissa fall, exempelvis »då tydlig misstanke om brottslig gärning yppats», då skyldighet skall föreligga för den syneförrättande polismannen att tillkalla läkare. Nämnden anser emellertid icke att någon bestämmelse bör införas i denna lag angående skyldighet för polismyndighet att tillkalla läkare, då det ju bör vara i polismyndigheternas intresse att vid de rättsliga liksynerna hava tillgång till en läkares sakkunskap. I de allra flesta fall torde nog också läkare komma att biträda vid de rättsliga liksynerna. I sitt förslag till kungörelse om ändring i vissa delar av allmänna läkarinstruktionen, §§ 18 och 48, har nämnden intagit bestämmelser angående skyldighet för vederbörande tjänsteläkare att biträda vid rättslig liksyn. Beträffande de i andra och fjärde styckena givna bestämmelserna angående kallandet av föreståndare för rättsläkar- eller rättsobducentstation eller annan vid stationen tjänstgörande läkare som biträde vid rättslig liksyn får nämnden hänvisa till vad därom anförts i allmänna motiveringen, kap. V, avd. 8 om den vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter.

Nämnden anser att läkare alltid bör biträda vid rättslig liksyn enligt 2 § i förslaget. Den som begärt liksynen bör stå för de därmed förenade kostnaderna. Något skäl till att — i likhet med vad som gäller beträffande rättsmedicinsk obduktion enligt 1 § 2 mom. förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion — i visst fall medgiva befrielse från erläggandet av kostnaderna, anser nämnden ej föreligga. De med en rättslig liksyn förenade kostnaderna torde ju även i allmänhet komma att ställa sig relativt låga.

4 §.

Liksom tidigare utredningar har nämnden beaktat vikten av en besiktning av den döda kroppen i orubbat läge. Nämnden har därför begränsat rätten till förflyttning av den döda kroppen till sådana fall »där omständigheterna sådant påkalla». Förflyttning bör äga rum exempelvis i de fall, i vilka döden inträffat å öppen gata eller å annan offentlig plats. Om liket förflyttas, bör detsamma i avvaktan på rättslig liksyn förvaras, helst å bårhus, men eljest å annat för ändamålet lämpligt ställe.

För den blivande utredningen är det även av vikt, att före den rättsliga liksynen rubbning ej sker av i likets omgivning eventuellt befintliga föremål, ävensom att avklädande eller ansning av liket ej äger rum.

5 §.

Nämnden anser nödvändigt, att protokoll alltid föres vid en så viktig förrättning som en rättslig liksyn.

6 §.

I fråga om denna paragraf får nämnden hänvisa till ingressen till speciella motiveringen beträffande lagförslaget.

2. Förslaget till stadga angående rättslig liksyn.

1 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser angående vem, som skall hålla den rättsliga liksynen, såväl enligt 1 § som 2 § i förslaget till lag om rättslig liksyn. Att här hänvisa till lagförslaget finner nämnden ej vara av nöden, då nämnden förutsätter, att i ingressen till stadgan skall meddelas, att Kungl. Maj:t utfärdat denna stadga med stöd av 6 § i lagen. I regel torde liksynen komma att hållas av vederbörande polismyndighet. I mera invecklade fall, särskilt då det gäller mord eller misstanke därom, kan det vara lämpligt, att synen hålles av vederbörande landsfogde.

2 §.

I denna paragraf hava föreskrifter lämnats rörande syneförrättarens åligganden. De tre första att-satserna innehålla allmänna ordnings- och polisföreskrifter. Beträffande den i fjärde att-satsen givna bestämmelsen i fråga om transport av liket till bårhus etc., därest så skulle erfordras för undersökningen, får nämnden hänvisa till 4 § i lagförslaget. Femte att-satsens innehåll är huvudsakligen hämtat från § 4 d) och § 8 i 1918 års förslag till stadga angående rättslig liksyn.

Vad den i sista stycket givna bestämmelsen beträffar får nämnden framhålla, att det givetvis bör vara i syneförrättarens intresse att på allt sätt underlätta den vid förrättningen biträdande läkarens arbete.

Nämnden finner, att ytterligare en hel del föreskrifter erfordras beträffande syneförrättarens åligganden men att dessa föreskrifter böra intagas i särskild polisförfattning.

3 §.

Nämnden förutsätter, att regulativet kommer att innehålla dels uppgift å vilka undersökningar den vid synen biträdande läkaren skall utföra och dels närmare redogörelse för hur dessa undersökningar skola utföras. Bestämmelse, motsvarande den i andra att-satsen givna, återfinnes i slutet av § 7 i 1918 års förslag. Beträffande den i tredje att-satsen givna bestämmelsen har nämnden emellertid, till skillnad från tidigare utredningar, icke funnit skäl lämna föreskrift om att läkarens yttrande skall vara styrkt på sätt i § 35 mom. 3 allmänna läkarinstruktionen föreskrives i fråga om läkares utlåtande över rättsmedicinsk undersökning.

I andra stycket hava närmare föreskrifter lämnats rörande vad läkarens yttrande bör innehålla. I viss mån liknande föreskrifter återfinnas i § 4 andra stycket i 1913 års förslag till reglemente för rättslig liksyn och i § 10 i 1918 års förslag. Om läkaren vid den rättsliga liksynen konstaterar, att döden varit icke naturlig, har han att taga ställning till frågan, huruvida den döde själv eller annan varit vållande därtill. »Fullständigare likundersökning» kan vara rättsmedicinsk obduktion eller annan undersökning av läkare, såsom enkel dödsbevisundersökning eller fullständig dödsintygsobduktion. Vad läkaren i sitt yttrande uppgivit angående transport av liket kan, om rättsmedicinsk obduktion skall företagas, vara av betydelse för vederbörande myndighet vid bedömande av om liktransport därvid skall äga rum och hur densamma skall ske.

Om vid rättslig liksyn dödsorsaken blivit klarlagd — och sålunda dödsbevis kan utfärdas — bör den vid förrättningen biträdande läkaren vara skyldig att kostnadsfritt utfärda sådant bevis. Nämnden har föreskrivit, att dödsbevis skall utfärdas efter framställning av »polismyndighet», då ju en sådan framställning kan göras även av annan än den i övrigt i denna stadga avsedda polismyndigheten.

4 §.

Protokollet vid den rättsliga liksynen bör föras av syneförrättaren.

Bestämmelserna i andra och tredje styckena äro i huvudsak hämtade från § 9 första stycket i 1918 års förslag. Nu har emellertid strukits »före synen», då en förflyttning av liket kan tänkas under pågående undersökning. Nämnden får hänvisa till 2 § fjärde och femte att-satserna i förevarande förslag.

Innehållet i fjärde stycket är väsentligen hämtat från § 10 i 1918 års förslag.

5 §.

Nämnden har föreslagit, att polismyndigheten, alltså ej alltid syneförrättaren, skall översända syneprotokollet med tillhörande handlingar, då nämnden funnit, att, om synen hållits av underordnad polisman, det ej alltid kan vara lämpligt, att översändandet sker genom dennes försorg. Vid Kungl. Maj:ts Befallningshavandes prövning av frågan, om rättsmedicinsk obduktion eller annan undersökning av läkare å den döda kroppen är erforderlig eller icke, torde det understundom kunna vara lämpligt, att yttrande i ärendet inhämtas från föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation, vilken skall vara Kungl. Maj:ts Befallningshavandes rådgivare i rättsmedicinska frågor.

6 §.

Den vid rättslig liksyn enligt 1 § lagen om rättslig liksyn biträdande läkarens kostnadsräkning bör attesteras av polismyndigheten, alltså ej alltid av syneförrättaren.

Om rättslig liksyn hållits på grund av framställning, som i 2 § i lagen sägs, bör givetvis den därvid närvarande läkaren erhålla ersättning för sitt

biträde genom polismyndighetens försorg, då enligt 3 § sista stycket i lagen den som begärt liksynen måst ikläda sig betalningsansvaret för dessa kostnader samt ställa den säkerhet, polismyndigheten kunnat fordra för kostnadernas erläggande.

Beträffande sista stycket får nämnden hänvisa till sitt förslag till kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner.

7 §.

Förutom de i denna paragraf omtalade föreskrifter, som inom medicinalstyrelsen äro under utarbetande för tillämpningen av denna stadga, förutsätter nämnden, såsom tidigare sagts, att vissa föreskrifter i ämnet även kunna komma att utfärdas genom polisförfattning.

3. Förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion.

1 §.

1. Enligt gällande stadga ankommer det på Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller domstol att besluta om rättsmedicinsk obduktion.

Rättsmedicinska nämnden anser det lämpligaste vara att lägga beslutanderätten beträffande rättsmedicinska obduktioner allenast å Kungl. Maj:ts Befallningshavande. Då enligt nämndens förslag framställning från domstol om rättsmedicinsk obduktion alltid skall bifallas samt det numera ytterst sällan förekommer, att en rättsmedicinsk obduktion äger rum efter beslut av domstol, bör borttagandet av domstolarnas beslutanderätt för domstolarnas vidkommande sakna betydelse.

Av Kungl. Maj:ts Befallningshavande efter prövning beslutade rättsmedicinska obduktioner torde mestadels komma att hänföra sig till sådana fall, som föregåtts av rättslig liksyn. Emellertid kan man räkna med, att Kungl. Maj:ts Befallningshavande emellanåt även i fall, där ej rättslig liksyn förekommit, exempelvis vid prövning enligt 8 och 9 §§ Kungl. kungörelsen den 8 december 1933 angående eldbegängelse, finner rättsmedicinsk obduktion erforderlig.

I detta moment har införts sådan bestämmelse, som åsyftar skyndsamt utförande av de rättsmedicinska obduktionerna efter därom fattat beslut. I 1918 års förslag till rättsobduktionstadga infördes även bestämmelser, syftande till skyndsamt handläggning av ärenden rörande rättsmedicinska obduktioner. Nämnden har icke ansett erforderligt att här införa någon särskild bestämmelse om att dessa ärenden skola skyndsamt handläggas av befallningshavanden, i synnerhet som i 5 § förslaget till stadga angående rättslig liksyn ålagts syneförrättaren att skyndsamt insända handlingarna i syneärendet till befallningshavanden. Förutom genom bestämmelsen i detta moment framhålles de rättsmedicinska ärendenas brådskande natur genom ett flertal bestämmelser längre fram i förslaget.

Sista punkten av första momentet i denna paragraf motsvaras av bestämmelse i § 5 i gällande obduktionsstadga.

2. Bestämmelserna i detta moment innebära en nyhet. Nämnden anser, att det för de i 2 § förslaget till lag om rättslig liksyn omförmälda kategorierna understundom även kan förefinnas ett intresse av vikt för att en rättsmedicinsk obduktion skall komma till stånd. Till skillnad från vad nämnden funnit beträffande framställningar om rättslig liksyn enligt ovan nämnda lagförslag, finner nämnden beträffande framställningar om rättsmedicinsk obduktion enligt detta moment viss prövning nödvändig. För att framställning om rättsmedicinsk obduktion skall kunna bifallas, har nämnden även ansett nödvändigt uppställa fordran på, att sökanden ikläder sig betalningsansvaret för obduktionskostnaderna samt ställer en av befallningshavanden godkänd säkerhet därför. Då ju kostnaderna bliva relativt höga, anser nämnden, att man bör kunna räkna med, att dessa framställningar om rättsmedicinska obduktioner komma att ske endast i undantagsfall, när verkligt bärande skäl därtill förefinnas. Nämnden finner förefintligheten av denna möjlighet till rättsmedicinsk obduktion efter framställning vara till fördel för rättssäkerheten. Det är också med hänsyn till rättssäkerhetens intresse, som nämnden föreslagit så vid marginal för sökandens befrielse från betalningsskyldighet för obduktionskostnaderna. »Sådana omständigheter» kunna yppas ej blott vid själva obduktionen utan även vid rättskemisk eller annan, efteråt företagen undersökning, vid polisutredning etc. Nämnden anser lämpligt, att i detta moment införes en bestämmelse, syftande till skyndsam handläggning av de rättsmedicinska obduktionsärendena. I detta sammanhang får nämnden framhålla, att sedan väl en framställning om rättsmedicinsk obduktion enligt detta moment blivit beviljad, ärendet bör bliva föremål för lika skyndsam behandling som en i annan ordning beslutad rättsmedicinsk obduktion. Nämnden får slutligen framhålla, att om befallningshavanden vid prövning av framställning enligt detta moment skulle finna rättsmedicinsk obduktion erforderlig, ärendet givetvis bör bliva föremål för behandling i den ordning, som i första momentet sägs.

2 §.

Bestämmelserna i denna paragraf innebära nyheter.

Enligt i första stycket given bestämmelse skall förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion lämnas »föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation eller annan vid stationen anställd legitimerad läkare». Ehuru nämnden icke avser, att vid rättsobducentstation skall finnas anställd annan läkare än föreståndare, har dock ovan nämnda formulering givits med tanke på att i en framtid även andra läkare än föreståndarna kunna komma att bliva anställda vid dessa stationer. Enligt första stycket skall vidare, därest annan än föreståndaren för vederbörande tjänstestation ifrågasättes för förordnandet, den av föreståndaren föreslagne läkaren erhålla detsamma. Nämnden har ansett dessa bestämmelser nödvändiga med

hänsyn särskilt till, dels det i allmänna motiveringen framhållna starka kravet på fullgod yrkesskicklighet hos de läkare, som skola förrätta de rättsmedicinska obduktionerna, och dels, att verkställandet av dessa obduktioner utgör en bland de allra viktigaste arbetsuppgifterna för läkarna vid stationerna ifråga samt att varje föreståndare bör ansvara för att de rättsmedicinska obduktionerna inom hans distrikt bliva utförda på ett fullt tillfredsställande sätt. Härtill kommer, att det, enligt vad nämnden avser, skall åligga vederbörande föreståndare, att fördela arbetet mellan de vid stationen anställda läkarna samt att tillse, att de, som skola utföra rättsmedicinska obduktioner, därtill äga nödig skicklighet. På den grund måste det ligga i föreståndarens hand att avgöra, vilken läkare som skall förordnas verkställa rättsmedicinsk obduktion.

Beträffande de i andra stycket givna bestämmelserna får nämnden framhålla, att det vid rättsobducentstationerna, såsom i den allmänna motiveringen berörts, kan tänkas komma att inträffa, att vederbörande föreståndare tillfälligtvis blir förhindrad att vid sidan om sin tjänst såsom lasarettsläkare bestrida de med rättsobducentbefattningen förenade göromålen, så att han, exempelvis vid någon mera omfattande och krävande brottsutredning, icke kan åtaga sig utförandet av i samband därmed förekommande rättsmedicinska obduktioner. I dylika situationer har denne att överenskomma med föreståndare för rättsläkarstation — i första hand föreståndaren för Stockholms rättsläkarstation — om att någon vid rättsläkarstationen anställd specialutbildad läkare ställes till disposition för mottagande av förordnande att utföra dessa obduktioner.

Någon avsevärd försening i förfarandet torde icke behöva uppkomma genom i denna paragraf givna bestämmelser. Nämnden förutsätter nämligen, att Kungl. Maj:ts Befallningshavande beträffande sådana fall, där rättsmedicinsk obduktion synes böra företagas, i regel kommer att — direkt eller genom landsfogde — telefonledes rådgöra med föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation samt därvid, om rättsmedicinsk obduktion blir beslutad, muntligt förordna därom för att sedan bekräfta detta genom utfärdande av skriftligt förordnande.

Nämnden avser, såsom i den allmänna motiveringen omtalats, att vid Karolinska institutets och Lunds universitets rättsmedicinska institutioner såsom amanuenser eller avlönade e. o. amanuenser anställda legitimerade läkare skulle, i den mån deras tjänsteåligganden vid dessa institutioner det medgiva och de äro därtill kompetenta, delta i arbetet vid de till dessa institutioner förlagda rättsläkarstationerna. För detta ändamål skulle vederbörande institutions föreståndare hos Kungl. Maj:t hemställa om tillstånd för där anställda befattningshavare av nyssnämnda slag att efter institutionsföreståndarens bestämmande tjänstgöra å rättsläkarstationen med rätt att för utförda förrättningar åtnjuta arvoden, motsvarande de, som äro stadgade för förrättningar, utförda av å rättsläkarstationen anställda legitimerade läkare. I det arbete, som de nämnda amanuenserna och e. o. amanuenserna under nu

angivna förutsättningar komma att utföra, skulle även ingå förrättandet av en del rättsmedicinska obduktioner, och skulle därför även en sådan befattningshavare, ehuru ej anställd vid rättsläkarstationen, kunna förordnas att verkställa rättsmedicinsk obduktion. Då härför förutsättes Kungl. Maj:ts särskilda tillstånd, har nämnden icke ansett nödvändigt att för dessa läkares användning såsom rättsmedicinska obduktionsförrättare införa någon särskild undantagsbestämmelse i obduktionsstadgan.

3 §.

Bestämmelserna i denna paragraf utgöra nyheter. Nämnden finner, att det emellanåt kan vara av vikt att läkare, som närvarit vid den rättsliga liksynen, vare sig som biträde eller eljest, kan erhållas som biträde vid obduktionsförrättningen. En sådan läkare, vars iakttagelser beträffande den döde i allmänhet hänför sig till en tid kort efter dödsfallet samt till den miljö, där den döde anträffats eller där dödsfallet timat, kan ofta muntligen lämna för undersökningen betydelsefulla upplysningar till komplettering av det över den rättsliga liksynen förda protokollet m. m. Understundom kan undersökningen även underlättas genom biträde av särskild sakkunnig, exempelvis en kirurg, en kriminalteknisk expert etc. Nämnden har även tänkt sig möjligheten att i visst fall en rättsläkare skulle kunna tillkallas som särskild sakkunnig. I särskilt komplicerade fall, speciellt vid mord eller misstanke därom, inom rättsobducentdistrikten kan nämligen närvaron vid obduktionsförrättningen av en sådan rättsmedicinsk expert som en rättsläkare vara av stor betydelse för utredningen.

4 §.

Beträffande bestämmelserna i första och andra styckena hänvisas till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 5 om obduktionslokaler utanför tjänstationerna.

Den i tredje stycket givna föreskriften angående befallningshavandens rätt att bestämma obduktionslokal ersätter en i 2 § i gällande stadga förefintlig bestämmelse. Med hänsyn till dessa ärendens brådskande art förutsätter nämnden, att befallningshavanden i allmänhet kommer att begagna sig av denna sin bestämmanderätt redan vid avgörandet av vem, som skall erhålla förordnande att utföra den rättsmedicinska obduktionen.

Nämnden har funnit det vara lämpligt att, om befallningshavanden ej bestämt lokal för obduktionen, det bör åligga obduktionsförrättaren att bestämma var obduktionen skall äga rum. Nämnden får i detta sammanhang erinra om en i 3 § förslaget till stadga angående rättslig liksyn given bestämmelse beträffande det yttrande, som skall avgivas av den vid liksynförrättningen biträdande läkaren, nämligen den bestämmelsen, att läkaren, om transport av liket till annan ort kan komma i fråga, bör meddela, om läkaren har något att erinra däremot. I sådana fall men även eljest, då befallningshavanden är tveksam i fråga om i vilken lokal obduktionen bör äga

rum är det lämpligt, att bestämmanderätten överlåtes å obduktionsförrättaren.

Bestämmelsen i sista stycket är hämtad från Kungl. Maj:ts cirkulär till länsstyrelserna den 21 november 1930 (nr 400) angående tillhandahållande av obduktionslokaler vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp m. m., mom. 4. Nämnden har emellertid utbytt »har» mot »äger», då nämnden funnit, att det väl i allmänhet torde vara lämpligare, att i stället för Kungl. Maj:ts Befallningshavande densamma underordnad polismyndighet förordnar om sättet för liktransporten (jämför 8 § andra stycket i förslaget). I sammanhang härmed får nämnden erinra om, att myndigheterna vid bestämmande av sättet för liktransporterna kunna hava god ledning av vad de vid de rättsliga liksynerna biträdande läkarna uppgiva i detta hänseende.

5 §.

Första stycket i denna paragraf har sin motsvarighet i en i § 5 gällande obduktionsstadga given bestämmelse. De i detta stycke omnämnda handlingar samt ämnen och föremål böra vara obduktionsförrättaren tillhanda senast vid förrättingens början. Nämnden har funnit lämpligt uppräknade de viktigaste slagen av i ärenden angående rättsmedicinska obduktioner förekommande handlingar och förutsätter att dessa handlingar i allmänhet finnas tillgängliga hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande, när förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion meddelas.

Bestämmelsen i andra stycket innebär en nyhet. På grund av den särskilt stora betydelse, som i här omtalade fall specialjournalens innehåll merendels har för bedömandet av obduktionsresultatet, har nämnden tillagt denna bestämmelse. Då vid dödsfall å sjukvårdsinrättning den rättsmedicinska obduktionen mycket ofta kommer att äga rum därstädes, torde det även i regel medföra mindre omgång och tidsutdräkt om journalen införskaffas av obduktionsförrättaren än genom Kungl. Maj:ts Befallningshavande.

6 §.

Denna paragraf, vars bestämmelser äro avsedda att ersätta de i 3 § gällande obduktionsstadga givna bestämmelserna, överensstämmer i det väsentliga med 4 § första stycket i 1913 års förslag till obduktionsstadga.

7 §.

Bestämmelserna i denna paragraf utgöra nyheter. För åstadkommande av nödigt samarbete med polismyndigheterna och för att dessa myndigheter skola kunna fullgöra i 8 § första stycket i förslaget stadgade åligganden, bör obduktionsförrättaren, så snart obduktionsförordnandet meddelats honom och han bestämt tid för obduktionen, sätta sig i förbindelse med den polismyndighet, som handhar polisutredningen¹ om dödsfallet, och tillkännagiva

¹ Se förslaget till lag om rättslig liksyn, 1 §, tredje stycket, samt speciella motiveringen därtill.

tid och ort för förrättningen samt, i den mån så erfordras, även rådgöra angående fallet.

I regel torde polismyndigheten i den ort, där den döda kroppen anträffats eller dödsfallet timat, handhava polisutredningen om dödsfallet. Skulle, såsom någon gång torde inträffa, annan polismyndighet handhava polisutredningen, har denna myndighet att ofördröjligen efter från obduktionsförrättaren erhållet meddelande om tid och ort för obduktionen vidarebefordra detsamma till polismyndigheten i dödsfalls- eller fyndorten för att sistnämnda polismyndighet skall kunna fullgöra de åligganden, som enligt 8 § första stycket kunna ankomma på densamma.

I 8 § fjärde stycket stadgas: »Under obduktionsförrättningen skall såsom vittne närvara polisman, som därtill utsetts av den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet, eller av polismyndigheten i obduktionsorten».

Obduktionsförrättningarna torde för det mesta komma att äga rum i den ort, där den döde anträffats eller dödsfallet timat, eller i varje fall i ort, som lyder under den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet. Därvid skulle sistnämnda polismyndighet utse den polisman, som skall såsom vittne närvara under förrättningen. I ett visst antal fall kommer emellertid liket att i och för obduktionen transporteras till obduktionslokal, belägen i annan ort än ovannämnda. För att vittne skall kunna erhållas vid obduktionen i sådana fall, måste obduktionsförrättaren underrätta polismyndigheten i obduktionsorten om tid och ort för förrättningen. Undantag utgöra emellertid alla de fall, i vilka den polismyndighet, som handhar polisutredningen, ehuru obduktionen icke äger rum inom polisdistrikt, lydande under densamma, likväl anser sig böra utse polisman att närvara vid förrättningen, eller i vilka förrättningen skall äga rum å till rättsläkar- eller rättsobducentstation hörande obduktionslokal. Enligt bestämmelse i 8 § sista stycket behöver i sistnämnda fall polisman icke vara närvarande vid obduktionsförrättningen, därest ej den polismyndighet, som handhar polisutredningen, eller obduktionsförrättaren finner detta erforderligt. Skulle så vara förhållandet, torde polismannen ifråga böra utses av sistnämnda polismyndighet.

Har läkare eller särskild sakkunnig, varom i 3 § sägs, blivit förordnad att biträda vid obduktionen, skall givetvis obduktionsförrättaren även lämna denne underrättelse om tid och ort för förrättningen.

8 §.

Bestämmelser, motsvarande de i första stycket av denna paragraf givna, återfinnas i 5 § punkterna 1)—6) i 1928 års sakkunnigas förslag. Vidtagandet av de i detta stycke uppräknade åtgärderna avses skola åligga antingen vederbörande polismyndighet eller denna myndighet underordnad polisman. Då obduktionslokaler skulle komma att finnas såväl vid tjänstestationerna som på ett flertal andra ställen inom de olika rättsläkar- och rättsobdu-

centdistrikten, och det vid dessa stationer eller de vetenskapliga institutioner och sjukvårdsinrättningar, till vilka stationerna skulle förläggas eller inom vilka obduktionslokalerna äro belägna, väl så gott som undantagslöst kommer att finnas vaktmästare anställda, torde polismyndighetens åliggande att anskaffa obduktionslokal och i samband därmed för obduktionen nödig handräckning endast i ett mindre antal fall komma i fråga. I detta sammanhang får nämnden hänvisa till 9 § sista stycket i förslaget.

Den i andra stycket givna bestämmelsen, som utgör en nyhet, korresponderar med bestämmelsen i 4 § sista stycket i förslaget. Nämnden har emellertid funnit lämpligt att intaga bestämmelsen ifråga i denna paragraf i samband med andra åligganden för polismyndigheten.

Föreskriften i tredje stycket har i viss mån sin motsvarighet i 4 § tredje stycket av gällande stadga. Med hänsyn till den ringa användning liklådorna kommit att få för liktransporterna, har nämnden vidtagit denna omformulering. Nämnden har emellertid velat bibehålla möjlighet till sådan liktransport.

Vad beträffar den i fjärde stycket givna föreskriften får nämnden framhålla, att nämnden ansett lämpligt att uttryckligen angiva, att det är polismyndighetens i obduktionsorten sak att svara för polisvittne, därest icke annan polismyndighet handhar polisutredningen om dödsfallet och denna polismyndighet önskar själv utse polisman att närvara vid obduktionen.

Bestämmelsen i femte stycket motsvarar i viss mån den i 4 § andra stycket i gällande stadga. Nämnden finner det väl icke troligt att den situationen skall uppstå, att icke någon polisman infinner sig såsom vittne vid förrättningen, men har dock velat införa denna bestämmelse för att icke obduktionens företagande å den utsatta tiden skall behöva äventyras.

I sista stycket av denna paragraf har nämnden infört en viss nyhet. Nämnden finner, att närvaro av polisman såsom vittne vid obduktion å distriktets centralanstalt icke torde bli erforderlig i andra fall än då den polismyndighet, som handhar polisutredningen om dödsfallet, eller obduktionsförrättaren i och för inhämtande av muntliga upplysningar eller rådplägning under obduktionen eller av annan liknande orsak anser närvaro av polisman därvid önskvärd. Nämnden vill i detta sammanhang erinra om den gällande ordningen i fråga om de rättsmedicinska obduktioner å lik från Stockholms stad, som förrättas i samband med undervisningen i rätts- och statsmedicin vid Karolinska institutet, vid vilka obduktioner polisvittne icke är närvarande.

9 §.

Närmare föreskrifter angående protokollets förande m. m. återfinnas i 15 och 16 §§ i förslaget.

Då det vid centralanstalterna väl alltid kommer att finnas befattningshavare, som äga vana vid protokollföring, torde protokollen vid de därstädes förrättade rättsmedicinska obduktionerna i de allra flesta fall komma att föras av befattningshavare vid anstalterna. Vid förrättningar annorstädes

torde däremot protokollen, såsom hittills skett, i stor utsträckning komma att föras av den såsom vittne närvarande polismannen.

Beträffande »nödig handräckning» får nämnden hänvisa till vad som anförts angående handräckning dels i allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 3 angående omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar, och dels i speciella motiveringen till 8 § första stycket i förslaget. Skulle den handräckning, som under vanliga förhållanden kommer att stå till obduktionsförrättarens förfogande, i något fall icke visa sig tillräcklig, bör möjlighet förefinnas för denne att erhålla ytterligare handräckning.

10 §.

Denna paragraf ersätter § 7 i gällande stadga. Beträffande »nödig utrustning» etc. får nämnden hänvisa till vad som därom anförts i allmänna motiveringen, kap. V, avd. 7 om utrustning. Nämnden får särskilt erinra om, att å tjänstestationerna, såsom i den allmänna motiveringen framhållits, bör finnas för ambulatorisk obduktionsverksamhet avsedd apparatur.

11 §.

11, 12 och 13 §§ innehålla bestämmelser rörande vissa i samband med obduktionerna förekommande speciella undersökningar. Bestämmelserna i 11 § motsvaras delvis av i § 9 gällande stadga givna bestämmelser och avse undersökningar av föremål och ämnen, som vid förutgången rättslig liksyn eller annan undersökning anträffats å liket eller i dess omgivning och vid obduktionstillfället äro tillgängliga för obduktionsförrättaren, eller som denne vid den i obduktionsförrättningen ingående yttre besiktningen av liket anträffat å detsamma. Dessa föremål och ämnen kunna mången gång hava utomordentligt stor betydelse för den rättsmedicinska utredningen och kräva därför särskild uppmärksamhet från obduktionsförrättarens sida.

De undersökningar, som kunna erfordras å ifrågavarande föremål och ämnen, kunna i många fall utföras vid själva obduktionstillfället. I andra fall taga dessa undersökningar alltför lång tid i anspråk för att detta skall låta sig göra, eller också kräva undersökningarna instrumentella hjälpmedel och annat, som vid obduktionstillfället icke stå obduktionsförrättaren till buds. Många undersökningar äro vidare av sådan art, att de över huvud taget icke kunna utföras av obduktionsförrättaren utan endast av särskilda sakkunniga. Därjämte måste å dessa föremål och ämnen ej sällan vid sidan om undersökningar, som hava betydelse för det rättsmedicinska bedömandet, utföras även andra, som hava ringa eller intet intresse i detta avseende men ingå såsom ett nödvändigt led i polisutredningen.

Det är av största vikt, att dessa olika undersökningar redan från början planläggas så, att genom desamma det bästa möjliga resultat kan ernås och att icke den ena undersökningen försvårar eller omöjliggör den andra. Fördenskull har i första stycket av 11 § införts den bestämmelsen, att de nämnda föremålen och ämnena »skola av obduktionsförrättaren noggrant granskas med

hänsyn till de upplysningar, som genom dem kunna vinnas rörande dödsfallet och med detta förknippade omständigheter» samt att obduktionsförrättaren, då så kan synas påkallat, bör »inhämta råd av polismyndigheten till främjande av, att de förekommande undersökningarna planläggas på så ändamålsenligt sätt som möjligt, och till förhindrande av, att hans egna undersökningar och andra åtgärder försvåra eller omöjliggöra de undersökningar av annat slag, som polismyndigheten eller annan efteråt kan hava att utföra.»

Andra stycket innehåller bestämmelser rörande rättskemiska undersökningar av omtalade föremål och ämnen. Sådana undersökningar bör obduktionsförrättaren, såsom också hittills varit regel, ej själv företaga. Han skall därför, om någon upplysning av betydelse för fallets rättsmedicinska bedömande kan vara att förvänta genom rättskemisk undersökning av dessa föremål och ämnen, översända desamma till medicinalstyrelsen. Nämnden får i övrigt hänvisa till 13 § i förslaget, vilken paragraf innehåller bestämmelser angående rättskemiska undersökningar å vid obduktion tillvaratagna likdelar, samt till speciella motiveringen till sagda författningsrum.

I tredje stycket hava föreskrifter lämnats angående företaget av andra undersökningar än rättskemiska å föremål och ämnen av angivna slag. Dessa bestämmelser äro i huvudsak nya. Nämnden får för jämförelse hänvisa till § 13 mom. 2 i 1918 års förslag. Därest de ifrågakvarande undersökningarna kunna utföras av obduktionsförrättaren på platsen för obduktionen eller å vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation skall han så snart ske kan utföra dem därstädes. Sedan undersökningarna äro slutförda skall han överlämna föremålen eller ämnena till »vederbörande polismyndighet». I allmänhet torde detta vara den polismyndighet, som handhar utredningen i fallet. Den polismyndighet, till vilken föremålen och ämnena överlämnas av obduktionsförrättaren, kan sålunda understundom vara en annan polismyndighet än den, som ursprungligen tillhandahållit dem.

Om för utförandet av de ifrågakvarande undersökningarna kräves särskild sakkunnig eller instrumentella och andra resurser, vilka icke stå obduktionsförrättaren till buds, skall denne insända föremålen eller ämnena till medicinalstyrelsen eller också överlämna dem till vederbörande polismyndighet. Det blir en omdömessak för obduktionsförrättaren att i det särskilda fallet avgöra, till vilken av dessa myndigheter föremålen och ämnena skola överlämnas. Äro de undersökningar, som kunna komma i fråga av sådant slag, att de exempelvis kunna utföras å något av de medicinalstyrelsen underställda laboratorier eller av medlem av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, böra föremålen och ämnena givetvis insändas till medicinalstyrelsen. Gäller det åter undersökningar, som lämpligen böra utföras å exempelvis statens kriminaltekniska anstalt eller å statens provningsanstalt, bör obduktionsförrättaren överlämna föremålen och ämnena till vederbörande polismyndighet.

Innehållet i fjärde stycket är i huvudsak hämtat från 11 § sista stycket i gällande stadga. Nu har emellertid tillagts »eller annan vetenskaplig under-

sökning av annan än obduktionsförrättaren». I ovannämnda kungörelse den 9 februari 1894 2 mom. är stadgat angående skyldighet att upprätta protokoll över rättskemisk undersökning. Angående obduktionsförrättarens skyldighet att föra protokoll vid av honom efteråt gjorda undersökningar å likdelar ävensom å andra föremål och ämnen stadgas i 17 §.

12 §.

Bestämmelserna i denna paragraf gälla undersökningar av olika föremål, som vid obduktionen anträffats inuti liket. Med dessa föremål skall förfaras på samma sätt som i 11 § stadgats i fråga om föremål, anträffade utanpå liket eller i dess omgivning.

13 §.

Bestämmelserna i denna paragraf gälla rättskemiska undersökningar å vid obduktionen tillvaratagna likdelar.

Nuvarande bestämmelser angående rättskemiska undersökningar återfinnas, förutom i gällande obduktionsstadga, i medicinalstyrelsens kungörelse den 9 februari 1894 (S. F. S. Bih. 20) angående av Kungl. Maj:t fastställda förnyade stadganden om vad iakttagas bör vid rättskemiska undersökningar samt i medicinalstyrelsens cirkulär den 12 februari 1894 (S. F. S. Bih. 20) till läkare och apotekare i riket med särskilda föreskrifter rörande rättskemiska undersökningar. Såsom i allmänna motiveringen framhållits äro de nuvarande bestämmelserna angående sådana undersökningar i hög grad föråldrade och kräva omarbetning. Nyssnämnda kungörelse, vars rubrik är missvisande, innehåller i huvudsak bestämmelser angående när rättskemisk undersökning skall äga rum. I cirkuläret hava detaljföreskrifter lämnats beträffande tillvaratagande och översändande av likdelar m. m.

Bestämmelser, i viss mån liknande de, som givits i denna paragraf, återfinnas i 1 mom. i 1894 års kungörelse. Nu har emellertid föreskrivits, att likdelar skola insändas för rättskemisk undersökning även i andra fall än där obduktionsförordnandet innehåller föreskrift om verkställande av undersökning, huruvida förgiftning ägt rum, eller där vid besiktningen gjorda iakttagelser eller vunna upplysningar giva anledning misstänka, att döden varit en följd av förgiftning. Undantagsbestämmelsen angående förgiftning med fosfor har ej medtagits, då de särskilda omständigheter, som vid tidpunkten för kungörelsens utfärdande motiverade undantaget, ej längre äro för handen. Avvikelse föreligger även därutinnan, att nämnden föreslagit, att likdelarna och protokollsavskrifterna skola översändas direkt till medicinalstyrelsen, under det att i kungörelsen föreskrivits att »undersökningsföremålet» (varmed även torde avses ämnen av slag, varom förmäles i 11 § stadgeförslaget) skall »inskickas till Konungens befallningshavande och genom dess försorg beordras till medicinalstyrelsen». Den gällande bestämmelsen för översändandet finner nämnden innebära en onödig omgång, särskilt med hänsyn till den skyndsamma handläggning ärenden av ifrågavarande slag kräva.

I 22 § i förslaget stadgas följande: »Bestämmelser om vad i övrigt i samband med rättsmedicinsk obduktion skall iakttagas åligger medicinalstyrelsen att meddela.» Nämnden förutsätter, att i det blivande obduktionsregulativet eller i annan av medicinalstyrelsen utfärdad författning närmare bestämmelser kommer att lämnas angående tillvaratagande och översändande av likdelar m. m.

Organisationsavdelningen inom medicinalstyrelsen har i »Utredning och förslag rörande kontorsorganisationen inom medicinalstyrelsen» den 8 oktober 1942 anfört följande beträffande Kungl. brevet den 9 juni 1762, kungjort genom Svea hovrätts universal den 23 juni samma år, angående ersättning för vissa medikolegala besiktningar: »Jämlikt kungl. brev den 9 juni 1762 skall till läkare utbetalad ersättning för rättsmedicinsk besiktning statsverket gottgöras av den brottslige eller den, som till sådan besiktning varit vållande, så långt hans egendom räcker, men om han saknar tillgångar eller »baneman ej blivit övertygad», skall statsverket vidkännas kostnaden. I fråga om biträdesräkningar skall enligt kungl. brev den 9 februari 1868 förfaras på sätt, som är stadgat angående gäldande av läkares kostnadsräkning. I medicinalstyrelsens kungörelse den 9 februari 1894 är föreskrivet, att av styrelsen förskottsvis utbetalad ersättning för rättskemisk undersökning skall jämlikt kungl. brevet den 9 juni 1762 återgäldas av den, som medelst lagakraftvunnet beslut av domstol förklarats hava vållat undersökningen.

Skrivelser till överståthållarämbetet och länsstyrelserna om åtgärders vidtagande för statsverkets gottgörande expedieras från kameralbyrån. De utskrivs av skrivbiträdet efter formulär, varvid koncept och utgående skrivelse utskrivs samtidigt. Under åren 1937—1941 hava 985 dylika skrivelser med begäran om åtgärder för ersättande av sammanlagt 51 392 kronor expedierats. Till medicinalstyrelsen influtna medel i dylika ersättningar uppgå under samma tid till 1 982 kronor. Statsverket har sålunda endast erhållit gottgörelse för dessa kostnader med 3,86 %.

Det torde under sådana förhållanden kunna starkt ifrågasättas huruvida kostnaderna för den arbetstid, som i medicinalstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna och hos polismyndigheterna måste tagas i anspråk för dessa ersättningsärenden, täckas av de belopp, som inflyta i ersättningen. Med anledning härav synes organisationsavdelningen åtgärder böra övervägas i syfte att antingen låta kostnaderna för rättsmedicinska besiktningar och rättskemiska undersökningar stanna på statsverket eller ock effektivisera arbetet med ersättningarnas indrivande.»

Nämnden har intet att erinra emot detta organisationsavdelningens förslag. Skulle bestämmelserna angående återgäldande av kostnader av nyssnämnda slag komma att bibehållas erfordras tilläggsbestämmelser angående återgäldande även av kostnaderna för läkares biträde vid rättslig liksyn, för utförande av vissa enkla dödsbevisundersökningar etc. Då, såsom vid tidigare utredningar framhållits, det får anses vara mindre lämpligt i formellt hänseende, att till en så ålderdomlig författning som nyssnämnda Kungl. brev foga ett tillägg, torde detsamma i så fall böra ersättas av ny författning, vari fullständiga bestämmelser skulle meddelas rörande vem som skall i sista hand vidkännas kostnaderna för rättsmedicinska obduktioner, andra rättsmedicinska undersökningar, rättsliga liksyner m. m. Nämnden har emeller-

tid icke avgivit något författningsförslag i ämnet, då en sådan författning synes i huvudsak falla utom medicinalstyrelsens verksamhetsområde.

14 §.

Första stycket i denna paragraf överensstämmer i sak med § 11 mom. 1 i 1918 års förslag.

Rättsmedicinsk obduktion kan även förekomma å delar av lik. Sådana obduktionsfall kunna föreligga exempelvis efter eldsvådor, explosioner etc. Å rättsläkarstationerna avser nämnden att all erforderlig apparatur ävensom hjälpmedel i övrigt skola finnas för inom respektive distrikt förekommande rättsmedicinska undersökningar. Så kan emellertid ej alltid bliva fallet å rättsobducentstationerna. På grund härav har nämnden ansett bestämmelsen i andra stycket om insändande till medicinalstyrelsen av likdelar från inom rättsobducentdistrikt utförda rättsmedicinska obduktioner erforderlig. 15 § i förslaget innehåller bestämmelser angående vad som skall antecknas i det under obduktionsförrättningen förda protokollet. Vid obduktion å likdelar, då alltså icke något fullständigt protokoll kan föras, skall obduktionsförrättaren i tillämpliga delar avfatta protokollet.

15 §.

Denna paragraf innehåller bestämmelser angående vad som skall antecknas i det under obduktionsförrättningen förda protokollet. Bestämmelser i detta hänseende återfinnas i § 11 i gällande stadga. Bestämmelserna i förslaget avvika emellertid i viss mån från de nuvarande.

A. Genom cirkulär av medicinalstyrelsen den 30 april 1939 har för läkare, som utför rättsmedicinsk obduktion, framhållits nödvändigheten av, att i protokollet över obduktionen uttryckligen anges den dödes födelseår eller den ålder i fulla år, han vid dödstillfället uppnått. I cirkuläret har vidare föreskrivits, att för okänd person skulle uppgivas hans ungefärliga ålder och för barn under två år åldern i månader. I förslaget har tillagts den bestämmelsen, att anteckning skall ske om den obducerades ålder. Vidare har, särskilt med hänsyn till bestämmelserna i 3 § förslaget, i stället för föreskriften i gällande stadga att i protokollet skall antecknas »namn å den polisman eller annan, som är vid obduktionen närvarande, och vilken antecknat de av läkaren under liköppningens utförande gjorda iakttagelser» införts föreskriften att i protokollet skall antecknas »namnen å vid förrättningen närvarande vittnen samt namn å person, som antecknat de av obduktionsförrättaren under förrättningen gjorda iakttagelserna, ävensom, därest läkare eller särskild sakkunnig, som i 3 § sägs, biträtt vid förrättningen, namnet å denne.»

B. De i första stycket givna föreskrifterna äro delvis nya.

Innehållet i andra stycket överensstämmer i huvudsak med motsvarande föreskrifter i gällande stadga.

Bestämmelserna i tredje stycket äro mera omfattande än de i gällande

stadga. Då det ju ej alltid kan vara känt huru med liket förfarits under tiden från dödstillfället till anträffandet har nu tillagts »eller anträffandet». I stället för uppgift om på sista tiden rådande luftvärme är det av större vikt, att anteckning sker om vid vilken temperatur liket förvarats.

C. Under denna avdelning har endast angivits, att anteckning skall ske beträffande obduktionsföreteelserna, vari innefattas samtliga vid den yttre och inre besiktningen gjorda iakttagelser. Närmare föreskrifter rörande denna avdelning avses skola utfärdas i de bestämmelser, som det enligt 22 § i förslaget skall åligga medicinalstyrelsen att meddela.

D. Denna bestämmelse överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelse i gällande stadga.

16 §.

Första och tredje styckena av denna paragraf överensstämma i sak med § 10 mom. 1 sista stycket i 1918 års förslag.

Bestämmelsen i andra stycket innebär en nyhet. Nämnden anser det vara en given sak, att om biträde enligt 3 § i förslaget har annan uppfattning än obduktionsförrättaren i fråga om någon obduktionsföreteelse, anteckning därom bör inflyta i protokollet. Nämnden förutsätter, att beträffande anteckning i protokollet rörande vad sådant biträde i övrigt kan hava att anföra av intresse för obduktionsfallet närmare föreskrifter skall lämnas av medicinalstyrelsen i det avsedda obduktionsregulativet (se 22 § i förslaget samt speciella motiveringen därtill).

17 §.

Motsvarande bestämmelse återfinnes i § 11 näst sista stycket i gällande stadga. Nu har emellertid tillagts att särskilt protokoll skall föras även vid undersökning av »andra föremål och ämnen».

18 §.

Innehållet i denna paragraf är huvudsakligen hämtat från 8 § i 1928 års rättsobducentsakkunnigas förslag. Då enligt 8 § sista stycket i nämndens förslag icke alltid någon polisman kommer att vara närvarande vid obduktionsförrättningen har emellertid i andra stycket av förevarande paragraf i stället givits åliggande för polismyndigheten i obduktionsorten att föranstalta om likets åter- eller vidaretransport. Vad paragrafens tredje stycke beträffar föreligger den skillnaden från de sakkunnigas förslag, att nämnden låtit orden »enskild person» utgå, då ju begravning av den döde kan ombesörjas även av juridisk person.

19 §.

Innehållet i de båda första styckena i denna paragraf är huvudsakligen hämtat från § 12 första stycket i gällande stadga samt § 35 första stycket i allmänna läkarinstruktionen.

Beträffande den i sista stycket givna bestämmelsen får nämnden hänvisa

till 3 § tredje stycket i förslaget till stadga angående rättslig liksyn, vilket författningsrum innehåller en liknande bestämmelse, avseende vid rättslig liksyn biträdande läkare.

20 §.

Första stycket av denna paragraf överensstämmer i huvudsak med 11 § första stycket i 1928 års sakkunnigas förslag. Med hänsyn till, att viss tidsutdräkt kan uppkomma genom tagandet av fotografier och arbete i samband därmed samt genom förfärdigandet av andra illustrationer m. m., som kunna åtfölja obduktionsprotokollet, har nämnden emellertid funnit skäligt lämna obduktionsförrättaren något större frist för översändandet av protokoll etc. Vidare har nämnden förutsett, att obduktionsförrättaren själv kommer att verkställa undersökning av under förrättningen tillvaratagna likdelar m. m. och på den grund tillagt bestämmelse angående inom vilken tid handlingarna i sådant fall skola insändas.

Andra styckets innehåll är i huvudsak hämtat från 11 § andra stycket i 1928 års sakkunnigas förslag. Nämnden har dock låtit bestämmelsen angående insändandet till medicinalstyrelsen av de till obduktionsförrättaren överlämnade handlingarna utgå, då dessa handlingar i allmänhet böra återsändas till vederbörande. Om handlingarna i något särskilt fall erfordras för granskningen i medicinalstyrelsen torde desamma rekvireras från vederbörande myndighet. Nämnden får i detta sammanhang hänvisa till 15 § B. i förslaget, vari föreskrives att anteckning skall ske i protokollet om det huvudsakliga innehållet i dessa handlingar.

Beträffande tredje stycket får nämnden hänvisa till sitt förslag till kungörelse om ändrad lydelse av § 3 kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 243) angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar.

21 §.

Nämnden har i första stycket av denna paragraf lämnat olika föreskrifter, beroende på om den döde vid dödstillfället varit såsom patient intagen å sjukvårdsinrättning eller icke.

I förra fallet kan nämligen den frågan uppkomma, huruvida den vård eller behandling, som den döde före dödstillfället erhållit å sjukvårdsinrättningen, orsakat eller medverkat till dödsfallet. Besvarandet av denna fråga kan erbjuda mycket stora svårigheter för en obducent, i synnerhet om denne icke är i besittning av större klinisk utbildning och erfarenhet. Därtill kommer, att, enligt Kungl. kungörelsen den 15 januari 1937 (nr 6) angående anmälan till polismyndighet rörande vissa vid behandling å sjukvårdsinrättning uppkomna skador m. m., om någon vid behandling å sjukvårdsinrättning tillfogats skada eller sjukdom av allvarlig beskaffenhet, sjukvårdsinrättningens styresman (beträffande enskilt sjukhem eller förlossningshem anstaltsläkaren) är skyldig att ofördröjligen göra anmälan därom till medicinalstyrelsen och till polismyndigheten i orten. På grund av dessa förhållanden

anser nämnden, att obducenten skall i fall, varom här är fråga, så snart han finner eller får misstanke om, att den döde icke dött en naturlig död, om förhållandet underrätta sjukvårdsinrättningens styresman (å enskilt sjukhem eller förlossningshem anstaltsläkaren) samt rådgöra med denne, innan han beslutar sig för de vidare åtgärder, som kunna ankomma på honom.

Därest den döde vid dödstillfället icke varit såsom patient intagen å sjukvårdsinrättning skall obducenten så snart han funnit eller fått misstanke om, att döden icke varit naturlig, avbryta liköppningen och göra anmälan därom till Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten.

Bestämmelserna i andra stycket äro i huvudsak hämtade från § 21 tredje stycket i 1913 års förslag. För en i den ordning, som i förevarande stycke sägs, verkställd obduktion skola de i förslaget givna bestämmelserna angående rättsmedicinsk obduktion gälla i tillämpliga delar. Där så ske kan, torde det vara lämpligt, att obducenten, efter avtal med å vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd legitimerad läkare, erhåller dennes biträde vid fullföljandet av liköppningen.

I förslag av nämnden till kungörelse om ändring i kungörelsen angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion lämnas föreskrifter i fråga om rätt till ersättning för obduktion, verkställd i den ordning, som i andra stycket avses.

22 §.

Förevarande paragraf överensstämmer i huvudsak med § 17 i 1918 års förslag. Nämnden har emellertid i stället för uttrycket »vid rättsmedicinsk obduktion» använt sig av det mera omfattande uttrycket »i samband med rättsmedicinsk obduktion». Härjämte har nämnden till skillnad från 1918 års förslag ej angivit att bestämmelserna gälla vad i övrigt »av obduktionsförrättaren» skall iakttagas, då nämnden förutsätter, att i obduktionsregulativet skall lämnas föreskrifter jämväl för vid obduktionsförrättningen biträdande personer.

4. Förslaget till kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner.

Nämnden har ej funnit skäl inarbeta bestämmelserna angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner i sitt förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar utan har i stället avgivit särskilt förslag till kungörelse i ämnet.

Beträffande bestämmelsen i första stycket får nämnden hänvisa till innehållet i 6 § första stycket i förslaget till stadga angående rättslig liksyn. Räkningarna från de å rättsläkar- och rättsobducentstationerna tjänstgörande läkarna finner nämnden lämpligen böra kunna insändas kvartalsvis, i likhet med vad som föreslagits beträffande dessa läkares räkningar å ersättning

för rättsmedicinska undersökningar (se det i första stycket omnämnda förslaget samt speciella motiveringen därtill).

Ersättningen för kostnaderna ifråga bör, såsom i allmänna motiveringen, kap. VI, föreslagits, ske från anslaget till medikolegala besiktningar.

I särskild kungörelse bör angivas, att ersättning för kostnaderna för läkares biträde vid rättsliga liksyner skall utgå från anslaget till medikolegala besiktningar. Samma kungörelse bör även innehålla föreskrifter angående ersättning för kostnader för andra, icke rättsmedicinska förrättningar (för enkla dödsbevisundersökningar etc.) från anslaget ifråga.

5. Förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar.

§ 3.

1. Bestämmelse, i viss mån motsvarande den i mom. 3 i denna paragraf givna, återfinnes i ett fjärde stycke av mom. 1 i förslaget.

Bestämmelsen i andra stycket utgör en nyhet. Nämnden har funnit lämpligt, att de å rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda läkarna, vilka enligt den föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet skulle komma att handhava de flesta rättsmedicinska undersökningarna, få samla sina räkningar å ersättning därför samt insända desamma med viss tids mellanrum, förslagsvis varje kvartal. Detta bör bliva till lättnad såväl för dessa läkares arbete som för det kamerala granskningsarbetet.

Beträffande tilläggsbestämmelsen i tredje stycket, att länsstyrelsen skall i de fall, där olika taxesatser finnas för förrättningar av samma slag, höra medicinalstyrelsen, får nämnden hänvisa till sitt förslag till rättsläkar- och rättsobducenttaxa. Enligt denna taxa skall för rättsmedicinsk laboratorieundersökning arvode utgå till belopp från 25 till 100 kronor. För att komma i åtnjutande av detta arvode erfordras jämte annat, att detsamma godkännes av medicinalstyrelsen.

Den i fjärde stycket givna formuleringen har föranletts av den föreslagna omorganisationen. Å den till Stockholms rättsläkarstation hörande centralanstalten kommer nämligen att verkställas rättsmedicinska obduktioner även å döda kroppar från de till Stockholms rättsläkardistrikt hörande länen och sålunda efter förordnande av respektive länsstyrelse. Enligt Kungl. Maj:ts instruktion för överståthållarämbetet den 27 november 1942 (nr 919) torde inom överståthållarämbetet poliskammaren komma att utfärda förordnanden angående rättsmedicinska förrättningar.

6. Förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen angående ersättning i vissa fall för rättsmedicinsk obduktion.

Första stycket i 1930 års kungörelse angående ersättning för enligt Kungl. Maj:ts Befallningshavandes förordnande av annan än vederbörande tjänste-

läkare förrättad rättsmedicinsk obduktion har utgått, då enligt nämndens förslag till förrättare av rättsmedicinska obduktioner skulle förordnas allenast å rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda legitimerade läkare. Beträffande den avsedda ersättningen får nämnden hänvisa till sitt förslag till taxa för arvode åt dessa läkare.

Det bibehållna andra stycket i 1930 års kungörelse innehåller flera nyheter. Nämnden har funnit skäligt föreslå en höjning av arvodet från 40 till 60 kronor. Dessutom har nämnden i tvenne avseenden mildrat villkoren för erhållande av arvodet. Medicinalstyrelsens hörande i dessa ärenden har nämnden ej funnit vara behövt. Vidare har nämnden ansett det tillräckligt för erhållande av arvode, att Kungl. Maj:ts Befallningshavande funnit skäl till rättsmedicinsk obduktion hava förelegat.

7. Förslaget till kungörelse om ändring i medicinalstyrelsens instruktion.

4 §.

2. Nämnden får i detta sammanhang hänvisa till speciella motiveringen till 13 § i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion samt till 2 mom. i medicinalstyrelsens kungörelse den 9 februari 1894 (S. F. S. Bih. 20) angående av Kungl. Maj:t fastställda förnyade stadganden om vad iakttagas bör vid rättskemiska undersökningar.

21 §.

Beträffande de föreslagna tillägsbestämmelserna i tredje stycket av denna paragraf samt bestämmelserna i fjärde stycket får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 11 om tillsättning.

25 §.

Bestämmelsen i åttonde stycket utgör en nyhet. Om, såsom nämnden föreslagit, en tredje rättsläkare i vetenskapliga rådet komme att utses — vilken rättsläkare väl torde vara att finna antingen i Stockholm eller Uppsala — skulle anordningen ifråga vare sig innebära någon svårighet eller någon tidsutdräkt för dessa ärendens handläggning. Nämnden får för övrigt framhålla, att enligt nämndens förslag i Stockholm skulle finnas tillgängliga två läkare med rättsläkarkompetens, nämligen de båda biträdande rättsläkarna vid Stockholms rättsläkarstation. Beträffande »rättsläkarkompetens» hänvisas till § 5 mom. 1 i förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar.

8. Förslaget till kungörelse om ändring i allmänna läkarinstruktionen.

§ 18.

1. En följd av nämndens förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet är, att provinsialläkares åliggande att verkställa rättsmedicinska

undersökningar inskränkts till att omfatta allenast sådana undersökningar av levande personer. Däremot hava i detta författningsrum tillkommit åliggande för provinsialläkare, att inom distriktet utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsinstygsobduktioner samt biträda vid rättsliga liksyner, vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar eller liknande undersökningar ävensom vid förhör vid brottsundersökningar. Härjämte har i detta författningsrum tillkommit åliggande för provinsialläkare att tillhandagå vissa myndigheter med råd och upplysningar i rättsmedicinska frågor. Beträffande ovannämnda för provinsialläkare tillkomna åligganden får nämnden hänvisa till sin uttömmande redogörelse därom i den allmänna motiveringen, på grund varav någon särskild motivering icke synes erforderlig.

§ 35.

Överskriften till denna paragraf har ändrats till »Rättsmedicinska undersökningar m. m.», då enligt förslaget denna paragraf även skall innehålla bestämmelser rörande rättslig liksyn m. m.

Då nämnden avser, att provinsialläkarna hädanefter ej skola utföra rättsmedicinska obduktioner, hava de i § 35 mom. 1 av gällande instruktion givna bestämmelserna i nämnda hänseende utgått. I mom. 1 har i stället upptagits de i mom. 2 givna bestämmelserna angående å levande person verkställd undersökning. Mom. 2 innehåller bestämmelser angående annan rättsmedicinsk undersökning än av levande person. De nu tillkomna momenten innehålla bestämmelser, mom. 4 angående provinsialläkares biträde vid rättslig liksyn samt mom. 5 angående sådan läkares biträde vid brottsplatsundersökningar etc.

1. Enligt den nuvarande lydelsen av § 35 mom. 2 i allmänna läkarinstruktionen skall provinsialläkare »å levande person verkställa undersökning, vartill han förordnas av länsstyrelse, domare eller, i stad som tillhör distriktet, polismyndighet». Till förtydligande har nämnden angivit, att undersökningen kan vara »rättsmedicinsk eller annan undersökning». Förutom de i ovan angivna författningsrum uppräknade myndigheterna, efter vars förordnande undersökningar av ifrågavarande slag verkställas, har nämnden medtagit »domstol» och »landsfogde». Nyssnämnda författningsrum torde nog med domare huvudsakligen avse domstol, då sådana förordnanden i regel utfärdas av domstol och endast i undantagsfall av domare. Nämnden har emellertid bibehållit domare, enär det kan tänkas att denna uppgift i en framtid kan komma att överflyttas från domstolen å domaren. Landsfogdarna, som äro länspolischefer, böra äga rätt utfärda förordnanden av detta slag. Härjämte har i förslaget rätten till utfärdande av dessa förordnanden utsträckts till att omfatta all polismyndighet inom distriktet. I de flesta fall torde det vara polismyndigheten, som i samband med verkställande av polisutredning kan hava intresse för ett skyndsamt utförande av undersökningar av ifrågavarande slag. Nämnden har därför ansett, att polismyndigheten i orten bör utan inskränkning äga rätt utfärda sådana förordnanden. Då polis-

och åklagarmyndighet ej alltid äro förenade i samma person, har nämnden ansett sig böra upptaga även allmän åklagare i ort inom distriktet bland de myndigheter, som skola äga rätt utfärda dessa förordnanden.

Om protokoll förts vid undersökningen, bör givetvis även detsamma insändas till vederbörande. För medicinalstyrelsen avsedd avskrift av utlåtande etc. bör direkt tillställas denna myndighet.

2. Då provinsialläkare, utan att hava skyldighet därtill, kan efter förordnande av myndighet utföra annan rättsmedicinsk undersökning än av levande person — med undantag dock för rättsmedicinsk obduktion — har nämnden infört bestämmelsen, att även i sådant fall avskrift av handlingarna skola insändas till medicinalstyrelsen. Härigenom uppnås den fördelen, att även dessa undersökningar komma under statlig kontroll (se allmänna motiveeringen, kap. V, avd. 13 om kontrollen över den rättsmedicinska verksamheten, samt nedan under § 59).

4. Nämnden får hänvisa beträffande provinsialläkares skyldighet att biträda vid rättslig liksyn till 3 § första stycket i förslaget till lag om rättslig liksyn samt beträffande skyldighet för biträde vid sådan syn att avgiva berättelse jämte yttrande till 3 § i förslaget till stadga angående rättslig liksyn.

5. Det biträde, som provinsialläkare har att lämna vid de i detta moment omtalade förrättningarna, torde till huvudsaklig del komma att bestå i att tillhandagå vederbörande förrättningsman med råd och upplysningar i sådana i samband med förrättningarna uppkommande frågor, för vilkas besvarande kräves medicinsk sakkunskap. Vid biträde vid förhör i samband med utredningar av sådana brott som fosterfördrivning, kvacksalveri m. m. torde det ej sällan bliva nödvändigt att läkaren själv får övertaga vissa delar av förhöret.

§ 36.

1. Liksom i § 35 mom. 1 i förslaget har nämnden här medtagit domstol och landsfogde bland de uppräknade myndigheterna, varjämte nämnden även tillagt allmän åklagare i ort inom distriktet.

§ 48.

1. De nya bestämmelser, som införts med avseende å provinsialläkares åliggande, gälla även för stadsläkare. Nämnden får dock erinra om den i 3 § andra stycket i förslaget till lag om rättslig liksyn givna bestämmelsen, att i stad, där rättsläkar- eller rättsobducentstation finnes, ävensom i Malmö stad, polismyndigheten har att till biträde vid rättslig liksyn i första hand anlita vederbörande stations föreståndare eller annan vid stationen tjänstgörande läkare.

§ 54.

2. Beträffande den i första stycket av detta moment givna bestämmelsen får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 12 om rättsmedicinsk och därmed närbesläktad undersökningsverksamhet, utövad av andra läkare än de vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda.

§ 58.

Beträffande behörighet att verkställa rättsmedicinsk obduktion får nämnden hänvisa till 2 § i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion samt beträffande behörighet att biträda vid rättslig liksyn till 3 § i förslaget till lag om rättslig liksyn.

Beträffande granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner hänvisas till förslaget till kungörelse i ämnet.

§ 59.

I den allmänna motiveringen har med eftertryck framhållits nödvändigheten av att all rättsmedicinsk undersökningsverksamhet ställes under möjligast betryggande statlig kontroll. För detta ändamål skulle bland annat införas skyldighet för samtliga läkare — sålunda även för andra än vederbörande tjänsteläkare — att vid avgivande av utlåtande över rättsmedicinsk undersökning insända bestyrkt avskrift av utlåtandet och förordnandet, samt, då protokoll förts, jämväl av detta, till medicinalstyrelsen i och för granskning och godkännande. De i § 59 punkt 11 gjorda tilläggsbestämmelserna avse framför allt införande av sådan skyldighet.

De medicinska undersökningar av skilda slag (obduktioner, undersökningar av levande personer, laboratorieundersökningar m. m.), som utföras för rättsligt ändamål, äro, såsom framhållits, av mycket olika betydelse. En del av dessa undersökningar hava endast ringa betydelse, och är på grund därav en mera ingående kontroll av desamma obehörlig. Andra sådana undersökningar däremot hava mycket stor betydelse, och är det därför ur rättssäkerhetens synpunkt av största vikt, att betryggande kontroll föreligger över såväl att undersökningarna bliva på ett sakkunnigt sätt utförda som att de därvid erhållna resultaten bliva i de avgivna utlåtandena riktigt bedömda.

Med hänsyn härtill hava obduktionerna i enlighet med nämndens förslag uppdelats i rättsmedicinska obduktioner, avsedda för de ur rättslig synpunkt viktigare fallen, samt fullständiga dödsintygsobduktioner (jämte de i vissa enkla dödsbevisundersökningar ingående dödsbevisobduktionerna), avsedda för i rättsligt hänseende mindre betydelsefulla fall.

I nämndens förslag till stadga angående rättsmedicinsk obduktion lämnas, liksom i nu gällande obduktionsstadga, ingående föreskrifter om huru de rättsmedicinska obduktionerna skola anordnas. Nämnden avser, att dessa föreskrifter skola kompletteras med av medicinalstyrelsen utfärdade närmare bestämmelser, ungefär motsvarande de, som givits i medicinalstyrelsens ännu gällande kungörelse den 19 mars 1886 med särskilda bestämmelser angående vad iakttagas bör vid rättsmedicinsk undersökning av död människas kropp (»obduktionsregulativet»). I förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion föreskrives bland annat — i likhet med vad som redan nu är fallet — att de rättsmedicinska obduktionerna skola efter förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande utföras av läkare, som besitta vissa kvalifikationer, samt att avskrift av obduktionsprotokollen jämte utlåtandena skola i och för granskning insändas till medicinalstyrelsen.

I fråga om de fullständiga dödsintygsobduktionerna däremot — liksom naturligtvis i ännu högre grad i fråga om dödsbevisobduktionerna — har nämnden icke ansett några närmare föreskrifter, motsvarande de i obduktionsstadgan och obduktionsregulativet, vara erforderliga utan endast av medicinalstyrelsen meddelade allmänna råd och anvisningar för utförandet av desamma. För att få utföra dessa obduktioner skulle sålunda icke krävas förordnande av myndighet utan skulle desamma även kunna utföras på uppdrag eller begäran av annan än myndighet. Några särskilda kvalifikationer skulle ej fordras hos de läkare, som verkställde dessa obduktioner, utan skulle uppdraget kunna lämnas åt vilken läkare som helst. Ej heller skulle avskrift av protokoll och utlåtande över dessa obduktioner behöva i och för granskning insändas till medicinalstyrelsen.

Arvodet för de rättsmedicinska obduktionerna har nämnden ansett sig böra föreslå till 120 kronor, vilket motsvarar de större krav i olika avseenden, som ställas på dessa obduktioner, och det med utförandet av desamma förenade större ansvaret. För de fullständiga dödsintygsobduktionerna däremot har nämnden föreslagit ett arvode av allenast 60 kronor, om obduktionerna utföras av legitimerad läkare, anställd vid rättsläkar- eller rättsobducentstation, och 30 kronor, om desamma utföras av vederbörande tjänsteläkare. För de i vissa enkla dödsbevisundersökningar ingående dödsbevisobduktionerna skulle icke utgå något särskilt arvode.

En kontrollanordning, i väsentliga delar liknande den omtalade i fråga om rättsmedicinska obduktioner, har nämnden tänkt sig beträffande andra för rättsligt ändamål förekommande medicinska undersökningar av olika slag, såsom undersökningar av levande personer, laboratorieundersökningar m. fl.

I § 59 punkt 11 i förslaget föreskrives bland annat, att läkare, vare sig han är i tjänst anställd eller enskilt utövar läkarkonsten åligger »att då fråga är om utlåtanden över på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller polis- eller åklagarmyndighet verkställda undersökningar, vilka i det utfärdade förordnandet angivas såsom rättsmedicinska — — — i tillämpliga delar iakttaga vad i §§ 35, 36 och 37 — — — är i sådant avseende föreskrivet».

I § 35 mom. 1 i förslaget stadgas bland annat, att »provinsialläkare skall utan dröjsmål å levande person verkställa rättsmedicinsk eller annan undersökning, vartill han förordnas av länsstyrelse, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet — — —. De vid undersökningen gjorda iakttagelserna, vilkas avfattande i särskilt protokoll icke erfordras, skola efter förda minnesanteckningar intagas i utlåtande, som därefter, tillika med protokoll, om sådant förts, överlämnas till den myndighet, som förordnat om undersökningen. Därjämte skall vid rättsmedicinsk undersökning, som nu sagts, bestyrkt avskrift av utlåtandet och förordandet samt, då protokoll förts, jämväl därav, ofördröjligen insändas till medicinalstyrelsen.» I mom. 2 i samma paragraf stadgas följande: »Därest provinsialläkare efter förordnande av myndighet av slag, som i mom. 1 sägs, utfört annan rättsmedicinsk undersök-

ning än sådan av levande person, skall han till myndigheten överlämna i ärendet fört protokoll samt däri avgivet utlåtande. Dessutom skall bestyrkt avskrift av dessa handlingar och av förordnandet ofördröjligen översändas till medicinalstyrelsen».

Om myndighet av slag, som i dessa författningsrum avses, förordnar om en undersökning och i förordnandet angiver, att undersökningen skall vara rättsmedicinsk, åligger det alltså den undersökande läkaren, att, sedan han avgivit sitt utlåtande, i och för granskning ofördröjligen till medicinalstyrelsen insända bestyrkt avskrift av detta utlåtande, samt, om protokoll förts, även av detsamma.

I den allmänna motiveringen har föreslagits, att till utförande av dessa undersökningar endast skola förordnas läkare, som medicinalstyrelsen enligt av densamma utfärdade anvisningar finner besitta för dessa undersökningar erforderliga kvalifikationer, samt att medicinalstyrelsen skall erhålla i uppdrag att utfärda närmare bestämmelse om, att vad vid dessa undersökningar bör iakttagas. Genom ovannämnda anordning gives medicinalstyrelsen tillfälle att kontrollera, att ifrågavarande undersökningar blivit utförda av därtill kompetenta läkare och enligt de av medicinalstyrelsen utfärdade föreskrifterna.

Medicinska undersökningar för rättsligt ändamål, det må nu gälla undersökningar av levande personer, laboratorieundersökningar eller andra, vilka ske på förordnande eller begäran av annan än Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten, eller av myndighet av slag, som nyss sagts, men utan angivande av, att undersökningarna skola vara rättsmedicinska, behöva icke utföras av läkare med de ovannämnda särskilda kvalifikationerna. Ej heller behöver vid dessa undersökningars verkställande de särskilda bestämmelser följas, som gälla för rättsmedicinska undersökningar, eller avskrift av protokoll och utlåtande i och för granskning insändas till medicinalstyrelsen.

Liksom i fråga om obduktionerna har nämnden ansett, att för undersökningar av levande personer, laboratorieundersökningar m. fl., vilka utförts på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten, och om vilka i de utfärdade förordnandena angivits, att de skola vara rättsmedicinska, högre arvode bör utgå än för motsvarande undersökningar, beträffande vilka så icke varit förhållandet. Sålunda har nämnden för rättsmedicinsk undersökning av levande person, företagen på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndigheten eller allmänna åklagaren i orten, föreslagit ett arvode av 30 kronor, när undersökningen utförts av legitimerad läkare, anställd vid rättsläkar- eller rättsobducentstation, eller av legitimerad läkare vid av staten eller landsting eller kommun driven sjukvårdsinrättning ävensom vid av staten understödd sjukvårdsinrättning, och 15 kronor, när undersökningen utförts

av provinsialläkare eller därmed likställd tjänsteläkare. För undersökning av levande person i annan ordning har nämnden föreslagit ett arvode av 15 kronor, när undersökningen utförts av legitimerad läkare, anställd vid rättsläkar- eller rättsobducentstation, samt för sådan undersökning av levande person eller personer, utförd av provinsialläkare eller med sådan likställd tjänsteläkare, 5—15 kronor. För av vid rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd legitimerad läkare på förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet, utförd rättsmedicinsk laboratorieundersökning har föreslagits ett arvode av 25—100 kronor,¹ under det att för av sådan läkare i annan ordning utförd laboratorieundersökning föreslagits ett arvode av 10—50 kronor.

Anser Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller polis- eller åklagarmyndighet, att en undersökning är av större vikt, så kan ifrågavarande myndighet genom att i förordnandet om undersökningens verkställande angiva, att densamma skall vara rättsmedicinsk, erhålla garanti för att undersökningen blir på ett sakkunnigt och betryggande sätt utförd. Anser myndigheten ifråga åter att en undersökning icke är av större vikt, kan sagda myndighet genom att i förordnandet ej beteckna undersökningen såsom rättsmedicinsk få densamma utförd för det billigare arvode, som utgår för andra än rättsmedicinska undersökningar.

9. Förslaget till ändring i kungörelsen angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar.

Nämndens förslag till ändring i kungörelsen angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar torde icke erfordra annan motivering än den, som lämnats i allmänna motiveringen, kap. V, avd. 8 om kompetensfordringar.

10. Förslaget till lag om ändring i sjukhuslagen.

14 §.

1. I fråga om rättsobducentkompetens får nämnden hänvisa till bestämmelserna därom i § 5 mom. 2 i förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen den 17 december 1915 (nr 559) angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar. Beträffande bestämmelsen, att vid upprättande av förslag till lasarettsläkartjänst av ifrågavarande slag särskild hänsyn skall tagas jämväl till sökandes meriter såsom rättsobducent, får nämnden erinra om den i förslaget om ändrad lydelse av instruktionen för medicinalstyrelsen i 21 § tillagda bestämmelsen, att vid upprättande av förslag till sådan lasarettsläkartjänst, som skall vara förenad med tjänst såsom

¹ Nämnden avser, såsom nämnts i allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 2 angående omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar, att i samband med den läkartekniska granskningen i medicinalstyrelsen av protokollen och utlåtandena i dessa ärenden även de debiterade arvoden skulle bliva föremål för styrelsens granskning.

rättsobducent, skall till deltagande i ärendets handläggning jämväl kallas den tjänstgörande rättsläkaren i vetenskapliga rådet.

11. Förslaget till ändring i sjukhusstadgan.

19 §.

I fråga om tillägget i första stycket kan framhållas, att vid angivandet av de med rättsobducenttjänsten förenade löneförmånerna även bör omnämnas, att med tjänsten följer ersättning för varje utförd förrättning.

Beträffande det tillagda sista stycket får nämnden hänvisa till sitt förslag till rättsläkar- och rättsobducentinstruktion, 9 §, 4 mom.

20 §.

2. Beträffande bestämmelserna i det nu tillagda femte stycket av detta moment får nämnden framhålla, att, då medicinalstyrelsen enligt nämndens förslag till rättsläkar- och rättsobducentinstruktion alltid skall bevilja ifrågasvarande läkare i deras egenskap av rättsobducenter semester och tjänstledighet samt förordna vikarier för dem, det lämpligaste torde vara att medicinalstyrelsen alltid beviljar ledigheter och förordnar vikarier för dessa läkare även i deras egenskap av lasarettsläkare. Nämnden får i detta sammanhang erinra om, att enligt i nyssnämnda förslag givna bestämmelse till vikarie för rättsobducent ej får förordnas annan än innehavare av rättsobducentkompetens eller legitimerad läkare, som av medicinalstyrelsen befinnes därtill lämplig.

22 §.

Tillägget i första stycket av denna paragraf är en direkt följd av nämndens förslag att vissa lasarettsläkartjänster skola vara förenade med tjänster såsom rättsobducenter.

23 §.

1. Nämnden får i detta sammanhang hänvisa till 21 § i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion, i vilket författningsrum närmare föreskrifter lämnats bland annat för det fall att obducent å sjukvårdsinrättning vid liköppning, som skall företagas för annat än rättsmedicinskt ändamål, finner anledning till antagande, att behov av rättsmedicinsk obduktion föreligger. Obducenten skall då ofördröjligen göra anmälan därom hos Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten. I anslutning till bestämmelserna i sagda författningsrum har nämnden i punkt 14) i detta moment utbytt uttrycket »rättsmedicinsk undersökning» mot »rättsmedicinsk obduktion» samt i punkt 15) uttrycket »vederbörande myndighet» mot »Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten».

29 §.

Då ju dessa båda läkartjänster äro förenade i en person måste givetvis ett beslut enligt första stycket i denna paragraf, avseende den ena tjänsten, gälla även den andra tjänsten.

12. Förslaget till kungörelse om ändring i provinsialläkartaxan.

§ 15.

1. Då enligt nämndens förslag rättsmedicinsk obduktion hädanefter allenast skall utföras av å rättsläkar- eller rättsobducentstation anställd legitimerad läkare, har bestämmelsen angående arvode för sådan obduktion utgått ur taxan. Även bestämmelsen i taxan angående arvode för undersökning till upptäckande av arseniksyrlighet i fast form har utgått. Någon anledning att bibehålla denna bestämmelse förefinnes ej, då sådana undersökningar ej förekomma numera.

Undersökning av levande persons sinnesbeskaffenhet i rättsmedicinskt syfte torde väl numera så gott som uteslutande utföras av annan läkare än vederbörande tjänsteläkare. På grund därav hade egentligen ej heller bestämmelsen om arvode för utförande av sådan förrättning bort kvarstå i taxan. Strafflagsberedningen har emellertid i sitt den 31 december 1942 avgivna »Betänkande angående strafflagens tillräknelighetsbestämmelser, sinnesundersökning m. m.» framlagt förslag om att dessa undersökningar endast skola få utföras av särskilda rättsläkare. Om nyssnämnda förslag vinner bifall, skulle alltså även bestämmelsen angående arvode för undersökning av levande persons sinnesbeskaffenhet i rättsmedicinskt syfte komma att utgå ur taxan.

Den av nämnden föreslagna omorganisationen av rättsmedicinalväsendet i riket, i flera hänseenden innebärande nya skyldigheter för tjänsteläkarna, har föranlett införandet i taxan av flera nya bestämmelser angående arvoden. Beträffande bestämmelserna om arvode för utförande av annan rättsmedicinsk undersökning av levande person, för biträde vid rättslig liksyn samt för utförande av enkel dödsbevisundersökning och fullständig dödsintygsobduktion får nämnden hänvisa till vad därom anförts i allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 2 angående omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar, samt till speciella motiveringen till förslaget till ändring i allmänna läkarinstruktionen, § 59.

Vad slutligen beträffar tjänsteläkarnas biträde vid brottsplats- eller olycksplatsundersökning eller liknande undersökning samt för biträde vid förhör vid brottsundersökning kunna ju dessa förrättningar bliva mer eller mindre krävande och tidsödande. Nämnden har emellertid ej funnit lämpligt införa någon bestämmelse om gradering av arvodet därför utan har fixerat det samma till ett för normalfallet skäligt ansett belopp.

2. I detta moment har nämnden icke gjort annan ändring än den, som föranletts av, att, sedan provinsialläkartaxan trädde i kraft, ny kungörelse angående eldbegängelse utfärdats.

13. Förslaget till rättsläkar- och rättsobducenttaxa.

Beträffande de i detta taxeförslag givna bestämmelserna hänvisas till allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 2 angående omorganisationens inverkan

å anslaget till medikolegala besiktningar samt till speciella motiveringen till förslaget till ändring i allmänna läkarinstruktionen, § 59. Någon ytterligare motivering finner nämnden icke erforderlig.

14. Förslaget till taxa för arvode åt legitimerade läkare vid vissa sjukvårdsinrättningar för rättsmedicinska undersökningar av levande personer.

Beträffande skäligheten av det för dessa läkare föreslagna arvodet för verkställande av rättsmedicinska undersökningar av levande personer får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 2, samt till speciella motiveringen till förslaget om ändring i allmänna läkarinstruktionen, § 59.

15. Förslaget till rättsläkar- och rättsobducentinstruktion.

Då enligt nämndens förslag vid rättsläkarstationerna, förutom läkarpersonalen, skall finnas anställd teknisk biträdes- och vaktmästarpersonal, kan ifrågasättas huruvida icke i stället för en rättsläkar- och rättsobducentinstruktion borde utfärdas en instruktion för rättsläkar- och rättsobducentstationerna i riket, i vilken instruktion då skulle intagas bestämmelser beträffande all personal vid rättsläkarstationerna. Nämnden finner emellertid lämpligt, att en instruktion utfärdas, avseende endast de vid stationerna anställda legitimerade läkarna, samt att i en särskild författning utfärdas bestämmelser rörande den för rättsläkarstationerna avsedda tekniska biträdes- och vaktmästarpersonalens tjänsteställning m. m., liknande de bestämmelser, som gälla för dylik personal, anställd vid de under medicinalstyrelsens ledning stående laboratorier, statens rättskemiska laboratorium m. fl.

Rättsläkar- och rättsobducentstationernas organisation.

Nämnden förutsätter, att samtidigt med rättsläkar- och rättsobducentinstruktionen utfärdas kungörelse angående rikets indelning (eventuellt provisoriska indelning) i rättsläkar- och rättsobducentdistrikt, innehållande uppgifter å distriktens namn och omfattning samt å stationernas namn och förläggning (se de vid betänkandet såsom bilagor fogade tablåerna med förslag till definitiv och provisorisk distriksindelning, stationer och centralanstalter).

1 och 2 §§.

Beträffande dessa paragrafer, som innehålla huvudpunkterna av nämndens förslag till omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket, får nämnden hänvisa särskilt till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 3 om de olika rättsläkar- och rättsobducentdistriktens omfattning och benämning.

Nämnden avser, såsom i allmänna motiveringen sagts, att rättsläkaren i Göteborgs rättsläkardistrikt tillika skall vara läkare vid patologisk avdelning å något mindre sjukhus i Göteborg samt att Göteborgs rättsläkarstation skall förläggas till sjukhuset ifråga. Då nämnden emellertid icke

finner sig nu kunna lämna förslag å det för ändamålet lämpligaste sjukhuset därstädes, har i instruktionsförslaget sjukhusets namn lämnats blankt.

3 §.

I fråga om innehållet i denna paragraf hänvisas till allmänna motive- ringen, kap. V, avd. 9 om personalen. Vad de båda biträdande rättsläkarna vid Stockholms rättsläkarstation beträffar avser nämnden, såsom nämnts i kap. VII, avd. 2 angående förslag till provisorisk organisation, att dessa tjänster skola besättas först i sammanhang med genomförandet av den definitiva organisationen av rättsmedicinalväsendet samt att under tiden för proviso- riet vid stationen i stället skola vara anställda ytterligare två assistenter. I övergångsbestämmelser till instruktionen eller i särskild kungörelse torde föreskrifter kunna lämnas avseende anstånd med besättandet av tjänsterna såsom biträdande rättsläkare samt anställandet av assistenter under tiden.

4 §.

Liksom statens rättskemiska laboratorium m. fl. böra även rättsläkar- och rättsobducentstationerna stå under medicinalstyrelsens överinseende och ledning.

Personalens åligganden.

5 §.

Beträffande innehållet i 5 § får nämnden hänvisa till allmänna motive- ringen, kap. V, avd. 8 angående den vid rättsläkar- och rättsobducentstatio- nerna anställda läkarpersonalens arbetsuppgifter.

I denna paragraf hava föreskrifter lämnats angående de huvudsakliga arbetsuppgifter, som skola åvila de vid rättsläkar- och rättsobducentstatio- nerna anställda legitimerade läkarna. Då huvudansvaret för verksamheten vid stationerna skulle ligga å föreståndarna har nämnden emellertid funnit lämpligt att i första hand föreskriva angående åliggande för föreståndarna att utföra arbetsuppgifterna. I 6 § 1 mom. lämnas föreskrifter angående de andra läkarnas skyldigheter.

1. I sitt förslag till kungörelse om ändring i allmänna läkarinstruktionen, § 35 mom. 1, har nämnden föreskrivit att provinsialläkare skall »å levande person verkställa rättsmedicinsk eller annan undersökning, vartill han för- ordnas av länsstyrelse, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polis- myndighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet» (se speciella mo- tiveringen till nyssnämnda författningsrum). I anslutning härtill har i punkterna b) och c) föreskrivits åliggande för föreståndarna för rätts- läkar- och rättsobducentstationerna att »efter förordnande av Kungl. Maj:ts Befallningshavande, domstol, domare eller landsfogde, eller ock polismyn- dighet eller allmän åklagare i ort inom distriktet» utföra såväl rättsmedi- cinska laboratorieundersökningar och rättsmedicinska undersökningar av levande personer som andra undersökningar av nyssnämnda slag.

Då läkarna vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna i regel skola bi- träda vid rättsliga liksyner samt utföra enkla dödsbevisundersökningar och

fullständiga dödsintygsobduktioner allenast i stationeringsstäderna (läkarna vid Lunds rättsläkarstation dock även i Malmö) har nämnden ansett nödvändigt, att i undantagsfallen bestämmanderätten lägges å vederbörande länsstyrelse eller landsfogde, med hänsyn såväl till att stationerna ej böra betungas i onödan som till den ökning i kostnaderna, som blir följden av tillkallandet av en sådan läkare (se beträffande rättsliga liksyner i undantagsfallen förslaget till lag om rättslig liksyn, 3 § fjärde stycket).

Beträffande dessa läkares biträde vid brottsplats- eller olycksplatsundersökningar etc. bör i undantagsfallen bestämmanderätten läggas å vederbörande länsstyrelse eller landsfogde.

2. Föreståndaren för den i Stockholm belägna rättsläkarstationen bör åligga att utföra rättsmedicinska laboratorieundersökningar även till medicinalstyrelsen.

3. Läkarna vid Lunds rättsläkarstation böra, som i kap. V närmare motiverats, äga skyldighet att biträda vid rättsliga liksyner, utföra enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner samt biträda vid brottsplatsundersökningar etc. jämväl i Malmö stad.

6 §.

1. Beträffande skyldigheterna för andra vid rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda legitimerade läkare än föreståndare får nämnden erinra om, att enligt 2 § i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion Kungl. Maj:ts Befallningshavande skall lämna förordnande att verkställa rättsmedicinsk obduktion till »föreståndaren för vederbörande rättsläkar- eller rättsobducentstation eller annan vid stationen anställd legitimerad läkare, som av föreståndaren därtill föreslås», samt att enligt 3 § andra stycket i förslaget till lag om rättslig liksyn polismyndigheten har att i stad, som i 5 § förslaget till rättsläkar- och rättsobducentinstruktion sagts, »till biträde vid rättslig liksyn i första hand anlita vederbörande stationsföreståndare eller annan vid stationen tjänstgörande legitimerad läkare, som av föreståndaren därtill utses».

2. Även när det gäller andra rättsmedicinska förrättningar än rättsmedicinska obduktioner, anser nämnden, att ej annan vid stationen anställd läkare bör förordnas än den föreståndaren föreslagit därtill. Föreståndaren, som ju har huvudansvaret för verksamheten vid stationen, bör tillse, att för utförande av dessa förrättningar endast förordnas sådan läkare, som därtill äger »nödig skicklighet». Denna föreståndarens prövning blir särskilt betydelsefull när det gäller vid stationerna i utbildningssyfte anställda läkare, som sakna rättsobducentkompetens.

7 §.

1. Detta moment överensstämmer i huvudsak med § 6 mom. 1 i 1918 års förslag till Kungl. Maj:ts nådiga reglemente för rättsobducentbefattningarna i riket. I överensstämmelse med vad som gäller beträffande förste provinsialläkare m. fl. har nämnden emellertid tillagt föreskrift om, att diarierna skola föras efter av medicinalstyrelsen fastställt formulär.

2. Innehållet i mom. 2 är hämtat från § 15 mom. 2 i allmänna läkarinstruktionen.

3. Bestämmelserna i mom. 3 äro hämtade från § 15 mom. 4 i nyssnämnda läkarinstruktion.

4. Innehållet i förevarande moment är hämtat från § 6 mom. 2 andra stycket i 1918 års förslag.

8 §.

Förevarande paragraf överensstämmer i huvudsak med § 7 i 1918 års förslag.

Tjänstetillsättning, kompetensfordringar, semester och annan ledighet, vikariat och avsked m. m.

9 §.

Beträffande innehållet i denna paragraf får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 11 om tillsättning.

10 §.

Jämväl i fråga om innehållet i förevarande paragraf får nämnden hänvisa till nyssnämnda avdelning om tillsättning (se även förslaget till kungörelse om ändring i medicinalstyrelsens instruktion, 21 § tredje och fjärde styckena).

11 §.

Beträffande denna paragraf hänvisas till förslaget till ändring i kungörelsen angående villkor för behörighet till vissa civila läkarbefattningar.

12 §.

I fråga om de i första stycket omnämnda befattningshavarnas löner eller arvoden får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 3 angående omorganisationens inverkan å anslag under femte huvudtiteln.

Beträffande andra stycket i denna paragraf hänvisas till förslaget till rättsläkar- och rättsobducenttaxa.

I kap. VI, avd. 1 angående omorganisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar har nämnden lämnat förslag å rese- och traktementsklasser för de olika befattningshavarna.

13 §.

Rättsläkare, som tillika är akademisk lärare, samt rättsobducent kunna ej tillerkännas rätt till tjänstårsberäkning lika med civila läkare i statens tjänst, då befattningarna ifråga äro bitjänster samt innehavarna av desamma räkna tjänstår i annan ordning, rättsläkare i sin egenskap av akademisk lärare samt rättsobducent i sin egenskap av lasarettsläkare.

14 §.

1. De rättsläkare, som tillika äro akademiska lärare, åtnjuta i sin egenskap av akademiska lärare ferier, väsentligt överstigande fyrtiofem dagar

ärligen, och böra därför i sin egenskap av rättsläkare äga rätt till en årlig semester av fyrtiofem dagar, oavsett om de uppnått en ålder av 40 år eller ej.

Enhetliga bestämmelser saknas beträffande lasarettsläkares rätt till semester. För de flesta av dessa läkare torde emellertid en semester av fyrtiofem dagar vara föreskriven.

Nämnden anser, att tiden för rättsläkarnas, biträdande rättsläkarnas och rättsobducenternas semester alltid bör bestämmas av medicinalstyrelsen.

I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om assistenten vid statens rättskemiska laboratorium har nämnden föreskrivit, att assistenterna och amanuensen skola åtnjuta semester i likhet med befattningshavare i 11—23 lönegraderna i löneplan Eo civila icke-ordinariereglementet¹. Dessa befattningshavares semester bör i regel beviljas av medicinalstyrelsen. Emellertid bör möjlighet finnas för styrelsen att i viss omfattning överlåta detta å föreståndarna.

2. I viss mån liknande bestämmelser återfinnas bland annat i § 13 mom. 2 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium. Annan ledighet än semester åt assistenterna och amanuensen torde väl i allmänhet komma att beviljas av medicinalstyrelsen. Sådan ledighet åt rättsobducent bör alltid meddelas av styrelsen.

15 §.

1. I samma utsträckning som medicinalstyrelsen skulle äga att bevilja semester och annan ledighet åt vid rättsläkarstationerna anställda läkare, bör styrelsen äga att förordna om vikarier för dessa läkare. Liksom styrelsen i vissa fall skulle kunna överlåta åt föreståndarna för stationerna att bevilja semester och annan ledighet åt de dem underställda läkarna bör styrelsen även kunna överlåta åt föreståndarna att förordna vikarier för läkarna ifråga. Likaså bör styrelsen, om läkarbefattning å rättsläkarstation är ledig, äga att förordna om uppehållande av densamma, därest styrelsen icke anser sig böra överlåta åt vederbörande föreståndare att förordna därom.

Beträffande frågan om förordnande av vikarier för de rättsläkare, som tillika äro akademiska lärare, torde böra uppmärksammas det förhållandet, att dessa rättsläkartjänster icke äro heltidstjänster. Om biträdande rättsläkare eller assistent förordnas som vikarie, bör därför i förordnandet angivas, att vikarien skall jämte egen tjänst uppehålla rättsläkartjänsten. Vid förordnande att jämte egen tjänst uppehålla sådan rättsläkartjänst bör givetvis vikariatsersättning utgå, exempelvis i form av visst tilläggsarvode.

Skulle för sådan rättsläkare, som tillika är akademisk lärare, förordnas vikarie i hans sistnämnda egenskap är det ej alltid givet, att den tillförordnade professorn respektive läraren även förordnas att uppehålla rättsläkartjänsten. Om den i akademisk ordning förordnade vikarien saknar erforderlig kompetens för uppehållande av rättsläkartjänsten bör givetvis annan vikarie förordnas å denna tjänst (se beträffande kompetensfordran å vikarie

¹ Se § 13 mom. 1 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium, sådant sagda författningsrum lyder enligt kungl. kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 471); se även nedan speciella motiveringen till 15 § 1 mom.

för rättsläkare 2 mom. i denna paragraf). Dessa rättsläkares vikarier böra förordnas av medicinalstyrelsen, med undantag dock för de fall, där fråga om ledighet jämlikt 14 § 2 mom. i förslaget hänskjutits till Kungl. Maj:ts avgörande.

Vikariatsersättning bör givetvis utgå till assistent vid förordnande att uppehålla rättsläkartjänsten i Göteborgs rättsläkardistrikt eller tjänst såsom biträdande rättsläkare.

I sammanhang härmed får nämnden erinra om, att i Kungl. brev den 24 april 1942 föreskrivits, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1942/1943, bland annat, att bestämmelserna i 10—15 §§ och 19 § 1 mom. civila icke-ordinariereglementet skola i tillämpliga delar gälla assistentbefattningen vid statens rättskemiska laboratorium, därvid så skulle anses som om befattningen tillhörde lönegraden Eo 22, löneklassen 22. Nämnden anser, att liknande föreskrifter böra utfärdas beträffande assistenterna vid rättsläkarstationerna samt amanuensen vid Stockholms rättsläkarstation, därvid assistentbefattningarna böra förklaras motsvara tjänster i lönegraden Eo 22 löneklassen 22 samt amanuensbefattningen tjänst i lönegraden Eo 16 löneklassen 16 (i likhet med vad som i nämnda Kungl. brev föreskrivits beträffande assistentbefattningarna med det lägre arvodet, 5 900 kronor, vid statens bakteriologiska laboratorium).

Vid förordnande som vikarie för assistent bör amanuens erhålla visst högre arvode.

Då enligt nämndens förslag medicinalstyrelsen alltid skall meddela semester och annan ledighet åt rättsobducenterna bör det även åvila styrelsen att förordna vikarier för dessa befattningshavare. Beträffande förordnande av vikarier för rättsobducenterna i deras egenskap av lasarettsläkare får nämnden hänvisa till sitt förslag till kungörelse om ändring i sjukhusstadgan, 20 § 2 mom. femte stycket.

2. I detta sammanhang får nämnden hänvisa till allmänna motiveringen, kap. V, avd. 10 om kompetensfordringar. Såsom i allmänna motiveringen angivits har nämnden icke ansett, att några särskilda behörighetskrav behöva uppställas för de rättsläkare, som tillika äro akademiska lärare. Beträffande vikarie för rättsläkare — såväl sådan som är akademisk lärare som annan — samt för biträdande rättsläkare bör innehav av rättsobducentkompetens vara en minimifordran. Till vikarie för rättsobducent eller assistent bör däremot kunna förordnas även annan legitimerad läkare än sådan med rättsobducentkompetens, under förutsättning att han av medicinalstyrelsen befinnes lämplig för förordnandet ifråga. Beträffande vikarie för amanuens har nämnden ej ansett nödvändigt att uppställa annat behörighetskrav än att vikarien skall vara legitimerad läkare. Även när det gäller förordnande av vikarie å nyssnämnda tjänst bör tillses, att därtill förordnas lämplig person.

3. Då biträdande rättsläkare vid förordnande att uppehålla rättsläkartjänsten i Göteborgs rättsläkardistrikt icke torde komma att erhålla någon vikariatsersättning — båda tjänsterna avses ju att bliva placerade i lönegrad A 24 — bör biträdande rättsläkare vara skyldig mottaga sådant för-

ordnande endast när verkligt behov föreligger, d. v. s. när »annan kompetent vikarie icke finnes att tillgå».

Nämnden har, såsom i kap. V, avd. 9 om personalen angivits, huvudsakligen motiverat inrättandet av en assistenttjänst vid Stockholms rättsläkarstation med, att den förnämsta uppgiften för innehavaren av denna tjänst skulle bliva att »tjänstgöra å vikariat utanför distriktet». Skyldighet mottaga förordnande såsom rättsobducent bör emellertid gälla även övriga assistenter. Om assistent erhåller förordnande såsom rättsobducent och alltså även såsom lasarettsläkare vid patologisk eller patologisk-bakteriologisk avdelning å lasarett, bör den sammanlagda ersättningen härför överstiga det under tiden för vikariatet avstådda assistentarvodet.

Då assistenten vid Stockholms rättsläkarstation icke äger uppbära någon vikariatsersättning vid förordnande för assistent å annan rättsläkarstation, bör han vid sådan tjänstgöring utom distriktet i stället erhålla rese- och traktamentsersättning. Det torde därför även böra föreskrivas att bestämmelserna i 20 § 1 och 2 mom. civila icke-ordinariereglementet skola i tillämpliga delar gälla assistentbefattningen vid Stockholms rättsläkarstation.

4. Vid förfall eller ledighet för föreståndare för rättsläkarstation bör den i tjänsten främste befattningshavaren vid stationen, oavsett om förordnande meddelats eller ej, fullgöra föreståndarens åligganden. Även när föreståndaren befinner sig å tjänsteresa bör alltså den i tjänsten främste hemmavarande befattningshavaren svara för föreståndarens åligganden å stationen.

6. Beträffande bestämmelserna i detta moment får nämnden hänvisa till 2 § andra stycket och 3 § i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion samt till speciella motiveringen till dessa författningsrum. Även beträffande andra förrättningar inom rättsobducentdistrikten än rättsmedicinska obduktioner torde det understundom kunna inträffa, att vederbörande rättsobducent av sin tjänst såsom lasarettsläkare eller av annan orsak är förhindrad att åtaga sig förordnande och fördenskull begär ersättare från rättsläkarstation. I dessa fall bör det åligga vid rättsläkarstation anställd biträdande rättsläkare eller assistent att på föreståndarens anmodan mottaga förordnande att utföra eller såsom särskild sakkunnig biträda vid den förrättning, varom är fråga.

16 §.

Jämför § 14 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium.

Ansökan om avsked torde icke erfordras från de rättsläkare, som äro akademiska lärare, samt från rättsobducenterna, då enligt nämndens förslag dessa befattningshavares förordnanden skola gälla för tid, varunder de innehava sina akademiska tjänster respektive lasarettsläkartjänster.

Åtal och ansvar för tjänstefel m. m.

17 §.

1. Jämför § 16 mom. 1 instruktionen för statens rättskemiska laboratorium.

2. Jämför § 16 mom. 3 nyssnämnda instruktion.

3. Se förslaget till kungörelse om ändring i sjukhusstadgan, 29 § andra stycket, samt speciella motiveringen till detta författningsrum.

18 §.

Beträffande bestämmelserna i första stycket får nämnden hänvisa till förslaget till kungörelse om ändring i instruktionen för statens rättskemiska laboratorium, § 17, samt till speciella motiveringen beträffande detta författningsrum.

Samma bestämmelse som i andra stycket av denna paragraf återfinnes i § 17 i nyssnämnda instruktion.

16. Förslaget till kungörelse angående granskning av räkningar i anledning av verkställda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner.

Liksom beträffande bestämmelserna angående granskning av räkningar i anledning av läkares biträde vid rättsliga liksyner har nämnden ej funnit skäl inarbeta bestämmelserna angående granskning av räkningar i anledning av verkställda enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner i sitt förslag till kungörelse om ändring i kungörelsen angående granskning av rapporter och räkningar m. m. i anledning av vissa av läkare och veterinärer verkställda förrättningar.

För att ersättning skall kunna utgå av statsmedel för kostnaderna för enkla dödsbevisundersökningar och fullständiga dödsintygsobduktioner är förutsättningen, såsom angivits i allmänna motiveringen, kap. VI, avd. 1 angående översikt av kostnaderna samt avd. 2 angående organisationens inverkan å anslaget till medikolegala besiktningar, att förrättningarna ifråga företagits efter förordnande av vederbörande myndighet. Nämnden förutsätter, att förordnanden av ifrågavarande slag komma att utfärdas inom länen av polismyndigheten i den ort, där dödsfallet timat, eller av vederbörande landsfogde samt i Stockholms stad av poliskammaren.

17. Förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen angående eldbegängelse.

Nämnden har föreslagit av 18 § i kungörelsen angående eldbegängelse, vilken paragraf innehåller redogörelse för vad som i kungörelsen förstås med polismyndighet, skall upphöra att gälla. Till stöd för förslaget i denna del får nämnden hänvisa till vad som anförts i speciella motiveringen till 1 § i förslaget till lag om rättslig liksyn rörande begreppet »polismyndighet».

2 §.

I tredje stycket av denna paragraf har ingen annan ändring företagits, än att »vederbörande länsstyrelse» utbytt mot Kungl. Maj:ts Befallningshavande, då ju även överståthållarämbetet har att handlägga ärenden angående eldbegängelse.

8 §.

I anledning av det i 8 § gjorda tillägget får nämnden hänvisa till 1 och 2 §§ i förslaget till lag om rättslig liksyn samt till 5 § i förslaget till stadga angående rättslig liksyn.

9 §.

I denna paragraf har ej företagits annan ändring än att »länsstyrelsen» utbyttts mot Kungl. Maj:ts Befallningshavande.

15 §.

I första stycket i denna paragraf har till förtydligande införts »polismyndigheten i orten» i stället för »polismyndighet».

17 §.

Ändringen i 17 § har föranletts av nämndens förslag att de rättsmedicinska obduktionerna hädanefter endast skola verkställas av å rättsläkar- och rättsobducentstationerna anställda legitimerade läkare.

18. Förslaget till kungörelse om ändring i instruktionen för statens rättskemiska laboratorium.

§ 17.

Då i instruktionen för statens rättskemiska laboratorium bestämmelser saknas angående klagan över föreståndarens beslut har nämnden tillagt bestämmelser i nämnda hänseende, liknande de, som gälla bland annat beträffande klagan över beslut av föreståndaren för statens bakteriologiska laboratorium.

19. Förslaget till kungörelse om ändring i stadgan angående sinnessjukvården i riket.

87 §.

3. I detta moment har ingen annan ändring företagits än att uttrycket »vederbörande myndighet» utbyttts mot »Kungl. Maj:ts Befallningshavande eller polismyndigheten i orten». Beträffande denna ändring får nämnden hänvisa till sin speciella motivering till förslaget till kungörelse om ändring i sjukhusstadgan, 23 § 1 mom.

20. Förslaget till kungörelse om ändring av kungörelsen angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m.

3 §.

1 mom. Nämnden har ej föreslagit annan ändring i detta moment än den, som föranledes i punkt 2) därigenom, att 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall i samband med ikraftträdande av nämndens förslag till lag om rättslig liksyn skulle upphöra att gälla.

1928 års rättsobducentsakkunniga hade i förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i kungörelsen den 25 juni 1925 (nr 342) angående ersättning åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet för vissa av deras verksamhet föranledda utgifter m. m. under punkt 2) tillagt angående landsfiskals rätt till ersättning »för inställelse vid rättsmedicinsk obduktion». Ehuru gällande bestämmelser äro oklara, så vitt avses rätt för landsfiskal eller annan polisman till ersättning för inställelse vid rättsmedicinsk obduktion, har nämnden dock ej funnit sig böra i detta sammanhang verkställa utredning i berörda hänseende.

21. Förslaget till kungörelse om ändring i kungörelsen om överlämnande av lik till anatomisk institution.

1 §.

I anledning av nämndens förslag, att 16 § 1 mom. i Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall i samband med ikraftträdande av förslaget till lag om rättslig liksyn skulle upphöra att gälla, har nämnden i punkt d) i denna paragraf i stället för undersökning enligt nyssnämnda lagrum infört »rättslig liksyn». Då även annan undersökning, t. ex. enkel dödsbevisundersökning, kan giva anledning till rättsmedicinsk obduktion, har nämnden tillagt »eller i annan ordning av läkare eller eljest företagen undersökning». Beträffande slutligen i denna punkt tillagda om »obduktion i rättsmedicinsk form» enligt 21 § andra stycket i förslaget till stadga angående rättsmedicinsk obduktion får nämnden framhålla, att ej heller efter sådan obduktion lik bör överlämnas till anatomisk institution.

BILAGOR

Förslag till distriktsindelning, stationer och centralanstalter.

Distriktets namn	Omfattning	Stationens namn	Centralanstalt å
Stockholms rättsläkar-distrikt	Stockholms stad samt Stockholms, Södermanlands och Gotlands län	Stockholms rättsläkarstation	Karolinska institutets rättsmedicinska institution
Uppsala rättsläkar-distrikt	Uppsala, Gävleborgs och Kopparbergs län	Uppsala rättsläkarstation	Uppsala universitets patologiska institution
Lunds rättsläkar-distrikt	Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Hallands, Kronobergs och Jönköpings län	Lunds rättsläkarstation	Lunds universitets rättsmedicinska institution
Göteborgs rättsläkar-distrikt	Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län	Göteborgs rättsläkarstation	Patologisk avdelning vid sjukhus i Göteborg
Östra Götalands rättsobducent-distrikt	Östergötlands och Kalmar län	Norrköpings rättsobducentstation	Patologisk avdelning vid lasarettet i Norrköping
Västerås rättsobducent-distrikt	Västmanlands och Örebro län	Västerås rättsobducentstation	Patologiska avdelningen vid lasarettet i Västerås
Mellersta Norrlands rättsobducent-distrikt	Västernorrlands och Jämtlands län	Sundsvalls rättsobducentstation	Patologisk avdelning vid lasarettet i Sundsvall
Övre Norrlands rättsobducent-distrikt	Västerbottens och Norrbottens län	Umeå rättsobducentstation	Patologisk-bakteriologiska avdelningen vid lasarettet i Umeå

T a b e l l I.

Rättsmedicinska obduktionernas fördelning under åren
1931—1940 inom samtliga län å vederbörande tjänste-
läkare samt å annan läkare.

L ä n	Tjänsteläkare	Annan	Summa
Stockholms	166	250	416
Uppsala	4	103	107
Södermanlands	30	67	97
Östergötlands	99	21	120
Jönköpings	37	23	60
Kronobergs	6	29	35
Kalmar	59	6	65
Gotlands	8	5	13
Blekinge	38	3	41
Kristianstads	5	88	93
Malmöhus	139	167	306
Hallands	37	21	58
Göteborgs och Bohus	122	57	179
Älvsborgs	118	36	154
Skaraborgs	38	12	50
Värmlands	4	71	75
Örebro	28	20	48
Västmanlands	—	71	71
Kopparbergs	29	47	76
Gävleborgs	67	42	109
Västernorrlands	39	50	89
Jämtlands	45	6	51
Västerbottens	10	59	69
Norrbottnens	46	41	87
Summa	1 174	1 295	2 469

T a b e l l I I.

Rättsmedicinska obduktionernas fördelning åren 1931—1940 inom vissa
län å vederbörande tjänsteläkare samt å annan läkare.

L ä n	1931		1932		1933		1934		1935		1936		1937		1938		1939		1940	
	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan	tjänste	annan
Stockholms	22	3	29	4	18	9	16	11	23	21	11	43	3	20	42	26	—	54	2	59
Uppsala	—	9	—	8	1	5	—	5	1	4	1	14	1	11	—	18	—	14	—	15
Södermanlands	7	2	7	4	5	6	2	4	2	5	2	4	1	11	4	14	—	9	—	8
Östergötlands	6	1	12	1	6	2	9	—	8	—	23	—	11	5	7	7	8	3	9	2
Malmöhus	31	2	25	2	26	6	20	15	20	9	20	10	9	22	—	38	—	35	—	28
Hallands	5	—	7	—	3	—	4	1	6	1	6	2	—	2	4	5	1	8	1	2
Göteborgs och Bohus	18	1	20	7	7	4	23	5	15	5	13	1	6	—	4	12	12	6	7	13
Gävleborgs	1	—	11	—	11	1	10	—	6	2	3	—	11	8	8	7	4	12	2	12
Jämtlands	4	—	5	—	5	—	4	1	4	1	7	—	4	2	6	1	2	1	4	—
Västerbottens	4	7	4	4	—	—	7	—	7	—	6	1	5	—	9	—	9	1	1	7
Norrbottnens	6	2	7	4	9	2	5	1	1	6	3	5	2	4	8	5	2	5	3	7

T a b e l l I I I.
Rättsmedicinska obduktioner i hela riket åren 1928—1936.

	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	Summa	Medeltal
Stockholms stad	110	124	140	125	141	107	106	107	127	1 087	120·7
” län	24	32	30	25	33	27	27	44	54	296	32·8
Uppsala län	5	5	2	9	8	6	5	5	15	60	6·6
Södermanlands län	6	6	6	9	11	11	6	7	6	68	7·5
Östergötlands län	20	9	13	7	13	8	9	8	23	110	12·2
Jönköpings län	5	2	—	3	5	3	9	3	7	37	4·1
Kronobergs län	—	1	2	1	7	1	4	2	2	20	2·2
Kalmar län	9	7	4	11	5	5	5	5	5	56	6·2
Gotlands län	2	1	1	2	1	2	1	1	2	13	1·4
Blekinge län	1	—	2	4	2	1	3	5	3	21	2·3
Kristianstads län	6	9	2	3	4	7	11	10	10	62	6·8
Malmöhus län	33	28	37	21	27	32	35	29	30	272	30·2
Hallands län	4	10	7	5	7	3	5	7	8	56	6·2
Göteborgs o. Bohus län	19	17	15	19	27	11	28	20	14	170	18·8
Älvsborgs län	9	11	14	11	11	23	11	13	14	117	13
Skaraborgs län	5	2	4	4	6	3	3	6	8	41	4·5
Värmlands län	6	2	5	8	3	2	6	5	5	42	4·6
Örebro län	2	3	—	1	4	7	5	7	2	31	3·4
Västmanlands län	—	3	3	9	5	2	3	—	3	28	3·1
Kopparbergs län	9	7	10	10	7	5	7	7	3	65	7·2
Gävleborgs län	3	11	4	1	11	12	10	8	3	63	7
Västernorrlands län	9	8	7	10	4	7	7	7	5	64	7·1
Jämtlands län	3	1	2	4	5	5	5	7	7	37	4·1
Västerbottens län	5	5	2	11	8	—	7	6	6	50	5·5
Norrbottnens län	4	4	9	8	11	11	6	7	8	68	7·5
Summa	299	308	321	321	366	301	324	324	370	2 934	326

T a b e l l I V.
Rättsmedicinska obduktioner i hela riket åren 1936—1940.

	1936	1937	1938	1939	1940	Summa	Medeltal
Stockholms stad	127	98	135	128	125	613	122·6
” län	54	23	68	54	61	260	52
Uppsala län	15	12	18	14	15	74	14·8
Södermanlands län	6	12	18	9	8	53	10·6
Östergötlands län	23	16	14	11	11	75	15
Jönköpings län	7	6	8	7	9	37	7·4
Kronobergs län	2	3	5	7	3	20	4
Kalmar län	5	10	9	4	6	34	6·8
Gotlands län	2	1	1	—	2	6	1·2
Blekinge län	3	5	4	7	7	26	5·2
Kristianstads län	10	9	11	13	15	58	11·6
Malmöhus län	30	31	38	35	28	162	32·4
Hallands län	8	2	9	9	3	31	6·2
Göteborgs och Bohus län	14	6	16	18	20	74	14·8
Älvsborgs län	14	19	19	13	20	85	17
Skaraborgs län	8	6	6	6	2	28	5·6
Värmlands län	5	7	11	11	17	51	10·2
Örebro län	2	4	5	8	5	24	4·8
Västmanlands län	3	13	9	19	8	52	10·4
Kopparbergs län	3	4	9	12	12	40	8
Gävleborgs län	3	19	15	16	14	67	13·4
Västernorrlands län	5	8	18	6	17	54	10·8
Jämtlands län	7	6	7	3	4	27	5·4
Västerbottens län	6	5	9	9	8	37	7·4
Norrbottnens län	8	6	13	7	10	44	8·8
Summa	370	331	475	426	430	2 032	406·4

T a b e l l V.

Under år 1941 förrättade s. k. liksyner enligt 16 § 1 mom.
Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya
strafflagens införande och vad i avseende
därå iakttagas skall.

	Antal	Läkare biträtt
Stockholms stad	477	477
» län	180	171
Uppsala län	42	25
Södermanlands län	43	30
Östergötlands län	96	73
Jönköpings län	41	22
Kronobergs län	23	9
Kalmar län	54	40
Gotlands län	7	2
Blekinge län	9	1
Kristianstads län	38	13
Malmöhus län	201	178
Hallands län	50	28
Göteborgs och Bohus län	196	175
Älvsborgs län	65	46
Skaraborgs län	61	49
Värmlands län	102	81
Örebro län	53	34
Västmanlands län	27	19
Kopparbergs län	103	81
Gävleborgs län	48	33
Västernorrlands län	48	35
Jämtlands län	38	22
Västerbottens län	27	19
Norrbottnens län	29	24
Summa	2 058	1 687

T a b e l l V I.

Rättsmedicinska obduktioner åren 1931—1940 inom områden, motsvarande
de föreslagna rättsläkar- och rättsobducentdistrikten.

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	Summa	Medeltal	
												1931—40	1938—40
Stockholms rättsläkardistrikt	161	186	147	140	159	189	134	222	191	196	1 725	172·5	203
Uppsala rättsläkardistrikt	20	26	23	22	20	21	35	42	42	41	292	29·2	41·6
Lunds rättsläkardistrikt	37	52	47	67	56	60	56	75	78	65	593	59·3	72·6
Göteborgs rättsläkardistrikt ..	42	47	39	48	44	41	38	52	48	59	458	45·8	53
Östra Götalands rättsobducentdistrikt	18	18	13	14	13	28	26	23	15	17	185	18·5	18·3
Västerås rättsobducentdistrikt	10	9	9	8	14	5	17	14	27	13	126	12·6	18
Mellersta Norrlands rättsobducentdistrikt	14	9	12	12	12	12	14	25	9	21	140	14	18·3
Övre Norrlands rättsobducentdistrikt	19	19	11	13	13	14	11	22	16	18	156	15·6	18·6

T a b e l l V I I.

Under år 1941 förrättade s. k. liksyner enligt 16 § 1 mom. Kungl. förordningen den 16 februari 1864 om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall inom områden, motsvarande de föreslagna rättsläkar- och rättsobducentdistrikten.

	Antal	Läkare biträtt
Stockholms rättsläkardistrikt	707	680
Uppsala » 	193	139
Lunds » 	362	251
Göteborgs » 	424	351
Östra Götalands rättsobducentdistrikt.....	150	113
Västerås » 	80	53
Mellersta Norrlands » 	86	57
Övre Norrlands » 	56	43

Förslag till provisorisk distriktsindelning, stationer och centralanstalter.

Distriktets namn	Omfattning	Stationens namn	Centralanstalt å
Stockholms rättsläkardistrikt	Stockholms stad samt Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Östergötlands och Kalmar län	Stockholms rättsläkarstation	Karolinska mediko-kirurgiska institutets rättsmedicinska institution
Uppsala rättsläkar-distrikt	Uppsala, Gävleborgs, Kopparbergs, Jämtlands och Västernorrlands län	Uppsala rättsläkarstation	Uppsala universitets patologiska institution
Lunds rättsläkar-distrikt	Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Hallands, Kronobergs och Jönköpings län	Lunds rättsläkarstation	Lunds universitets rättsmedicinska institution
Göteborgs rättsläkardistrikt	Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län	Göteborgs rättsläkarstation	Patologisk avdelning vid sjukhus i Göteborg
Västerås rättsobducentdistrikt	Västmanlands och Örebro län	Västerås rättsobducentstation	Patologiska avdelningen vid lasarettet i Västerås
Övre Norrlands rättsobducent-distrikt	Västerbottens och Norrbottens län	Umeå rättsobducentstation	Patologisk-bakteriologiska avdelningen vid lasarettet i Umeå

**Yttrande den 21 maj 1942 från f. d. professorn i rättsmedicin vid
universitetet i Helsingfors t. f. medicinalrådet Ernst Ehrnrooth
ang. obduktionsförfarandet i Finland.**

I Finland verkställas författningsenligt inga andra liköppningar än rättsmedicinska. Stadganden, avsedda att genom obduktion satisfiera bestämmelserna i förordningen om uppgifter för dödlighetsstatistiken (20. 12. 35) existera inte. Författningen känner inte till begreppet »dödsbevis- eller polisobduktion».

När vid sådant förhållande kravet på att få dödsorsaken attesterad i överensstämmelse med gällande förordning inte kan vinnas annorledes än genom obduktion, så ock då behörig myndighet inte godtager endast dödsanmälan i anseende därtill, att »anskaffande av dödsattest inte möter alltför stora svårigheter», begagnar vederbörande myndighet sig av förordningen angående rättsmedicinska obduktioner (15. 5. 1936) och tillställer vederbörande läkare förordnande om rättsmedicinsk obduktions utförande.

Jämlikt sagda förordning utför professorn i rättsmedicin vid Helsingfors universitet på vederbörligt skriftligt förordnande samtliga i Helsingfors stad förefallande rättsmedicinska obduktioner. Dessa göras på rättsmedicinska institutionen. Annorstädes i landet ankommer det på vederbörande provinsial- eller distriktsläkare att göra de rättsmedicinska sektionerna. Obducenten äger utfärda dödsattest med stöd av allt det, som vid den rättsmedicinska obduktionen klarlagts.

Det säger sig självt, att avsaknaden av dödsbevisobduktioner måste bli ägnad att överhövan öka de rättsmedicinska obduktionernas antal på bekostnad av intressen, som med enklare omgångar än genom ett rättsmedicinskt förfarande hade kunnat ernås. I ett stort antal fall av oförutsedd och plötslig död, vid mången trafik- och annan olyckstilldragelse, så ock vid död för egen hand måste såsom landet nu ligger till, rättsmedicinsk obduktion tillgripas, enär det inte är möjligt att utfärda ett dödsbevis, som fyller bestämmelserna i gällande förordning om uppgifter för dödsstatistik och som socialmedicinskt och statistiskt fyller de krav på tillförlitlighet, utredning, m. m. som statsmakten och samhället fordrar som underlag för dödsorsaks registrering. Efter en dödsattest utsättes, bildligt talat, slutpunkt. Anledning till exhumering borde inte få uppkomma på grund därav, att dödsbeviset varit ofullständig.

Gällande obduktionsförfarande och avsaknaden av s. k. dödsbevisobduktion i författningen har t. ex. för Helsingfors stads vidkommande med drygt 50 % ökat de till omkr. 325 uppgående rättsmedicinska obduktionernas antal. Då det i antydde fall inte är rättsmedicinen men väl socialmedicinen som reser krav på att liköppning sker, vore det påkallat, att förenkla nu gällande obduktionsförfarande genom att till författningen angående dödsstatistiken få ett stadgande om dödsbevisobduktioner. Dödsbevisobduktionernas utförande och dödsattests utfärdande på basen av obduktionsresultatet torde ankomma på de läkare, som enligt nu gällande förordning utföra de medikolegala sektionerna.

För den akademiska undervisningen i rättsmedicin och för forskningen har det varit av största betydelse, att de i Helsingfors stad förekommande medikolegala obduktionerna utförts på universitetets rättsmedicinska institution och av professorn i rättsmedicin. Inte endast de sektioner, som i egentlig mening varit av rättsmedicinsk innebörd utan jämväl de liköppningar som på institutionen kommit till utförande på grund därav, att dödsbevisobduktioner författningsenligt inte existera i Finland, har jag under min långa akademiska lärarverksamhet som professor i rättsmedicin haft den stora förmånen kunna utnyttja till fromma för den rättsmedicinska undervisningen och forskningen.

**Skrivelse den 13 november 1942 till professorn W. Bosæus från professorn
i rättsmedicin vid universitetet i Köpenhamn Knud Sand ang.
rättsmedicinalväsendet i Danmark m. m.**

Jeg har med stor interesse læst professorens brev angaaende planerne for en omordning af forholdene vedr. *de retslægelige funktioner i Stockholm* og skal med glæde give Dem en oversigt over, hvorledes det *medico-legale væsen* har udviklet sig i *København* indtil nu, og hvorledes den nuværende ordning har virket gennem de senere aar.

Den historiske udvikling er følgende: Ved instruks af 23. marts 1913 blev det bestemt, at stadsfysikus, fra 1857 benævnt stadslægen, i København skulde udføre de legale obduktioner, men ved kongelig resolution af 10. november 1866 blev de forensiske forretninger i København fra stadslægeembedet henlagt til professoren i retsmedicin ved Københavns universitet under henvisning til »*nødvendigheden af, at undervisningen i medicina forensis ikke indskrænkedes til en teoretisk fremstilling af det retslægevidenskabelige system, men forenedes med en praktisk medico-legal uddannelse ved sektionbordet og i laboratoriet.*» (Dette fremsynte standpunkt vandt altsaa allerede fodfæste i 1866!).

Ved kongelig resolution af 25. juli 1888 blev de lægevidenskabelige skøn over tvivlsomme sundhedstilstande henlagt til overlægen ved Kommunehospitalets 6. afdeling, og ved kongelig resolution af 4. august 1922 blev de lovmæssige ligsyn i København uden for statens og kommunens hospitaler henlagt under stadslægen, medens udførelsen af de legale obduktioner stadig forblev henlagt under professoren i retsmedicin. Herudover blev professoren ogsaa i et vist omfang benyttet til udførelsen af undersøgelse og afgivelsen af erklæringer i sædelighedssager, voldssager og lignende, og fra 1903 ydedes der professoren i retsmedicin fast aarligt honorar for dette arbejde.

Ved Justitsministeriets instruks og cirkulære af 31. marts 1916 blev det bestemt, at de legale obduktioner i Danmark overalt udføres af en af Justitsministeriet udpeget særlig sagkyndig læge i forbindelse med kredslægen. Som særlig sagkyndig blev i Jylland ansat en statsobducent med bopæl i Aarhus, medens virksomheden for Øernes vedkommende henlagdes til professoren i retsmedicin ved Københavns universitet eller i hans forfald til en af hans assistenter. Ved Justitsministeriets cirkulære af 20. december 1937 blev der yderligere oprettet en stilling som statsobducent for Fyen og Sønderjylland, saaledes at professoren i retsmedicin i København fra dette tidspunkt kun varetager de legale obduktioner paa Sjælland, Lolland Falster og Bornholm.

Paa *Universitetets retsmedicinske Institut i København* foretages alle *legale obduktioner* for Københavns politi. I hver obduktion deltager 2 af Institutets læger som obducenter under professorens ledelse. Paa Institutet foretages endvidere de legale obduktioner for de omkring København liggende politikredse (Frederiksberg, Nordre Birk og Søndre Birk). I disse obduktioner deltager en af Institutets læger sammen med vedkommende kredslæge, ligeledes under professorens ledelse. Endelig henlægges ogsaa lejlighedsvis de legale obduktioner fra andre nærliggende politikredse til Institutet.

Til legale obduktioner i de under Institutet iøvrigt henlagte landpolitikredse udsendes en obducent fra Institutet, og paagældende foretager da obduktionen i Politikredsen sammen med den stedlige kredslæge. Der findes paa næsten alle landets sygehuse udmærkede obduktionssale, egnede til dette formaal.

Foruden de legale obduktioner er fra 1916 de obduktioner, der for København og de øvrige nævnte politikredse ønskes foretaget i henhold til lov om forsikring

mod følger af ulykkestilfælde fra 1916 henlagt til det retsmedicinske Institut i København.

Fra $\frac{1}{2}$ 1940 er der yderligere efter aftale med politiet i København og de omliggende politikredse truffet den ordning, at politiet — fortrinsvis i tilfælde af pludselig naturlig død — kan begære foretaget saakaldte *politisektioner*, d. v. s. sektioner, hvor selve undersøgelsen foretages i tilnærmelsesvis samme omfang som ved de alm. lovmæssige obduktioner, men hvor der kun afgives en kortere meddelelse til politiet ang. resultatet, væsentlig indeholdende oplysning om dødsårsagen.

Endelig henlagdes i 1921 Københavns kommunes »*morgue*» til Institutet, der siden da har fungeret som det sted, hvortil lig af dødfundne personer, dræbte, selvmordere, m. m. kan indbringes.

Ved kgl. resolution af 23. december 1940 henlagdes udførelsen af lovmæssige *ligsyn* uden for statens eller Københavns kommunes hospitaler til Institutet.

Som foran omtalt blev det allerede for adskillige aar siden overdraget professoren i retsmedicin at foretage visse andre retslægelige forretninger, ligesom udførelsen af visse *laboratorieundersøgelser* var henlagt til det retsmedicinske Institut i København, men medens dette tidligere kun benyttedes i ringe omfang, blev der paa grund af de store krav, der under den moderne retspleje stilles til styrken af bevismidlerne i retssager, i stigende grad stillet krav om, at disse undersøgelser foretages af det retsmedicinske Institut, og der nedsattes derfor paa forslag af professoren i retsmedicin i 1928 et *udvalg til omorganisation af det retsmedicinske Instituts virksomhed*.

I henhold til en af dette udvalg i 1928 afgiven betænkning blev *Institutets virksomhed fastlagt saaledes*, at arbejdet omfatter følgende grupper: (se iøvrigt vedlagte »Betænkning, afgivet af Udvalget af 1. november 1928 angaaende en nyordning vedrørende Universitetets retsmedicinske Institut» (Bilag nr. 1¹), samt særtrykket fra »Juristen», XXI, nr. 13, 1939: »Københavns Universitets retsmedicinske Institut og dets organisation», (Bilag nr. 2¹).

1. *De legale obduktioner* for København og omkringliggende politikredse (se nærmere ovenfor).

2. »*La morgue*» og i tilslutning dertil de *legale ligsyn* i København.

3. *De retsmedicinske laboratorieundersøgelser* for hele Danmark.

Disse omfatter i hovedsagen følgende: (se vedlagte »Meddelelse til præsidenterne for landsretterne, p. p. — udsendt i december 1934 fra Universitetets retsmedicinske Institut», (Bilag nr. 3¹).

a. Effektundersøgelser, herunder klæder, vaaben, haar, sekretprøver, knogler, m. m.

b. Blodtypebestemmelser i faderskabssager og kriminelle sager.

c. Blodalkoholbestemmelser i motorsager, straffesager, o. l.

4. *Personundersøgelser* i kriminelle og civile sager.

Personer, der ønskes undersøgt, kan efter forudgaaende aftale fremstilles til undersøgelse paa Institutet, og der er med Københavns politi truffet den aftale, at alle de af politi begærede undersøgelser foretages af Institutet. Der er altid paa Institutet en fast lægevagt til brug herved.

5. Institutet yder retslægelig assistance til *undersøgelser paa gerningssteder* i København og omliggende politikredse i tilfælde af mord, mistænkelige dødsfald, o. l.

Samtidig med indførelsen af denne ordning af Institutets virksomhed blev Institutets *økonomiske forhold* omorganiseret. Der fastsattes af Undervisningsministeriet bestemte gebyrtakster for foretagelsen af den ovennævnte retslægelige virksomhed. Disse gebyrer tilfalder Institutets kasse, d. v. s. statskassen,

¹ Ej här intaget.

og der ydes de af Institutets læger, der deltager i den nævnte virksomhed, faste aarlige honorarer for den del af deres arbejde, der falder uden for den egentlige universitetsvirksomhed, herunder ogsaa professoren i retsmedicin som Institutets leder et aarligt honorar for ledelsen af de retsligt-socialt funktioner.

I de 12 aar, der er forløbet, siden nyordningen indførtes, er Institutets virksomhed vokset meget betydeligt, en vækst, som tydeligt fremgaar af vedlagte oversigt (Bilag nr. 4).

Under hensyn til denne overordentlige vækst har det været nødvendigt at foretage en række *bygningsmæssige udvidelser*, ligesom *personalet* er blevet stærkt forøget. I de sidste aar har den stærke vækst endelig nødvendiggjort en deling af virksomheden i 3 *afdelinger*:

1. En afdeling for patologisk-anatomiske undersøgelser, kliniske undersøgelser for politiet og effektundersøgelser.

2. En afdeling for serologiske og bakteriologiske undersøgelser.

3. En afdeling for biokemiske og biofysiske undersøgelser.

Hver af afdelingerne har sin særlige afdelingsleder med ansvar over for Institutets chef, og en af afdelingslederne fungerer desuden som Institutets inspektør med tjenestebolig paa Institutet.

Personalet udgør nu, foruden professoren i retsmedicin som Institutets chef, 6 læger, 2 sekretærer, 7 kvindelige laboratorieassistenter, 1 regnskabsfører, 1 journalfører, 1 vagtmester og 3 laboratoriebetjente.

Den her fremstillede ordning af Institutet har i det hele fungeret overordentlig tilfredsstillende, hvad der klart framgaar af den stærke vækst i Institutets virksomhed og de stigende krav, der er blevet stillet til dette (se bilag nr. 4).

Hvad specielt angaar ordningen med hensyn til de legale obduktioner og den dermed i forbindelse staaende »la morgue»-virksomhed, har ogsaa denne altid fungeret til politiets fulde tilfredshed, og der er igennem denne ordning og dens nøje sammenkædning med alle de øvrige retslægelige undersøgelser her paa Institutet skabt mulighed for, at lovmæssige obduktioner og alle dertil knyttede, supplerende undersøgelser kan udføres paa den hurtigste og sagligt mest betryggende maade.

Det vil forstaaes, at Institutets daglige samarbejde med politiet og Justitsvæsenet idethele er saa intenst som muligt og efter begge faktorerers mening er nær det ideelle.

Ordningen af det medico-legale væsen i Danmark og *specielt dens forbindelse med Universitetets retsmedicinske Institut i København* har ogsaa vist sig at være af *uvurdelig betydning for undervisningen i retsmedicin*, idet der altid er et rigeligt og varieret materiale til raadighed, saaledes at undervisningen fra tidligere at være rent teoretisk har kunnet omlægges saaledes, at kliniske ligdemonstrationer og demonstrationer af organmateriale med videre i videste udstrækning har kunnet tages i anvendelse ved undervisningen. Dette har i virkeligheden betydet intet mindre end *en revolution for undervisningen*, der fra at være gold teori er blevet et frugtbart praktisk led i uddannelsen af danske læger til deres praktiske gerning i samfundet.

Med denne oversigt over det medico-legale væsens ordning i Danmark, ledsaget af en række dokumenterende bilag, haaber jeg, højtærede hr. kollega, at have givet Dem en fremstilling, der vil kunne være Dem til nytte ved den forestaaende ordning af forholdene i Sverige.

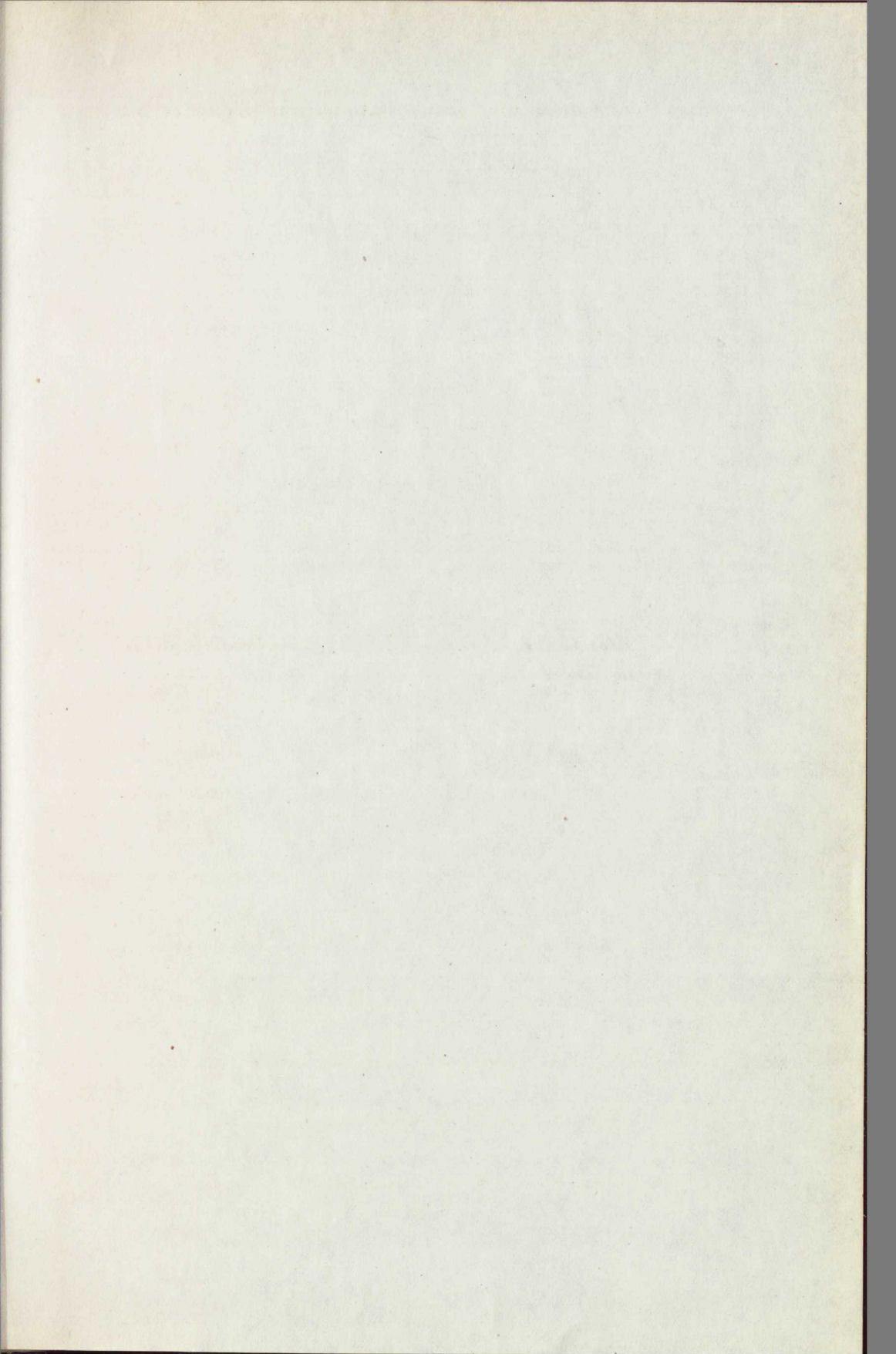
Jeg kan ikke tilbageholde den bemærkning, at jeg, der gennem mange aar ved besøg i Upsala, Stockholm og Lund har et indgaaende kendskab til de svenske forhold inden for det her omhandlede omraade, ikke uden undren har fulgt særlig de besynderlige forhold ved ordningen i Stockholm, der for en moderne indstilling maa forekomme aldeles uholdbare og sikkert er en brist i den iøvrigt saa fortrinlige uddannelse af de svenske læger.

Bilaga nr 4. Universitetets retsmedicinske Instituts virksomhed 1921—1941.

	Morgueafd.			Person-unders.	Effekt	Blodt.	Blodalk.
	Lig indbr.	Ligsyn	Obd.				
1921.....	158		93		46		
1922.....	206	169	82		50		
1923.....	191	154	105		60		
1924.....	227	181	161		81		
1925.....	252	181	146		68		
1926.....	212	147	161		88		
1927.....	242	145	203		94	8	
1928.....	361	233	275	36	98	135	
1929.....	354	226	260	132	79	334	
1930.....	364	231	282	156	76	625	
1931.....	298	185	204	162	81	538	
1932.....	442	341	199	135	87	463	
1933.....	443	341	204	202	98	627	
1934.....	444	348	214	342	107	714	227
1935.....	518	401	239	402	100	927	563
1936.....	506	367	268	414	116	851	1 201
1937.....	618	472	285	352	107	1 021	1 819
1938.....	617	465	247	382	108	1 400	2 364
1939.....	578	440	214	381	95	1 531	2 403
1940.....	667	531	275	337	113	1 350	3 880
1941.....	636	521	272	545	129	1 470	7 550

Gebyrindtøgt netto af Institutets virksomhed 1931—42.

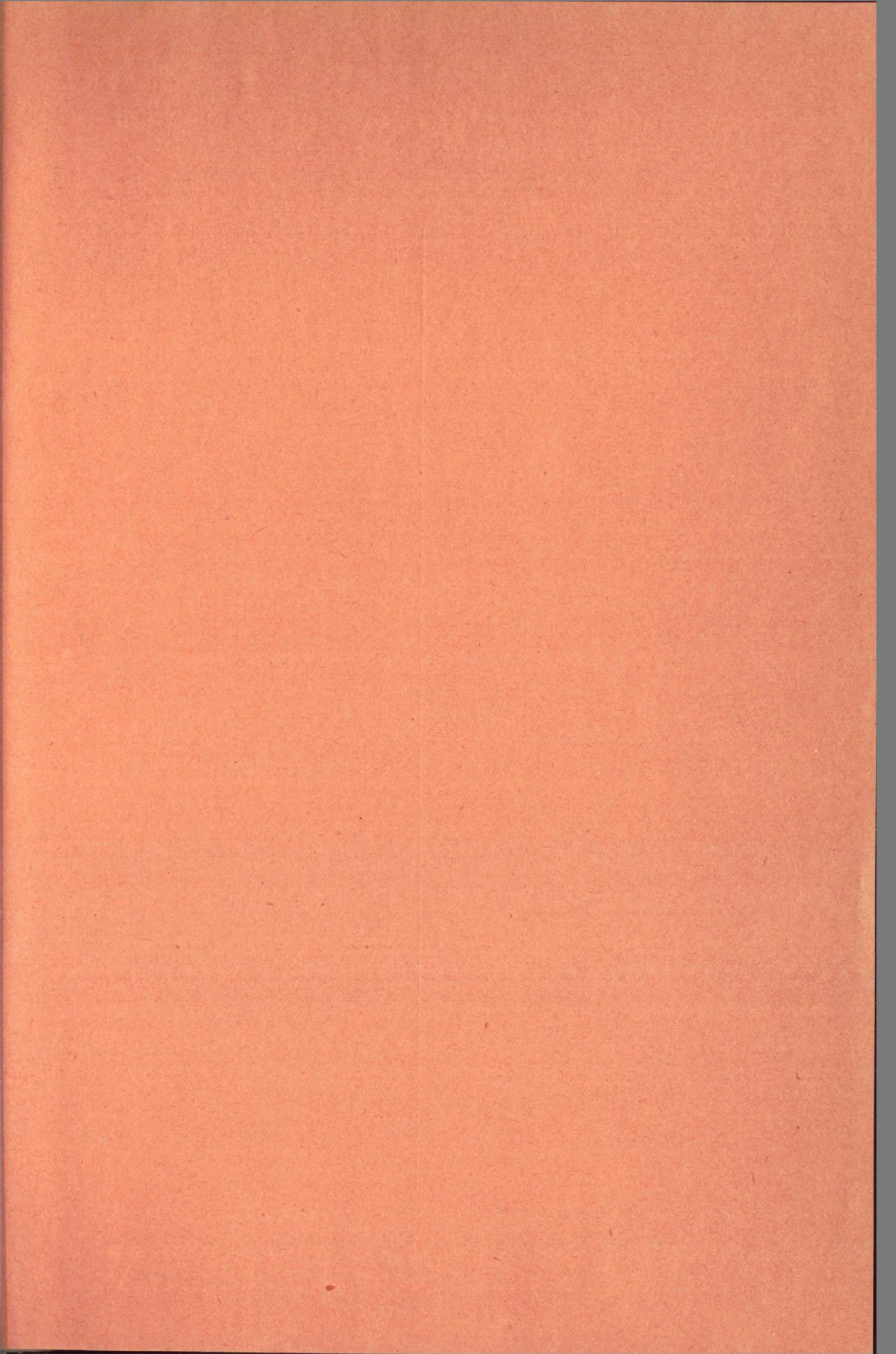
Finansaaret 1931/32	35 059·00 kr.
» 1932/33	43 543·45 »
» 1933/34	52 188·35 »
» 1934/35	59 755·45 »
» 1935/36	74 055·90 »
» 1936/37	79 216·60 »
» 1937/38	95 505·03 »
» 1938/39	109 201·95 »
» 1939/40	113 601·20 »
» 1940/41	154 907·68 »
» 1941/42	210 488·09 »

Year	Value
1900	100
1901	105
1902	110
1903	115
1904	120
1905	125
1906	130
1907	135
1908	140
1909	145
1910	150

1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920

1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930

Statens offentliga utredningar 1943

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Flyttningssättningssakkunniga. Betänkande med förslag till författningar ang. ersättning för flyttningskostnad. [2] Utredning och förslag ang. pappersformaten inom statsförvaltningen. [6]

Kommunalförvaltning.

1940 års civila byggnadsutredning. Betänkande 1. Förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folkhälso- och folkhälsovård. [10]

Statens och kommunernas finansväsen.

1941 års familjebeskattningsakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen. [3] Besparingsberedningens slututlåtande. [13]

Politi.

Utredning rörande polismäns anslutning till politiska yttringsriktningar m. m. [5]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande ang. levnadskostnadsindex. [8] Utredning och förslag ang. statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. [9] Utredning och förslag ang. statsbidrag till social hemhjälpssverksamhet. [15] Utredning och förslag ang. planmässigt sparande för familjebildning och statens bostättningslån. [18]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande med förslag ang. omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. [20]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Utredning rörande skogsnäringsens ekonomiska läge med förslag till åtgärder för höjande av näringsens bärkraft. 3. Skogsbrukets transportfrågor: Vägar och järnvägar. [4] Betänkande ang. åtgärder mot spekulation i vattenkraft. [14]

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 4. Förslag till åtgärder för textiltillforskningens ordnande. [11] 5. Förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande. [16]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. [1]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 1. Hygieniska förutsättningar för skolarbetet. [7] Bilaga 2. Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. [19] Tillströmningen till de fria fakulteterna och arbetsförhållandena närmast efter avlagd examen samt militärtjänstgöringens inverkan på universitets- och högskoleungdomens studier och ekonomiska förhållanden. [17]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling. [12]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.